

การศึกษทัศน์ของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์
ในการเรียนรู้ทางศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวธมน ศรีขาว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2555
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

STUDY OF VIEWPOINTS OF FACULTIES, ADMINISTRATORS AND STUDENTS
CONCERNING TO MUSEUM AND ART GALLERY UTILIZATION FOR LEARNING:
A CASE STUDY OF CHULALONGKORN UNIVERSITY

Miss Thamon Srikhao

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Art Education

Department of Art, Music and Dance Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาทัศนคติของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต
เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้
ทางศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดย

นางสาวธมน ศรีขาว

สาขาวิชา

ศิลปศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร.วัชรินทร์ ฐิติอดิศัย

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.วัชรินทร์ ฐิติอดิศัย)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.เกษร ธิตะจาวี)

ธมน ศรีขาว: การศึกษาทัศนะของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และ
หอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (STUDY OF VIEWPOINTS OF
FACULTIES ADMINISTRATORS AND STUDENTS CONCERNING TO MUSEUM AND
ART GALLERY UTILIZATION FOR LEARNING: A CASE STUDY OF CHULALONGKORN
UNIVERSITY)

อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร.วัชรินทร์ วุฑฒิตตีย์, 254 หน้า.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนะของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และ
หอศิลป์ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะของนิสิตและประโยชน์จากการเข้าใช้ 5 ด้าน คือ 1)
ความรู้ความเข้าใจ 2) ทักษะ 3) ความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์ 4) ทัศนคติและคุณค่า 5)
กิจกรรม การแสดงออก และการพัฒนาการของการที่เข้ามาเรียนรู้ทางด้านศิลปะ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่
อาจารย์ 12 คน ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ 15 คน และนิสิต 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยผู้วิจัยสร้างขึ้น
เอง ได้แก่แบบสอบถาม แบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
มัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ ทัศนะของอาจารย์คือผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจทาง
ด้านศิลปะเพิ่มขึ้นจากเนื้อหาในบทเรียน ทัศนะของผู้เรียนคือผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวัสดุ เทคนิค
และวิธีการทางศิลปะที่หลากหลายมากขึ้น 2) ด้านทักษะ ทัศนะของอาจารย์คือการนำความรู้ที่ได้จากพิพิธภัณฑ์และ
หอศิลป์มาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาทางศิลปะ ทัศนะของผู้เรียนคือผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางการคิด
การจัดการทางข้อมูล การเข้าสังคม และการสื่อสารดีขึ้น 3) ด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิด
สร้างสรรค์ ทัศนะของอาจารย์คือ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และ
หอศิลป์ ทัศนะของผู้เรียนคือผู้เรียนได้รับแรงบันดาลใจและความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอ
ศิลป์ 4) ด้านทัศนคติและคุณค่า ทัศนะของอาจารย์คือความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และ
หอศิลป์สามารถพัฒนาการเรียนรู้ในรายวิชาทางศิลปะต่างๆได้ ทัศนะของผู้เรียนคือผู้เรียนศิลปะควรเข้าไปศึกษาหา
ความรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์อย่างสม่ำเสมอ 5) ด้านกิจกรรม การแสดงออกและพัฒนาการ ทัศนะของอาจารย์
คือผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทัศนะของผู้เรียนคือผู้เรียนมีพัฒนาการในการใช้
วัสดุ เทคนิคและวิธีการทำงานที่หลากหลายและมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น สำหรับทัศนะของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์
และหอศิลป์คือ มีจุดมุ่งหมายส่วนใหญ่ในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เพื่อการเก็บสะสมวัตถุงานวิจัยเป็น
ประวัติศาสตร์และแสดงผลงานของสาขาวิชา มีความเห็นด้วยและคิดว่าพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มีความเหมาะสมใน
การนำมาใช้ในการเรียนรู้ทางศิลปะเป็นการได้เรียนรู้จากของจริงปัญหาที่ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์พบส่วนใหญ่
คือ เรื่องการบริหารจัดการ พื้นที่ การประชาสัมพันธ์ งบประมาณ และบุคลากรผู้ดูแล

ภาควิชา..... ศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา..... ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา..... ศิลปศึกษา..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

ปีการศึกษา...2555.....

528 33573 27: MAJOR ART EDUCATION.

KEYWORDS: VIEWPOINTS/ FACULTIES/ ADMINISTRATORS/ STUDENTS/ MUSEUM / GALLERY / ART
LEARNING / MUSEUM AND ART GALLERY UTILIZATION FOR LEARNING

THAMON SRIKHAO: STUDY OF VIEWPOINTS OF FACULTIES, ADMINISTRATORS AND
STUDENTS CONCERNING TO MUSEUM AND ART GALLERY UTILIZATION FOR LEARNING:
A CASE STUDY OF CHULALONGKORN UNIVERSITY. ADVISOR:
WATCHARIN THITIADISAI, Ph.D., 254 pp.

The objective of this research was to study the views of faculty members, administrators and students on the use museums and art galleries inside of Chulalongkorn University to benefit the arts education pursuits of the students. The five areas explored are 1) knowledge and understanding 2) skills 3) enjoyment, inspiration and creativity 4) attitude and value and 5) activities, behaviour and progression of those who participate in the learning process. The population and sample group comprise 12 faculty members, 15 museum and arts gallery administrators and 120 students. The tools used were developed by the researcher and included a questionnaire, a survey and an interview form. Statistics used in the research are frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation.

The findings of this research are as follows. Firstly, in terms of knowledge and understanding, the faculty members feel that learners gain improved knowledge and understanding in addition to their in-class contents while the learners feel that they are exposed to a greater variety of materials, techniques and practices. Secondly, in terms of skills, the faculty members feel that they can integrate what they learn at museums and art galleries into their delivery of artistic courses while the students feel that their intellectual, data processing, socialization and communication skills are improved. Thirdly, in terms of enjoyment, inspiration and creativity, the faculty members feel that learners are enthusiastic to learn from museums and art galleries while the learners feel that they are inspired and that their creativity is enhanced by learning from the museums and the art galleries. Fourthly, in terms of attitude and value, the faculty members feel that the knowledge and the understanding gained from visits to museums and art galleries can contribute to the improvement of learning efficiency in artistic courses while the learners feel that they should regularly visit museums and art galleries. Fifthly, in terms of activities, behaviour and progression, the faculty members feel that learners have developed their communication skill and improved their interaction with the others while the learners feel that they have learned more diverse and more interesting materials, techniques and practices. As for museum and art gallery administrators, most share the view that museums and art galleries are established to collect historical artifacts and to showcase the products from each department. They agree and believe that museums and art galleries are suitable for the arts learning process. The problems faced by most museum and gallery administrators concern space management, public relations, budgeting and personnel.

Department:Art, Music and Dance Education... Student's Signature

Field of Study:Art Education..... Advisor's Signature.....

Academic Year: ...2012

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากอาจารย์ ดร.วัชรินทร์ ลือติอติศัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งกรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำ แนะนำแนวทาง ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ช่วยเหลือสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์เสมอมา ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณด้วยความซาบซึ้งและเคารพเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำไพ ตีรณสาร ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และรองศาสตราจารย์ ดร.เกษร ธิตะจารีกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ในความกรุณาตรวจสอบ ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณนายทวีลาภ ศรีขาว และนางจีระภา สมัครเสวี ซึ่งเป็นบิดาและมารดาที่รัก เคารพยิ่ง และนางสาวสุกานดา ศรีปฐมซึ่งให้การสนับสนุน มอบโอกาสและสิ่งดีดีให้ผู้วิจัยตลอดมา จนได้ประสบความสำเร็จมาจนถึงในปัจจุบันนี้

ขอขอบคุณ นางสาวสุพมิตรา วรพงศ์พิเชษฐ์ นายอรรณพ ชินตะวัน นางสาวณัฐจรรย์พลวัน นางสาวนุตพร ประดิษฐ์สุวรรณ นางสาววรพรรณ สุรัสวดี นายพงศ์สิริ น้อยยามาศย์ นางสาวโชติกา วัฒนจันท์ที่คอยให้กำลังใจความหวังดีและให้การสนับสนุนผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอขอบคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านสำหรับการความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเหมาะสมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้สามารถทำวิทยานิพนธ์สำเร็จด้วยดี ขอขอบคุณผู้บริหาร พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์และคณาจารย์ทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ทั้งหมด ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย สำหรับทุนสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณคณาจารย์สาขาศิลปศึกษา คณาจารย์ในคณะครุศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาอบรม สั่งสอนและให้วิชาความรู้แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาอยู่ที่คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและทำที่ดีที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย ซึ่งมีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบผลสำเร็จในที่สุด คุณประโยชน์อันพึงมีจากการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ขอขอบแต่ทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งได้กล่าวมาในข้างต้นและที่ไม่ได้กล่าวถึง ด้วยความเคารพเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
3. นิยามศัพท์.....	4
4. ขอบเขตการวิจัย.....	5
5. ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. แนวคิดเรื่อง พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์.....	7
1.1 ความหมายของพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์.....	7
1.2 ประเภทของพิพิธภัณฑสถาน.....	9
1.3 หน้าที่และบทบาทของพิพิธภัณฑสถาน.....	12
1.4 ความสำคัญของพิพิธภัณฑสถานที่มีต่อสถานศึกษา.....	14
1.5 การบริการทางการศึกษา.....	15
2. ประโยชน์ของการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑสถาน.....	16
3. ความสำคัญของพิพิธภัณฑสถานที่มีต่อการเรียนรู้ทางศิลปะ.....	22
4. ความสำคัญของการศึกษานอกสถานที่.....	22

	หน้า
5. แนวคิดเรื่องการเรียนรู้.....	23
5.1 แนวคิดเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning).....	23
5.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์.....	26
5.3 ประเภทผู้ที่เข้ามาเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์.....	27
6. แนวคิดทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ (Constructivism Theory).....	28
7. แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์.....	33
8. แนวคิดเรื่องประสบการณ์ตรงทางสุนทรีย์.....	34
9. การสอนระดับอุดมศึกษา.....	35
10. แนวคิดเรื่องการเรียนรู้ทางศิลปะ.....	41
10.1 สื่อการเรียนการสอนทางด้านศิลปศึกษา.....	42
11. พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	43
11.1 พระจุฑาธุชราชฐาน.....	44
11.2 พระตำหนักดาราภิรมย์.....	44
11.3 พิพิธภัณฑ์สถานกุมารศาสตร์.....	45
11.4 พิพิธภัณฑ์สถานเครื่องยาไทยและประวัติเภสัชกรรมไทย.....	46
11.5 พิพิธภัณฑ์สถานธรณีวิทยา.....	46
11.6 พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา.....	46
11.7 พิพิธภัณฑ์สถานปรสิติวิทยาในสัตว์.....	48
11.8 พิพิธภัณฑ์สถานพืชศาสตร์จารย์กสิน สุวะตะพันธ์.....	48
11.9 พิพิธภัณฑ์สถานวาทวิทยาวิวัฒน์.....	50
11.10 พิพิธภัณฑ์ซลทัศน์สถาน.....	50
11.11 พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพ.....	51
11.12 เรือนไทย.....	51
11.13 หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	53
11.14 ห้องสมุดดนตรีไทย.....	54
11.15 หอศิลป์วิทยนิทรรศน์.....	55
11.16 หอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	55

	หน้า
11.17 พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย.....	56
11.18 อาคารศิลปวัฒนธรรม.....	56
12. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58
7.1 งานวิจัยในประเทศ.....	58
7.2 งานวิจัยต่างประเทศ.....	61
7.3 บทความวิชาการต่างประเทศ.....	65
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น.....	66
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	67
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
4. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	69
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	71
8. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
9. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	176
รายการอ้างอิง.....	197
ภาคผนวก.....	205
ภาคผนวก ก. รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	206
ภาคผนวก ข. กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	208
ภาคผนวก ค. แบบสำรวจเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ ทางศิลปะในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	210
ภาคผนวก ง. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์.....	217
ภาคผนวก จ. แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ.....	225

	หน้า
ภาคผนวก จ. แบบสอบถามอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ.....	235
ภาคผนวก ช. แบบสอบถามนิสิต.....	245
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	254

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนรายวิชาที่เคยใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ	74
2	วัตถุประสงค์ในการใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ ในรายวิชาต่างๆของอาจารย์ผู้สอน	76
3	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของอาจารย์ผู้สอนใน 4 คณะ.....	78
4	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับแนวทางการใช้พิพิธภัณฑในการจัดการเรียนการสอนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ.....	30
5	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ด้านความรู้ความเข้าใจ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ.....	82
6	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ด้านทักษะ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ.....	83
7	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ.....	84
8	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ด้านทัศนคติและคุณค่า ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ.....	85
9	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ด้านกิจกรรม การแสดงออก และพัฒนาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ.....	86
10	สถานภาพทั่วไปของผู้บริหารพิพิธภัณฑและหอศิลป์.....	87

ตารางที่		หน้า
11	ความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์.....	90
12	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของนิสิต.....	94
13	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับแนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ.....	98
14	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ.....	99
15	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าในด้านทักษะที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ.....	100
16	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าในด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์ที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ.....	101
17	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าในด้านทัศนคติ และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ.....	102
18	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าด้านกิจกรรมการแสดงออก และพัฒนาการที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ.....	103

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ในพิพิธภัณฑสถานและผู้ชม.....	16
2	ภาพ The five Generic Learning Outcomes.....	17
3	แผนภูมิแท่งแสดงการเห็นความสำคัญของหลัก The five Generic Learning Outcomes.....	20
4	ความรู้สึกของSean อายุ 7 ปี ที่ได้ขี่รถไฟฟ้าที่พิพิธภัณฑสถาน Beamish	21
5	ตารางการสังเคราะห์ประเภทของพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์.....	57
6	ภาพที่ 6 แผนที่พิพิธภัณฑสถานที่ตั้งอยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	106
7	ภาพที่ 7 เรือของไทย.....	107
8	ภาพที่ 8 แผนที่หอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	108
9	ภาพที่ 9 ภาพหอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	109
10	ภาพที่ 10 แผนที่หอศิลป์วิถยนิทรรศน์.....	111
11	ภาพที่ 11 ภาพหอศิลป์วิถยนิทรรศน์.....	112
12	ภาพที่ 12 แผนที่พิพิธภัณฑสถานเครื่องยาไทยและ ประวัติศาสตร์ชกกรรมไทย.....	115
13	ภาพที่ 13 ภาพพิพิธภัณฑสถานเครื่องยาไทยและ ประวัติศาสตร์ชกกรรมไทย.....	116
14	ภาพที่ 14 แผนที่พิพิธภัณฑสถานปรสดีวิทยาในสัตว์.....	118
16	ภาพที่ 15 ภาพพิพิธภัณฑสถานปรสดีวิทยาในสัตว์.....	120
17	ภาพที่ 16 แผนที่พิพิธภัณฑสถานวาชวิทยาวัฒน์.....	121
18	ภาพที่ 17 แผนที่หอสมุดดนตรีไทย.....	123
19	ภาพที่ 18 ภาพหอสมุดดนตรีไทย.....	124
20	ภาพที่ 19 แผนที่อาคารศิลปวัฒนธรรม.....	126
21	ภาพที่ 20 ภาพอาคารศิลปวัฒนธรรม.....	127
22	ภาพที่ 21 แผนที่พิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัย.....	131
23	ภาพที่ 22 ภาพพิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัย.....	132
24		

ภาพที่	หน้า
25	ภาพที่ 23 แผนที่พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพ..... 136
26	ภาพที่ 24 ภาพพิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพ..... 137
27	ภาพที่ 25 แผนที่พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา..... 139
28	ภาพที่ 26 ภาพพิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา..... 142
29	ภาพที่ 27 แผนที่พิพิธภัณฑ์สถานพืช ศาสตราจารย์กสิน สุวะตะพันธุ์ 148
30	ภาพที่ 28 ภาพพิพิธภัณฑ์สถานพืช ศาสตราจารย์กสิน สุวะตะพันธุ์ 149
31	ภาพที่ 29 แผนที่หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย..... 152
32	ภาพที่ 30 ภาพหอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย..... 153
33	ภาพที่ 31 แผนที่พิพิธภัณฑ์กุมารศาสตร์..... 156
34	ภาพที่ 32 ภาพพิพิธภัณฑ์กุมารศาสตร์..... 157
35	ภาพที่ 33 แผนที่พระตำหนักดาราภิรมย์..... 161
36	ภาพที่ 34 ภาพพระตำหนักดาราภิรมย์..... 162
37	ภาพที่ 35 แผนที่พิพิธภัณฑ์ชลทัศน์สถาน..... 166
38	ภาพที่ 36 ภาพพิพิธภัณฑ์ชลทัศน์สถาน..... 167
39	ภาพที่ 37 แผนที่พระจุฑาธุชราชฐาน..... 171
40	ภาพที่ 38 ภาพพระจุฑาธุชราชฐาน..... 172

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (กรมวิชาการ, 2542) ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมและการเรียนรู้ โดยให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามมาตรา 24 คือสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็นและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องรวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ และรวมถึงการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ โดยมีการประสานและร่วมมือกับผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และในมาตราที่ 25 ที่รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและการเรียนรู้อื่นๆ อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ ทั้ง 2 มาตรา มุ่งดำเนินการและจัดตั้งอันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด และถือว่าแหล่งเรียนรู้เป็นหน้าที่หลักประการหนึ่งของการศึกษาด้วย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 (กรมวิชาการ, 2552) ในมาตราที่ 7 กำหนดให้มีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สนับสนุนศิลปะและวัฒนธรรม ต้องการให้ผู้เรียนรู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตราที่ 12/1 ให้มีการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นให้สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551(ราชกิจจานุเบกษา, 2551) ได้กำหนดว่าต้องมีการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความ

สนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เชื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, ม.ป.ป.) เน้นการพัฒนาแบบบูรณาการองค์รวม โดย เน้นที่ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” เพื่อเตรียมพร้อมรับวิกฤตต่างๆ จึงจำเป็นต้องเตรียมคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลก การเรียนโดยอาศัยแหล่งเรียนรู้เป็นฐานจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้นในการพัฒนาคน ทั้งด้านสติปัญญา จิตใจ และสังคม การเรียนการสอน จากประสบการณ์ตรง มีความสำคัญคือ การให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับวัตถุจริง การใช้ประสาทสัมผัสในการดูชม สัมผัส ฝึก ได้ยิน กลิ่น และรส เกิดการเรียนรู้ ตั้งคำถาม เชื่อมโยง การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจที่จะนำไปสู่การปฏิบัติจริงในที่สุด

หน้าที่หลักของพิพิธภัณฑ์ประการหนึ่งตามที่ Hooper-Greenhill, Eilean (1999) กล่าวไว้ว่า การศึกษา โดยทั่วไปการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ มักมีความเกี่ยวข้องกับการจัดเตรียมการให้บริการด้านการฝึกอบรม และการนำชมแก่ครูผู้สอน นักเรียนและประชาชนทั่วไป การจัดรายการต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ และเป็นเครื่องมือเสริมการเรียนการสอนในหลักสูตร โดยมีฐานการเรียนรู้จากผลงานที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์และการจัดนิทรรศการ บทบาททางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์มีขอบข่ายที่กว้างขวางมาก เป็นบทบาทที่สอดคล้องและตรงกับหน้าที่หลักของพิพิธภัณฑ์ บทบาททางการศึกษานั้นมีอยู่ในทุกพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ซึ่งได้พัฒนารูปแบบของบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างผู้ชมและผู้ใช้อื่นๆ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ ความเพลิดเพลิน และเกิดความรู้ให้มากที่สุด การศึกษาในบริบทของพิพิธภัณฑ์ ถือว่าเป็นการศึกษาที่ยั่งยืน เนื่องจากไม่จำกัดกลุ่มผู้เรียน ไม่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ตายตัว และไม่จำกัดสถานที่ในการเรียนรู้ การศึกษาที่ยั่งยืนยังสัมพันธ์กับความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นพื้นฐานโดยธรรมชาติของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ สามารถนำเอามาประยุกต์ใช้ในทักษะการแก้ปัญหาของมนุษย์เพราะวัตถุต่างๆ ที่จัดเก็บในพิพิธภัณฑ์นั้น สามารถเชื่อมโยงไปถึงเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลกนี้ได้

ปัญหาที่พบในเรื่องการเข้าใช้พิพิธภัณฑ์ตามที่วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2539) กล่าวไว้ถึงปัญหาการไม่เข้าไปใช้แหล่งเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษาว่าไม่มีวัตถุประสงค์ที่แน่ชัดว่าจะเข้าไปใช้ทำอะไร และจะได้ประโยชน์อะไรและปัญหาการเรียนการสอนศิลปศึกษาของประเทศไทยตามที่มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2545) กล่าวไว้ว่าการเรียนการสอนศิลปศึกษาของประเทศไทยซึ่งขาดการเรียนการสอนในพิพิธภัณฑ์

แบบในต่างประเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางศิลปะ เช่น พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ ศูนย์ศิลปะ ศูนย์วัฒนธรรม

ขณะเดียวกันการเรียนรู้ทางศิลปะ ต้องปรับให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมของโลก เช่น ด้านเทคโนโลยี ต้องมีการรับข้อมูลข่าวสารอยู่เสมอ ด้านเศรษฐกิจ ผู้เรียนต้องสามารถนำความรู้ และประสบการณ์การเรียนรู้ไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมในสภาพสังคมของการแข่งขันสูง ด้านสังคมวัฒนธรรม ผู้เรียนสามารถมองเห็นปัญหาและวิถีแก้ไขปัญหาในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ การเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริงที่หลากหลายจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้น(ซึ่งสุดาพร ลักษณะนิยนาวิน (2550) ได้กล่าวถึงบัณฑิตไว้ว่า ผู้ที่จะอยู่รอดได้ในสังคมปัจจุบันที่ผันผวนตลอดเวลานั้นต้องเป็นคนดีด้วย คุณลักษณะของคนที่ดีในสังคมปัจจุบันต้องการนั้น คือ “คนที่เชื่อถือได้” และเสนอว่าไม่ว่าเราจะผลิตบัณฑิตในสาขาใดก็ตาม การผลิตบัณฑิตที่เป็นคนดี เป็นคนที่เชื่อถือได้ มิได้พิสูจน์จากใบปริญญา หรือระเบียบบอกคะแนนเท่านั้น กระบวนการสร้างบัณฑิตจะเป็นส่วนสำคัญให้เขาเป็น “บัณฑิตที่เชื่อถือได้” คือ เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น รู้คิด รู้ปฏิบัติ รู้ชอบ และรู้เรียน เมื่อมีปัญหาให้แก้ไข ก็พร้อมที่จะฟังปัญหา เข้าใจปัญหาด้วยจิตวิญญ์ และสามารถคิดหาวิธีปฏิบัติงาน และตอบปัญหาต่างๆ ได้ด้วยจิตที่เบิกบาน)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่ได้เห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ จึงมีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ สำหรับการเรียนรู้ที่มีประโยชน์และน่าสนใจขึ้นมาทั้งที่มีอยู่เดิมและจัดตั้งใหม่ จนเป็นมหาวิทยาลัยที่มีพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ภายในมหาวิทยาลัยจำนวนมากที่สุดที่อยู่ตามคณะต่างๆดังนี้ พระจุฬาลงกรณ์ราชฐาน พระตำหนักดารารัถมัย พิพิธภัณฑ์สถานอนุสาวรีย์ศาสตราจารย์ พิพิธภัณฑสถานเครื่องยาไทยและประวัติศาสตร์ชนกรรมไทย พิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยา พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยา พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ในสัตว์ พิพิธภัณฑสถานพืชศาสตร์อาจารย์กสิน สุวะตะพันธ์ พิพิธภัณฑสถานวาทวิทยาวัฒนธรรม พิพิธภัณฑสถานพิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพฯ เรือไทย หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดดนตรีไทย หอศิลป์วิทยานิทรรศน์ หอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย และอาคารศิลปวัฒนธรรม และที่กำลังเร่งต่อเติมสร้างเพื่อจัดแสดงอีกคือ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์วิทยาศาสตร์และพิพิธภัณฑ์สัตว์ ของคณะวิทยาศาสตร์ (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2553) แสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์และนโยบายของคณะและมหาวิทยาลัยที่มุ่งให้ความสนใจเรื่องการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อประโยชน์ใช้สอยของนิสิต นักเรียนสาธิต แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บุคคลากรที่ใกล้ชิดเคียงรวมถึงบุคคลภายนอก ซึ่งบทบาทหน้าที่ของแหล่งเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยคือการ

ให้ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ วินัย โสมดี (2545) กล่าวไว้ว่า บทบาทการสอนของครูจากเดิมจะถูกเปลี่ยนไป เป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้และแสวงหา โดยมีเป้าหมายที่คุณภาพชีวิตของผู้เรียนเป็นสำคัญ และมุ่งเน้นในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สูงสุดเพื่อให้สอดคล้องกับความสามารถพิเศษของแต่ละคนไป ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ทางศิลปะ โดยจัดให้ผู้เรียนเห็นวัตถุ และสัมผัสประสบการณ์ตรงจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเหล่านี้ ซึ่งต้องทำหน้าที่ให้ความรู้ ทางการศึกษา ไปพร้อมกับ กระตุ้นจินตนาการ ความอยากรู้อยากเห็น และการได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ตื่นเต้นนำค้นหาเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ทางศิลปะ และเพื่อเป็นแนวทางในการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาทัศนยะของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิตเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ในการเรียนรู้ทางศิลปะ ในด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ความสนุกสนานแรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์ ทัศนคติและคุณค่า กิจกรรมการแสดงออกและพัฒนาการ

นิยามศัพท์

ทัศนยะ คือ ความคิดเห็น หรือ การมองเห็น ในแง่มุมต่างๆ

พิพิธภัณฑ์ หมายถึง สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อการเก็บสะสมวัตถุ ตัวอย่าง ผลงาน อันเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และมีการจัดแสดงวัตถุนั้น

หอศิลป์ หมายถึง พื้นที่สำหรับแสดงผลงานศิลปะ และทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ

การเรียนรู้ทางศิลปะ คือ กระบวนการเรียนรู้ของนิสิตนักศึกษา โดยการสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่แท้จริง จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะเกิดความซาบซึ้ง สามารถยกระดับหรือเปลี่ยนคุณค่าด้าน

ทัศนคติทางศิลปะ พร้อมทั้งมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีการพัฒนาด้านพฤติกรรมของการที่เข้ามาเรียนรู้ทางด้านศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระ ในศิลปะแขนงต่างๆ

การใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ หมายถึง การใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในสถาบันการศึกษาให้เกิดประโยชน์ในด้านการเรียนรู้ทางศิลปะ ได้แก่ การให้ความรู้ทางสุนทรียศาสตร์และการชื่นชมงานศิลปะ การให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ศิลปะ การให้ความรู้เชิงสหวิทยาการและมนุษยวิทยา และการให้ความรู้เชิงสังคม และประโยชน์ที่นอกเหนือจากประสบการณ์ทางการเรียนรู้ส่วนตัวแล้ว ยังได้ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์ ทัศนคติและคุณค่า กิจกรรม การแสดงออก และการพัฒนาด้านพฤติกรรมของการที่เข้ามาเรียนรู้ทางด้านศิลปะ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ โดยการใช้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นกรณีศึกษา โดยทั้งการศึกษาจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่ตั้งอยู่ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและนอกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่อยู่ในความดูแลของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเท่านั้น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือประชากรและกลุ่มตัวอย่างภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้แก่ 1) อาจารย์ผู้สอนในคณะจากคณะที่มีการเรียนการสอนทางด้านศิลปะ 12 คน 2) ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ จำนวน 15 คน และ 3) นิสิตชั้นปีสุดท้าย ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2555 ในคณะที่มีการเรียนการสอนทางด้านศิลปะ 120 คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยแบบสำรวจใช้ในการสำรวจพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์จำนวน 18 แห่ง ที่อยู่ในความดูแลของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งในพื้นที่มหาวิทยาลัยและต่างจังหวัดทั้งที่เปิดทำการตามปกติ หรือปิดปรับปรุงพื้นที่ประกอบด้วย หอศิลป์พิทยนิทรรศน์ และหอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย อาคารศิลปวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา พิพิธภัณฑ์สถานพืชศาสตร์อาจารย์กสิน สุวะตะพันธ์ พิพิธภัณฑ์สถานธรณีวิทยา พิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ในสัตว์ และพิพิธภัณฑ์ชลทัศน์สถาน พิพิธภัณฑ์สถานกุมารศาสตร์ พิพิธภัณฑ์สถานเครื่องยาไทยและประวัติ

เภสัชกรรมไทย พิพิธภัณฑ์สถานวชิรวิทยาวังเดิม และพิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพฯ พระจุฑาธุชราชฐาน พระตำหนักดารารัถรมย์ เรือนไทย หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหอสมุดดนตรีไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบความคิดเห็นและแนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ
2. เห็นความสำคัญของการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในมหาวิทยาลัยสำหรับนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัย สาขาศิลปศึกษา ระดับอุดมศึกษา
3. เป็นแนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะของสถาบันการศึกษาอื่นๆ
4. แนวทางการพัฒนาการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องดังนี้

แนวคิดเรื่อง พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

ความหมายของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

ความหมายของพิพิธภัณฑ์ ตามที่สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ หรือ ICOM (International Council of Museums) ได้ให้คำจำกัดความไว้ในปีพ.ศ. 2489 (ค.ศ.1946) กล่าวไว้ว่า “พิพิธภัณฑ์” คือหน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร เป็นสถาบันที่ถาวรในการรวบรวม สงวนรักษา ศึกษาวิจัย สื่อสาร และจัดแสดงนิทรรศการ ให้บริการแก่สังคมเพื่อการพัฒนา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการค้นคว้าการศึกษา และความเพลิดเพลิน โดยแสดงหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวกับมนุษย์และสภาพแวดล้อม สิ่งซึ่งสงวนรักษาและจัดแสดงนั้นไม่ใช่เป็นเพียงวัตถุ แต่ได้รวมถึงสิ่งที่มีชีวิตด้วย โดยรวมไปถึง สวนสัตว์ สวนพฤกษชาติ วนอุทยาน สถานที่สงวนสัตว์น้ำ และสถานที่อันจัดเป็นเขตสงวนอื่นๆ รวมทั้งโบราณสถานและแหล่งอนุสรณ์สถาน ศูนย์วิทยาศาสตร์และห้องฟ้าจำลอง ICOM(1946)

จากบทความวิจัยของปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันต์กุลและคณะ (2547) ได้อธิบายนิยามของ ICOM เพิ่มเติมไว้ว่าในช่วง ปีพ.ศ. 2489 – 2544 ได้มีการขยายความหมายออกไปเป็นอย่างมาก โดยการนิยามของ ICOM กล่าวคือ จากกรอบแนวคิดที่ว่า “มิวเซียม” เป็น “แหล่งเรียนรู้ที่ได้รับความเพลิดเพลินจากการศึกษาของสะสม” พัฒนามาจนเป็น “แหล่งเรียนรู้และองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้ ที่มีหน้าที่รวบรวม สงวนรักษา ค้นคว้า เผยแพร่ความรู้ และจัดแสดงเรื่องราวอันเป็นเกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ที่ทำให้ผู้เข้าชมได้รับความรู้และความเพลิดเพลินใจ” นิยามของ ICOM พยายามขยายความหมายของ “พิพิธภัณฑ์” ให้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ มากขึ้น

นิคม มูลิกะคาม, กุลพันธาดา จันทรโพธิ์ศรี และมณีรัตน์ ท่วมเจริญ (2521) กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์ คือ สถาบันที่ตั้งขึ้นเพื่อการรวบรวม สงวนรักษา และจัดแสดงวัตถุอันมีความสำคัญ ทางวัฒนธรรมและทางวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้า การศึกษาและเพื่อความเพลิดเพลิน ตาม คำจำกัดความนี้ได้รวมความหมายถึงหอศิลป์ อนุสรณ์สถานทางประวัติศาสตร์และได้กินความ ไปถึง สวนสัตว์ สวนพฤกษชาติ วนอุทยาน สถานที่เลี้ยงสัตว์น้ำและอื่นๆ

นิเชต สุนทรพิทักษ์ (2522) ได้สรุปความหมายของพิพิธภัณฑ์ว่า พิพิธภัณฑ์ประเภทต่างๆนั้น เป็นเสมือนสถานศึกษาเปิดเฉพาะวิชาที่จัดกิจกรรมและเรื่องราวที่น่าสนใจ นำรู้ นำศึกษา ไวให้ผู้สนใจทั้งหลายได้เข้าไปศึกษาหาความรู้ตามใจปรารถนา ลักษณะของพิพิธภัณฑ์นั้นต้องจัดว่าเป็นสถานศึกษาที่เปิดโอกาสอันเท่าเทียมกันอย่างยิ่งแก่บุคคลทุกเพศทุกวัย ได้มีโอกาสที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดชีวิตโดยอิสระ

สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์ (2538) ได้ให้ความหมายของพิพิธภัณฑ์ว่า พิพิธภัณฑ์ คือความทรงจำ คนเราควรนำความทรงจำกลับคืนสู่สังคม ให้สังคมได้ระลึกถึงความเป็นมาของตนเองหรืออาจกล่าวได้ว่า พิพิธภัณฑ์ คือการสืบทอดความทรงจำจากคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง

Wittich & Schullor (1973) ให้คำนิยามว่า พิพิธภัณฑ์คือ สถานที่สะสมและรวบรวมสิ่งของจริงดั้งเดิมหรือของตัวอย่างเพื่อการศึกษาวิจัยและจัดแสดงในการแสดงพิพิธภัณฑ์มีการออกแบบและใช้เทคนิควิธีต่างๆ เช่นจัดเป็นไดโอรามา (Diorama) หุ่นจำลองเพื่อให้น่าดู น่าชม น่าสนใจ เสนอต่อสาธารณชน

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2545) ให้คำนิยามว่า หอศิลป์ หรือ พิพิธภัณฑ์ศิลปะคือ ห้องแสดงงานศิลปะ หรือพิพิธภัณฑ์ศิลปะในโลกตะวันตก คือพื้นที่สำหรับจัดนิทรรศการศิลปะ ปกติแล้วเป็นผลงานทางด้านทัศนศิลป์ ยกตัวอย่างเช่น งานจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ แต่อย่างไรก็ตาม งานภาพถ่าย ภาพประกอบ และผลงานศิลปะแบบติดตั้งที่เรียกว่า installation art และวัตถุต่างๆ ทางด้านงานประยุคศิลป์ บางครั้ง ก็ใช้เป็นสถานที่รองรับกิจกรรมทางด้านศิลปะอื่นๆ ด้วย อย่างเช่น การแสดงดนตรี หรือการอ่านบทกวี เป็นต้น

หอศิลป์ โดยหน้าที่และความหมายของตัวเองคือ สถานที่หรือที่อยู่ของผลงานศิลปะโดยมีสภาพแวดล้อมที่เป็นกลาง เมื่อศิลปะได้เข้ามาอยู่ในหอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์แล้ว ศิลปะก็ย่อมเป็นผู้ส่งสารโดยสมบูรณ์แบบที่ศิลปินมอบให้แก่ผู้ชมหรือสังคม สารต่างๆเหล่านี้ที่ศิลปินได้ส่งมอบให้แก่ผู้ชมโดยใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางหรือ “เครื่องมือ” เครื่องมือดังกล่าวนี้จะเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดเรื่องราว ประสบการณ์หรือประเด็นต่างๆของศิลปินสู่ผู้ชม ในเมื่อศิลปะนั้นมีภาพลักษณ์เป็นผู้ให้ ก็ย่อมมีอีกมุมที่ผู้ชมกลายเป็นผู้รับเช่นกัน

ประเภทของหอศิลป์หรือห้องแสดงงานศิลปะ (Types of galleries) แบ่งออกเป็น

1. ห้องแสดงงานศิลปะที่เป็นสาธารณะ (public galleries) เช่น พิพิธภัณฑ์ต่างๆ เพื่อแสดงผลงานศิลปะสะสมที่ได้รับการเลือกสรร
2. ห้องแสดงงานศิลปะส่วนตัว (private galleries) ซึ่งหมายถึงธุรกิจการขายงานศิลปะ แต่อย่างไรก็ตาม ห้องแสดงงานทั้งสองประเภท อาจใช้เป็นพื้นที่รองรับนิทรรศการชั่วคราว และรวมถึงผลงานศิลปะที่หายากจากที่อื่นๆ ได้
3. ห้องแสดงงานศิลปะในพิพิธภัณฑ์ (Galleries in Museums)
4. ห้องแสดงงานศิลปะร่วมสมัย (Contemporary Art Gallery)

นอกจากที่กล่าวมาแล้วนี้ ยังมีสถานที่แสดงผลงานศิลปะ เรียกว่า "สวนประติมากรรม" (sculpture garden or sculpture park), ซึ่งนำเสนองานประติมากรรมที่นอกตัวอาคาร ผลงานประติมากรรมแบบติดตั้ง (Sculpture installation) ปัจจุบันดูเหมือนจะได้รับความนิยมสูง และมีการนำเสนอเพียงชั่วคราวระหว่างการแสดงนิทรรศการคล้ายกับงานเฉลิมฉลองต่างๆ (ommgallery.blogspot.co)

ประเภทของพิพิธภัณฑ์

UNESCO (1963) กล่าวว่าพิพิธภัณฑ์ ที่จัดตั้งขึ้นในระยะแรก ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายในการรวบรวมวัตถุ เพื่อวัตถุประสงค์ประการใดประการหนึ่งโดยเฉพาะ คงเป็นแต่เพียงการรวบรวมวัตถุที่น่าสนใจไว้เท่านั้น จนกระทั่งเมื่อกิจการพิพิธภัณฑ์เจริญขึ้น ระบบและแนววิถีแห่งการบริหารและการศึกษาก็มีจุดมุ่งหมายเป็นเฉพาะวิชา การแบ่งแยกชนิดของพิพิธภัณฑ์จึงได้เกิดขึ้น เป็นต้นว่า พิพิธภัณฑ์ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี พิพิธภัณฑ์ทางศิลปะและศิลปะร่วมสมัย พิพิธภัณฑ์ทาง

วิทยาศาสตร์และเครื่องจักรกล พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติวิทยา พิพิธภัณฑ์ทางมานุษยวิทยา พิพิธภัณฑ์ชาติพันธุ์วิทยา กับพิพิธภัณฑ์ประจำท้องถิ่นเป็นต้น

สภากาารพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ (ICOM) ได้จำแนกชนิดของพิพิธภัณฑ์ ออกเป็นสาขาต่างๆ ตามหัวข้อแห่งการอธิบายของนักการพิพิธภัณฑ์ต่างๆ ทั่วโลก เป็นสาขาดังนี้

1. พิพิธภัณฑ์ทางศิลปะ (Museum of Arts) เป็นสถาบันที่รวบรวมงานที่แยกออกไปเป็นพิเศษ ซึ่งงานศิลปะเหล่านี้มีค่าควรแก่การจดจำไว้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้ชื่นชมกับสุนทรีย์ทางศิลปะและศึกษาวิวัฒนาการทางศิลปะ หรือประวัติศาสตร์ศิลปะด้วย

พิพิธภัณฑ์ทางศิลปะ อาจแบ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ทางภาพเขียนที่เรียกกันอย่างแพร่หลายว่า หอศิลปะ ประติมากรรมและศิลปะประยุกต์

2. พิพิธภัณฑ์ศิลปะร่วมสมัย (Gallery of Contemporary Arts) พิพิธภัณฑ์ศิลปะสมัยใหม่ เป็นสถานที่ที่คงไว้และดำรงรักษาความเคลื่อนไหวของศิลปะแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์ต้องเป็นสถาบันเชื่อมความเข้าใจ ระหว่างสังคมปัจจุบันกับงานต่างๆ ที่พวกศิลปินทำ

3. พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติวิทยา (Natural History Museum) พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติวิทยา ได้พัฒนามาจากกระบวนการรวบรวมวัตถุในแบบต่างๆ เช่น ธรณีวิทยา พฤกษศาสตร์ สัตวศาสตร์ มานุษยวิทยา ฯลฯ และเป็นกรรวบรวมศึกษาทุกๆ ด้าน เช่นก่อนประวัติศาสตร์ โบราณคดี ชาติพันธุ์วิทยา นอกจากนี้ยังหมายถึง รูปแบบของสถานที่ที่เก็บรักษาตัวอย่างวัตถุทางธรรมชาติ ที่สามารถเก็บรักษาไว้ตามสภาพของมัน เช่น วนอุทยาน สวนสัตว์และสิ่งอื่นๆ

4. พิพิธภัณฑ์ทางวิทยาศาสตร์และเครื่องจักรกล (Museum of Science and Technology) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงเรื่องราวการคิดค้นเกี่ยวกับการหาเครื่องผ่อนแรงและการวิเคราะห์เรื่องราวของจักรกลอันกว้างใหญ่ คำว่า วิทยาศาสตร์เป็นคำที่กว้างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราวการคิดค้นทางเคมี ชีววิทยา อุตสาหกรรม การคิดค้นเรื่องกรรมาคมนาคม การศึกษาเรื่องดวงดาว การศึกษาชั้นสูงในปัจจุบันนอกจากตำราแล้ว ยังต้องดูของจริงคู่ไปกับการเรียน วิชาการดังกล่าวนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาจากวัตถุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ หรือ วิศวกรรม หรือเครื่องจักรกล

5. พิพิธภัณฑ์ทางมานุษยวิทยาและชาติพันธุ์วิทยา (Museum of Anthropology and Ethnology) พิพิธภัณฑ์มีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริมให้มนุษย์แต่ละเผ่าพันธุ์ได้เข้าในวัฒนธรรมของกันและกัน อันเป็นผลนำไปสู่ความเข้าใจที่ดีของสังคมมนุษย์โลกทั่วไป มักจะแสดงวัตถุและเครื่องมือและเครื่องใช้ รูปเคารพทางศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมอื่น ชีวิตความเป็นอยู่ พิพิธภัณฑ์ประเภทนี้ ออกเป็น 3 กลุ่ม ลักษณะสำคัญของ 2 กลุ่มแรกนั้น ศึกษาเกี่ยวกับเผ่าพันธุ์ และภูมิประเทศที่

ครอบคลุมอยู่ ส่วนกลุ่มที่ 3 แบ่งแยกออกไปตามลักษณะที่เราเรียกชื่อแตกต่างกันไป ตามความเชื่อถือ และขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวบ้าน และมีการจัดแสดงแบบที่เรียกว่าพิพิธภัณฑ์กลางแจ้งด้วย

6. พิพิธภัณฑ์ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี (Museum of History and Archaeology) เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงเรื่องราวความเป็นมาของมนุษย์ในอดีต ทางสหภาพพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ ถือว่าเป็นพิพิธภัณฑ์ที่สร้างความเข้าใจระหว่างทางสังคมมนุษย์ที่สำคัญยิ่งเป็นรากฐานแห่งความเข้าใจระหว่างชาติ ในทางการบริหารควรจะได้พิจารณาถึงลัทธิชาตินิยมหรือท้องถิ่นนิยมด้วย

6.1 พิพิธภัณฑ์ทางโบราณคดี (Museum of Archaeology) พิพิธภัณฑ์ทางโบราณคดีเป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงและรวบรวมวัตถุที่ได้จากการขุดค้น และจัดแสดงส่วนต่างๆของโบราณสถานซึ่งไม่ได้พบจากการขุดค้นด้วย แม้ว่าวัตถุนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อเร็วๆนี้ถ้าเป็นหลักฐานที่เป็นประโยชน์ในทางวิจัยก็รวมอยู่ด้วยกัน วัตถุส่วนมากที่พิพิธภัณฑ์ชนิดนี้รวบรวมไว้เป็นหลักฐานสำคัญในการพิสูจน์ และวิจัยทางวัฒนธรรม มีการจัดแสดงวัตถุของเก่าเพื่อให้สุนทรีย์ทางอารมณ์ไว้ด้วย กำหนดสมัยใหญ่ ออกเป็น 3 สมัย คือ 1) สมัยก่อนประวัติศาสตร์ (Prehistory) 2) สมัยหัวเลี้ยวประวัติศาสตร์ (Photo History) และ 3) สมัยประวัติศาสตร์สมัยใหม่ (Present History)

6.2 พิพิธภัณฑ์ทางประวัติศาสตร์ (Museum of History) การตีความหมายของวัตถุที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ทางโบราณคดีอีกแบบหนึ่ง ซึ่งเรียกกันว่าพิพิธภัณฑ์ทางประวัติศาสตร์ซึ่งใกล้เคียงกับพิพิธภัณฑ์ทางชาติพันธุ์วิทยา มักจะรวบรวมวัตถุที่น่าใส่ใจทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์วิทยา ซึ่งมาจากวัฒนธรรมชั้นแรกเริ่ม วัตถุที่ใช้แสดงในพิพิธภัณฑ์ชนิดนี้มักจะไม่แตกต่างจากทางโบราณคดี เว้นแต่ว่าวัตถุบางอย่างอาจพิมพ์ ถ่ายรูป วาดภาพซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ยิ่งกว่าความงามทางศิลปะ และไม่เป็นที่นิยมในพิพิธภัณฑ์ทางศิลปะ

6.3 พิพิธภัณฑ์ประจำโบราณสถาน (Site Museum) พิพิธภัณฑ์ชนิดนี้ ส่วนใหญ่มักจะสร้างขึ้นตามสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ หรือในอาคารประวัติศาสตร์ เป็นพิพิธภัณฑ์อีกชนิดหนึ่งที่อยู่ในหมวดพิพิธภัณฑ์ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี พิพิธภัณฑ์ที่ตั้งอยู่ในโบราณสถานนี้มีอยู่ 2 แบบ คือ 1) แสดงในอาคารทางประวัติศาสตร์ 2) แสดงในอาคารสมัยใหม่

7. พิพิธภัณฑ์ประจำเมืองหรือท้องถิ่น (Regional Museum – City Museum) คือพิพิธภัณฑ์ที่แสดงเรื่องราวของท้องถิ่นต่างๆถึงแม้ว่าพิพิธภัณฑ์จะตั้งอยู่ใจกลางเมืองใหญ่เมืองใดเมืองหนึ่ง แต่มีแผนงานเป็นในแบบพิพิธภัณฑ์ประจำท้องถิ่น ก็อาจจัดเข้าในพิพิธภัณฑ์ประเภทนี้ได้ และพิพิธภัณฑ์

ประเภทนี้เป็นที่สนใจแก่นักท่องเที่ยว เพราะสามารถให้ความรู้ได้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับท้องถิ่นที่พวกเขาได้เข้ามาชม และเป็นที่พอใจต่อชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ

8. พิพิธภัณฑ์แบบพิเศษ (Specialized Museum) พิพิธภัณฑ์ประเภทนี้ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับ การศึกษา เช่น ศิลปะประยุกต์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ชาติพันธุ์วิทยา และการศึกษาด้านสังคม ต่างๆ ธรรมชาติวิทยา วิทยาศาสตร์ เทคนิค เหตุผลทางการปฏิบัติ พิพิธภัณฑ์ได้แบบใหญ่ๆ 2 แบบ คือ พิพิธภัณฑ์ในประเภทแรกเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องในสถานที่ทางภูมิศาสตร์ ในขณะที่พิพิธภัณฑ์แบบที่ 2 ไม่จำกัดแบบ และมีปัญหาต่างๆที่ควรพิจารณาในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์แบบพิเศษโดยเฉพาะ

9. พิพิธภัณฑ์ของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา (University Museum) พิพิธภัณฑ์ ประเภทนี้มีหัวข้อต่างๆที่กว้างขวางมากที่สุด ซึ่งเริ่มจากการศึกษาศิลปะไปสู่วิทยาศาสตร์ และเทคนิค ต่างๆ แต่ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการศึกษาในแขนงอื่นๆ ดังนั้นคำว่า University Museum จึงไม่ใช่การเก็บ รวบรวมวัตถุทางการศึกษาเพื่อประโยชน์สำหรับการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ และมีปัจจัย ต่างๆที่เป็นผลโดยตรงต่อการพัฒนาการเก็บรวบรวมของพิพิธภัณฑ์ในลักษณะนี้ ได้แก่ 1) ต้องเก็บ รวบรวมให้มาก เพื่อที่จะปรับปรุงการศึกษาให้เข้าใจได้ง่าย และเป็นการส่งเสริมชื่อเสียงของ มหาวิทยาลัย ควรจะมีการรวบรวมเพื่อช่วยต่อการศึกษาทั่วไป สำหรับผู้เข้าชมจะเป็นโดยทั้งกลุ่มหรือ บุคคล ในระดับการศึกษาในหัวข้ออื่นๆ รวมทั้งต้องกำหนดแผนงานของพิพิธภัณฑ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ การศึกษาชั้นสูงๆ การเก็บรักษาควรกำหนดให้สะดวกและง่ายขึ้นสำหรับการบรรยายสัมมนา พยายาม หาโอกาสสำหรับงานทางการวิจัยในอนาคตด้วย 2) การร่วมมือกันทางจิตใจของนักศึกษาแต่ละบุคคล หรือผู้ที่จบการศึกษาแล้วและเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ และดำเนินงานทางด้านอุตสาหกรรมและด้าน อื่นๆ เป็นผู้มอบสิ่งของต่างๆให้แก่พิพิธภัณฑ์ของมหาวิทยาลัย และ 3) การรวบรวมสิ่งของต่างๆใน พิพิธภัณฑ์ไม่ว่าจะเป็นการเข้าซื้อจากตลาดทั่วไปหรือสร้างขึ้นโดยความสามารถของผู้เชี่ยวชาญใน ด้านต่างๆ เป็นสิ่งที่มีคุณค่ามาก เป็นสิ่งสำคัญสำหรับพิพิธภัณฑ์ซึ่งแน่ใจว่าต้องรวบรวมสิ่งของที่มี ความหมายแน่นอนเท่านั้น

หน้าที่และบทบาทของพิพิธภัณฑ์

สว้าง เลิศฤทธิ์ (2536) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์เฉพาะฝรั่งเศสด้วยว่า มีอยู่ 3 ประการด้วยกันคือ

1. พิพิธภัณฑ์ เป็นสถานที่ศึกษาหาความรู้ พิพิธภัณฑ์แทบทุกแห่งในฝรั่งเศสจะมีนักเรียนตั้งแต่อนุบาล จนถึงปริญญาเอก ไปศึกษาหาความรู้ พิพิธภัณฑ์มีหลายรูปแบบด้วยกัน เช่นพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ฯลฯ พิพิธภัณฑ์จึงเป็นแหล่งให้ความรู้แขนงต่างๆมากมาย

2. พิพิธภัณฑ์ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ในฝรั่งเศสทุกวันหยุด พิพิธภัณฑ์ทุกแห่งจะเต็มไปด้วยผู้คนทุกเพศทุกวัย พื้นที่ภายนอกจะถูกจัดเป็นส่วน ที่นั่งพักผ่อน มีร้านอาหาร และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ อีกมากมาย

3. พิพิธภัณฑ์ เป็นแหล่งอนุรักษ์ และสงวนรักษาทรัพยากรทางวัฒนธรรม ในปัจจุบันพิพิธภัณฑ์ในฝรั่งเศส เริ่มให้ความสำคัญแก่เด็กมากขึ้นมีการปรับปรุงห้องจัดแสดงให้เหมาะสมกับการรับรู้ของเด็ก เช่น เด็กเล็กที่ยังอ่านหนังสือไม่ออก จะจัดห้องให้เด็กเรียนรู้โดยการจับต้องหรือ ประสาทสัมผัส ส่วนเด็กโตก็จะจัดห้องนิทรรศการ ให้มีตัวหนังสือมากขึ้น และมีกิจกรรมเสริม ทั้งหมดนี้เพื่อเสริมสร้างให้เด็กโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของประเทศ

Unesco (1973) กล่าวถึงบทบาททางการศึกษาที่คาดหวังของพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ประกอบด้วย

1. การให้ความรู้ทางสุนทรียศาสตร์และการชื่นชม งานศิลปะ

1.1 ต้องสามารถช่วยยกระดับและสร้างความสุนทรีย์แก่ชีวิต ด้วยความรู้ความเข้าใจในคุณค่าและความงามทางศิลปะ

1.2 ต้องจัดให้ความรู้ทางศิลปะแก่ผู้ชม เพื่อเป็นพื้นฐานในการปรับใช้ในวิถีชีวิตอย่างมีคุณค่า

1.3 วางแผนการให้ความรู้ และเสริมความรู้ทางศิลปะนักเรียนนักศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตร

2. การให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ศิลปะ

2.1 ควรให้ความรู้ความเข้าใจถึงคุณค่าและความสำคัญของศิลปะที่ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและมนุษยชาติ

2.2 ควรกระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมที่เป็นบรรพชนผู้สร้างสรรคงานศิลปะ

2.3 มีการจัดแสดงเรื่องราวความเป็นมาและ ให้ความรู้ความเข้าใจถึงพัฒนาการศิลปะ

2.4 ให้ความรู้เชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง กับวิถีชีวิต สังคม สภาพแวดล้อม คติความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณีและอิทธิพลของลัทธิต่างๆโดยผ่านงานศิลปะ

2.5 จัดให้ความรู้เชิงประเมินคุณค่างานศิลปะ เช่น คุณค่าทางประวัติศาสตร์ คุณค่าทางความงาม คุณค่าเชิงวัฒนธรรม คุณค่าทางเชื้อชาติ และคุณค่าทางปรัชญา

3. การให้ความรู้เชิงสหวิทยาการและมนุษยวิทยา

3.1 เป็นแหล่งให้ความรู้เชิงสหวิทยาการ เป็นการนำข้อมูลความรู้หลายทางเพื่อให้ความรู้ เข้าใจคุณค่า และความสำคัญในงานศิลปะเช่น ความรู้เชิงหลักการศิลปะผสมผสานกับความคิดของศิลปิน ความรู้ทางประวัติศาสตร์ผสมผสานกับคติความเชื่อของศิลปิน อิทธิพล รูปแบบศิลปะกับความก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

3.2 เป็นแหล่งให้ความรู้ทางความงามทางศิลปะที่แสดงออกถึงลักษณะท้องถิ่น รูปแบบการปกครองที่มีอิทธิพลต่อการแสดงออกและคุณค่าในงานศิลปะ, อิทธิพลเชิงพาณิชย์ต่อแนวคิดของศิลปิน

3.3 เป็นแหล่งที่มีงานศิลปะที่มีคุณค่า ถือเป็นศูนย์กลางแหล่งการศึกษาอย่างผสมผสาน ความรู้ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ความงามทางสุนทรีย์ และความชื่นชมงานศิลปะ

4. การให้ความรู้เชิงสังคม

4.1 ให้ความสำคัญและถือว่าประชาชนและสังคม คือศูนย์กลางที่จะต้องพัฒนามาตรฐาน คุณภาพในวิถีชีวิตลักษณะ ประสานสัมพันธ์

4.2 มีนโยบายที่จะปลูกฝังเรื่องเกี่ยวกับศิลปะ เข้าไปอยู่ร่วมในสังคมเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตบุคคล ชุมชน และสังคม

4.3 มีบทบาทที่ประสานกับโรงเรียนในชุมชน เพื่อความร่วมมือในการจัดการเรียน การสอนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะเพื่อพัฒนา ในตัวนักเรียนและสร้างพื้นฐานการศึกษา

ความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ที่มีต่อสถานศึกษา

โลจนา มะโนทัย (2545) กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์ไม่ใช่สถาบันการศึกษาโดยตรง แต่ให้บริการความรู้ที่ถูกต้องเป็นประโยชน์กับการศึกษา เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้วิจารณ์งานทางการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยจากข้อมูล และวัตถุจริง

ประทุม ชุ่มเพ็งพันธุ์ (2522) กล่าวว่า วิทยาลัยครูและมหาวิทยาลัยทุกแห่งทั่วประเทศ ควรริเริ่มก่อตั้งพิพิธภัณฑ์สถานทำหน้าที่เก็บรวบรวม สงวนรักษาและจัดแสดงสมบัติทางวัฒนธรรมทุกประเภทของชาติเหมือนอย่างประเทศที่เจริญแล้วได้ทำสำเร็จเป็นตัวอย่างอันดีคือ College Museum, University Museum เพื่อทำหน้าที่เก็บรวบรวมผลงานของสถาบัน เป็นที่ทำการวิจัย เป็นสถานที่ฝึกหัดอบรม ศูนย์ช่วยการเรียนการสอนและอื่นๆ วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมีกำลังทางวิชาการ มี

นักศึกษาอยู่พร้อมแล้วและยังตั้งอยู่ท่ามกลางแหล่งชุมชน สมควรที่จะมีพิพิธภัณฑ์ในมหาวิทยาลัยไว้เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้

วิบลูย์ ลีสุวรรณ (2539) กล่าวว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าจะไปพิพิธภัณฑ์ทำไม และไม่ทราบว่าไปแล้วจะได้อะไร เรื่องเช่นนี้เป็นหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์และหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจกับประชาชน จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานที่จะขาดเสียไม่ได้ และหน้าที่ประการหนึ่งของพิพิธภัณฑ์ศิลปะและหอศิลป์จะต้องให้ความรู้และให้การศึกษาด้านศิลปะแก่ประชาชน มิใช่ทำหน้าที่เพียงจัดแสดงผลงานศิลปะและเก็บรักษาผลงานศิลปะเท่านั้น

การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ตามมหาวิทยาลัยและสถานศึกษาต่างๆ ได้รับความนิยมนมากขึ้นเพราะระบบการศึกษาในปัจจุบัน ไม่ได้จำกัดขอบเขตอยู่เพียงการฟังบรรยาย และการจดจำแบบเมื่อก่อนนี้ หากปรัชญาทางการศึกษามีใหม่ เน้นหนักทางด้านการใช้วิจารณญาณของนักศึกษาต่อหลักฐาน และเรื่องราวต่างๆ ด้วยเหตุและผล เป็นการปรับสมองให้มีหลักวิทยาศาสตร์ หลักฐานข้อมูลต่างๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการศึกษาในปัจจุบันเท่าๆ กับเอกสารและบทวิเคราะห์อื่นๆ

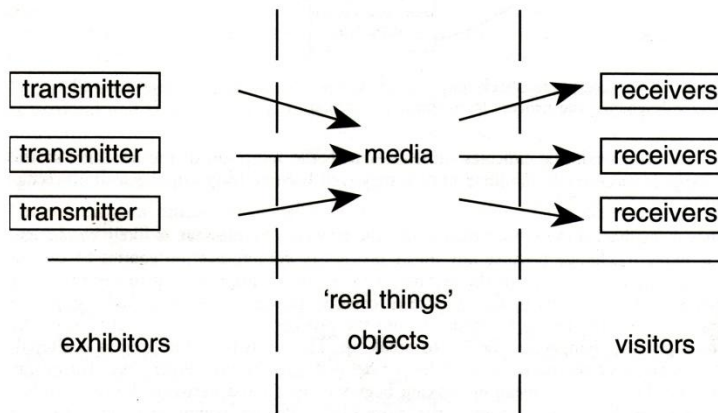
Unesco (1973) กล่าวว่า บทบาทของพิพิธภัณฑ์ต่อการศึกษาในปัจจุบัน มีมากขึ้นกว่าสมัยก่อนมหาวิทยาลัยหลายแห่งได้มองเห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ และได้จัดตั้งขึ้นคู่กับห้องสมุดเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าของนักศึกษา รวมทั้งเปิดให้ประชาชนภายนอกเข้าศึกษาหาความรู้ได้ด้วย

นอกจากสถาบันในระดับมหาวิทยาลัยแล้ว การศึกษาในโรงเรียนหลายแห่งในสหรัฐอเมริกาได้จัดห้องพิพิธภัณฑ์ขึ้น เพื่อเก็บตัวอย่างวัตถุต่างๆ ที่เกี่ยวข้องข้อกับหลักสูตรการสอนในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รู้จักและคุ้นเคย เช่น พวกแร่ธาตุ ชีววิทยา ศิลปะภาพถ่าย และเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์และมานุษยวิทยา เป็นต้น

การบริการทางการศึกษา

Hooper-Greenhill, E. (1991) กล่าวว่า หลักการในการบริการการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุในพิพิธภัณฑ์กับความต้องการและความสนใจของผู้ชม ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงนี้ควรจะเป็นอย่างฉับไวและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ เพราะผู้ชมย่อมมีความแตกต่าง นักวิชาการการศึกษาในพิพิธภัณฑ์จึงต้องคำนึงถึงรูปแบบของการเรียนการสอน และการอธิบายถึงวัตถุที่จัดแสดง วิธีการคัดเลือกวัตถุ และเนื้อหาที่สอน ด้วยรูปแบบที่แตกต่างกัน และให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถในการรับรู้ของผู้ใช้ในแต่ละวัย

แผนภูมิที่ 1 ภาพความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุในพิพิธภัณฑ์และผู้ชม

ที่มา Hooper-Greenhill, E. (1991)

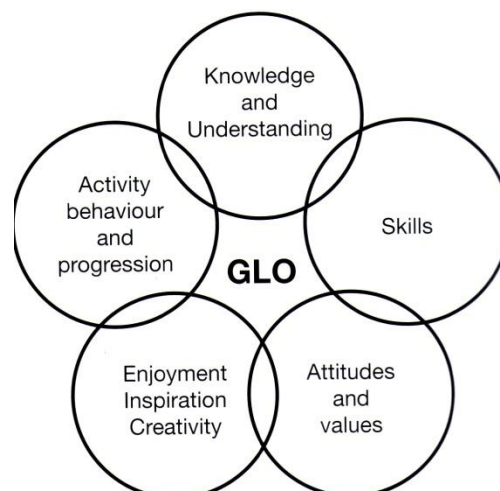
จากแผนภูมิที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุในพิพิธภัณฑ์และผู้ชมซึ่งประกอบไปด้วยตัวผู้ส่งสาร (transmitter) สื่อ (media) และผู้รับสาร (receivers) ที่มีความสัมพันธ์กันกับผู้จัดนิทรรศการ วัตถุจัดแสดงและผู้เข้าชม โดยผู้จัดนิทรรศการเปรียบได้กับเป็นผู้ส่งสาร ตัววัตถุจัดแสดงเท่ากับเป็นสื่อ และผู้เข้าชมเปรียบเทียบกับผู้รับสารนั่นเอง

Hooper-Greenhill, Eilean (2007) กล่าวว่า ภายหลังจากศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา เกิดวิกฤตจาก สงครามโลก และเศรษฐกิจฝืดเคืองมาหลาย รัฐบาลอังกฤษมีนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาออกมามากมายเพื่อ เตรียมรับวิกฤตโลกที่เกิดขึ้น หนึ่งในนั้นเป็นนโยบายทางการศึกษาเรื่องโครงสร้างวัฒนธรรมที่เชื่อมโยง ไปถึงการศึกษามิวเซียมและห้องสมุด ซึ่งหน้าที่ต้องปรับโครงสร้างทางวัฒนธรรมของชาติอย่าง เร่งด่วน

ประโยชน์ของการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์

การเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ตามการวิจัยของโครงการ Learning Impact Research Project (LIRP) ที่กล่าวไว้ใน Hooper-Greenhill, Eilean (2007) ได้ศึกษาเรื่องประโยชน์ของการเรียนรู้ใน พิพิธภัณฑ์โดยใช้กรอบแนวคิดในการศึกษาความสัมพันธ์กันในเรื่องนี้ คือ The Five Generic Learning Outcomes (GLOs) ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ภาพ The five Generic Learning Outcomes

ที่มา Hooper-Greenhill, Eilean (2007)

จากแผนภูมิที่ 2 แสดงให้เห็นถึงผลของการเรียนรู้ทั่วไป 5 ประการในพิพิธภัณฑ์ นอกเหนือจากประโยชน์ในด้านประสบการณ์เรียนรู้ส่วนตัวแล้ว ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ (Knowledge and Understanding) ทักษะ (Skills) ความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์ (Enjoyment Inspiration Creativity) ทศนคติและคุณค่า (Attitudes and Values) กิจกรรมการแสดงออก และพัฒนาการ (Activity behavior and Progression)

ประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ Generic Learning Outcomes (GLOs) ประกอบด้วย (Hooper-Greenhill, Eilean 2007)

1. การมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น

คือมีความรู้เกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างมากขึ้น รู้ข้อเท็จจริงหรือทราบข้อมูลที่ทำให้สัมผัสถึงบางสิ่งได้ เข้าใจอะไรในเชิงลึกกว่าพิพิธภัณฑ์เป็นอย่างไร ห่องสมุดเป็นอย่างไร การเก็บงานเป็นอย่างไร สร้างความสัมพันธ์และจุดเชื่อมโยงต่างๆไปยังสิ่งอื่น

2. มีทักษะเพิ่มมากขึ้น

สามารถที่จะทำในสิ่งใหม่ได้ รู้ได้ด้วยทักษะทางปัญญาว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร มีการจัดการทางข้อมูล มีทักษะการเข้าสังคม ทักษะในการติดต่อสื่อสาร และทักษะด้านจิตใจ วิถีคิด

3. ยกระดับหรือเปลี่ยนคุณค่า ด้านทัศนคติได้

หมายถึงด้านความรู้สึกและการรับรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเอง เช่นการเห็นคุณค่าในตัวเอง เป็นต้น ความคิดเห็นหรือทัศนคติต่อผู้อื่น การเพิ่มความอดทนอดกลั้น ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

เพิ่มแรงกระตุ้นด้าน ทักษะคิดเกี่ยวกับองค์กร ทักษะคิดทั้งทางบวกและลบ จากประสบการณ์และการสร้างความสัมพันธ์

4. ความสนุกสนานเพลิดเพลิน

รู้สึกสนุกสนาน รู้สึกประหลาดใจ ให้ความคิดทางด้านสิ่งประดิษฐ์ การกระทำของสิ่งต่างๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการค้นพบสิ่งใหม่ มีการทดลองและการลงมือทำ เกิดแรงบันดาลใจ

5. มีการพัฒนาในด้านต่างๆ จากการเข้ามาเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์

สามารถดูพฤติกรรมว่าคนทำอะไร คนตั้งใจเพื่อที่จะทำอะไร และคนสามารถทำอะไรได้สำเร็จ มีการติดตามรายงานผล และสำรวจพฤติกรรมการกระทำ ถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของคนที่ใช้ในการจัดการชีวิตพวกเขา

จากเอกสารการประชุม ICOM MPR annual conference 17-20 /9 2011 BrnoCzech Republic โดย Reinwardt Academy Amsterdam School of Arts ได้กล่าวถึงกรอบแนวคิดทฤษฎีของ The Generic Learning Outcomes (GLOs) ว่าหนทางสู่ความสำเร็จของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ประกอบไปด้วย

1. จำนวนผู้เข้าชม
2. สมาชิก
3. ทุนจากเอกชน
4. จำนวนนิทรรศการหมุนเวียนและกิจกรรมพิเศษ
5. การทำวิจัยด้านผู้เข้าชม ด้านความพึงพอใจและการกลับมาเข้าชมอีกครั้ง
6. การรายงานข่าวจากสื่อมวลชน

ต้นกำเนิดของหลักการ GLOs โดย Hooper-Greenhill, Eilean(2007) ได้อธิบายพัฒนาการและวิธีการ GLOs ไว้ว่าเป็นเหมือนตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพ ซึ่งในขณะนี้หลักการ GLOs ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ทั้งหมด

หลักการนี้ตั้งอยู่ในมุมมองหลังสมัยใหม่ของการเรียนรู้

- การรับรู้ความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม เหมือนมุมมองของลักษณะคนที่มีความรู้
- การเข้าใจถึงวัฒนธรรมด้วยการฝึกฝนจากต้นกำเนิด GLOs
- การเข้าใจถึงวัฒนธรรมด้วยการฝึกฝนจากความหมายของ GLOs
- การเห็นการเรียนรู้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในชีวิตประจำวัน

- ถือเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากประสบการณ์ในภาคปฏิบัติที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทางร่างกาย และจิตใจ

- การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่จะสร้างขึ้นได้เฉพาะบุคคล

ข้อสำคัญในการคิดที่เกี่ยวกับการนำเสนอเป็นพิพจน์ที่มีความทับซ้อนและเชื่อมโยงกันกับหลักการ GLOs

The Generic Learning Outcomes สามารถช่วยในเรื่อง

- ทำให้เราสามารถวิเคราะห์การทำงานของเราและทราบถึงผลกระทบที่ตามมา

- สามารถพูดคุยกับผู้ร่วมงานถึงหลักการและต้นกำเนิดของ GLOs

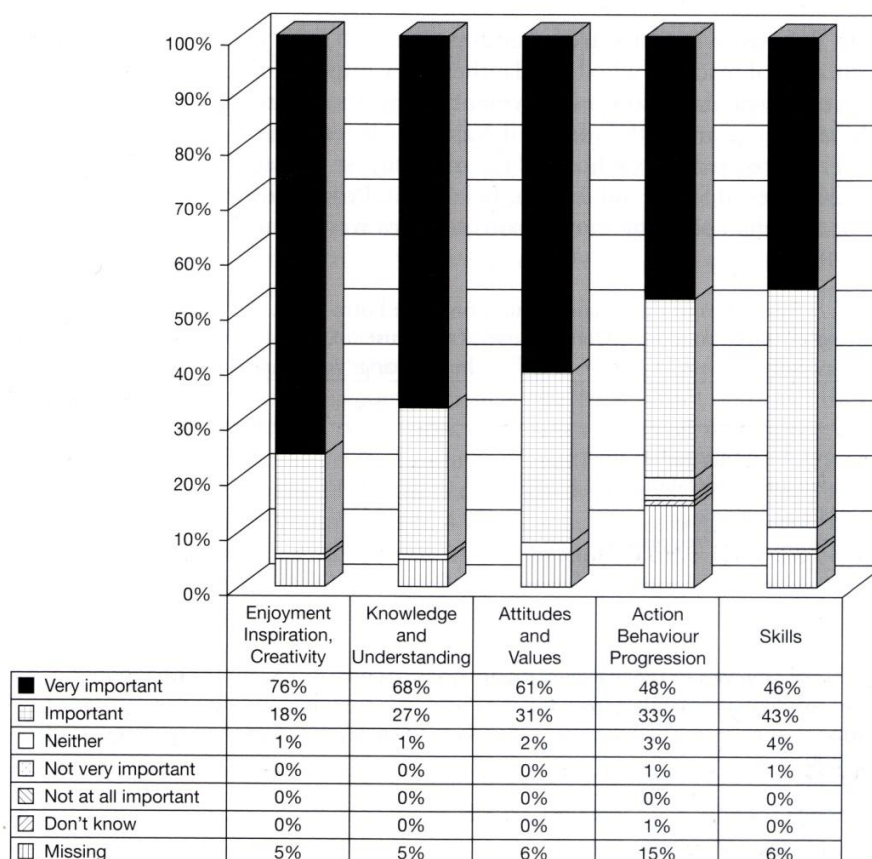
- สามารถออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และพื้นที่ที่ดีขึ้นกว่าเดิมได้

- สามารถเสริมสร้างการเรียนรู้สำหรับผู้ใช้อย่างมีนัยสำคัญ

- แต่หลักการนี้ ไม่ได้เป็นเครื่องวัดการเรียนรู้โดยตรง แต่สามารถเก็บข้อมูลเทียบเคียงที่เป็น

ประโยชน์ในด้านการเรียนรู้จากผู้เข้าชมได้

แผนภูมิที่ 3 การเห็นความสำคัญของหลัก (GLOs) The five Generic Learning Outcomes

ที่มา Hooper-Greenhill, Eilean (2007)

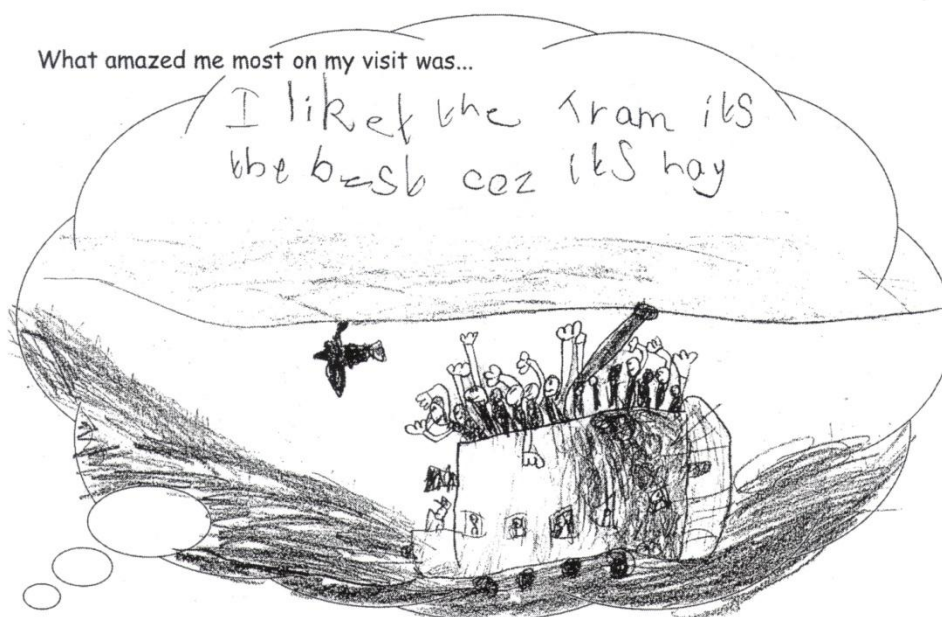
จากแผนภูมิที่ 3 Hooper-Greenhill, Eilean ได้นำกรอบแนวคิด The five Generic Learning Outcomes ไปทำการสอบถามกลุ่มผู้เข้าชมนิทรรศการ โดยสอบถามความคิดเห็นในการให้ความสำคัญถึงประโยชน์ใน 5 ด้านที่ได้รับจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์ เรียงตามลำดับ การให้ความสำคัญจากมากไปน้อย ผู้เข้าชมส่วนใหญ่เห็นความสำคัญมากด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจและความคิดสร้างสรรค์มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทัศนคติและคุณค่า ด้านกิจกรรมการแสดงออกและพัฒนาการ และด้านทักษะตามลำดับ

เกณฑ์การประเมินการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ของผู้เข้าชม Hooper-Greenhill, Eilean (2007) ได้ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสังเกตการณ์ แบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างหรือใบแสดงความคิดเห็น (การเรียนรู้คือ กระบวนการที่เราจะเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยตนเอง การมีส่วนร่วม

ร่วมเพื่อเพิ่มทักษะ ความรู้ ความเข้าใจและคุณค่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจะทำให้เกิดผลของการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ต่อไปในอนาคต)

สิ่งที่เป็นที่ยืนยันผลจากการวิจัยของ Learning Impact Research Project (LIRP) เรื่องการใช้พิพิธภัณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษา ที่สนับสนุนเรื่องประสบการณ์ทางการเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะคิดและคุณค่า กิจกรรม การแสดงออก คือเสียงตอบรับจากตัวผู้เรียน ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 4 ความรู้สึกของSean อายุ 7 ปี ที่ได้ชมรถไฟที่พิพิธภัณฑ์ Beamish

ที่มา Hooper-Greenhill, Eilean (2007)

จากภาพเป็นการแสดงความรู้สึกความคิดเห็นของเด็กอายุ 7 ปีที่ครูพาไปเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ Beamish ด้วยการวาดภาพและเขียนแสดงความรู้สึกว่าตนชื่นชอบการนั่งรถรางท่องเที่ยวในพิพิธภัณฑ์นี้ในใบงานที่ครูได้มอบหมายให้ทำระหว่างการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์

ความสำคัญของพิพิธภัณฑที่มีต่อการเรียนรู้ทางศิลปะ

Zeller, T. (1985) กล่าวว่า การให้การศึกษานในพิพิธภัณฑจึงเป็นบทบาทสำคัญที่จะปลูกฝังความมีศิลปะและสร้างประสบการณ์ทางสุนทรียะให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วไป

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2545) อธิบายถึงบริบทของพิพิธภัณฑโดยทั่วไปในพิพิธภัณฑที่ในบริบทของพิพิธภัณฑศึกษา คือการให้บริการทางการเรียนการสอนนั้นยังไม่มีให้เห็นในประเทศไทย พิพิธภัณฑศึกษาเป็นอีกแนวนโยบายหนึ่งที่น่าจะยังประโยชน์ยิ่งต่อวงการศึกษารวมไปและศิลปศึกษาด้วยเหตุผลดังที่กล่าว เพราะพิพิธภัณฑเป็นแหล่งที่มีสื่อ “ของจริง” ทางศิลปะ(และสาขาอื่นๆ) ให้ได้เห็นและได้ศึกษาอย่างใกล้ชิดอยู่แล้วโดยปริยาย การที่จะทำให้ พิพิธภัณฑ หอศิลป์ ศูนย์ศิลปะ ศูนย์วัฒนธรรมหรือสถานที่ประเภทนี้เป็นสถานที่ให้ความรู้และการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ น่าจะเป็นแนวโน้มใหม่ที่ให้ประโยชน์ทั้งกับวงการการศึกษาและสถานภาพของพิพิธภัณฑเอง ในทำนอง “น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า”

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2539) กล่าวว่า การเรียนรู้ในพิพิธภัณฑเป็นบทบาทสำคัญที่จะปลูกฝังความมีศิลปะและสร้างประสบการณ์ทางสุนทรียะให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วไป การให้ความรู้ความเข้าใจในการใช้พิพิธภัณฑศิลปะแก่ครู นักเรียนและนักศึกษาศิลปะยังมีน้อย ทำให้ขาดความรู้ในการใช้ประโยชน์จากการบริการการศึกษาในพิพิธภัณฑศิลปะอยู่มาก เป็นผลทำให้ทัศนคติของนักเรียนหรือผู้เยี่ยมชมที่มีต่อพิพิธภัณฑมิได้เป็นไปในทางบวกอย่างที่ควรจะเป็น พิพิธภัณฑหอศิลป์และสถาบันต่างๆที่มีบทบาทในด้านนี้จึงน่าจะทบทวนปรัชญาและเป้าหมายของตนว่า มุ่งหมายที่จะแสดงบทบาทหลักของตนเองในวิถีทางใด ถ้าพิพิธภัณฑ (หรือแหล่งอื่นๆที่มีบทบาทเดียวกัน) มีศักยภาพในการที่จะให้บทบาทของตนดำเนินไปในบริบทที่ผสมร่วมกับวงการการศึกษาได้ ก็ย่อมเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนศิลปะและสาขาวิชาอื่นได้อย่างใหญ่หลวง แต่ถ้าพิพิธภัณฑที่ยึดมั่นต่อบทบาทในแนวทางเดิมที่เคยเป็นมา ก็ขอเพียงแต่ให้พิพิธภัณฑพยายามมีระบบที่สร้างศักยภาพของตน ในวิถีทางนั้นอย่างเต็มความสามารถและอย่างมีคุณภาพ ก็น่าจะเป็นแหล่งความรู้ที่ดี และให้ประโยชน์แก่ชุมชนได้อย่างมากเช่นกัน

ความสำคัญของการศึกษานอกสถานที่

Mullins' ctouce A (1999) ศึกษาผลกระทบที่มีต่อครูและนักเรียนจากการไปศึกษานอกสถานที่โดยใช้พิพิธภัณฑทางธรรมชาติ ผลการศึกษา พบว่า การไปศึกษานอกสถานที่โดยใช้

พิพิธภัณฑสถานทางธรรมชาติ ทำให้ครูและนักเรียนมีชีวิตใหม่และเกิดแรงจูงใจ สำหรับอุปสรรคของการจัดการศึกษาออกสถานที่ คือครูผู้สอนจะปิดกั้นตัวเองเพราะกลัวการพานักเรียนไปนอกสถานที่

Lee, Shu-wen (1997) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลการศึกษาออกสถานที่ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติของนักเรียนที่เรียนวิชาชีววิทยาผลการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหรือกลุ่มที่ไปศึกษาออกสถานที่สูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นกลุ่มที่เรียนอยู่ในห้องทดลอง แต่มีทัศนคติทางบวกต่อการไปศึกษาออกสถานที่ มากกว่ากลุ่มที่ไปศึกษาออกสถานที่ ส่วนกลุ่มที่ไปศึกษาออกสถานที่ได้รับประสบการณ์ที่กว้างขวางเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี

วุฒิ วัฒนสิน (2541) กล่าวว่า ครูควรจัดให้เด็กได้สัมผัสกับของจริง เช่นในวิชาวาดเส้นใน ส่วนของการวาดหุ่นนิ่งจริงๆ ให้นักเรียนวาด วิชากายวิภาคครูศิลปะ ในยุคต่างๆของไทย ครูควรจัดทัศนศึกษาพานักเรียนไปเยี่ยมชมสถานที่กล่าวถึงจริงๆ ถ้ากระทำได้เช่นนี้ แน่แน่นอนที่สุดว่าการสอนศิลปะของครูศิลปะคนนั้น ต้องเกิดความรู้ ความเข้าใจ และ เกิดความประทับใจ ที่จะนำสู่การชื่นชมและการอนุรักษ์ศิลปะที่ทรงคุณค่าอย่างแน่นอน

แนวคิดเรื่องการเรียนรู้

ในทฤษฎีการเรียนรู้ ได้มีนักวิจัยได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีไว้ดังนี้

แนวคิดเรื่องทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์(Experiential Learning)

John Dewey (1997) นักปรัชญาการศึกษาอเมริกันเผยแพร่ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์กลางศตวรรษที่ 19 ต่อมา Carl Rogers ได้พัฒนาวิธีการเรียนรู้นี้ขึ้น โดยจำแนกการเรียนรู้ออกเป็น 2 ชนิด คือ การเรียนรู้จากความรู้ความเข้าใจ ซึ่งไม่ค่อยมีความหมาย เนื่องจากการเรียนรู้แบบนี้ใช้กับการเรียนรู้วิชาการ และการเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งถือว่ามีค่าสำคัญ เนื่องจากการเรียนรู้แบบนี้นำมาใช้กับความรู้ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ โดยความแตกต่างที่สำคัญคือ การเรียนรู้จากประสบการณ์แสดงให้เห็นถึงความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน

หลักการที่สำคัญของการเรียนการสอนตามทฤษฎีนี้ คือ การเรียนรู้ที่สำคัญเกิดขึ้นเมื่อเนื้อหาที่เรียนเกิดการสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน การเรียนรู้ที่ขัดต่อความเป็นตัวตนของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้เมื่อพยายามลดภาวะการคุมคามจากภายนอกให้เหลือน้อยที่สุด การเรียนรู้ดำเนินต่อไปได้รวดเร็วขึ้นเมื่อสิ่งที่ขัดแย้งกับความเป็นตัวตนของผู้เรียนมีน้อยที่สุด และการเรียนรู้ที่เกิดจากความคิดริเริ่มโดยผู้เรียนจะอยู่ยาวนานที่สุดและแพร่กระจายออกไปได้มาก

กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จะให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังเน้นที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ใหม่ หรืออาจกล่าวได้ว่า ผู้เรียนปรับเปลี่ยนตนเองตามกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถปฏิบัติตนในสถานการณ์ใหม่ได้

การเรียนรู้จากประสบการณ์สามารถเกิดขึ้นได้โดยการที่ผู้เรียนเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และสามารถควบคุมกระบวนการและทิศทางการเรียนรู้ของตนเอง การจัดประสบการณ์ในการเรียนโดยให้ผู้เรียนเผชิญปัญหาจากการปฏิบัติ ปัญหาทางสังคม ปัญหาส่วนตัว และการประเมินตนเองซึ่งเป็นวิธีหลักของการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้หรือประเมินความสำเร็จของตน ดังนั้น การเรียนรู้จากประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายจะมีการไตร่ตรองแล้ว และมีการทดสอบข้อสรุปที่ได้สรุปจากการไตร่ตรองแล้ว และมีการทดสอบข้อสรุปที่ได้สรุปจากการไตร่ตรองสู่ประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเอง

รายงานการวิจัย เรื่อง “การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาในประเทศไทย” (2544) เป็นการวิจัยองค์ความรู้และสรุปผลการวิจัยในโครงการทดลองการใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาในการปฏิรูปการเรียนรู้กับผู้เรียนทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ซึ่งดำเนินการโดยโครงการประกาศาญญา (Lighthouse Project) ของมูลนิธิศึกษาพัฒนา ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา มีกระบวนการที่สอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาที่ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด นั่นคือ เน้นให้ผู้เรียนรู้วิธีเรียนรู้ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ใฝ่รู้ และที่สำคัญคือ สามารถใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ได้อย่างคล่องแคล่ว ซึ่งเป็นสมรรถนะที่จำเป็นของคนไทยยุคใหม่ รายงานวิจัยเรื่อง “การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาในประเทศไทย” นี้ จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อครูอาจารย์ที่มีความสนใจสามารถนำแนวคิดและวิธีการไปปรับประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

เกษร ธิตะจारी (2542) กล่าวถึง วิธีสอนด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ดังนี้ การเรียนรู้จากสื่อที่เป็นตำรา ภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือแผนภูมิ ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์จากสิ่งที่พบเห็นได้ด้วยตนเอง เช่น ดูภาพยนตร์ ก็รู้จุดมุ่งหมายของเรื่อง จุดเด่น และจุดด้อย และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ หรือใช้เป็นแนวทางในการทำงานของตนเอง เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูอาจเป็นผู้ชี้แนะ เช่น ตั้งคำถามและให้ผู้เรียนหาคำตอบจากเรื่องให้ได้ การเรียนรู้ด้วยตนเอง มีลักษณะคล้ายกับทฤษฎี “Discovery Technique” คือ เทคนิคการค้นพบของ Jerome Bruner ที่มีความเชื่อว่า สิ่งใดที่ค้นพบด้วยตนเอง มักยากที่จะลืม คือเป็นเทคนิคการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนค้นคว้าหาสิ่งที่อยากจะเรียนรู้ด้วยตนเอง จากประสบการณ์ของผู้เรียน ครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ ดังที่ John Dewey กล่าวว่า “Experience is

the best Teacher” การทำงานด้วยตัวเองมาก จะได้ประสบการณ์กับตัวเองมากด้วยเช่นกัน ถ้าทำตามทีบอก ก็จะลืมน้อย เพราะไม่ได้ทำจากสติปัญญาของตนเอง ปรัชญาการสอนของ John Dewey คล้ายกับ Jerome Bruner คือ ให้ผู้เรียนใช้ประสบการณ์เรียนรู้ค้นคว้าการทำงานของตนเอง ครูเป็นผู้แนะนำสนับสนุนให้การทำงานของนักเรียนประสบความสำเร็จ และความสำเร็งนี้ก็จะติดตัวตลอดไป เมื่อถึงคราวจำเป็นต้องใช้ก็จะสามารถเอาออกมาใช้ได้ทันที จัดเป็นการค้นพบศักยภาพการทำงานของตัวเอง และทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำงานการเรียนรู้ด้วยตนเองจะเป็นด้วยวิธีใดผู้เรียนจะจดจำได้แม่นยำ ไม่มีวันลืม และเป็นคนที่มีความคิดกว้าง และมีความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะในงานศิลปะ ศิลปินแต่ละคนจึงมีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งโดยส่วนมากจะเกิดจากการค้นพบกรรมวิธีหรือเทคนิคการทำงานด้วยตนเองเป็นส่วนมาก แม้จะมีอิทธิพลของครูอยู่บ้างในระยะต้น เมื่อทำงานค้นคว้าต่อไป ก็จะสามารถหาเอกลักษณ์เฉพาะตัวได้

ทิสนา แซมมณี (2551) ได้นิยามไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ หมายถึง การดำเนินการอันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายโดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ (experience) ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนรู้ก่อน และให้ผู้เรียนสังเกต ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น และนำสิ่งที่เกิดขึ้นมาคิดพิจารณาไตร่ตรองร่วมกันจนกระทั่งผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดหรือสมมติฐานต่างๆในเรื่องที่เรียนรู้แล้วจึงนำความคิดหรือสมมติฐานเหล่านั้นไปทดลองหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ ต่อไป

ตัวบ่งชี้

1. ผู้สอนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (learning experience) ที่เป็นรูปธรรมในเรื่องที่เรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้ลงไปประสบด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนได้สะท้อนความคิด (reflect) และอภิปรายร่วมกัน เกี่ยวกับสิ่งที่ได้ประสบมา หรือเกิดขึ้นในสถานการณ์การเรียนรู้
3. ผู้เรียนมีการสร้างความคิดรวบยอด/หลักการ/สมมติฐานจากประสบการณ์ที่ได้รับ
4. ผู้เรียนมีการนำความคิดรวบยอด/หลักการ/ สมมติฐานต่างๆที่สร้างขึ้น ไปทดลองหรือประยุกต์ใช้สถานการณ์ใหม่ๆ
5. ผู้สอนมีการติดตามผล และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนผลการทดลอง/ประยุกต์ใช้ความรู้ เพื่อขยายขอบเขตของการเรียนรู้ หรือปรับเปลี่ยนความคิด/หลักการ/ สมมติฐานต่างๆ ตามความเหมาะสม

6. ผู้สอนมีการวัดและประเมินผล โดยใช้การประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองของผู้เรียน ประกอบกับการประเมินผลของผู้สอนด้วย

ทฤษฎีการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ

การที่จะให้ความรู้กับคนที่มาชมนิทรรศการ เราควรจะแน่ใจเสียก่อนว่าได้มีการให้ผู้ชมได้ค้นคว้าข้อมูลจึงถือเป็นการศึกษาในเบื้องต้นที่ให้ผู้เรียนทุกคนเข้าถึงได้ พร้อมทั้งมีความยืดหยุ่นว่าระดับไหนก็สามารถเข้ามาชมเนื้อหาที่จัดในนิทรรศการได้ โดยให้ผู้เข้าชมได้มีความรู้ความเข้าใจ วงจรในการเรียนรู้เริ่มจากการลงมือทำขึ้นมาก่อน จึงเกิดการลองผิดลองถูกและเมื่อได้เรียนรู้จากประสบการณ์ จึงจะเกิดการเอามาประยุกต์ใช้ ตามทฤษฎีของ Kolb (Hooper-Greenhill, Eilean , 2007) ที่กล่าวไว้ว่าเมื่อคนเข้ามาในพิพิธภัณฑ จะเกิดการเรียนรู้จากสิ่งนั้น และได้อะไรกลับไป ถือเป็นประสบการณ์ และสามารถนำไปเชื่อมโยงกับชีวิตตัวเองได้

จากวงจร The Virtuous Cycle (Hooper-Greenhill, Eilean , 2007) กล่าวถึงการเรียนรู้ของคนว่า เมื่อคนเรามีการให้ความใส่ใจอย่างมีประสิทธิภาพ จะเกิดการเก็บเกี่ยวสิ่งที่เป็นประโยชน์และสิ่งสำคัญมา และสามารถนำเอาไปใช้ได้ทันที ผลลัพธ์ของการเอาไปใช้แล้วก็คือ ความกระตือรือร้นที่จะนำไปใช้ต่อ และย้อนกลับมาที่การให้ความใส่ใจอย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องอื่นๆต่อไปอีก จะคล้ายกันกับวงจรของ Kolb ตรงจุดเริ่มต้นคือการมีประสบการณ์ที่เชี่ยวชาญ ข้อสังเกตที่สะท้อนกลับมาให้เห็นคือ ความคิดที่เป็นนามธรรม

การแปลประสบการณ์ จะแบ่งเป็น ประสบการณ์แบบมีส่วนร่วมกับไม่มีส่วนร่วม เริ่มจากการชิมชั้บข้อมูลต่างๆ และเมื่อเราได้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยตัวเองมากแค่ไหน จะทำให้เกิดการศึกษาเกิดขึ้น แต่ถ้าเราเข้าไปมีส่วนร่วมทางความคิดมากแค่ไหน เราจะได้สิ่งที่เรียกว่าจินตนาการส่วนตัว แต่หากว่าเรามีการชิมชั้บข้อมูล แต่ตัวเราเองไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยตัวเอง จะทำให้เกิดแค่ความบันเทิง คล้ายการนั่งชมภาพยนตร์ที่ตัวเองไม่ได้เล่น แต่ถ้าเราได้มีประสบการณ์ร่วมทางความคิด เราก็จะเกิดอารมณ์สุนทรีย์ขึ้นได้

อะไรก็ตามที่ได้รับประสบการณ์สะท้อนกลับมาจากประสบการณ์ เช่นคนเข้ามาดูงานในพิพิธภัณฑ สามารถได้ข้อคิด และเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ได้ จึงทำให้เกิดการเรียนรู้เกิดขึ้น สามารถเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาในสิ่งนั้นๆจากประสบการณ์ที่ตนได้รับ ทุกคนที่เข้ามาพิพิธภัณฑจะได้รับอะไรกลับไปไม่เหมือนกัน เมื่อนำไปบวกกับประสบการณ์ส่วนตัว จึงทำให้แต่ละคนเกิดการเรียนรู้ในความหมายที่ต่างกันไป หน้าทีของพิพิธภัณฑคือ ทำอย่างไรให้คนที่เข้ามาชมพิพิธภัณฑรู้สึกมีส่วนร่วมและ

ดึงดูดใจ โดยประกอบไปด้วย การมีพื้นที่ เวลาและโอกาส สามสิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญมากที่ทำให้คนได้คิด เวลาที่เค้าเข้ามาชมพิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์ต้องเลี้ยงที่จะอัดแน่นนิทรรศการที่เยอะจนเกินไปให้มันใจได้ว่ามีพื้นที่ให้คนได้ผ่อนคลายและเกิดการเข้าสังคม ทุกอย่างต้องมีสัดส่วนที่เหมาะสม แม้กระทั่งการให้คนที่เดินชมนิทรรศการได้มาสังเกตกันเอง ส่วนมาก จะมาเป็นกลุ่ม เพราะฉะนั้นประสบการณ์จะเกิดจากการที่ได้ตอบโต้กันและร่วมมือกันภายในกลุ่ม โดยเฉพาะ การพูดคุย การแสดงความคิดเห็น ด้วยกัน ไม่ใช่พิพิธภัณฑ์ให้แต่ความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีพื้นที่ เวลาและโอกาสที่เหมาะสม ประกอบด้วยกัน ให้คนได้คิดเอง ได้เกิดประโยชน์และความรู้ด้วยตัวเอง

ผู้เข้ามาชมพิพิธภัณฑ์ส่วนมากจะให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ ต้องการให้ตัวเองและลูกหลานได้เรียนรู้ไปเรื่อยๆไม่หยุดนิ่ง และเป็นผู้รู้ เป้าหมายการไปชมพิพิธภัณฑ์ไม่ว่าจะไปเองหรือจะไปกับครอบครัว ความสำคัญก็คือ การเรียนรู้ และให้ความสำคัญในการมาพิพิธภัณฑ์สำคัญเท่าๆกับการไปเรียนที่โรงเรียน

ประเภทผู้ที่เข้ามาเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์

1. เข้าชมพิพิธภัณฑ์แบบไม่เฉพาะเจาะจง ไม่ทราบว่ามีอะไรแสดงอยู่ภายในนั้นบ้าง
2. เข้าชมพิพิธภัณฑ์แบบเฉพาะเจาะจงเล็กน้อย คือทราบว่ามีพิพิธภัณฑ์แสดงอะไร แต่ไม่ได้มาเพื่อดูอะไรโดยเฉพาะเจาะจง คือสามารถเปิดรับที่จะชมอะไร งานประเภทไหนก็ได้ที่จัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์
3. เข้าชมพิพิธภัณฑ์แบบเฉพาะเจาะจงว่าต้องการมาดูนิทรรศการนั้นๆโดยเฉพาะ

MORI(1999) ได้ทำการศึกษา วิจัยกลุ่มตัวอย่าง 860 คน ในสหรัฐอเมริกา ถึงเหตุผลในการเข้ามาเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ ว่าคนที่มีความบันเทิงสูงมักจะชอบอยู่ในพิพิธภัณฑ์ได้นานกว่าคนที่มีความบันเทิงต่ำ ความกระตือรือร้น มีผลกระทบต่อสิ่งที่จะได้รับในการเข้าพิพิธภัณฑ์แต่ละครั้ง การเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ต้องมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และขณะเดียวกันต้องได้รับความบันเทิงด้วย ผลการสัมภาษณ์คน 860 คน ในสหรัฐอเมริกา ถึงเหตุผลในการเข้ามาเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์พบว่า

เหตุผลที่เข้ามาชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มีเหตุผลต่างๆดังนี้

1) เพื่อความสนุกสนาน	79.7%
2) เพื่อต่อยอดความชอบในงานอดิเรกหรือสิ่งที่สนใจ	57.9%
3) เพื่อเข้าสังคม	53.6%
4) เข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างสรรค์	47.2%
5) เผื่อว่าจะได้งานอดิเรกใหม่ๆ	43.4%

6) เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	40.0%
7) เพื่อหาความหมายของบางอย่าง ในสิ่งที่ตนเองสนใจอยากรู้	37.7%
8) เต็มเต็มการศึกษาที่ขาดหายไปในอดีต	24.9%
9) เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของการบริการชุมชน	21.2%
10) ช่วยในการทำงานปัจจุบัน	4.7%
11) เตรียมพร้อมสำหรับงานใหม่	0.4%

ข้อเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์และผู้ที่ไม่เข้าชม สรุปจากงานวิจัย ว่า คนที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่มีการศึกษาสูงกว่า มีหน้าที่การงานดีกว่า ใส่ใจด้าน การศึกษาของลูกมากกว่า และมีความสนใจในวัฒนธรรม ส่วนในหมู่คนที่ไม่ได้รับการศึกษามีเพียง 17% ที่สนใจเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ในกลุ่มผู้จบปริญญาตรี 62% ที่สนใจเข้าชมพิพิธภัณฑ์ และในหมู่ผู้จบ ปริญญาโท-ปริญญาเอก มีมากถึง 72% ที่สนใจเข้าชมพิพิธภัณฑ์

แนวคิดทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ (Constructivism Theory)

หลักการที่สำคัญตามทฤษฎีนี้ คือ การสอนต้องสัมพันธ์กับประสบการณ์และบริบทที่ทำให้ ผู้เรียนเต็มใจและสามารถเรียนรู้ การสอนต้องกำหนดโครงสร้างความรู้เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ ง่ายด้วยการจัดโครงสร้างที่ค่อยๆ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และการสอนควรออกแบบโดยช่วยให้ผู้เรียนได้ เพิ่มเติมหรือเติมเต็มในส่วนที่ขาดไปเพื่อเป็นการก้าวออกไปไกลกว่าข้อมูลที่ให้เท่านั้น

George E Hein (1995) กล่าวถึงทฤษฎี Constructivist หรือทฤษฎีที่ว่าด้วยการสร้างความรู้ ด้วยตนเอง และพิพิธภัณฑ์ที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตัวผู้เข้าชมเอง (Constructivist museum) หรือ สามารถกล่าวได้ว่า พิพิธภัณฑ์ เป็นแหล่งความรู้ที่มีความสำคัญมาก แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้ จากพิพิธภัณฑ์ คือ ตัวผู้เข้าชม ไม่ใช่เนื้อหาที่พิพิธภัณฑ์นำเสนอ บทความได้อ้างอิงถึงทฤษฎีการ เรียนรู้ และอธิบายถึงการประยุกต์ใช้ให้ผู้เข้าชมซึ่งมีช่วงอายุที่แตกต่างกัน สามารถเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ได้อย่างมีความเข้าใจ และเข้าถึงจุดประสงค์ในการเรียนรู้ เช่น การจัดนิทรรศการโดยคำนึงถึงทฤษฎีว่า ด้วยการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้ชมที่เข้าชมเกิดการเรียนรู้ และเกิดความรู้ความเข้าใจจากชม นิทรรศการนั้น ซึ่งไม่ใช่เพียงการนำเสนอแค่เนื้อหาสาระเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

การจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรพยายามกระตุ้นผู้เรียนให้ค้นพบหลักการต่างๆ ด้วยตัวเอง ผู้สอนและผู้เรียนควรพูดคุยและอภิปรายกันอยู่ตลอดเวลาการประยุกต์แนวคิดนี้ไปใช้ในการเรียนการ สอนทำได้โดยผู้เรียนต้องมีโอกาสได้พบและมีส่วนร่วมในประสบการณ์และได้ใช้ทรัพยากรต่างๆ ทั้งใน

และนอกห้องเรียนซึ่งเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กับความจริง และผู้เรียนต้องมีโอกาสสร้างความรู้ขึ้นมาเองจาก ประสบการณ์ต่างๆ โดยจะต้องสำรวจ ตรวจสอบ ทดสอบความรู้ที่ได้รับ และหาข้อสรุป

Seymour Papert (1993) ได้ให้คำอธิบายความหมายของ Constructionism ไว้ว่า ความหมายอย่างสั้นที่สุดก็คือการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ (doing) หรือสร้าง (making) สิ่งต่างๆ ขึ้นมา พื้นฐานของทฤษฎี Constructionism ตามที่ Seymour Papert (1993) ได้ศึกษาไว้ มีสาระสำคัญดังนี้

- ผู้เรียนเป็นฝ่ายสร้างความรู้ขึ้นด้วยตนเอง มิใช่ได้มาจากครูและในการสร้างความรู้นั้น ผู้เรียนจะต้องลงมือสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมา เช่น ก่อกองทรายเป็นรูปทรงต่างๆ ประดิษฐ์เครื่องยนต์กลไกต่างๆ หรือการเขียนหนังสือขึ้นสักเล่มหนึ่ง เป็นต้น

- การสร้างสิ่งที่จับต้องสัมผัสได้ ทำให้ผู้อื่นมองเห็นได้ จะมีผลทำให้ผู้เรียนต้องใช้ความคิด มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองอย่างจริงจัง และประจักษ์ชัดว่าตนเอง “รู้” เพียงพอแล้วหรือยัง รวมทั้งสามารถใช้สิ่งที่สร้างขึ้นมาเป็นเป้าหมายสำหรับการสร้างสรรค์ ความคิดใหม่ๆ ต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการต่อวงจรของความรู้ที่อยู่ในตนเอง เข้ากับสิ่งที่จับต้องสัมผัสได้ภายนอก ให้เอื้อประโยชน์ต่อกันอยู่ตลอดเวลา

- กระบวนการเช่นนี้ก่อให้เกิดผลสืบเนื่องที่สำคัญคือ การยอมรับในสิ่งที่ยังไม่ได้ผลอย่างตั้งใจ หรือยังไม่ถูกต้อง และถือว่าเป็นโอกาสที่จะสร้างความเข้าใจให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นในสิ่งที่กำลังพยายามทำอยู่อีก ทั้งตนเองเป็นผู้ริเริ่มโครงการขึ้นด้วย จึงเกิดความมุ่งมั่นที่จะทำงานหนักเพื่อให้บรรลุผลตามต้องการให้ จงได้ และจะล้มเลิกความตั้งใจก็ต่อเมื่อได้พยายามถึงที่สุดแล้ว ความคิดและประสบการณ์เช่นนี้เองที่จะนำไปสู่การก่อตัวขึ้นเป็นปรัชญาชีวิตและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับลึกในวิถีชีวิต อีกทั้งการได้ พุด อธิบาย ถึงกระบวนการเรียนรู้ของตนเองอยู่เสมอก็จะทำให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนให้เห็น ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการเรียนรู้ได้มากขึ้นตามลำดับ

หลักการสำคัญในกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้คือ

1. การเชื่อมโยงสิ่งที่รู้แล้วกับสิ่งที่กำลังเรียน
2. การให้โอกาสผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มทำโครงการที่ตนเองสนใจ การสนับสนุนอย่างพอเพียงและเหมาะสมจากครูซึ่งได้รับการฝึกฝนให้มีความเข้าใจกระบวนการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง
3. เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิด นำเสนอผลการวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง และให้เวลาทำโครงการอย่างต่อเนื่อง

ทศนา แชมมณี (2551) กล่าวถึงการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

การนำทฤษฎีการสร้างความรู้ไปใช้ในการเรียนการสอน สามารถทำได้หลายประการดังนี้

1. ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ ผลของการเรียนรู้จะมุ่งเน้นไปที่กระบวนการสร้างความรู้ (process of construction) และการตระหนักรู้ ในกระบวนการนั้น (authentic tasks) ครูจะต้องเป็นตัวอย่างและฝึกฝนกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเห็น ผู้เรียนจะต้องฝึกฝนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

2. เป้าหมายของการสอนจะเปลี่ยนจากการถ่ายทอด ให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ที่แน่นอนจนตายตัว ไปสู่การสาธิตกระบวนการแปลและสร้างความหมายที่หลากหลาย การเรียนรู้ทักษะต่างๆ จะต้องมีประสิทธิภาพถึงขั้นทำได้และแก้ปัญหาจริงได้

3. ในการเรียนการสอน ผู้เรียนจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (active) ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัดกระทำกับข้อมูลหรือประสบการณ์ต่างๆ และจะต้องสร้างความหมายให้กับสิ่งนั้นด้วยตนเอง โดยการให้ผู้เรียนอยู่ในบริบทจริง ซึ่งไม่ได้หมายความว่า ผู้เรียนจะต้องออกไปยังสถานที่จริงเสมอไป แต่อาจจัดเป็นกิจกรรมที่เรียกว่า “physical knowledge activities” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ วัสดุอุปกรณ์สิ่งของหรือข้อมูลต่างๆ ที่เป็นของจริงและมีความสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถจัดกระทำ ศึกษา สำรวจ วิเคราะห์ ทดลอง ลองผิดลองถูกกับสิ่งนั้นๆ จนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจขึ้น ดังนั้นความเข้าใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากกระบวนการคิดการจัดกระทำข้อมูล มิใช่เกิดขึ้นได้ง่ายๆ จากการได้รับข้อมูลเพียงเท่านั้น

4. ในการจัดการเรียนการสอนครูจะต้องพยายามสร้างบรรยากาศทางสังคมจริยธรรม (sociomoral) ให้เกิดขึ้น กล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสเรียนรู้ในบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งทางสังคมถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญของการสร้างความรู้เพราะลำพังกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายที่ครูจัดให้หรือผู้เรียนแสวงหามาเพื่อการเรียนรู้ไม่เป็นการเพียงพอ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การร่วมมือ และการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และบุคคลอื่นๆ จะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนกว้างขึ้น ซับซ้อนขึ้น และหลากหลายขึ้น

5. ในการเรียนการสอนผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เต็มที่ โดยผู้เรียนจะนำตนเองและควบคุมตนเองในการเรียนรู้ เช่น ผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกสิ่งที่ต้องการเรียนเอง ตั้งกฎระเบียบเอง แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเอง ตกลงกันเองเมื่อเกิดความขัดแย้งหรือมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เลือกผู้ร่วมงานได้เอง และรับผิดชอบในการดูแลรักษาห้องเรียนร่วมกัน

6. ในการเรียนการสอนแบบสร้างความรู้ ครูจะมีบทบาทแตกต่างไปจากเดิม คือจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และควบคุมการเรียนรู้ เปลี่ยนไปเป็นการให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวก และช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ คือการเรียนการสอนจะต้องเปลี่ยนจาก “instruction” ไปเป็น “construction” คือเปลี่ยนจาก “การให้ความรู้” ไปเป็น “การให้ผู้เรียนสร้างความรู้” บทบาทของครูก็คือ จะต้องทำหน้าที่ช่วยสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดแก่ผู้เรียน จัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตรงกับความสนใจของผู้เรียน ดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปในทางที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน ให้คำปรึกษาแนะนำทั้งทางด้านวิชาการและด้านสังคมแก่ผู้เรียน ดูแลให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา และประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนั้นครูยังต้องมีความเป็นประชาธิปไตยและมีเหตุผลในการสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วย

7. ในด้านการประเมินผลการเรียนการสอน เนื่องจากการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองนี้ ขึ้นกับความสนใจและการสร้างความหมายที่แตกต่างกันของบุคคล ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจึงมีลักษณะหลากหลาย ดังนั้น การประเมินผลจึงจำเป็นต้องมีลักษณะเป็น “goal free evaluation” ซึ่งก็หมายถึงการประเมินตามจุดมุ่งหมายในลักษณะที่ยืดหยุ่นกันไปในแต่ละบุคคล หรืออาจใช้วิธีการที่เรียกว่า “socially negotiated goal” และการประเมินควรใช้วิธีการที่หลากหลาย ซึ่งอาจเป็นการประเมินจากเพื่อน แฟ้มผลงาน (portfolio) รวมทั้งการประเมินตนเองด้วย นอกจากนั้นการวัดผลจำเป็นต้องอาศัยบริบทจริงที่มีความซับซ้อนเช่นเดียวกับการจัดการเรียนการสอนที่ต้องอาศัยบริบท กิจกรรม และงานที่เป็นจริง การวัดผลจะต้องใช้กิจกรรมหรืองานในบริบทจริงด้วย ซึ่งในกรณีนี้จำเป็นต้องจำลองของจริงมา ก็สามารทำได้ แต่เกณฑ์ที่ใช้ควรเป็นเกณฑ์ที่ใช้ในโลกของความเป็นจริง (real world criteria) ด้วย

สุพรรณิ ไชยอำ (2550) ได้กล่าวถึง แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลมีนัยของการเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างถาวร เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนรู้จากการฝึกหัดหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคลในเรื่องของการคิดวิเคราะห์ การตั้งคำถาม และการหาคำตอบ ซึ่งไม่อาจมองเห็นหรือสังเกตได้โดยตรง แต่จะสังเกตเห็นได้จากการปฏิบัติหรือผลจากการกระทำ โดยอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อตัวเอง เพื่อสิ่งนอกตัวที่สัมพันธ์กับตัวเอง หรือเพื่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนกับสิ่งนอกตัวในฐานะที่เป็นสัตว์สังคม มนุษย์จำเป็นต้องอาศัยความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยมีกระบวนการอยู่ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) รู้ว่ามีงานที่จะต้องทำหรือปัญหาที่จะต้องแก้ 2) ตั้งเป้าหมายของงาน 3) การจัดระบบรวบรวมสาระและกระบวนการที่เกี่ยวข้อง 4) ฝึกปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขหรือสภาพการณ์ที่พึงพอใจและเป็นสุข และ 5) พัฒนาความสามารถที่คงที่

และความรู้ที่ชัดเจนถึงแก่น วิธีการเรียนรู้ตามธรรมชาติของมนุษย์ จึงมีลักษณะ 1) เรียนรู้จาก ประสบการณ์สำหรับการเรียนรู้ เช่น การลองผิด ลองถูก การลงมือกระทำจริง การแลกเปลี่ยนความรู้ / ประสบการณ์ ฯลฯ 2) การถ่ายทอดความรู้แก่คนรุ่นหลัง 3) อาศัยพิธีกรรมเป็นการสร้างกระแสความ เชื่อและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ 4) ครูพักลักจำ 5) เรียนรู้อย่างเป็นระบบจากการศึกษา การฝึกอบรม จากหน่วยงานต่างๆ 6) เรียนรู้จากการมีความสัมพันธ์ทางสังคมกับคนในชุมชนหรือการเรียนรู้เป็นกลุ่ม และ 7) การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม

ภายใต้ปัจจัยเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตามธรรมชาติของมนุษย์ กล่าวคือ 1) ผู้เรียนรู้สึก อยากรจะเรียน 2) สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ 3) เป็นเป้าหมายของตนเอง 4) ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่าง จริงจังในกระบวนการเรียนรู้ 5) กระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้เรียน 6) มี ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ 7) ความเชื่อและธรรมเนียมปฏิบัติ เช่น เน้นหลักธรรมคำสอน ศิลปะและวัตร ปฏิบัติ 8) การกระจายเครือข่ายและการขยายตัวของกระบวนการเรียนรู้ 9) ผู้เรียนได้รับการสนับสนุน 10) ภาวะเศรษฐกิจหรือการทำมาหากิน 11) การทำงานระบบกลุ่ม 12) การศึกษา การฝึกอบรมจาก หน่วยงานต่างๆ 13) ผู้ทรงภูมิปัญญา และ 14) ความพร้อมที่จะเรียนเป็นจุดหลักของการพัฒนา

lihan Turan, Duan Yushan, Qiu Hongha (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงระบบการศึกษาวิชา ภูมิศาสตร์ของประเทศจีน ในศตวรรษที่ 21 ว่า ก่อนหน้านี้ไม่เคยทราบกันเลยว่าประเทศจีนมีการเรียน การสอนวิชาภูมิศาสตร์กันมาอย่างไร จนกระทั่งในศตวรรษที่ 21 นี้เองได้มีการนำเอาเรื่องแหล่งเรียนรู้ เข้ามาใช้กับการเรียนการสอนวิชาภูมิศาสตร์ ซึ่งจะเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องเตรียมวิธีการเชื่อมโยง เนื้อหาการเรียนการสอน เข้ากับการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ คือต้องทำการหาข้อมูลเบื้องต้น มีแหล่ง เรียนรู้อะไรที่สามารถนำมาใช้ได้บ้าง มีเนื้อหาอะไรที่เอามาใช้ในการเรียนการสอนวิชานี้ได้บ้าง ต้องรู้ วิธีการจัดเก็บข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นั้น ว่าจะเรียนด้วยสื่ออะไรเกี่ยวกับแหล่ง เรียนรู้นั้นๆ ผลคือมีการใช้วิธีการสอนจากแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภูมิศาสตร์ โดยครูในประเทศจีนเพิ่มขึ้นอย่างมาก และเป็นผลเนื่องมาจากวิธีการเรียนการสอนแบบนี้ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ที่กว้างขึ้น รู้ลึกขึ้น เป็นการเสริมความแน่นในเนื้อหาให้นักเรียน และเป็นการเพิ่มความมั่นใจให้นักเรียนมีความกล้าและความคิดสร้างสรรค์ที่มากขึ้น

Graham Black (2012) กล่าวไว้ในบทความหนึ่งของเขาว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ในพิพิธภัณฑสถาน เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียนรู้ที่โตแล้ว คือ ไม่เฉพาะเจาะจงไม่มีการ เริ่มต้นและการหยุด คนที่เข้าชมพิพิธภัณฑสถานมีส่วนร่วม ซึ่งให้เห็นทัศนคติในหลายจุด ทำให้ผู้เข้าชม

สามารถเชื่อมโยงเข้ากับวัตถุประสงค์ที่จัดแสดงได้ หรือนิทรรศการที่ชมนั้นสามารถเอาไปประยุกต์ใช้กับชีวิตได้ และควรมีของบางอย่างสำหรับแจกให้ผู้เรียนรู้ได้กลับไปทดลอง เพื่อที่ผู้เรียนรู้จะได้ข้อสรุปของตนเอง

แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์

Christian WALTL (2005) กล่าวถึงกุญแจสำคัญของพิพิธภัณฑ์คือ การมีผู้เข้าชมและการให้บริการแก่ผู้ที่เข้าชม ซึ่งการที่จะบรรลุถึงจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัย ความเข้าใจถึง แรงขับเคลื่อนและความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มผู้เข้าชม รวมถึงการสร้างบรรยากาศของการ เรียนรู้และการทำให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมกันพิพิธภัณฑ์เสียก่อน ซึ่งขั้นตอนของการพัฒนาผู้เข้าชมนั้น นอกจากจะสร้างผู้เข้าชมใหม่แล้ว ยังต้องสามารถรักษากลับมาของผู้เข้าชมเดิมด้วย

Morris, Hargreaves and McIntyre เมืองแมนเชสเตอร์ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้าน การวิจัยผู้ชมและการตลาดของงานศิลปะ ได้เคยทำการวิจัยในเชิงเปรียบเทียบระหว่าง กลุ่มผู้เข้าชม งานศิลปะโดยเหตุผลของแรงจูงใจที่ต่างกัน กับ พีระมิดลำดับชั้นความต้องการของมาสโลว์ในปีค.ศ. 2001 ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มนักชมงานศิลปะถูกแบ่งออกเป็น 4 แรงจูงใจหลัก คือ 1) ทางสังคม คือ เพื่อความบันเทิงและเพื่อการตอบโต้ทางสังคม = 48% 2) ทางสติปัญญา คือ เพื่อการศึกษาและความ สนใจทางอาชีพ = 39% 3) ทางความรู้สึก คือ เพื่อมีประสบการณ์กับความสวยงาม ความทรงจำ และ ความพอใจในอดีตที่ผ่านมา = 11% 4) ทางจิตใจและจิตวิญญาณ คือ ความคิดสร้างสรรค์และการ พิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน = 3%

ซึ่งการวิจัย แบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่มที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สามารถเปรียบได้กับพีระมิด ลำดับชั้น ความต้องการของ มาสโลว์ กล่าวคือ ความต้องการทางกายภาพหรือชีวภาพ, ความต้องการในความ ปลอดภัย, ความต้องการทางสังคม, ความต้องการในความเคารพและเป็นที่ยอมรับ และ ความ ต้องการความสมบูรณ์ของชีวิต จากล่างขึ้นบนตามลำดับ จึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะบ่งบอกความ ต้องการที่แตกต่าง และถือเป็นการพัฒนาการตลาดเฉพาะกลุ่ม ที่จะทำให้ผู้เข้าชมมาเยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เป้าหมายของทฤษฎีการพัฒนาผู้เข้าชม คือ ยกกระดับและปรับการสื่อสารกับ ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ให้ดีขึ้น การทำจุดมุ่งหมายให้ประสบผลและ รักษาความมั่นคงของผู้เข้าชมให้ได้ การทำให้ผู้ที่ไม่เคยเข้าชมกลายเป็นกลุ่มเป้าหมาย การทำให้ผู้ที่เคยเข้าชมกลับมาใช้บริการอีก และ การทำให้ผู้ที่เข้าชมอยู่แล้วมีส่วนร่วมในการสนับสนุนพิพิธภัณฑ์ การปรับให้การเข้าถึงพิพิธภัณฑ์ เป็นไปง่ายขึ้น การสร้างเครือข่ายกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

ขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงพิพธิภณท์ส่วนมากจะทำความคุ้นเคยกับการปรับพิพธิภณท์และตัวผู้เข้าชม จากเดิมที่ นิทรรศการเคยเป็นตัวดึงดูดความสนใจผู้เข้าชม ก็จะถูกเปลี่ยนให้จุดศูนย์กลางความสนใจมาอยู่ที่ตัวผู้เข้าชมเอง ถ้าพิพธิภณท์สามารถทำให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมในการสื่อสารและทำความเข้าใจ ผู้เข้าชมก็จะสร้างความเกี่ยวเนื่องกับประสบการณ์ส่วนตัว รวมถึงการที่พิพธิภณท์สามารถเข้าถึงได้ง่ายและตรงกับความต้องการของผู้เข้าชม ความสนใจในกิจกรรมที่พิพธิภณท์จัดขึ้นก็จะสามารถดึงดูดผู้เข้าชมให้มากขึ้นได้

ในปัจจุบันนี้อาจเรียกได้ว่าผู้คนได้รับการศึกษามากขึ้น มีประสบการณ์มากขึ้น และทันต่อเทคโนโลยีมากขึ้น สำหรับผู้ที่ไม่สนใจเข้าชมพิพธิภณท์มักจะให้เหตุผลว่า ไม่มีสิ่งน่าสนใจเป็นพิเศษ หรือ พิพธิภณท์มีความน่าเบื่อและไม่เหมาะสมสำหรับพวกเขา ดังนั้นการนำเอาอุปกรณ์และเครื่องมือเข้ามาเพื่อสร้างประสบการณ์ในเชิงบวกจะสามารถสร้างกลุ่มเป้าหมายได้ เช่น หูฟังหรือเครื่องอธิบายเคลื่อนที่ คอมพิวเตอร์ที่มีการโต้ตอบ พิธีกรหรือผู้อธิบายที่ถูกฝึกมาโดยเฉพาะ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดความคุ้มค่าสำหรับผู้เข้าชมและทำให้เกิดการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เข้าชมกับนิทรรศการนั้นๆในพิพธิภณท์ได้

แนวคิดเรื่องประสบการณ์ตรงทางสุนทรียะ

วุฒิ วัฒนสิน (2541) กล่าวว่า ประสบการณ์สุนทรียะ หมายถึง ผลหรือความรู้ความชำนาญที่เกิดขึ้นจากการที่มนุษย์ได้ประสบหรือปะทะกับความงาม ประสบการณ์สุนทรียะประกอบด้วย ประสบการณ์ตรงและประสบการณ์รอง

ประสบการณ์ตรงทางสุนทรียะ หมายถึง ผลหรือความรู้ความชำนาญที่มนุษย์ได้ประสบหรือปะทะกับความงามโดยตรงและด้วยตนเอง ซึ่งมีความหมายตรงกับคำว่า “สุนทรียภาพเชิงจิตวิทยา” (Psychological Aesthetic) เป็นการศึกษาจากความงามหรือความเป็นสุนทรียจากการสัมผัส โดยตรงต่อวัตถุหรือสิ่งที่จะศึกษา ให้เห็นหรือเข้าใจถึงความงามที่มีอยู่ในวัตถุหรือสิ่งนั้นๆ อาจจะเป็นการมองดูสัมผัส ลูบคลำ ใช้ประสบการณ์รับรู้ฟังเสียงเสียงหรือวิธีการอื่นๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการปะทะโดยตรงระหว่างผู้ศึกษา ความงาม กับวัตถุหรือสิ่งของการที่ต้องการศึกษาเป็นการกระทำให้เกิดการรับรู้ทางความงามขึ้นโดยตรงด้วยตนเอง (Practical Knowledge) การศึกษาสุนทรียศาสตร์เชิงจิตวิทยา จึงเป็นการแสวงหาความรู้โดยตรง (Direct Knowledge)

ประสบการณ์รองทางสุนทรียะ หมายถึงผลหรือความรู้ความชำนาญที่มนุษย์ได้รับโดยไม่ต้องประสบหรือปะทะกับความงามโดยตรง เช่นการรับรู้ความงามจากน้ำตกโดยไม่ได้เที่ยวน้ำตก แต่รับรู้

จากสิ่งต่างๆ เช่น จากการถ่ายภาพยนต์ จากโทรทัศน์ เป็นต้น

จะเห็นว่าประสบการณ์ตรงทางสุนทรียะ จะนำไปสู่การเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นความงามได้ดีกว่า ประสบการณ์รอง ประสบการณ์ที่สำคัญสำหรับการศึกษาค้นคว้าหรือสุนทรียศาสตร์ คือการให้ ประสบการณ์ตรงแก่นักเรียน โยให้โอกาสที่จะได้พบกับประสบการณ์ตรง ในการท่องเที่ยวทะเล น้ำตก ป่าเขาลำเนาไพร ซึ่งสร้างความตื่นตาตื่นใจ เกิดความสุขและความประทับใจ หรือการไปทัศนศึกษา โบราณสถานต่างๆ ที่มีชื่อเสียง นักเรียนจะได้รับความรู้และความภูมิใจในชาติกำเนิดและมาตุภูมิของตน หรือการที่นักเรียนได้เห็นผลงานศิลปะต้นแบบของศิลปินที่มีชื่อเสียง ทั้งของไทยและต่างประเทศ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ที่กว้างขวางและจะเป็นแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะต่อไป ครูศิลปะ จะต้องเห็นความสำคัญของการปลูกฝัง สนับสนุน และเสริมสร้างประสบการณ์ตรงทางสุนทรียะให้แก่ นักเรียน ตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ทั้งนี้ครูศิลปะจะต้องยอมรับ ประสบการณ์ทางสุนทรียะว่าสามารถที่จะพัฒนาได้และเมื่อนักเรียนเกิดประสบการณ์ทางสุนทรียะ มากๆ นักเรียนจะมีความรู้สึกอ่อนไหว มีความรู้สึกจับใจต่อความงาม มีจิตใจรักในธรรมชาติ หวงแหน และอนุรักษ์ธรรมชาติ มีรสนิยมที่สูงขึ้นรักความเป็นระเบียบ สะอาดและสวยงาม ซึ่งจะส่งผลให้ นักเรียนเป็นบุคคลที่มีบุคลิกดี มีรสนิยมและการแต่งกายและการดำรงชีวิต รวมถึงยกระดับวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของสังคมให้ดีขึ้นด้วย

การสอนระดับอุดมศึกษา

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) กล่าวถึงการสอนระดับอุดมศึกษาว่า การสอนที่ดีนั้น ผู้สอนต้องรู้จักวิธีการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ให้ผู้เรียนโดยใช้วิธีการแตกต่างกันออกไปอย่าง เหมาะสมและน่าสนใจ วิธีการสอนระดับอุดมศึกษาที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนศิลปศึกษามีดังนี้

การสอนแบบบรรยาย

การที่ผู้สอนพูด บอกเล่า หรืออธิบาย เนื้อหา หรือเรื่องราวต่างๆ ให้ผู้เรียนฟัง ผู้สอนจะเตรียม ค้นคว้าเรื่องราวต่างๆ มาแล้ว ผู้เรียนเป็นฝ่ายมารับผลการศึกษาค้นคว้านั้น การสอนวิธีนี้ได้เรื่องราว และเนื้อหาวิชามากในวิชาที่ยุ่งยากซ้ำซ้อน จะทำให้เข้าใจเนื้อหาวิชาได้เร็วขึ้น (สุภาพ วาดเขียน, 2532)

การสอนแบบอภิปราย

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2524) และวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530) ได้อธิบายว่าการสอน แบบอภิปราย คือ การที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด พิจารณา วิเคราะห์ วิจัยสิ่งที่เรียนนั้นแล้ว เสนอสิ่งที่พิจารณานั้นต่อผู้สอนหรือผู้เรียนด้วยกันเอง แล้วผู้สอนหรือผู้เรียนก็จะช่วยกันให้ข้อคิดเห็น

เพิ่มเติมแลกเปลี่ยนกัน หลักสำคัญอยู่ที่การเสนอความคิดเห็นของตนให้ผู้อื่นทราบแล้วผู้อื่นก็จะแสดงความคิดเห็นต่อความเห็นที่เสนอไปแล้วอีกทีหนึ่ง เป็นอย่างนี้เรื่อยไป การสอนแบบอภิปรายผู้สอนและผู้เรียนจะอยู่หนึ่งเฉยไม่ได้ ทั้งความคิดเห็นและการแสดงออก ซึ่งการสอนแบบนี้มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในด้านการฝึกการค้นคว้า การคิด การเขียน และการเสนอความคิดเห็น การรับฟังและการทำงานร่วมกัน

การสอนแบบสาธิต

สุพิน บุญชูวงศ์ (2535) อธิบายว่า การสอนแบบสาธิต หมายถึงวิธีสอนที่ครูมีหน้าที่ในการวางแผนการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ โดยมีการแสดงหรือการกระทำให้ดูเป็นตัวอย่างผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้จากการสังเกต การฟัง การกระทำหรือการแสดง และอาจเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมบ้าง

การสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

สุภาพ วาดเขียน (2532) อธิบายว่า การสอนแบบให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนกำหนดวิธีการค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ได้ค้นพบเองซึ่งจะได้คำตอบเหมือนกับที่ครูบรรยายหรือเหมือนกับที่เขียนไว้ในตำรา ครูจะเป็นผู้จัดกิจกรรมนำไปสู่ความสำเร็จด้วยการส่งเสริมให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น และใช้ความคิดของตนเอง โดยเน้นให้รู้จักตั้งสมมุติฐาน วิเคราะห์ แปลผลข้อมูล รู้จักลงข้อยุติ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความจริงและตั้งกฎเกณฑ์ได้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนในการสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง คือการจัดการสอนให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง สามารถแบ่งรูปแบบได้เป็น 2 ประการคือ การศึกษาแบบรายบุคคล และการศึกษาค้นคว้าโดยอิสระ (ไพฑูริย์ สนิลรัตน์ 2524)

1. การศึกษาแบบรายบุคคล การศึกษาแบบนี้เน้นความก้าวหน้าโดยอิสระ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ก้าวหน้าไปตามความสามารถของตน ผู้สอนต้องเตรียมบทเรียนต่างๆ ไว้ครบทั้งชุดของวิชา โดยแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วย ในแต่ละหน่วยต้องจัดทำเป็นรายละเอียดว่ามีวัตถุประสงค์อย่างไร ผู้เรียนจะทำอะไรบ้าง ผู้เรียนจะเรียนไปตามหน่วยที่กำหนดไว้ เมื่อผู้เรียนคิดว่าพร้อมแล้วก็ไปขอสอบเฉพาะหน่วยนั้นได้ ในการดำเนินการสอนแบบนี้เมื่อเริ่มต้นภาคการศึกษา ผู้สอนจะกำหนดงานหรือเกณฑ์ไว้โดยชัดเจนว่า วิชานี้จะต้องทำอะไร เพื่อจะได้คะแนนอะไร หรือผ่านขั้นไหน ผู้เรียนสนใจก็จะไปปรึกษากับผู้สอนว่าจะไปเรียนวิชานั้นๆ จะต้องทำอะไรมากน้อยแค่ไหน ผู้เรียนเจรจาต่อรองกับผู้สอนได้ และจะไปเรียนที่ไหนอย่างไรก็ได้

2. การศึกษาค้นคว้าโดยอิสระ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้อิสระอย่างเต็มที่แก่ผู้เรียน เปิดโอกาสให้เลือกเนื้อหาเอง เลือกวิธีการเอง และก้าวเข้าไปในเรื่องที่สนใจเอง เป็นวิธีการเรียนการสอนที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล การศึกษาค้นคว้าโดยอิสระโดยทั่วไปมักประกอบด้วย

2.1 การเลือกเนื้อหาและวิธีการโดยอิสระ โดยให้ผู้เรียนเลือกศึกษาอะไรก็ได้ตามความสนใจ และจะศึกษาที่ไหน อย่างไร แล้วแต่จะตกลงกับอาจารย์ผู้สอน พอถึงปลายภาคก็เอางานมาส่ง หรือจะมาพบกับอาจารย์ผู้สอนเป็นครั้งคราวก็ได้

2.2 จำกัดขอบเขตของเนื้อหาแต่ให้เลือกวิธีการเอง วิธีนี้ใช้กันมากในปัจจุบันคือการทำรายงานประกอบการศึกษาวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งจะจำกัดขอบเขตเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่เรียน แล้วให้ผู้เรียนไปหาข้อมูลศึกษาด้วยตนเอง ผู้สอนจะชี้แนะแหล่งความรู้ต่างๆให้ และ

2.3 ศึกษาเป็นวิชาเรียนอิสระ วิธีนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเนื้อหา และวิธีการอย่างอิสระ เป็นการศึกษาตามข้อตกลงร่วมกันของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เรียน

ข้อดีของการสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์ (2524)

1. ผู้เรียนแต่ละคนเร็วช้าต่างกัน การสอนให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจะช่วยให้คนเริ่มรู้ไปตามความสามารถของตัวเอง

2. การสอนแบบค้นคว้าด้วยตัวเองจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างแรงจูงใจภายในตัวผู้เรียนขึ้นได้ง่าย ผู้สอนก็ให้ข้อติชมได้ง่ายและรวดเร็ว

3. การเรียนการสอนที่ครูเป็นผู้มีบทบาท ส่วนใหญ่จะให้การบรรยายซึ่งจะให้แต่ข้อมูลเท่านั้น ซึ่งยังไม่เพียงพอ บัณฑิตควรรู้จักใช้ข้อมูลตัดสินใจด้วยตนเอง และวินิจฉัยข้อมูลอย่างมีระเบียบ คุณสมบัติเหล่านี้สร้างได้โดยการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4. การสอนแบบค้นคว้าด้วยตนเองเป็นการพัฒนาทัศนคติ

5. การสอนแบบค้นคว้าด้วยตนเองเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถเต็มที่อันจะนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทางด้านต่างๆ ของสังคม

การสอนแบบศึกษานอกสถานที่

สุภาพ วาดเขียน (2523) กล่าวว่า การเรียนการสอนโดยการพาผู้เรียนออกไปศึกษานอกห้องเรียนนั้น เป็นวิธีการสอนที่ถูกต้องวิธีหนึ่ง เพราะเป็นวิธีที่จะทำให้ผู้เรียนได้ไปค้นพบคำตอบจากประสบการณ์ตรง และได้พบกับของจริง ชีวิตจริงที่มีสภาพแวดล้อมที่เป็นไปตามธรรมชาติหรือตามที่ปรากฏอยู่จริง และบางครั้งสิ่งเหล่านั้นไม่สามารถนำมาดูในชั้นเรียนได้ นอกจากนั้นยังช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดให้ลดลง ช่วยเปลี่ยนบรรยากาศให้แปลกใหม่ไปจากเดิมอีกด้วย

ขั้นตอนการสอน

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524) ได้อธิบายถึงขั้นตอนในการสอนดังนี้

1. ผู้เรียนควรจะได้รับทราบและมีพื้นความรู้ในเรื่องที่จะไปศึกษานอกสถานที่หรือดูงานอย่างเพียงพอก่อนที่จะไปศึกษานอกสถานที่
2. กำหนดจุดมุ่งหมายและขอบเขตของกิจกรรมให้ทราบตรงกันระหว่างผู้เรียน และผู้สอน และถ้าเป็นไปได้ควรแจ้งให้ผู้รับผิดชอบสถานที่หรืองานที่จะไปศึกษาให้ทราบด้วย
3. ติดต่อสถานที่ที่จะไปศึกษาหรือดูงานล่วงหน้า กำหนดนัดหมายให้แน่นอนผู้สอนควรได้ไปเห็นหรือไปศึกษาทำความเข้าใจก่อนล่วงหน้า
4. ดำเนินการในส่วนที่เป็นระเบียบข้อบังคับที่สถาบันการศึกษากำหนดไว้
5. เตรียมเอกสารแนะนำกิจกรรม กำหนดการ การเตรียมตัว รายละเอียดต่างๆ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนทั่วไปและส่วนวิชาการ ส่วนทั่วไปคือ การเตรียมเครื่องใช้ไม่สอย อุปกรณ์บางอย่าง เป็นต้น ส่วนวิชาการ คือ สิ่งที่ผู้เรียนจะต้องทำ จะต้องศึกษาเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของวิชานั้นๆ ซึ่งควรมีแบบฟอร์มเอกสารบอกกิจกรรมต่างๆ ไว้อย่างชัดเจน
6. ในกรณีที่ไปศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก ควรแบ่งกลุ่มและมีผู้ประสานงานกลุ่มไว้ล่วงหน้า เพื่อสะดวกในการติดต่อประสานงาน

ข้อดีของการสอนศึกษานอกสถานที่

1. เป็นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์
2. เป็นการขยายและเพิ่มพูนประสบการณ์นอกเหนือไปจากสิ่งที่สอน
3. ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสพิสูจน์แสวงหาสิ่งต่างๆ

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524) กล่าวว่า หลังจากที่ยุ้สอนได้กำหนดจุดประสงค์การสอนคัดเลือกเนื้อหาวิชาแล้ว งานขั้นต่อไปคือการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอนและเนื้อหาวิชา ซึ่งประกอบด้วยวิธีการสอนและการกำหนดงานของนิสิต

1. การเลือกวิธีสอน วิธีสอนในระดับอุดมศึกษา มี 4 แบบ คือการสอนแบบบรรยาย การสอนแบบอภิปราย การสอนแบบฝึกปฏิบัติ และการสอนให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การเลือกวิธีสอนเหล่านี้ ต้องพิจารณาคัดเลือกกว่าวิธีใดจะเหมาะกับเนื้อหาแบบใด ซึ่งหลักในการเลือกนั้นอาจพิจารณาได้ดังนี้

2. วิธีสอนแบบนั้นๆ เหมาะกับตัวผู้สอนมากน้อยเพียงใด ผู้สอนมีความรู้ด้านใด มีความสนใจด้านไหน มีความถนัดด้านไหน ก็ควรพยายามใช้แบบนั้นเป็นหลัก ซึ่ง ไม่ได้หมายความว่าไม่ควรจะใช้แบบใหม่ๆ แต่ควรพัฒนาแบบใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับตนเองมากขึ้น

3. เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายในการสอน ถ้าเป็นเนื้อหาข้อมูลเป็นทางทฤษฎีหลักการก็อาจจะใช้การบรรยายก็ได้ ถ้าเป็นเนื้อหาที่ยังเป็นข้อถกเถียง ก็อาจใช้การอภิปราย ถ้าต้องฝึกฝนก็ควรปฏิบัติเป็นต้น

4. เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายในการสอน

5. เหมาะสมกับจำนวนและลักษณะของผู้เรียน

6. เหมาะสมกับบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เราต้องการต้องการให้ผู้เรียนมีบทบาทมากน้อยแค่ไหน ถ้าบทบาทมากวิธีสอนก็เป็นแบบหนึ่งถ้าอีกบทบาทหนึ่งก็เปลี่ยนวิธีการสอนไป

7. กำหนดงานของนิสิต การกำหนดงานให้นิสิต ทำเช่นเดียวกับการเลือกวิธีสอน คือ ต้องพิจารณาจุดมุ่งหมายของวิชาว่าต้องการให้นิสิตได้เรียนรู้อะไร เนื้อหาที่สอนเป็นอย่างไร ซึ่งอาจพิจารณาได้ 2 แง่ คือ

7.1 พิจารณาในแง่ของเนื้อหา งานที่ให้นิสิตทำอาจให้ไปค้นคว้าเพิ่มเติม หรือ มอบหมายงานให้นิสิต วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ เพื่อเป็นการฝึกฝนให้นิสิตรู้จักประเมินสิ่งที่รับรู้และได้เรียนไป

7.2 ในแง่ของวิธีการ โดยเฉพาะในระดับปริญญาตรี วิธีการที่อาจารย์ผู้สอนควรคำนึงอันดับแรกคือ การให้รู้จักศึกษาและค้นคว้าด้วยตนเอง รู้จักที่จะสรุปและเสนอความรู้ที่ได้มาอย่างมีระเบียบเหมาะสม รู้จักการทำงานร่วมกัน

เกษร ธิตะจारी (2542) กล่าวถึงการสอนในระดับอุดมศึกษาไว้ว่า การสอนในระดับอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นสายไหนๆก็ตาม โดยเฉพาะทางศาสตร์สาขาศิลปศึกษา ครูควรเป็นเพียงผู้ชี้แนะ และให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนต้องการ หรือกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด เพราะปัจจุบันมีแหล่งค้นคว้าข้อมูลมากมายเพราะการค้นพบด้วยตนเองจะทำให้เข้าใจและจดจำไปได้นาน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ Jerome Bruner ที่ว่าใครก็ตามถ้าค้นพบด้วยตนเองแล้วจะไม่มีวันลืม การสอนตามทฤษฎีต่างๆเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งขึ้นอยู่กับความถนัดของผู้สอน และขึ้นอยู่กับผู้เรียนและบทเรียน เช่น การสอนทฤษฎีกับการสอนปฏิบัติ เทคนิคการสอนอาจจำเป็นต้องแตกต่างกัน สิ่งหนึ่งที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางตรงก็คือ ผู้สอนจะเป็นผู้บอกหรืออธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหานั้นๆ เช่น การสอนประวัติศาสตร์การสอนที่มีเนื้อหาสาระที่

ผู้เรียนจำเป็นต้องรู้ก่อนเพื่อเป็นพื้นฐานในการค้นคว้าหรือปฏิบัติ ทดลองหาความจริง การสอนแบบนี้เรียกว่า Direct Method เมื่อผู้เรียนรับข้อมูลแล้วนำไปศึกษาค้นคว้าจะได้ข้อมูลตามที่กำหนดไว้หรือได้ข้อมูลใหม่ โดยผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง เรียกว่า Self Direct Learning ถ้านำข้อมูลที่ค้นพบและพัฒนา ข้อมูลนั้นๆและนำไปทดลองใช้ ทำให้เกิดความรู้ใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน ก็เรียกว่า ผู้เรียนได้พัฒนาถึงการแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ (Development of Creative Expression) การสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงทางความคิดสร้างสรรค์ ผู้สอนจะต้องกระตุ้นและชี้แนะ เพื่อให้ผู้เรียนกล้าคิดกล้าทำ ในสิ่งที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน การทดลองเพื่อค้นหาสิ่งใหม่ๆ อย่างอิสระโดยเพิ่มความคิดใหม่ๆ ลงไปในความคิดเก่าๆ ที่คิดว่าไม่เคยมีใครทำมาก่อน ผลที่ได้ก็จะเป็นงานสร้างสรรค์อย่างแท้จริง เพราะหลุดพ้นจากความคิดเก่าๆ ซึ่งการเรียนรู้นี้ก็จัดเป็น Self Creative Learning การสอนแบบนี้ถึงแม้จะมีบทบาทน้อยในการสอนให้ข้อมูล แต่ผู้สอนก็ต้องมีโลกทัศน์กว้าง ยอมรับสิ่งใหม่ที่ผู้เรียนสร้างสรรค์ออกมาให้กำลังใจ และส่งเสริม

การสอนศิลปะในระดับอุดมศึกษา ที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการที่จะไปประกอบอาชีพทางศิลปะได้ และเพื่อให้ศิลปะไม่ตาย และพัฒนาก้าวหน้าทันกับศาสตร์อื่นๆ บทบาทของผู้สอนจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ผู้เรียนจะมีโลกทัศน์แคบหรือกว้าง จะมีความรู้พื้นฐานในการพัฒนาความคิด หรือจะยึดแบบฉบับของครู หรือจะกล้าแสดงออกถึงความคิดใหม่ๆ หรือไม่กล้าพัฒนา ฯลฯ สิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาจะขึ้นอยู่กับผู้สอนจะชี้แนะหรือให้ข้อมูลกับผู้เรียน สิ่งที่สำคัญของการสอนศิลปะในระดับนี้ ครูจะต้องสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ค้นหาศักยภาพของตนเอง ให้มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยทำงานร่วมกัน แสดงความคิดเห็นร่วมกันแล้วจึงสรุปถ่วงน้ำหนักออกมาเป็นรูปธรรมร่วมกัน การเรียนแบบนี้นอกจากจะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แล้ว ยังทำให้เกิดการรับรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ได้จากการทำงานร่วมกัน การเรียนแบบนี้เรียกว่า การเรียนร่วมกัน (Co-Operative Learning) ผู้สอนก็ควรเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มด้วย แต่อย่าแสดงออกความคิดนำผู้เรียน เพราะจะทำให้ผู้เรียนคล้อยตามและไม่กล้าแสดงออก ครูควรทำตัวเป็นผู้สนับสนุนมากกว่าเป็นผู้แสดงความคิดเห็น

ความสามารถในการรับรู้ (Perceptual Abilities) ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากความสามารถเฉพาะตัวและส่วนหนึ่งจะเกิดจากการเรียนรู้ ด้วยการช่างสังเกต ช่างคิดจากสิ่งที่พบเห็น การรับรู้จากสิ่งที่เห็นหรือมองดูของแต่ละคนจะรับรู้ได้ต่างกัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์การรับรู้ของแต่ละคน การมองดูหรือการมอง ถ้าผู้ดูไม่คิดก็อาจจะไม่เกิดการรับรู้อะไรเลย ดังนั้นจึงควรฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด และรู้จักการแก้ปัญหา หรือค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งเรียกว่า “การสืบสอบ” (Inquiry) วิธีสอนแบบนี้คือการสอนโดยการกำหนดปัญหาแล้วให้ผู้เรียนไปแสวงหาคำตอบ ซึ่งมี

ลักษณะเช่นเดียวกับการสอนแบบ Problem Solving คือการให้ปัญหาแล้วแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ (Solution) ซึ่งการสอนวิธีนี้จะช่วยทำให้ผู้เรียนต้องคิดค้น ทดลอง วิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ดีที่สุด ซึ่งวิธีการสอนต่างๆ ที่กล่าวมา ที่เน้นในเรื่องของการแก้ปัญหา จัดเป็นการสอนที่ให้ผู้จัดการวิเคราะห์ (Critical Thinking) เป็นต้น

จากสรุปผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปศึกษา สมโภช ทองแดง กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน โดยการศึกษาในสถานศึกษาที่เป็นวิธีการสอนที่ดี ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรง แต่ต้องสอนวิธีการแสวงหาความรู้ให้กับผู้เรียนด้วยเพราะการไปศึกษาในสถานศึกษาที่บางแห่งอย่างไม่ตั้งใจเรียนรู้ ทำให้ได้รับการปฏิบัติที่จะให้มีการเข้าศึกษาในปีต่อไป ดังนั้นผู้สอนต้องมีการเตรียมความพร้อมผู้เรียนเรื่องนี้ด้วย(อ้างถึงในวัชรินทร์ จิตติอดิษฐ์.2550)

แนวคิดเรื่องการเรียนรู้ทางศิลปะ

สันติ คุณประเสริฐ (2547) กล่าวว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เป็นหัวใจของการปฏิบัติหน้าที่ครูศิลปศึกษาประการหนึ่งคือ การปฏิรูปการจัดกิจกรรมทางศิลปศึกษาด้วยการจัดการศึกษาในสถานศึกษาและทัศนศึกษาดูงาน ถือว่าเป็นกระบวนการประกอบด้วยศาสตร์และศิลป์สำหรับครูศิลปศึกษา การปฏิรูปเริ่มขึ้นจากจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่ต้องการสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่แท้จริงด้วยการที่ผู้เรียนมีโอกาสปฏิบัติสัมพันธ์โดยตรงกับผู้เชี่ยวชาญศิลปิน นักออกแบบ ปรมาจารย์ท้องถิ่น สัมผัสและสัมผัสกับกระบวนการทำงานและตัวผลงาน สอดคล้องกับความสนใจและทันสมัยตามสภาพจริง เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันนอกห้องเรียน โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภายนอกมาร่วมจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ นำไปสู่การสร้างนิสัยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต กระตุ้นให้เกิดการรับรู้ที่ว่องไว ลึกซึ้งและกว้างขวาง ฝึกการค้นคว้าและค้นพบความรู้นอกห้องเรียน

อำไพ ตีรณสาร (2535) กล่าวว่า แนวคิดหลักในการเรียนศิลปะ เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการกลั่นกรองและสะสมของมวลประสบการณ์ ประสบการณ์ที่กล่าวถึงนี้ เกิดจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งรอบๆตัว ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ และสังคม

วุฒิ วัฒนสิน (2541) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนทางศิลปะ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ มีชีวิตที่เป็นสุขในสังคม ครูศิลปะจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ ทั้งด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชาและวิธีการสอน

สื่อการเรียนการสอนทางด้านศิลปศึกษา

Chapman (1978) ได้จัดประเภทของสื่อและแหล่งการเรียนรู้ทางด้านศิลปะ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

สื่อประเภทวัตถุหรือแหล่งความรู้ทางกายภาพ (*Physical resources*) ประกอบด้วย

1. ห้องเรียนและพื้นที่ใช้สอย (Rooms and spaces) การจัดห้องเรียนและพื้นที่ใช้สอย สำหรับการสอนศิลปะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนศิลปศึกษา และลักษณะของกิจกรรมที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ประกอบด้วย พื้นที่ส่วนปฏิบัติงาน ที่จัดเก็บอุปกรณ์การปฏิบัติงาน สำหรับนักเรียน อุปกรณ์และโต๊ะเก้าอี้ปฏิบัติงาน พื้นที่จัดแสดงผลงานของนักเรียนทั้งงานศิลปะ ประเภทสองมิติและสามมิติ

2. ผลงานศิลปะต้นฉบับ (Original works of art) นักเรียนควรที่จะได้เรียนรู้การวิเคราะห์ อภิปรายเกี่ยวกับผลงานศิลปะ โดยการได้สัมผัสกับงานศิลปะที่เป็นของจริง ของศิลปินหรือผลงานประดิษฐ์ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม (Cultural artifacts) ซึ่งโรงเรียนสามารถจัดหาได้จากการขอรับบริจาค จากศิลปินท้องถิ่นหรือผู้ปฏิบัติงานศิลปะ หรือการขอความร่วมมือจากหอศิลป์ห้องแสดงภาพ สถาบันศิลปะ นำผลงานศิลปะมาจัดแสดงนิทรรศการการหมุนเวียนในโรงเรียนหรือการจัดการศึกษานอกสถานที่ โดยการไปเข้าชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ห้องแสดงภาพ และการไปเยี่ยมชมสตูดิโอปฏิบัติงานของศิลปิน

3. สื่อทางโสต-ทัศนูปกรณ์ (Audio-visual media) เป็นสื่อเทคโนโลยีทางด้านภาพและเสียง ที่สามารถเพิ่มพูนความรู้ สาระข่าวสารให้กับนักเรียนได้ ประกอบด้วย

3.1 เครื่องเสียงและเทปบันทึกเสียงที่เกี่ยวกับความรู้ทางประวัติศาสตร์ศิลป์ คำศัพท์ในศิลปะ การวิเคราะห์ อภิปรายและตีความผลงานศิลปะ

3.2 ฟิล์ม สไลด์ และฟิล์มภาพยนตร์

3.3 ทีวีเพื่อการศึกษา

4. สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ (Printed media) เป็นแหล่งข้อมูลความรู้ที่มีความสำคัญในการสอนศิลปะ ประกอบด้วย ภาพจำลองหรือสำเนาผลงานศิลปะ (reproduction) ภาพถ่าย หนังสือแผนภูมิรูปภาพและบัตรคำ

5. สื่ออื่นๆที่เป็นวัตถุ (Other tangible aids) ประกอบด้วย

5.1 หุ่นจำลอง (Models) ประเภทพลาสติกและกระดาษสำหรับเรียนกายวิภาค และแบบจำลองรูปทรงสถาปัตยกรรม

5.2 ผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง (samplers) ที่สร้างจากวัสดุที่หลากหลาย และมีกระบวนการ ออกแบบรูปทรง ทั้งรูปแบบธรรมชาติและรูปทรงเรขาคณิต

5.3 ของจริง (real objects) เช่น ก้อนหิน รั้งนก กระดุก ฟีช และหอยเป็นสื่อธรรมชาติ สำหรับการศึกษาด้านทัศนศึกษา (visual study) และสร้างแรงบันดาลใจในการออกแบบงานศิลปะ

5.4 เกมส์และของเล่น (commercial games and toys)

แหล่งความรู้จากบุคคล (Human resources) ประกอบด้วย 1) คณะครูผู้สอน ครูประจำชั้น และครูศิลปะ 2) ครูวิทยากรจากภายนอก ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะ เช่น ศิลปิน นักออกแบบ นักวิจารณ์ศิลปะ นักประวัติศาสตร์ และสถาปนิก เป็นต้น 3) อาสาสมัครจากชุมชนและสังคม ที่ต้องการให้ความช่วยเหลือในด้านการศึกษาแก่โรงเรียน เช่น บริษัทเอกชน โรงงานท้องถิ่น สมาคมต่างๆ เป็นต้น และ 4) กลุ่มของนักวิชาการที่ให้ความสนับสนุนและเป็นที่ปรึกษาในด้านหลักสูตรและรูปแบบการสอนศิลปะ

เกษร ธิตะจारी (2542) เป็นการสอนที่อยู่ในกรอบที่ครูกำหนดไว้ คือ สอนให้ผู้เรียนปฏิบัติตามครู ซึ่งได้แก่วิชาประวัติศาสตร์ (Art history) ศิลปะวิจารณ์ (Art-Criticism) สุนทรียศาสตร์ (Aesthetic) และศิลปะทักษะ (Art skill) จะเห็นได้ว่าทุกวิชาจะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ เช่น วิชาประวัติศาสตร์ ก็สอนให้ท่องจำ ศิลปะวิจารณ์ก็ต้องวิจารณ์ตามผลงานที่แสดงออกและวิจารณ์ตามหลักการ สุนทรียศาสตร์ก็ว่าตามหลักการของความงาม ศิลปะทักษะ ก็เป็นการฝึกการทำงานที่ซ้ำๆ จนเกิดความชำนาญ แต่การเรียนในระดับอุดมศึกษา เราควรจะได้ผลที่ได้จากการเรียนในวิชาเหล่านั้นมา พัฒนาการทำงานของตนเอง เช่น ผลจากการศึกษาประวัติศาสตร์ ศิลปะ ความรู้ที่จากศิลปินในอดีต ทำให้เห็นใจและเข้าใจศิลปินเหล่านั้น เราก็ควรเอาแนวความคิดนั้นมาพัฒนาในการทำงานของตนเอง การเข้าใจหลักการวิเคราะห์ก็นำเอาหลักการนั้นๆ มาใช้ในการสร้างสรรค์งานเพื่อให้คุณภาพดียิ่งขึ้น สุนทรียศาสตร์ก็เช่นกันความเข้าใจหลักของความงาม ก็สามารถนำมาประกอบการพิจารณาในการทำงานเพื่อให้ความมั่งคั่ง สำหรับศิลปะทักษะก็เช่นกัน ควรใช้ทักษะอย่างไร จึงจะทำให้งานมีคุณภาพ เวลานั้นหลักการมาใช้ก็ควรที่จะพัฒนาด้วย เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ไม่ใช่คนที่เราศึกษามา

พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีนโยบายในการดำเนินงาน โดยเน้นที่การเป็นแหล่งความรู้และแหล่งอ้างอิงของแผ่นดิน เพื่อเสริมสร้างคนและสังคมไทยให้พึ่งพาตนเอง แข่งขัน และร่วมมือได้อย่างทัดเทียมและยั่งยืนในประชาคมโลก มุ่งเน้นการผสมผสานการวิจัยเข้ากับการเรียนการสอน และการ

สร้างองค์ความรู้ใหม่ สร้างบัณฑิตที่มีความรู้และทักษะที่ได้มาตรฐาน ในระดับนานาชาติ และเหมาะสมกับสังคม สามารถครองตนอย่างมีคุณธรรม และเป็นผู้นำสังคมได้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยที่มีพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มากที่สุดในประเทศไทย(กรุงเทพฯธุรกิจ, 2553) แสดงถึงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารที่ต้องการส่งเสริมนโยบายหลัก การเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (กรมวิชาการ, 2542) และเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ด้านต่างๆของนิสิตและบุคคลากรทั้งภายในและภายนอกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเองด้วย พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทหนึ่งมีหน้าที่ในการให้ศึกษาและเรียนรู้ ตั้งอยู่ตามคณะต่างๆทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัด ดังต่อไปนี้

1. พระจุฑาธุชราชฐาน

พระจุฑาธุชราชฐาน ตั้งอยู่บนเกาะสีชัง ตำบลท่าเทวชน อำเภอเกาะสีชัง จ.ชลบุรี เปิดทำการทุกวัน (ยกเว้นวันจันทร์) เวลา 09.00 น. ถึง 17.00 น. เป็นสถานที่ที่มีความสำคัญทางการพาณิชย์ทางทะเล ทั้งยังเคยเป็นที่พักผ่อนตากอากาศของรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 สิ่งก่อสร้างภายในพระจุฑาธุชราชฐาน ประกอบด้วยพระที่นั่ง 4 องค์ ตำหนักต่าง ๆ 14 ตำหนัก ศาลา 1 ศาลา ประตูประราชฐาน ชั้นใน 8 ประตู ทางในพระราชฐาน 26 ทางบันได 21 บันได สระ 3 สระ บ่อ 13 บ่อ ธาร 2 ธาร ถ้ำ 3 ถ้ำ น้ำตก 5 น้ำตก พุ 4 พุ วนะ 3 วนะ ผา 3 ผา สะพานอัษฎางค์ ถนน เขื่อนริมทะเล บ่อเก็บน้ำจืด ปรภคาร เสารัง วนะ วัด และโรงเรียนเสาวภา

พ.ศ. 2520 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับมอบสิทธิ์การใช้ที่ดินประมาณ 5 ไร่ จากกรมธนารักษ์ เพื่อเป็นสถานีวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเลและศูนย์ฝึกนิสิต ในโอกาสเดียวกันนี้ กรมธนารักษ์จึงได้มอบหมายให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำหน้าที่ดูแลรักษาพระจุฑาธุชราชฐานซึ่งเป็นโบราณสถานในเขตที่ดินดังกล่าว ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและเอื้อประโยชน์ต่อสาธารณชนมาโดยตลอด

ปัจจุบัน พื้นที่ที่เป็นสถานีวิจัย และศูนย์ฝึกนิสิต อยู่ในความรับผิดชอบของสถาบันวิจัยทรัพยากรทางน้ำ ส่วนพื้นที่ที่เป็นโบราณสถานอยู่ในความดูแลของสำนักงานศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. พระตำหนักดาราภิรมย์

พระตำหนักดาราภิรมย์ ตั้งอยู่ที่อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เปิดทำการวันอังคาร – วันอาทิตย์ เวลา 9.00 – 17.00 น. (วันจันทร์ปิดทำการ) สร้างขึ้นหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้พระราชชายาเจ้าดารารัศมี ทวงย้ายกลับมาประทับที่เชียงใหม่ หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต เจ้าดารารัศมีทรงใช้พระ

ตำหนักหลังนี้ปฏิบัติพระกรณียกิจ อันเป็นคุณูปการทั้งทางด้านการเกษตร และศิลปวัฒนธรรม อาทิ ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ทรงฟื้นฟูศิลปหัตถกรรมล้านนาให้เป็นที่เชิดหน้าชูตาของชาวเหนือ ทรงสร้างสวนทดลองการเกษตรชื่อ “สวนเจ้าสบาย” เนื่องจากทรงสนพระทัยในการเกษตรและทรงหวังที่จะช่วยการกสิกรรมของภาคเหนือ ทรงทดลองปลูกดอกกุหลาบพันธุ์ใหม่ ๆ ที่ทรงได้มาจากสมาคมกุหลาบแห่งอังกฤษที่ทรงเป็นสมาชิก และพันธุ์ที่โปรดที่สุดเป็นดอกกุหลาบดอกใหญ่สีชมพู กลิ่นหอมเย็น จึงทรงตั้งชื่อถวายเป็นพระบรมราชานุสรณ์แด่พระบรมราชสวามีว่า “จุฬาลงกรณ์” เจ้าดารารัศมีเป็นเจ้าจอมที่เป็นที่โปรดปรานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมาก องค์หนึ่ง เพราะนอกจากจะทรงมีพระอภัยาศัยอันงดงามแล้ว ยังทรงเป็นผู้เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างพระบรมราชวงศ์จักรีกับดินแดนล้านนา ซึ่งทำให้สถานการณ์ทางการเมืองแปรเปลี่ยนไปในทางที่ดี ยังประโยชน์แก่อาณาจักรสยามเป็นอย่างยิ่ง ห้างต่าง ๆ

เนื้อหาที่จัดแสดง ในพระตำหนักดารารัศมี ดังนี้ ชั้นบนประกอบด้วย 1) โถงทางเดินจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับพระปฐมวงส์ พระประวัติ พระตำหนักที่ประทับในพระราชชายาเจ้าดารารัศมี พระตำหนักดารารัศมี 2) ห้องรับแขกจัดแสดงของถวายอันเกี่ยวเนื่องกับพระราชชายาเจ้าดารารัศมี และเครื่องเรือนร่วมสมัย 3) ห้องบรรทมจัดแสดงของใช้ส่วนพระองค์ภายในห้องบรรทมของพระราชชายาเจ้าดารารัศมี 4) ห้องพักผ่อนพระอิริยาบถจัดแสดงจานชาม เครื่องเสวย ของใช้ส่วนพระองค์ และเครื่องดนตรี 5) ห้องจัดแสดงพระกรณียกิจ จัดแสดงพระราชกรณียกิจ ด้านการศาสนา ด้านการเกษตร และด้านศิลปศาสตร์ 6) ห้องจัดแสดงชุดเครื่องทรง จัดแสดงผ้าทอที่พระราชชายาฯ ทรงออกแบบลวดลายและส่งเสริมการทอชุดการแสดงที่พระราชชายาฯ ได้ทรงฟื้นฟูและทรงดัดแปลงศิลปะภาคกลางให้เข้ากับศิลปะภาคเหนือ 7) ห้องสงฆ์ ชั้นล่าง ประกอบด้วย ใช้จัดแสดงเครื่องมือการเกษตร ที่ทรงใช้ในการทดลองการเกษตรแผนใหม่ในสวนเจ้าสบาย นอกจากนั้น ยังมีเครื่องทอผ้าที่ใช้ทอผ้าสำหรับพระราชชายาฯ โดยเฉพาะ

3. พิพิธภัณฑสถานกุมารศัลยศาสตร์

พิพิธภัณฑสถานกุมารศัลยศาสตร์ตั้งอยู่ที่ตึกสิรินธร ชั้นล่าง ข้างห้องบรรยายพาหุรัด เปิดทำการให้ชมเฉพาะโอกาสพิเศษเป็นครั้งคราว ผู้สนใจติดต่อขอเข้าชมล่วงหน้า ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2535 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาด้วยตนเองในด้านศัลยศาสตร์และกุมารศัลยศาสตร์ พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้เป็นสถานที่จัดเก็บอุปกรณ์สำหรับแสดงประวัติความเป็นมาใน ด้านกุมารศัลยศาสตร์ โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วน ที่หนึ่ง เป็นสถานที่สำหรับจัดแสดงตัวอย่างพร้อมการบรรยายในเชิงวิเคราะห์ ได้แก่ การตรวจโรค การวินิจฉัยโรคในระดับต้น และ

ระดับใช้กล้องจุลทรรศน์ รวมทั้งการรักษาโรคด้วย ส่วนที่สอง เป็นสถานที่สำหรับจัดแสดงอุปกรณ์ด้านการวิสัญญี โคมไฟ และเครื่องมือสำหรับการผ่าตัด เตียงผ่าตัด ซึ่งใช้มาเป็นระยะเวลานานกว่า 20 ปี ซึ่งในปัจจุบันได้มีอุปกรณ์ทางการแพทย์สมัยใหม่เข้ามาแทนที่ ดังนั้นอุปกรณ์เหล่านี้จึงถูกเก็บในพิพิธภัณฑ์ร่วมกับอุปกรณ์อื่นๆ เช่นเครื่องกรองน้ำร้อนแรกของโรงพยาบาล

4. พิพิธภัณฑ์สถานเครื่องยาไทยและประวัติเภสัชกรรมไทย

พิพิธภัณฑ์สถานเครื่องยาไทยและประวัติเภสัชกรรมไทยตั้งอยู่ที่ ตึกโอสถศาลา คณะเภสัชศาสตร์ เปิดทำการระหว่างเวลา 10.00 - 16.00 น. ทุกวันเว้นวันหยุดราชการ พิพิธภัณฑ์สถานนี้เป็นแหล่งร่วมมือ และแลกเปลี่ยนทางวิชาการกับพิพิธภัณฑ์สถานเช่นเดียวกับในแหล่งอื่น ๆ ทั่วโลก โดยในเบื้องต้นนี้มีพิพิธภัณฑ์สมุนไพรของ Institute of Oriental Medicine Research, Toyama Medical and Pharmaceutical University เมือง Toyama ประเทศญี่ปุ่น ทำหน้าที่เป็น sister institute

เนื้อหาที่จัดแสดง : 1) ประวัติเภสัชกรรม และอุปกรณ์การทำยาไทยตั้งแต่สมัยทวาราวดี และวิวัฒนาการจนถึงปัจจุบัน กระบองอาญาสิทธิ์และยามแดงของแพทย์หลวง เครื่องบดยา เครื่องทำยาเม็ดและยาแคปซูล เครื่องชั่ง ตวง วัด ฯลฯ 2) เครื่องยาไทยและวิวัฒนาการรูปแบบการใช้ยาจากสมุนไพร 3) ฐานข้อมูลต่าง ๆ ของสมุนไพรที่น่าสนใจจากคอมพิวเตอร์ แสดงรูปภาพ สรรพคุณ สารเคมีที่ออกฤทธิ์ วิธีการใช้และข้อควรระวัง 4) วิดีทัศน์เกี่ยวกับสมุนไพรที่น่าสนใจ และประวัติเภสัชกรรมไทย

5. พิพิธภัณฑ์สถานธรณีวิทยา

พิพิธภัณฑ์สถานธรณีวิทยา ตั้งอยู่ที่ ตึกธรณีวิทยา ชั้นล่าง ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ เปิดทำการระหว่างเวลา 08.00 - 16.00 น. ทุกวันเว้นวันหยุดราชการ พิพิธภัณฑ์สถานนี้ก่อตั้งขึ้นพร้อมกับตึกธรณีวิทยา ซึ่งเปิดใช้เมื่อปี พ.ศ. 2510 มีพื้นที่ว่างส่วนหนึ่งของตึกไว้เพื่อการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์สถานเกี่ยวกับวิวัฒนาการของหินแร่ ซากดึกดำบรรพ์ต่าง ๆ รวมทั้งไดโนเสาร์ และทรัพยากรเชื้อเพลิงธรรมชาติของประเทศ และจะมีการจัดนิทรรศการหมุนเวียนเพื่อแสดงผลงานวิจัยและการประยุกต์ใช้วิชาธรณีวิทยาด้วย

เนื้อหาที่จัดแสดง: จัดแสดงตัวอย่างและวิวัฒนาการของหิน แร่ ซากดึกดำบรรพ์ รวมทั้งไดโนเสาร์ และทรัพยากรเชื้อเพลิงธรรมชาติของประเทศ การแสดงกลุ่มหินชุดต่าง ๆ ของประเทศตามตารางธรณี

6. พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา

พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยาตั้งอยู่ที่ตึกชีววิทยา 1 ชั้น 2 ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ เปิดทำการระหว่างเวลา 10.00 น. ถึง 15.30 น. ทุกวันเว้นวันหยุดราชการ การจัดแสดง

ภายในพิพิธภัณฑ์สถาน แสดงความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในมุมมองต่าง ๆ ทั้งเชิงวิชาการ การอนุรักษ์ ความสัมพันธ์ และการประยุกต์ เช่น โครงกระดูกของสิ่งมีชีวิตต่างๆ ซึ่งเน้นให้เห็นถึงโครงสร้างภายในของร่างกายที่มีความแตกต่างทั้งขนาด รูปร่าง และการใช้งาน ตัวอย่างเปลือกหอยต่างๆ ของไทย ซากดึกดำบรรพ์ที่พบในประเทศไทย ซิววิทยาของผึ้ง ตัวอย่างปลาในวรรณคดี ตัวอย่างตะพาบม่านลาย ซึ่งพบในประเทศไทยแห่งเดียวในโลก จามจุรีกับนกตีทอง นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร ปูเจ้าฟ้า เป็นต้น

เนื้อหาที่จัดแสดง แบ่งเป็น 1) ห้องนิทรรศการหลัก (The main hall) ตั้งอยู่ ณ ห้อง 203 โดยชั้นล่าง เป็นที่จัดแสดงตัวอย่างสัตว์ชนิดต่าง ๆ หินและแร่ที่สำคัญรวมทั้ง ตัวอย่างทางมานุษยวิทยา ชั้นลอย เป็นที่รวบรวมตัวอย่างอ้างอิง ได้แก่ ปลา สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก สัตว์เลื้อยคลาน นก และ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 2) พิพิธภัณฑ์เต่าและตะพาบ (The turtle museum) ตั้งอยู่ ณ ห้อง 231 เป็นพิพิธภัณฑ์เต่าและตะพาบที่สมบูรณ์ที่สุดในประเทศไทย และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยจัดแสดงตัวอย่างเต่าบก เต่าทะเล เต่าน้ำจืด และ ตะพาบทุกชนิดที่พบในประเทศไทย รวมทั้ง ยังจัดแสดงตัวอย่างเต่าจากทั่วโลกอีกด้วย ซึ่งตัวอย่างส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของตัวอย่างแห้ง และโครงกระดูก 3) พิพิธภัณฑ์แมลง (The insect museum) ตั้งอยู่ ณ ห้อง 228 จัดแสดงตัวอย่างแมลง และไร มากกว่า 5,000 ตัวอย่าง และตัวอย่างอ้างอิงมากกว่า 30,000 นอกจากนี้ ยังมีการจัดแสดงตัวอย่างแมลงหายาก แมลงที่เป็นอาหาร แมลงอนุรักษ์ ผึ้งและไรปรสิติ 4) พิพิธภัณฑ์หอยทากของไทย (snail museum of Thailand) ตั้งอยู่ ณ ห้อง 222 เปิดให้เข้าชมครั้งแรก เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2546 เนื่องในโอกาส การจัดงานครบรอบ 80 ปี ซิววิทยาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเป็นพิพิธภัณฑ์หอยทากบกแห่งแรก และแห่งเดียวในประเทศไทย ภายในพิพิธภัณฑ์จัดแสดงนิทรรศการหอยทากที่พบในประเทศไทย ที่คนไทยส่วนใหญ่ไม่รู้จัก การจัดแสดงเน้นแสดงเปลือกหอยสองวงค์ ได้แก่ หอยวงค์หอยทากจีวปาก แตร, วงค์หอยตันไม้ (หอยทากสวยงาม, หอยนก) รวมแล้วมากกว่า 200 สปีชีส์ ภายในห้องจัดแสดงนิทรรศการเปลือกหอยและหอยทากที่พบในประเทศไทยแล้ว ยังจัดแสดงกิ้งกือและไส้เดือนสัตว์ที่มีบทบาทต่อระบบนิเวศ รวมทั้งกิ้งกือมังกรสีชมพู ที่ IISE ประกาศให้เป็น Top Ten การค้นพบสรรพชีวิตบนโลก 5) พิพิธภัณฑ์สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ห้อง 224 ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ เปิดเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2550 เนื่องในวโรกาสเฉลิมฉลองพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมายุ 80 พรรษา จัดแสดงนิทรรศการตัวอย่างสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง ของ ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ไพบูลย์ นัยเนตร ที่มาจากงานวิจัยและสื่อการเรียน การสอนในวิชาต่างๆ เช่น วิชาสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง วิชา กุ้ง กุ้ง ปู วิชาอนุกรมวิธาน วิชาภูมิศาสตร์สัตว์ และวิชาสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ

โดยตัวอย่างสัตว์จะประกอบด้วย กุ้ง และปูที่หายากในประเทศไทย ปูมีพิษ ตัวอย่างต้นแบบของปูน้ำจืดสกุลใหม่ ชนิดใหม่ และกิ้งกชชนิดใหม่ของโลกที่พบในประเทศไทย ได้เดือนดินที่ตัวยาวที่สุดในประเทศไทย หมึกกระดอง หมึกกล้วยที่ใหญ่ที่สุดในอ่าวไทย หอยหลอดชนิดใหม่ของโลก และปูเจ้าพ่อหลวงซึ่งเป็นปูน้ำจืดตัวใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ที่ได้รับพระราชทานชื่อวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

7. พิพิธภัณฑ์สถานปรสิตวิทยาในสัตว์

พิพิธภัณฑ์สถานปรสิตวิทยาในสัตว์ตั้งอยู่ที่ตึกเก่ารูปตัวยู คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดทำการเป็นครั้งแรก ผู้สนใจติดต่อขอชมล่วงหน้าเนื่องจากการเรียนการสอนด้านปรสิตวิทยาทางสัตวแพทย์จำเป็นอย่างยิ่งที่จะ ต้องให้นิสิตเรียนรู้จากของจริง หน่วยปรสิตวิทยาจึงได้จัดหา เก็บรวบรวมตัวอย่างปรสิตภายในและภายนอกของสัตว์ชนิดต่างๆ ที่เป็นหนองพยาธิ แมลง ไร เห็บ และโปรโตซัว ที่มีความสำคัญทางด้านสัตวแพทย์ โดยเก็บและจำแนกชนิดไว้เป็นหมวดหมู่ มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน จึงทำให้มีจำนวนตัวอย่างเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ สามารถใช้เป็นแหล่งอ้างอิง และให้ความรู้แก่นิสิตและผู้สนใจได้เป็นอย่างดี ประกอบด้วยตัวอย่างพยาธิดอง ตัวอย่างเนื้อเยื่อที่มีตัวพยาธิเห็บ ไร และสไลด์ถาวรของปรสิตทุกประเภทของปศุสัตว์ สัตว์เลี้ยงในบ้าน และสัตว์ป่า

เนื้อหาที่จัดแสดง แบ่งออกเป็น 1) ปรสิตหนองพยาธิตัวแบน และตัวกลม 2) หอยที่เป็นพาหะ 3) เนื้อเยื่อแสดงรอยโรคที่เกิดจากปรสิต 4) ยารักษา กำจัด และป้องกันโรคพยาธิภายในและภายนอก 5) อุปกรณ์ เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการตรวจวินิจฉัยโรคปรสิต 6) วิดีทัศน์ เรื่อง บิดไก่ การควบคุมโรคหนองพยาธิในโคพยาธิในม้า หมัดและการควบคุม 7) วิธีการตรวจวินิจฉัยปรสิตในเลือดและอุจจาระ

8. พิพิธภัณฑ์สถานพืชศาสตร์อาจารย์กสิน สุวะตะพันธ์

พิพิธภัณฑ์สถานพืชศาสตร์อาจารย์กสิน สุวะตะพันธ์ ตั้งอยู่ที่ตึกพฤกษศาสตร์ ชั้น 4 ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ เปิดทำการระหว่างเวลา 10.00 - 16.00 น. ทุกวันเว้นวันหยุดราชการ จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2525 เพื่อเป็นที่ระลึกถึงศาสตราจารย์กสิน สุวะตะพันธ์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอนุกรมวิธานพืช โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเป็นแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับพืช ซึ่งอาจเปรียบได้กับหอสมุดพรรณไม้ รวมทั้งเป็นสถานที่ปฏิบัติงานวิจัยด้วย พิพิธภัณฑ์พืช (Herbarium) อาจเปรียบเทียบกับหอสมุดพรรณไม้ เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลต่างๆ ของพืช และส่วนสำคัญที่สุดคือ เป็นที่เก็บรวบรวมตัวอย่างพันธุ์ไม้รักษาสภาพ ซึ่งโดยมากมักจะเป็นตัวอย่างแห้งที่จัดเป็นหมวดหมู่อย่างมีระบบ นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างในสภาพอื่นๆ เช่น ตัวอย่างดอง ตัวอย่างเรณู (pollen) และสปอร์ ภาพถ่าย ภาพวาด สไลด์สีโปร่งแสง ตัวอย่างเนื้อไม้ เปลือกไม้ ซากดึกดำบรรพ์ (fossil) สมุดบันทึกการสำรวจ

บันทึกประจำวัน จดหมายโต้ตอบของนักพฤกษศาสตร์ รายงานหรือข้อเขียน หนังสือ ตำราเกี่ยวกับพันธุ์ไม้ทั้งทางด้านอนุกรมวิธาน นิเวศวิทยา ธรรมชาติวิทยา พฤกษศาสตร์เศรษฐกิจ เกษตศาสตร์ เป็นต้น พิพิธภัณฑ์พืช มีพื้นที่โดยรวมประมาณ 244 ตารางเมตร แบ่งเป็น 3 ห้องคือห้องจัดเก็บตัวอย่าง ห้องแสดงนิทรรศการ และห้องเพื่อการศึกษาค้นคว้าวิจัยและเตรียมตัวอย่าง ภารกิจหลักของพิพิธภัณฑ์พืช คือเก็บรวบรวมตัวอย่างพืชเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับพืชของประเทศไทย และสนับสนุนการเรียนการสอน รวมทั้งการวิจัยของนิสิตและคณาจารย์ในภาควิชา ตลอดจนปัจจุบันพิพิธภัณฑ์พืช มีตัวอย่างพืชประมาณ 17,000 ตัวอย่าง โดยเป็นตัวอย่างพืชกลุ่มไม้ดอกมากกว่า 8,000 ตัวอย่าง เฟินและพืชกลุ่มพืชใกล้เคียงมากกว่า 1,500 ตัวอย่าง ไบรโอไฟท์ 1,000 ตัวอย่าง ไลเคนส์ 550 ตัวอย่าง และสาหร่าย 600 ตัวอย่าง และยังมีตัวอย่างพืชที่กำลังดำเนินการจัดเตรียมเพื่อนำเข้าเก็บในพิพิธภัณฑ์ พืชฯ อีกประมาณ 5,000 ตัวอย่าง นอกจากนี้พิพิธภัณฑ์พืชฯ ยังได้รวบรวมตัวอย่างผล ตัวอย่างเมล็ด ตัวอย่างผลิตผลจากพืชทั้งในแง่พืชที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจและพฤกษศาสตร์พื้น บ้าน สไลด์สีโปร่งแสง ภาพถ่าย ภาพวาด ตลอดจนสมุดภาพพันธุ์ไม้ของไทยและของต่างประเทศ สไลด์ตัวอย่างละอองเรณูและสปอร์ เอกสาร วารสาร วิทยานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ ปัญหาพิเศษ และหนังสือเกี่ยวกับพรรณไม้ พิพิธภัณฑ์สถานพืชศาสตราจารย์กสิน สุวะตะพันธุ์ จัดให้มีนิทรรศการประจำในห้องนิทรรศการ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายของพืช และมีการจัดนิทรรศการหมุนเวียนเพื่อนำเสนอความรู้เกี่ยวกับพืชในแง่มุมที่เป็นที่สนใจและเหมาะสมกับเหตุการณ์ อีกทั้งยังมีนิทรรศการพืชเศรษฐกิจและพืชให้ประโยชน์อีกด้วยพืชศาสตราจารย์กสิน สุวะตะพันธุ์ ให้บริการเป็นประจำแก่นิสิต และคณาจารย์ในการศึกษาวิจัย และเปิดให้นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนเข้าชมในช่วงวาระพิเศษต่างๆ นอกจากนั้น ยังให้บริการตรวจหาชื่อพันธุ์ไม้และรายละเอียดต่างๆ การตอบปัญหาเกี่ยวกับพันธุ์ไม้ ซึ่งได้ให้บริการอย่างต่อเนื่อง ทั้งกับผู้ที่มาติดต่อด้วยตัวเองและทางโทรศัพท์

เนื้อหาที่จัดแสดง: 1) ส่วนที่ใช้จัดเก็บตัวอย่างพันธุ์ไม้ทั้งตัวอย่างแห้ง ตัวอย่างรักษาสภาพโดยการดองตัวอย่างผล เมล็ด ละอองเรณู และสปอร์ ภาพถ่าย ภาพวาดสไลด์สีโปร่งแสง ตัวอย่างเนื้อไม้ ซากดึกดำบรรพ์ 2) ส่วนที่เป็นที่ปฏิบัติงานวิจัยของคณาจารย์ นิสิต และผู้ขอใช้บริการพิพิธภัณฑ์สถานพืชโดยจัดรวบรวมหนังสือ วารสาร เอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ในงานวิเคราะห์เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับพันธุ์ไม้ นอกจากนั้นยังใช้เป็นจัดทำฐานข้อมูล การสืบค้นข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ ปัจจุบันมีฐานข้อมูล เฟิร์นกล้วยไม้เมืองไทยพรรณไม้ในพิพิธภัณฑ์สถานพืชศาสตราจารย์ กสิน สุวะตะพันธุ์ พืชมีพิษ 3) ส่วนที่ใช้ในการจัดนิทรรศการ มีเรื่องความหลากหลายของพืชตั้งแต่สาหร่าย เห็ดรา ไลเคนส์

9. พิพิธภัณฑสถานวชิรวิทยาวัฒน์

พิพิธภัณฑสถานวชิรวิทยาวัฒน์ ตั้งอยู่ที่ตึกวชิรวิทยาวัฒน์ ชั้น 1 คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดทำการทุกวันพุธ และผู้สนใจติดต่อขอเข้าชมล่วงหน้าได้ทุกวันทำการ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2525 เพื่อเป็นที่ระลึกถึงหลวงวชิรวิทยาวัฒน์ คนบดเคี้ยวคนแรกผู้ก่อตั้งคณะทันตแพทยศาสตร์ รวมทั้งเพื่อร่วมเฉลิมฉลองกรุงเทพมหานครครบ 200 ปี โดยมุ่งที่จะรวบรวมประวัติ รูปภาพอาจารย์และนิสิต รุ่นแรกๆ รวมทั้งเอกสาร เครื่องมือ เครื่องใช้ทางทันตกรรม

เนื้อหาที่จัดแสดง : เครื่องมือ เครื่องใช้ทางทันตกรรม ลักษณะของฟันที่ผิดปกติที่เกิดจากโรค และฟันผุ นอกจากนี้ยังมีสิ่งสำคัญที่นับเป็นประวัติศาสตร์ และเป็นสมบัติที่ล้ำค่าไม่สามารถประเมินราคาได้ คือ ยูนิตทำฟัน ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เคยทรงทำพระทนต์ เครื่องมือตรวจ กระจกส่องปาก คีม แก้วน้ำทำด้วยเงิน ชิ้นส่วนวัสดุและอุปกรณ์ทางทันตกรรม ฯลฯ เพื่อเป็นประโยชน์ทางการศึกษา แหล่งอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ และวิวัฒนาการทางการแพทย์แก่ทันตแพทย์ ประชาชนทั่วไปและชาวต่างประเทศที่สนใจ

10. พิพิธภัณฑสถานชลทัศน์

พิพิธภัณฑสถานชลทัศน์ตั้งอยู่ที่ ต.ท่าเทววงษ์ อ.เกาะสีชัง จ.ชลบุรี เปิดทำการวันอังคาร-อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เวลา 09:00 น. - 17:00 น. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยทรัพยากรทางน้ำ จัดให้มีอาคารพิพิธภัณฑสถานชาติ ณ เกาะสีชัง หรือ “เอกสหิภิเชน” ตามที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการจัดแสดง พิพิธภัณฑสถานของที่หาได้บนเกาะสีชัง เพื่อเป็นการเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร (สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหาชิรินทราธิราช) เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2434 ในการแสดงพิพิธภัณฑสถานครั้งนี้ เป็นการจัดพิพิธภัณฑสถานเพื่อปลุกขวัญกำลังใจให้เกิดความขยันหมั่นเพียรในการทำมาหากิน ซึ่งจัดแสดงเมล็ดพืชผลไม้ตามหมวดหมู่ต่างๆ ตามลักษณะการใช้ประโยชน์ นอกจากนี้พระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างสวนป่าอัมรินทร์คีรีวัน จัดเป็นสวนพฤกษศาสตร์แบบหนึ่ง ที่รวบรวมไม้นานาพันธุ์ไว้ อัมรินทร์คีรีวัน ประกอบด้วยจุลวัน มหาวันและมัจฉิมวัน พระราชทานนามตามชื่อป่าในมหาเวสสันดรชาดก

“เอกสหิภิเชน” ชื่อ “ชลทัศน์สถาน” ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดสร้างขึ้น นอกจากจะสืบสานการเอกสหิภิเชนตามรอยพระยุคลบาทของพระองค์แล้ว ยังเป็นพิพิธภัณฑสถานที่เกี่ยวข้องกับทะเล เพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติบริเวณ หมู่เกาะสีชังอีกด้วย

เนื้อหาที่จัดแสดง : ภายในอาคาร “ซลทัศน์สถาน” เน้นการนำเสนองานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับ วิทยาศาสตร์ทางทะเลของสถาบันฯ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเลบริเวณหมู่เกาะ สี่ช้าง โดยแบ่งออกเป็นโซนต่างๆ จำนวน 9 โซน 1) โซนเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว 2) โซนสถาบันวิจัยทรัพยากรทางน้ำ 3) โซน Mini theater แนะนำเกาะสี่ช้าง 4) โซนระบบ นิเวศหาดทราย และระบบนิเวศหาดหิน 5) โซนเพลงก่ตอนและความสำคัญในระบบนิเวศทางทะเล 6) โซนพันธุ์สัตว์น้ำ 7) โซน Touch tank 8) โซนสัตว์เศรษฐกิจ มิตรของสิ่งแวดล้อม 9) โซนเรื่องของ ประการัง

11. พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพ

พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพ ตั้งอยู่ที่ภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางภาพถ่ายและเทคโนโลยี การพิมพ์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดทำการวันจันทร์-ศุกร์ 9.30-15.30 น. เป็นพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีภาพถ่ายและการพิมพ์ ตั้งอยู่ที่ภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางภาพถ่าย และเทคโนโลยีทางการพิมพ์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นับเป็นพิพิธภัณฑ์แห่งแรก ของประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียที่จัดแสดงกล้องถ่ายภาพ ภาพถ่าย การพิมพ์และเทคโนโลยีทาง ภาพอื่นๆ เป็นการเฉพาะและครบวงจร

พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพ ได้รับการอนุญาตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ภาควิชา วิทยาศาสตร์ทางภาพถ่ายและเทคโนโลยีทางการพิมพ์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในวาระ เฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ และรัชสมัยฉะเชิงสนธิเกษมโกษา นอกจากนี้ ยังเป็นวาระที่การถ่ายภาพ ของโลกมีกำเนิดมาครบ 153 ปีอีกด้วย

พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพได้รับพระกรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้า กัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่ทรงรับพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ไว้ในพระอุปถัมภ์ เมื่อสร้าง แล้วเสร็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ แทนพระองค์ไปทรงเปิดพิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2534

12. เรือนไทย

เรือนไทย ตั้งอยู่ติดกับหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดทำการวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 08.00 – 16.00 น. เนื่องจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ตระหนักถึงความสำคัญ ที่จะเสริมสร้าง บรรยากาศทางวัฒนธรรมไทย ร่วมกับชุมชนโดยรอบ จึงกำหนดให้มีกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรม ในแง่

ที่มีส่วนเข้ามาเข้าไปในวิถีการดำรงชีวิตของสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนของชาติที่เป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาประเทศต่อไป ด้วยเหตุดังกล่าว ประกอบกับความคิดที่จะสร้างสรรค์ถาวรวัตถุ เป็นการเฉลิมฉลอง เนื่องในมงคลวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก รวมทั้งในโอกาสครบรอบ 70 ปีแห่งการสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยด้วย สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการประชุมครั้งที่ 455 จึงได้อนุมัติให้จัดสร้างเรือนไทยแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขึ้น เพื่อสนองวัตถุประสงค์ดังกล่าว

อนึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ดดา รัตกสิกรได้มอบทุนทรัพย์จำนวน 2 ล้านบาท เป็นทุนส่วนหนึ่งในการสร้างเรือนไทย เพื่อเป็นที่ระลึกแก่รองศาสตราจารย์แสงอรุณ รัตกสิกร ในฐานะที่ได้เคยสืบทอดวิชาการทางด้านศิลปกรรมไทย อยู่ในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมกับมอบงานศิลปกรรมพื้นบ้านที่รองศาสตราจารย์แสงอรุณ รัตกสิกร ได้รวบรวมไว้จัดแสดงในเรือนไทยดังกล่าวด้วย

หมู่เรือนไทย ประกอบด้วยเรือน 5 หลัง คือ เรือนประธานเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปพระราชทานศิระเศศครูเทพเจ้าทางดนตรีไทย และเครื่องดนตรีไทยปีพาทย์ดีกดาบรพพ์ รวมทั้งระนาดทรงของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรือนหลังที่ 2 จัดแสดงเครื่องใช้และวัตถุโบราณ อาทิ เครื่องเบญจรงค์ เครื่องแก้ว เครื่องเงิน ผ้าทอโบราณ ซึ่ง ดร.วินิจและคุณหญิงพรณี วินิจนัยภาค บริจาคให้แก่มหาวิทยาลัย เรือนหลังที่ 3 เป็นที่จัดแสดงเครื่องจักสานไทยภาคต่างๆ ของรองศาสตราจารย์แสงอรุณ รัตกสิกร ผู้สนใจงานด้านหัตถกรรมไทย เรือนหลังที่ 4 เป็นศาลากลางน้ำขนาดใหญ่ สำหรับจัดกิจกรรมต่างๆ และเรือนหลังที่ 5 เป็นสำนักงานของศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมสำหรับติดต่อประสานงาน โดยรองศาสตราจารย์ ดร.ภิญโญ สุวรรณคีรี อาจารย์เฝ้า สุวรรณคีรี เป็นสถาปนิก อาจารย์กี ขนิษฐานันท์ อาจารย์ดน้อย ทายตะคุ เป็นภูมิสถาปนิก

นับเป็นความภูมิใจอย่างยิ่ง สำหรับชาวจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีหมู่อาคารเรือนไทยที่งดงาม เป็นแหล่งข้อมูลทางดนตรีไทยในรูปแบบต่างๆ เป็นแหล่งจัดกิจกรรมการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของไทยสำหรับนิสิต และผู้ที่สนใจได้ศึกษาต่อไป รวมทั้งยังเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศทางวัฒนธรรมในชุมชนมหาวิทยาลัยอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมรายการแสดงดนตรีและนาฏศิลป์ “จุฬาวาทิต” ทุกวันศุกร์แรกของเดือนเวลา ๑๗.๓๐ น. ณ เรือนไทยจุฬาฯ โดยไม่เสียค่าเข้าชมใด ๆ (เริ่มกิจกรรมตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ – ปัจจุบัน)

13. หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งอยู่ที่ตึกจักรพงษ์ ซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักงานและพิพิธภัณฑสถาน และอาคารบรมราชกุมารี ที่ ชั้น 15 เป็นห้องจดหมายเหตุ ตึกจักรพงษ์ เปิดบริการเวลา 8.00 - 16.00 น. เป็นสำนักงาน และจัดนิทรรศการถาวร และนิทรรศการหมุนเวียน และนิทรรศการตามวาระโอกาส เพื่อผู้สนใจได้เข้ามาชม อาคารบรมราชกุมารี ชั้น 15 เปิดบริการเวลา 8.00 - 16.00 น. ให้บริการเอกสาร หนังสือ फिल्म ภาพ วัสดุ สิ่งของที่มีค่าเกี่ยวกับประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้า ตึกจักรพงษ์ ชั้นล่างใช้เป็นส่วนที่จัด นิทรรศการหมุนเวียน เช่น นิทรรศการวันสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิทรรศการรับน้องใหม่ / ไขว้ครุ นิทรรศการงานวันพระราชทานปริญญาบัตร งานวันปิยมหาราช นิทรรศการวันมหาธีรราชเจ้าและนิทรรศการพิเศษตามแต่โอกาส เพื่อผู้สนใจได้เข้ามาชม ชั้นบน เป็นห้องโถงซึ่งเรียกเป็นทางการว่า "ห้องโถงเฉลิมพระเกียรติ" สำหรับจัดนิทรรศการถาวร มีพระบรมฉายาลักษณ์ 5 รัชกาล ซึ่งเป็นพระบรมราชูปถัมภ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยคือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระฉายาลักษณ์สมเด็จพระเจ้าฟ้าพระอาจารย์ 4 พระองค์ ของที่ระลึก และเอกสารวิชาการที่หอประวัติจุฬาฯ จัดทำขึ้น อาคารบรมราชกุมารี ชั้น 15 เป็นฝ่ายจดหมายเหตุและฝ่ายสารสนเทศ ฝ่ายจดหมายเหตุ จะจัดหาและให้บริการเอกสารของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือหนังสือและเอกสารต่างๆ เช่น ทะเบียนประวัติข้าราชการ เอกสารบุคคล กฎหมาย หอประวัติฯ นี้จัดตั้งขึ้นเพื่อเก็บรักษาและจัดแสดงเอกสารและสิ่งของที่มีคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับจุฬาฯ โดยมีที่ทำการแบ่งเป็น 2 ส่วน คือส่วนสำนักงานและพิพิธภัณฑสถาน ตั้งอยู่ที่ตึกจักรพงษ์ ใกล้กับคณะวิศวกรรมศาสตร์ ผังเดียวกับหอประชุมใหญ่ และส่วนห้องจดหมายเหตุอยู่ที่อาคารบรมราชกุมารี ชั้น 15 กิจกรรมในส่วนที่เป็นพิพิธภัณฑสถาน คือการแสดงนิทรรศการหมุนเวียนเกือบตลอดทั้งปี ยกตัวอย่างปี 2550 ช่วงใกล้เปิดเทอมเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน มีนิทรรศการรับน้อง-ไขว้ครุ ช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคมมีนิทรรศการวันทรงดนตรี และเดือนธันวาคมจัดแสดงนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องในหลวงกับจุฬาฯ เป็นต้น สำหรับการจัดแสดงนั้น ภายในพิพิธภัณฑสถานจัดแสดงสิ่งของมีค่าน่าสนใจ ชิ้นเด่นย่อมนั้นไม่พ้น "พระเกี้ยว" ซึ่งจำลองมาจากองค์จริงที่เก็บรักษาไว้ในพระคลังมหาสมบัติในพระบรมมหาราชวัง สิ่งจัดแสดงที่น่าสนใจชิ้นต่อมาคือ "หนังสือพิมพ์มหาวิทยาลัย" ปีที่ 3 ฉบับที่ 7 ซึ่งเป็นฉบับเก่าที่สุดเท่าที่เก็บรักษาไว้ได้ หนังสือพิมพ์ฉบับนี้มีบทความของนักเขียนคนสำคัญในอดีตหลายท่าน นอกจากนี้ ยังมีของจัดแสดงชิ้นสำคัญอื่นๆ

จำนวนมากมาย เช่น ของที่ระลึกจากบุคคลสำคัญที่มาเยี่ยมเยือนสถาบันการศึกษาแห่งนี้ ตลอดจนองค์กรที่มีความสัมพันธ์อันดีกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เช่น กล้องไม้จากอดีตประธานาธิบดี บิล คลินตัน แห่งสหรัฐอเมริกา รวมทั้งยังมีการจัดแสดงเพื่อระลึกถึงบุคคลสำคัญต่างๆ ที่สร้างคุณูปการแก่สถาบัน เช่น รูปปั้นอธิการบดีในอดีตที่มีบทบาทสำคัญทางการศึกษาและการเมือง เช่น จอมพลป. พิบูลสงคราม, ศ. ดร.เกษมสุวรรณกุล รวมทั้งศิษย์เก่าที่มีผลงานเด่น สร้างชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับทั่วไป อาทิ เช่น คุณหญิงจรรุวรรณ เมณฑกา รศ.ภิญโญ สุวรรณคีรี รศ.สดีไส พันธุโกมล ส่วนห้องจดหมายเหตุให้บริการทางวิชาการ มีทั้งเอกสาร หนังสือและสื่ออื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น ฟิล์มภาพ แผนที่ วิทยุทัศน์ แก่ผู้สนใจ เอกสารที่ห้องจดหมายเหตุจัดเก็บดังกล่าวไม่อนุญาตให้มีการยืมออก แต่สามารถทำสำเนาได้ โดยต้องแจ้งหัวหน้าฝ่ายจดหมายเหตุอนุญาต ทั้งสองส่วนเปิดให้บริการโดยไม่เก็บค่าเข้าชม

14. ห้องสมุดดนตรีไทย

ห้องสมุดดนตรีไทย ตั้งอยู่ที่ อาคารศิลปวัฒนธรรม เป็นโครงการที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดสร้างขึ้น เพื่อสนองพระราชดำริในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการทำนุบำรุงรักษา รวมทั้งอนุรักษ์วิชาการทางด้านดนตรีไทยอันเป็นสมบัติทางศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญ ที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ความเป็นเอกราชของชาติไทย โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ ในการเก็บข้อมูลทางดนตรีให้คงอยู่อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ ทั้งในเชิงการอนุรักษ์และการเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการดนตรีไทยในห้องสมุดดังกล่าว เป็นข้อมูลทางดนตรีไทยที่หาฟังได้ยากในปัจจุบัน ประกอบด้วย ข้อมูลเสียงประเภทเพลงเรื่อง ซึ่งได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ข้อมูลเสียงจากวงเครื่องสายผสมที่ได้รับคามนิยมในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา ข้อมูลเสียงจากกรมศิลปากร ข้อมูลเสียงและภาพจากโครงการบันทึกข้อมูลของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ปี 2526 จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลากว่า 20 ปี ที่นำเอาคณะดนตรีไทยจากหน่วยราชการ องค์กร สำนักดนตรีที่สืบทอดทางบรรเลงดนตรีจากครูดนตรีผู้มีฝีมือในอดีตมาบรรเลงบันทึกเสียงและภาพ ในความควบคุมของอาจารย์ประสิทธิ์ ถาวร ศิลปินแห่งชาติ และศิลปินแห่งชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งข้อมูลภาพและเสียงกิจกรรมทางดนตรีไทยที่มีความสำคัญทางวิชาการ และประวัติศาสตร์ อาทิ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จทรงดนตรีในรายการแสดงดนตรีไทยปีพาทย์ศึกดำบรรพ์ และรายการอื่นๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น การแสดงดนตรีไทยของศิลปินผู้ทรงคุณวุฒิในรายการจุฬาวาทิตกิตติมศักดิ์ การแสดงดนตรีนาฏศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน ในรายการแสดงจุฬาวาทิต ณ เรือนไทยจุฬาฯ จำนวน 130 ครั้ง จนถึงปัจจุบัน เป็นต้น โดยนำข้อมูลดังกล่าวจัดเก็บเป็นข้อมูลระบบดิจิทัลอลความยาวประมาณ 100,000 นาที หรือ 8,000 เพลง

รวมทั้งจัดทำโปรแกรมระบบสืบค้น และให้บริการในลักษณะของห้องสมุดมัลติมีเดียทางดนตรีไทยเป็นแห่งแรก ที่รวบรวมข้อมูลเพลงไทยที่หาฟังยากไว้มากที่สุดในปัจจุบัน

15. หอศิลป์วิทยานิทรรศน์

หอศิลป์วิทยานิทรรศน์ ตั้งอยู่ ชั้น 7 สถาบันวิทยบริการ (หอสมุดกลาง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดทำการจันทร์ – ศุกร์ 9.00 – 19.00 น. เสาร์ 9.00 – 16.00 น. ยกเว้นวันอาทิตย์ และวันหยุดราชการ เป็นแหล่งความรู้หนึ่ง สำหรับศิลปะวัฒนธรรมร่วมสมัย ของประเทศไทยและต่างประเทศด้วยจุดมุ่งหมายที่ไม่แตกต่างจากห้องทดลองอื่นๆ ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอศิลป์วิทยานิทรรศน์คืออีกพื้นที่หนึ่งเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทำการทดลอง ค้นคว้า และทำทนายการรับรู้เดิมเพื่อหาแนวคิดใหม่ๆ โดยเป็นแหล่งรวมของนิทรรศการทางทัศนศิลป์ อาทิ จิตรกรรม ภาพพิมพ์ ประติมากรรม และภาพถ่าย ตลอดจนเปิดโอกาสให้กับการสร้างสรรคงานศิลปะที่นอกเหนือกฎเกณฑ์เดิมๆ ภายใต้ความเชื่อที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์คือทักษะสำคัญของการอยู่รอดของบัณฑิตในโลกวันข้างหน้า เพราะจินตนาการคือสิ่งที่พวกเขาจะต่อยอดออกไปไกลกว่าความเข้าใจที่เคยมี

16. หอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งอยู่ที่ อาคารจามจุรี 8 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดทำการวันจันทร์ – ศุกร์ 10.00 – 19.00 น. และเสาร์ – อาทิตย์ 12.00 – 19.00 น. หอศิลป์อยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พื้นที่ห้องจัดแสดงชั้น 1 จำนวน 2 ห้อง ขนาด 9 x 22 เมตร ห้องจัดแสดงชั้น 2 จำนวน 1 ห้องขนาด 31 x 12.5 เมตร เมื่อสมัยศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล ดำรงตำแหน่งอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เห็นความสำคัญของงานศิลปกรรมที่มีคุณค่าของศิลปินไทย จึงได้รวบรวมและจัดหางานศิลปกรรมของศิลปินที่มีชื่อเสียง และศักยภาพมาเก็บรักษาไว้ โดยมอบหมายให้ศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ดำเนินงาน ผลงานศิลปกรรมที่รวบรวมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีเป็นจำนวนมากสามารถแสดงถึงวิวัฒนาการ และความก้าวหน้าของงานศิลปกรรมในประเทศไทย และเพื่อเป็นการสานต่อความคิดสร้างสรรค์และการเผยแพร่ผลงานศิลปกรรม จึงกำหนดฤกษ์อันเป็นมงคลยิ่งในวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันที่ 5 ธันวาคม 2544 เป็นวันจัดตั้งหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื้อหาที่จัดแสดง: หอศิลป์จามจุรีฯ เป็นสถานที่จัดแสดง และเผยแพร่ผลงานทางศิลปะสู่สาธารณชน มีผลงานทางศิลปะของผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ นิสิต บุคลากร และศิลปินโดยทั่วไป

ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนมานำเสนอต่อประชาชนอยู่เป็นประจำ รูปแบบของงานนิทรรศการที่จะจัดแสดงภายในหอศิลป์ คือผลงานจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย และประยุกต์ศิลป์

17. พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย (CU. Museum)

เป็นพิพิธภัณฑ์ในสถานศึกษาแห่งใหม่ล่าสุดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารพิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ถัดจากอาคารศิลปวัฒนธรรม (สำนักบริหารงานศิลปวัฒนธรรม) ใกล้หอประชุมจุฬาฯ ภายในอาคารระจกรูปทรงทันสมัย 4 ชั้น ได้มีการจัดทำนิทรรศการพิพิธภัณฑ์ในลักษณะ Modern and Narrative Museum นำเสนอสาระเกี่ยวกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในภาพรวม ในพื้นที่ ชั้นที่ 2 - 4 โดยแบ่งเป็นห้องนิทรรศการต่างๆ คือ ห้องศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัย ห้องอุทยานจามจุรี ห้องจุฬาฯ กับพัฒนาการของสังคมไทย และมีพื้นที่สำหรับจัดนิทรรศการหมุนเวียน งานศิลปะและกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมที่บริเวณโถง ชั้น 1 ของอาคารพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ได้สัมผัสและเรียนรู้เรื่องราวในภาพรวมของมหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีพัฒนาการ มีองค์ความรู้และการบูรณาการด้านต่างๆ ตลอดระยะเวลา 100 ปี ของการก่อตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยแห่งนี้ จะเป็นพื้นที่เปิดสำหรับทุกท่าน ได้เข้ามาแลกเปลี่ยน เรียนรู้เรื่องราวของจุฬาฯ และสัมผัสกับบรรยากาศด้านศิลปะ และวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น ณ อาคารพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย พื้นที่ในบริเวณลานศิลปวัฒนธรรมและอาคารศิลปวัฒนธรรม ที่ตั้งอยู่บริเวณถัดออกไป ภายใต้การดำเนินการของสำนักบริหารงานศิลปวัฒนธรรม จุฬาฯ

18. อาคารศิลปวัฒนธรรม

อาคารศิลปวัฒนธรรม หรือ อาคารเคมี 1 ภายใต้การดูแลของของศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บริเวณภายในอาคารศิลปวัฒนธรรมประกอบด้วย หอแสดงดนตรีไทย และตะวันตก ห้องบรรยายและจัดแสดง ห้องสมุดดนตรีไทยในพระราชดำริ ห้องนิทรรศการศิลปะ ส่วนสำนักงานศิลปวัฒนธรรม ในส่วนของห้องนิทรรศการ นิทรรศสถาน อาคารศิลปวัฒนธรรม โดยเปิดให้เข้าชมทุกวันจันทร์ – ศุกร์ เวลา 09.00 – 17.00น. และปิดให้บริการ เสาร์ อาทิตย์ และวันหยุดราชการ

**แผนภูมิที่ 5 ตารางการสังเคราะห์ประเภทของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์
ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

ประเภทพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	รายชื่อพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์
พิพิธภัณฑ์ทางศิลปะ	หอศิลป์วิทยานิพนธ์ และหอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย อาคารศิลปวัฒนธรรม
พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติวิทยา	พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา พิพิธภัณฑ์สถานพืชศาสตร์อาจารย์กลิ่น สุวะตะพันธ์ พิพิธภัณฑ์สถานธรณีวิทยา พิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์วิทยาในสัตว์ และพิพิธภัณฑ์ซัลทิสสถาน
พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์และเครื่องจักรกล	พิพิธภัณฑ์สถานกุมารศาสตร์ พิพิธภัณฑ์สถานเครื่องยาไทยและประวัติเภสัชกรรมไทย พิพิธภัณฑ์สถานวาทวิทยาวัฒน์ และพิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพ
พิพิธภัณฑ์ทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี	พระจุฑาธุชราชฐาน พระตำหนักดาราภิรมย์ เรือนไทย หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และห้องสมุดดนตรีไทย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยที่มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา ด้วยการปลูกฝังสังคมแห่งการเรียนรู้ให้กับนิสิตและบุคลากร ภายในเขตพื้นที่ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น นอกจากเป็นที่ตั้งของคณะต่าง ๆ แล้ว ยังมีพิพิธภัณฑ์ที่ตั้งอยู่ตามคณะต่าง ๆ เพื่อเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ทั้งในเชิงวิชาการและการอนุรักษ์ นอกจากนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในส่วนภูมิภาคด้วย เช่น พิพิธภัณฑ์พระตำหนักดาราภิรมย์ จังหวัดเชียงใหม่ และพิพิธภัณฑ์พระจุฑาธุชราชฐาน จังหวัดชลบุรี นอกจากนี้เนื่องจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และเมื่อปี 2550 ได้มีประกาศจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เรื่องการยกย่องให้หอศิลป์วิทยานิพนธ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตต้นแบบในเขตภาคกลางและภาคตะวันออก เนื่องจากเป็นชุมทรัพย์ทางศิลปวัฒนธรรมของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) และยังมีพิพิธภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงและควรค่าแก่การเรียนรู้อีกมากมาย ที่จะเป็ประโยชน์ต่อนิสิตและบุคลากรในชุมชนรอบข้าง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ศรินทิรา ปัทมาคม (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ภัณฑารักษ์ผู้บริหารโรงเรียน และครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” โดยศึกษาการใช้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้การสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ภัณฑารักษ์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นศึกษาจากแบบสอบถามผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นที่มีรายชื่อขึ้นกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ 40 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหาร 33 คน ภัณฑารักษ์ 30 คน ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนที่อยู่พื้นที่เดียวกับพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นที่คัดเลือก 96 แห่ง ผู้บริหารโรงเรียน 69 คน ครูศิลปศึกษา 84 คน นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาแยกวิเคราะห์เป็นร้อยละ แบบสอบถามแบบ ค่ามัธยฐาน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง, ปลายเปิด พบว่าบุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นและโรงเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการกระตุ้นให้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นตระหนักถึงบทบาทของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนด้านต่างๆในระดับมาก ในด้านการวางแผน หลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปะ ด้านการดำเนินงาน และผลความคาดหวังการใช้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้การสอนวิชาศิลปศึกษา

อัญชลีรัตน์ มลิณทสูต (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งการเรียนรู้ในการจัดการสอนศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร” โดยศึกษาการใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งการเรียนรู้ในการจัดการสอนศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเขตกรุงเทพมหานครโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ครูสอนศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเขตกรุงเทพมหานคร 138 คนและเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ เขตกรุงเทพมหานคร 6 คน เปรียบเทียบหาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาและพบว่าครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการใช้หอศิลป์และพิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนได้เรียนรู้งานศิลปะที่หลากหลายในการสอนทัศนศิลป์ครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเตรียมความพร้อมก่อนการแสดงผลงานของพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์เรื่องคุณภาพของงานที่จะแสดง กิจกรรมในพิพิธภัณฑสถาน และเห็นด้วยมากกับการมีแบบสอบถามหลังการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอ

ศิลป์เพื่อประเมินผลการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ และสรุปความคิดเห็นของครูในการใช้พิพิธภัณฑ์ เป็นแหล่งการเรียนรู้ในการจัดการสอนศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษา เห็นว่าพิพิธภัณฑ์ต้องมีรูปแบบ การศึกษาที่มีมาตรฐาน มีการสอนที่มีวัตถุประสงค์แน่นอนทั้งบุคคลากรทางพิพิธภัณฑ์และทาง โรงเรียนควรมีความร่วมมือกัน

วีณา มิ่งขวัญ (2530) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาเอกศิลปศึกษา และเพื่อ เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาเอก ศิลปศึกษา ในโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการสภวิทยลัยรัตนโกสินทร์ ผลการวิจัย พบว่า ด้านแหล่งค้นคว้าและบริการสารสนเทศ อาจารย์มีความคิดเห็นว่าเป็นปัญหาในระดับมาก ด้วยยังขาดแคลนเอกสารและหนังสือศิลปะที่มีความทันสมัยส่วนนักศึกษามีความเห็นว่างานค้นคว้ามี ห้องให้นักเรียนสามารถจัดนิทรรศการผลงานศิลปะและมีแหล่งบริการข่าวสารความเคลื่อนไหวทาง ศิลปะ

อาทิตยา จันทะวงษ์ (2540) ศึกษาบทบาทของหอศิลปะแห่งชาติในการเผยแพร่ศิลปะร่วม สมัยในประเทศไทย เพราะศิลปะร่วมสมัยเป็นศิลปะของยุคสมัยปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวไปตามสังคม โดยสัมพันธ์สอดคล้องและสะท้อนภาพของสังคมในยุคปัจจุบันมีหอศิลปะ เป็นสถาบันที่มีบทบาทโดยตรงในการเผยแพร่ศิลปะทั้งในด้านการจัดแสดง และการศึกษาทางศิลปะ แก่สาธารณชน หอศิลปะแห่งชาติที่ผู้วิจัยใช้เป็นแหล่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ หอศิลปะแห่งชาติ และ หอศิลป์พระศรีอริยวงศธร ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สังกัดกับกรมศิลปากร จากการวิจัยทำให้ทราบว่า หอศิลปะ แห่งชาติในประเทศไทย มีบทบาทในการเผยแพร่ศิลปะร่วมสมัยกับการเผยแพร่ผลงานศิลปะในรูปแบบ อื่น รวมทั้งจัดแสดงวัตถุอื่นๆ ที่มีชิ้นงานศิลปะร่วมสมัย และงานศิลปะร่วมสมัยส่วนมากที่จัดแสดงใน หอศิลปะแห่งชาติเป็นผลงานของศิลปินไทย ผลของการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หอศิลปะมีหน้าที่โดยตรง ในการเผยแพร่ผลงานศิลปะสู่สาธารณชนพร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงและพัฒนา ศักยภาพของหอศิลปะ และสำหรับโครงการจัดตั้งหอศิลปะที่ดีในอนาคต โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับ เทคนิคการจัดแสดงงานศิลปะที่ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของงานศิลปะที่จัดแสดงร่วมกัน เนื้อหา เรื่องราว ขนาด เทคนิควิธีการ ยุคสมัยและลำดับความต่อเนื่อง (Series) บริการทางการศึกษาและการ จัดกิจกรรมต่างๆ ของหอศิลปะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ให้ข้อมูลแก่ ผู้ชม จัดทำป้ายอธิบายประกอบงาน จัดทำคู่มือและเอกสารนำชมหอศิลปะ ทำปฏิทินกิจกรรมเผยแพร่ ล่วงหน้า จัดกิจกรรมบรรยายและการนำชมรวมทั้งกิจกรรมในลักษณะอื่นๆ สืบค้นและปรับปรุงข้อมูลใน สื่อต่างๆของหอศิลปะให้ถูกต้องและทันสมัยเสมอการติดตามประเมินผลการดำเนินงานต่างๆ รวมทั้ง

ด้านการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมสมาชิกหอศิลป์ ตลอดจนความร่วมมือกันของหอศิลป์ และระหว่างหอศิลป์กับหน่วยงานที่สำคัญต่างๆ

ปรจวรรณ ดวงรัตน์ (2541) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนศิลปะ ภาคปฏิบัติของอาจารย์และนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในด้านการวางแผนการสอน การดำเนินการสอน วิธีการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมของอาจารย์ และด้านความรู้ความเข้าใจศิลปะ ลักษณะนิสัยทางการเรียน กระบวนการทำงานศิลปะ สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมของนักศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนศิลปะภาคปฏิบัติ สาขาทัศนศิลป์ จำนวน 15 คน และนักศึกษาสาขาทัศนศิลป์ จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ แบบประเมินค่า แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง และแบบสังเกต ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น ข้อมูลจากแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกต วิเคราะห์ด้านเนื้อหาโดยการคำนวณเป็นร้อยละและสรุปสาระสำคัญของแต่ละด้าน แล้วบรรยายเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาขาดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เป็นการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน และเชื้ออำนาจต่อการเรียนรู้ นักศึกษาขาดแรงบันดาลใจในการทำงานศิลปะ มีทักษะทางด้านองค์ประกอบศิลป์น้อยขาดแหล่งค้นคว้าหาข้อมูลในการทำงานศิลปะ และต้องการโอกาสที่จะได้รับประสบการณ์ทางศิลปะเช่นการเข้าร่วมกิจกรรมศิลปะกับกลุ่มศิลปินที่มีชื่อเสียง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการทำงานศิลปะของนักศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

ยุพาวดี ไชยยากร (2541) ทำการศึกษาปัญหาการดำเนินงานของนักศึกษาในวิชาโครงการศึกษาศิลปะส่วนบุคคล ในหลักสูตรศิลปศึกษาของสถาบันราชภัฏ ในด้านบทบาทของผู้สอน บทบาทของผู้เรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน และทักษะพื้นฐานของผู้เรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย หัวหน้าภาควิชาศิลปะ จำนวน 4 คน อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะจำนวน 23 คน และนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 91 คน ในสถาบันราชภัฏมหาสารคามบุรีรัมย์ สุรินทร์ และสงขลา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีประสบการณ์น้อยในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และขาดโอกาสในการเข้าชมการแสดงนิทรรศการศิลปะในระดับประเทศ โดยผู้วิจัยได้เสนอแนะว่านักศึกษาจำเป็นต้องได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ทางศิลปะ เพื่อนำมาพัฒนาการทำงาน

และยังแนะนำว่า ภาควิชาและสถาบันการศึกษา ควรร่วมมือกับสถาบันอื่นๆ จัดนิทรรศการศิลปะเพื่อการศึกษาได้ศึกษารูปแบบ และวิธีการเพื่อพัฒนาผลงานศิลปะของตนเองได้

สุทธาสินี วัชรบูล (2544) ได้ทำรายงานการวิจัยเรื่อง “พิพิธภัณฑสถาน ชุมพลังแห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาประเทศอังกฤษ” ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี พบว่า การสร้างลักษณะนิสัยแห่งการเรียนรู้ เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องเร่งพัฒนา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้ประชาชนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถได้และหอศิลป์เป็นหนึ่งในแหล่งการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่แหล่งการเรียนรู้ที่แท้จริงได้ วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ การจัดรูปแบบ “แหล่งเรียนรู้” ในประเทศไทยที่มีคุณภาพ มีศักยภาพ เป็นห้องเรียนเพื่อชีวิต เปิดโอกาสให้คนไทยได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่เท่าเทียมกันในการเรียนรู้และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยศึกษาแนวทางประเทศอังกฤษเป็นกรณี ตัวอย่างโดย ทำการศึกษากรณีศึกษาพิพิธภัณฑสถานรูปแบบโครงการ และรูปแบบกิจกรรมในประเทศ อังกฤษและเปรียบเทียบข้อเสนอแนะการจัดการรูปแบบพิพิธภัณฑสถานในประเทศไทย ได้ทำการสุ่มสำรวจ กรณีศึกษาพิพิธภัณฑสถานและนโยบายที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ของพิพิธภัณฑสถานในอังกฤษ และทำการ เก็บข้อมูลโดยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑสถานซึ่งรวมถึงฐานข้อมูลทางการศึกษา ทักษะ ประสบการณ์และความรู้ของแต่ละบุคคล รวมถึงการปฏิสัมพันธ์วิวัฒนาการ การเรียนรู้จากวัสดุที่ถูกจัดไว้จัดให้มีการกำหนดมาตรฐานของการจัดแสดงผลงาน การทำงานของบุคลากรและการกำหนด ผู้เข้าชมและนำกลับมาศึกษาและพิจารณาทบทวนว่าการศึกษาประเภทใดที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับงานพิพิธภัณฑสถานเพื่อให้เกิดภาพชัดเจนในเรื่องการให้การศึกษาในพิพิธภัณฑสถานอย่างแท้จริง และ พบว่าจะเห็นได้ว่ารัฐบาลอังกฤษมีความจริงจังในเรื่องการปฏิรูปการศึกษา โดยเน้นเรื่อง การสร้าง ลักษณะนิสัยการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนทุกคน ประชาชนต้องเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ ของมรดกวัฒนธรรมของชาติมีการจัดการอย่างเป็นระบบระเบียบ

งานวิจัยต่างประเทศ

Speltz and Shaugnessy: (1990) กล่าวถึงการให้การศึกษาในพิพิธภัณฑสถาน ตามหลักวิชาการ และจากการปฏิบัติจริง พิพิธภัณฑสถานที่มีการจัดการศึกษาที่ดีต่อนักเรียน ในขณะที่พิพิธภัณฑสถานไม่สามารถ เข้ามาแทนที่รูปแบบการศึกษาที่เป็นมาตรฐานได้ แต่พิพิธภัณฑสถานเหล่านั้นก็สามารถให้บริการเพิ่มเติม ความรู้ที่มีคุณค่าได้ โดยการอิงจากวัตถุจริง ไม่ใช่ถ้อยคำ มากกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และการ ชักถาม พิพิธภัณฑสถานเป็นเครื่องมือเชื่อมต่อกันกับประสบการณ์ในโลกของความเป็นจริง การศึกษาใน พิพิธภัณฑสถานมีการเชื่อมโยงกับการศึกษาแบบปกติมานานและพิพิธภัณฑสถานยังคงเป็นที่ผู้ชมสมัครใจที่จะ

เข้าไปเรียนรู้บทความในปัจจุบันได้กล่าวถึงการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ โดยผ่านการซักถามและให้ประสบการณ์ที่หาไม่ได้ในโรงเรียน อย่างไรก็ตามพิพิธภัณฑสถานยังคงต้องการรูปแบบการศึกษาที่มีมาตรฐาน มีการสอนที่มีวัตถุประสงค์แน่นอน และบุคลากรทั้งฝ่ายพิพิธภัณฑสถานและโรงเรียนจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น เพื่อนักเรียนจะได้รับประโยชน์จากประสบการณ์มากที่สุด

Stone (1992) มหาวิทยาลัย Kansas ได้ศึกษาวิธีการที่ครูศิลปะในระดับชั้นมัธยมให้พิพิธภัณฑสถานให้เป็นประโยชน์ทางการศึกษา จุดประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้จะแสดงผลรับของการสำรวจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาศิลปะในระดับชั้นมัธยมและพิพิธภัณฑสถานศิลปะกลุ่มตัวอย่างประชากรคือผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาศิลปะจาก National Art Education Association จำนวน 600 คน เป็นตัวแทนระดับสูง 4% ระดับกลาง 95% เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 26 คำถามซึ่งรวมถึงคำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิด ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้มองเห็นภาพโดยสมบูรณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับพิพิธภัณฑสถานศิลปะ ความเกี่ยวเนื่องของการเตรียมการของครูศิลปะศึกษาในการใช้ประโยชน์พิพิธภัณฑสถานศิลปะทางด้าน 1) ลักษณะการใช้พิพิธภัณฑสถานศิลปะ 2) การเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานศิลปะ 3) การอภิปรายผลงานศิลปะที่อยู่ในพิพิธภัณฑสถานศิลปะ 4) ประโยชน์และอุปสรรคที่พบเมื่อใช้บริการพิพิธภัณฑสถานศิลปะ 5) ความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑสถานศิลปะกับโรงเรียน 6) การเตรียมความพร้อมของครูศิลปะศึกษาในการใช้บริการศิลปะ 7) การส่งเสริมการใช้พิพิธภัณฑสถานศิลปะในการเรียนการสอน ผลของการวิจัยครูศิลปะศึกษาด้านการศึกษาศิลปะเห็นว่าพิพิธภัณฑสถานศิลปะเป็นสถานที่สำคัญสำหรับชั้นเรียนและเป็นห้องทำงานศิลปะและรวมไปถึงด้านประวัติศาสตร์

Gallant (1992) ศึกษากระบวนการทางการศึกษาในพิพิธภัณฑสถาน ด้วยพิพิธภัณฑสถานมีความเกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของโครงการกิจกรรมในแต่ละวัน รวมทั้งเกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับชาติของผู้อำนวยการพิพิธภัณฑสถานศิลปะ ภัณฑารักษ์ และเจ้าหน้าที่การศึกษา งานวิจัยนี้ดำเนินการโดยนักวิจัยด้านการศึกษา ซึ่งพบว่าโครงการด้านการศึกษาในสถาบันยังขาดเอกภาพเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและวิธีการสมาคมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติได้เรียกร้องให้มีวิธีการใหม่ในการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑสถาน เพื่อที่สามารถตระหนักถึงศักยภาพอันเต็มเปี่ยมของสถาบันทางการศึกษา งานวิจัยนี้ใช้วิธีการอธิบายกรณีศึกษา โดยผู้วิจัยได้สำรวจรายงานด้านวิชาการและพิพิธภัณฑสถานศึกษา 8 ฉบับจากวรรณกรรมด้านงานวิจัย เพื่อพิจารณาต่อสถานการณ์ของพิพิธภัณฑสถานศึกษา จากกรณีวิเคราะห์อย่างจริงจังพบหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้วโดยพิจารณาจากทฤษฎีการสอนที่ออกแบบไว้โดยใช้สื่อและวิธีการสอนในการวิจารณ์ จากส่วนประกอบแวดล้อมที่มองเห็นได้ในพื้นฐาน ผู้วิจัยสังเคราะห์สิ่งที่พบเห็น

ดังนั้นคือ ในความเป็นจริงแม้ว่าพิพิธภัณฑศึกษาจะมีอยู่ แต่ก็จะเป็นเรื่องเฉพาะตัว ผู้วิจัยจึงสรุปว่า การศึกษาศิลปะจะต้องใช้วิธีการดังต่อไปนี้ เพื่อจะให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพคือ 1) หลักเกณฑ์ทั่วไปในการออกแบบการสอน 2) วิธีกระตุ้นเร้าความสนใจในการเรียน 3) วิธีการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเป็นพิเศษ 4) พิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของผู้เรียน 5) การใช้ขั้นตอนต่างๆที่สำคัญในการตอบสนองต่อศิลปะ 6) วิธีการวิจารณ์งานศิลปะ และกระบวนการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมที่เป็นด้านความคิด เช่น แนวคิดด้านวิสัยทัศน์ ด้านความคิด การนำเสนอ ความรู้ ความทรงจำและแก้ปัญหาเรื่องจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้พิพิธภัณฑศึกษาต้องเริ่มให้โอกาสแก่ผู้ชมมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ได้รับประสบการณ์และวิธีปฏิบัติอย่างมีชีวิตชีวาด้วยการให้ข้อมูลที่เห็นได้ด้วยตา อันเป็นเอกลักษณ์ของงานนี้

Henry (1995) ทำการศึกษาความสามารถในการรับรู้เชิงสุนทรียของเด็ก ซึ่งมีได้รับความรู้หรือการฝึกฝนใดๆตามทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ แต่ประสบการณ์และสื่อที่มีความสามารถพัฒนาคุณสมบัตินี้ได้ผลดีตามทฤษฎี อีกทั้งเด็กยังสามารถจดจำได้นานอีกด้วย เฮนรีศึกษาถึงการโต้ตอบของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 100 คน ที่มีต่อผลงานศิลปะในพิพิธภัณฑศึกษาที่พานักเรียนให้ได้แสดงออกอย่างมีอิสระภาพ รวมทั้งการทิ้งช่วงเวลาให้นักเรียนหาคำตอบด้วย โปรแกรมนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อนำกระบวนการในการให้บริการด้านพิพิธภัณฑศึกษาพัฒนาความเข้าใจในศิลปะและความรู้คุณค่าทางวัฒนธรรมคู่กันไป โครงการนี้ดำเนินอย่างเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการอบรมครูประจำการในพิพิธภัณฑศึกษา ถึงวิธีการสอนเด็กต่างชาติที่เหมาะสม มีการวางแผนระหว่างครูในพิพิธภัณฑศึกษาและครูโรงเรียน ครูในพิพิธภัณฑศึกษาแต่ละคนจะรับผิดชอบชั้นเรียนแต่ละชั้น นับตั้งแต่การปฐมนิเทศน์ไปจนถึงการให้ความรู้ขณะเยี่ยมชมพิพิธภัณฑศึกษาทั้ง 3 วาระ นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมส่งเสริมแรงการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมศิลปะปฏิบัติกิจกรรมง่ายๆด้านการใช้ภาษา จัดให้มีการแสดงนิทรรศการผลงานของนักเรียนในพิพิธภัณฑศึกษาและการติดตามจากผู้ปกครอง โดยที่โปรแกรมนี้ได้มีการพัฒนากรอบเนื้อหา มาตลอด 2 ปี และได้รับผลรับที่มีจากนักเรียน แม้ว่าโปรแกรมนี้จะไม่ได้มีการรวบรวมผลการทดลองก่อนและหลัง แต่ครูก็สามารถสังเกตได้ว่านักเรียนมีการใช้ภาษาอังกฤษที่ดีขึ้นในด้านคำศัพท์ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนศิลปะ และในทางกลับกันครูก็ได้พัฒนาทักษะการสอนนักเรียนต่างชาติไปด้วย ผลที่ได้รับจากโปรแกรมนี้ก็คือ การพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนต่างชาติในโรงเรียน หลักจากเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติรวมทั้งสามารถเร้าความต้องการในการใช้ภาษาของนักเรียนต่างชาติได้จริง

Lackey (1997) ได้ศึกษาการตอบสนองของนักเรียนระดับเกรด 5 ที่มีต่อการศึกษานอกสถานที่ในพิพิธภัณฑสถานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอนศิลปะและโครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ฝ่าย

การศึกษาในพิพิธภัณฑ์ วัตถุประสงค์ของการวิจัยการวิเคราะห์ ถ้อยคำและการเขียนของนักเรียนที่สนองตอบจากประสบการณ์การเรียนการสอนในพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ การศึกษาครั้งนี้จะวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนเกรด 5 ที่ได้เข้าชมศิลปะของ Henry Ossawa Tanner ที่ High Museum of art ใน Atlanta ซึ่งครั้งนี้เป็นครั้งแรกสำหรับนักเรียนส่วนใหญ่ที่ได้เข้าชมพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ ก่อนที่จะออกไปศึกษานอกสถานที่ นักเรียนได้ชมภาพสไลด์ผลงานบางส่วนของ Tanner โดยมีครูศิลปะเป็นผู้บรรยายหลักจากได้ชมภาพสไลด์แล้ว นักเรียนเติมข้อความสั้นๆลงในแบบสอบถามเกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขาคาดหวังในการที่จะไปเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ในระหว่างการศึกษานอกสถานที่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาในพิพิธภัณฑ์กับนักเรียนร่วมกับอภิปรายเกี่ยวกับผลงานจิตรกรรมของ Tanner ภายหลังจากศึกษานอกสถานที่ นักเรียนตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวกับประสบการณ์ของพิพิธภัณฑ์ และทำการสุ่มตัวอย่างนักเรียนจำนวน 25 คน พุดเป็นรายบุคคลลงในเทปบันทึกเสียง และตอบคำถามในเชิงรุกที่เกี่ยวกับการเข้าชมพิพิธภัณฑ์

Baxter (1990) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การเปรียบเทียบการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในวิชาวิศวกรรมเคมี ในเรื่องการรับรู้ของนักศึกษาในการนำเอานวัตกรรมเข้ามาสอน โดยเอานวัตกรรมใหม่ๆเข้ามาลองสอน แล้วสังเกตการรับรู้ของเด็กโดยแบ่งเด็กออกไปกลุ่มตามวิชาเอก แล้วลองใช้นวัตกรรมเดียวกันเพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้หรือนวัตกรรมชนิดเดียวกัน ทำให้พบปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละวิชาเอก ปัญหาที่พบจะมีความต่างกันออกไปตามแต่สาขาของตน และการทดลองนี้ยังรวมไปถึงการเปรียบเทียบระหว่างนวัตกรรมกับนวัตกรรม โดยการนำแหล่งเรียนรู้หรือสื่อเทคโนโลยีที่ต่างกันออกไป จะพบปัญหาการใช้นวัตกรรมที่ต่างกัน การทดลองนี้ทำให้ทราบปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนได้ต่อไป การติดตามปัญหาอาจใช้วิธีการทดลองนวัตกรรมแบบคนต่อคน การประชุมหมู่เพื่อติดตามผล และพบว่า นักศึกษามีพัฒนาการการรับรู้ที่ดีขึ้น ในการนำเอาแนวความคิดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้เข้ามาใช้ในการเรียนการสอนวิศวกรรมเคมี ทำให้ครูต้องมาคิดและปรับบทบาทของตนจากเป็นผู้ให้คำสอนแล้วเด็กจดตามอาจจะกลับกันโดยที่ครูต้องเป็นฝ่ายจดสิ่งที่เด็กเรียนรู้จากนวัตกรรมมาแล้วนำมาบอกเล่าถึงปัญหาต่างๆแทน และยังทำให้ครูค้นพบว่าเด็กของตนมีศักยภาพในการรับรู้เรื่องของนวัตกรรมมากหรือน้อยเพียงใด เด็กในแต่ละวิชาเอกอาจรับรู้ได้ไม่เท่ากัน ในแต่ละนวัตกรรม หรือเด็กบางคนบางกลุ่มอาจมีการรับรู้ที่ดีเกินกว่าความคาดหมายของครู อาจทำให้ครูผู้สอนรู้ว่านักศึกษามีความสามารถในการใช้นวัตกรรมขั้นสูงกว่าที่เค้าเคยได้รับมาก็เป็นได้

บทความวิชาการต่างประเทศ

Audrey M. Dentith and David S. McCarry (2003) ได้เขียนบทความวิชาการ พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้อินชุมชน การปฏิรูปด้านการศึกษาของครูเกี่ยวกับสงครามเวียดนาม โดยการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จริงในที่นี้ หมายถึงการจำลองบรรยากาศ สถานที่ให้คล้ายกับการไปเรียนจากแหล่งเรียนรู้จริงให้มากที่สุด เพราะอาจจะพาไปสถานที่จริงลำบาก และไม่สามารถย้อนเวลาไปในอดีตได้ ซึ่งเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องทำการบ้าน เพื่อปรับลูกเล่นในการจัดการเรียนการสอน โดยต้องศึกษาหาข้อมูลการที่จะได้แหล่งเรียนรู้นั้นๆมาเพื่อการศึกษา โดยอาจจะแทรกเนื้อหาการต่อต้านสงครามไว้ แล้วต้องคิดให้มากกว่าเดิม อาจมีการนำผู้ที่มีประสบการณ์การผ่านสงครามเวียดนามมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ ตั้งประเด็นคำถามเพื่อให้เด็กคิดเชื่อมโยงหาคำตอบ และคิดกิจกรรมเสริมในการเรียนรู้ จากการเรียนรู้ในเรื่องสงครามเวียดนาม จากจุดๆเล็กๆจะทำให้เด็กสามารถซึมซับ เข้าใจเรื่องสงคราม การเมืองของโลกได้มากขึ้น เนื่องจากเด็กได้เรียนรู้อะไรเรื่องสงครามเวียดนามและผลกระทบที่ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนั่นเอง เป็นการทำให้แนวคิดเรื่องการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน และเพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรของครูในอนาคตได้ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาทัศนคติของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ โดยการใช้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นกรณีศึกษา โดยนำหลักการแนวคิด The Five Generic Learning Outcomes ไปใช้ในการศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิตในการเข้าใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และการเห็นคุณค่าและประโยชน์จากการเข้าไปใช้เรียนรู้ในด้านต่างๆ โดยนำผลการศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ถึงความคิดเห็นนโยบายและวัตถุประสงค์การจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานที่มีความสัมพันธ์กันอย่างไร และเพื่อได้แนวทางในการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ทางศิลปะอย่างสูงสุด และมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูล จาก เอกสาร หนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดกลุ่มตัวอย่างประชากร
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. เก็บรวบรวมข้อมูล
6. วิเคราะห์ข้อมูล
7. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูล

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่องความคิดเห็นในการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ โดยใช้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นกรณีศึกษา โดยการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูล ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ ทั้งหมดได้แก่ ประเภทและความสำคัญของพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งหมดเพื่อศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยประกอบด้วย

2.1 พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งหมด 18 แห่ง ซึ่งมีทั้งสถานที่ที่ยังปิดปรับปรุงอยู่และจะเปิดให้บริการต่อตามปกติ ประกอบด้วย 1) พระจุฑาธุชราชฐาน 2) พระตำหนักดารารัถรมย์ 3) พิพิธภัณฑสถานกุมารศาสตร์ 4) พิพิธภัณฑสถานเครื่องยาไทยและประวัติเภสัชกรรมไทย 5) พิพิธภัณฑสถานธรณีวิทยา 6) พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยา 7) พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ในสัตว์ 8) พิพิธภัณฑสถานพืชศาสตร์อาจารย์กสิน สุวะตะพันธ์ 9) พิพิธภัณฑสถานวาทวิทยาวัฒน์ 10) พิพิธภัณฑสถานสัตวศาสตร์ 11) พิพิธภัณฑสถานเทคโนโลยีทางภาพฯ 12) เรือไทย 13) หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 14) ห้องสมุดดนตรีไทย 15) หอศิลป์วิทยานิพนธ์ 16) หอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 17) พิพิธภัณฑสถานมหาวิทยาลัย และ 18) อาคารศิลปวัฒนธรรม

2.2 ผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 15 คน เนื่องจากบางคนเป็นผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์กว่า 1 แห่ง

2.3 อาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ ด้วยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากอาจารย์ในคณะที่มีการจัดการเรียนการสอนทางด้านศิลปะ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะละ 3 คน รวม 12 คน ได้แก่ 1) คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา 2) คณะศิลปกรรมศาสตร์ 3) คณะนิเทศศาสตร์ 4) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

โดยพิจารณาจากหลักสูตรรายวิชาของแต่ละคณะ สาขา ที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปะที่มีการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะได้

2.4 นิสิตชั้นปีสุดท้ายของคณะที่มีการเรียนการสอนทางด้านศิลปะในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะละ 30 คน รวม 120 คน ได้แก่ 1) คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา 2) คณะศิลปกรรมศาสตร์ 3) คณะนิเทศศาสตร์ และ 4) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

โดยพิจารณาจากรายวิชาที่สอนของอาจารย์แต่ละท่าน ที่มีการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปะที่สามารถใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะได้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษาข้อมูลในข้อ 1 นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขและให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาประกอบด้วย

3.1 แบบสำรวจ เพื่อสำรวจข้อมูลทั่วไปในการเข้าใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของผู้ใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งหมด 18 แห่ง โดยทำการสำรวจด้วยตนเองและสอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้ดูแล

3.2 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) สำหรับนิสิตและอาจารย์ผู้สอนวิชาที่เกี่ยวข้องของทางศิลปะ ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ตามขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ 2) สอบถามข้อมูลเบื้องต้นกับอาจารย์นิสิต และผู้เชี่ยวชาญเบื้องต้นเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 3) นำข้อมูลที่ได้สอบถามและศึกษาเบื้องต้นมาเป็นกรอบแนวคิดการสร้างแบบสอบถามเรื่องการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ 4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม 5) ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความเที่ยง จากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์และประโยชน์ในการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ 5 ด้าน คือ 1) ความรู้ ความเข้าใจ 2) ทักษะ 3) ความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์ 4) ทักษะคิดและคุณค่า 5) กิจกรรม การแสดงออก และการพัฒนาด้านพฤติกรรมของการที่เข้ามาเรียนรู้ทางด้านศิลปะ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วย เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด

3.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างที่เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะขึ้นมา สำหรับผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ และสำหรับอาจารย์ผู้สอนวิชาที่เกี่ยวข้องของทางศิลปะ

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิด เต็มคำ และเลือกตอบ แบ่งออกเป็น 8 ประเด็น คือ 1) จุดมุ่งหมายในการก่อตั้ง พิพิธภัณฑและหอศิลป์ 2) แนวทางในการจัดพิพิธภัณฑและหอศิลป์ 3) การให้บริการด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้การใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ 4) ลำดับความถี่ของผู้เข้ามาใช้บริการในพิพิธภัณฑและหอศิลป์ 5) ประเภทบุคคลที่เข้ามาใช้บริการ 6) เป้าหมายหลักของการให้บริการแก่กลุ่มบุคคลผู้เข้ามาใช้บริการที่พิพิธภัณฑและหอศิลป์ 7) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ 8) ปัญหาและข้อเสนอแนะ เรื่องการใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาที่เกี่ยวข้องทางศิลปะ

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิด แบ่งออกเป็น 6 ประเด็น คือ 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ 2) รายชื่อรายวิชาที่ใช้สอนที่มีการใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ 3) วัตถุประสงค์ในการใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ 4) แนวทางในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่สอนโดยใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ 5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ 6) ปัญหาและข้อเสนอแนะเรื่องการใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

4. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาทฤษฎี หลักการ วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ทางศิลปะ จากบทความ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและประเด็นในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ สอบถามเบื้องต้นจากอาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปะในคณะ หรือสาขาที่ผู้วิจัยกำหนด

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทฤษฎี หลักการ และวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ทางศิลปะ และแบบสำรวจมาเป็นกรอบแนวคิดการสร้างแบบสัมภาษณ์ เรื่องรูปแบบการใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมานำเสนอต่อ

อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจแก้ไขเนื้อหาสาระ ภาษาที่ใช้ ความยาวของข้อความจำนวนข้อ และความเหมาะสมในการเรียงลำดับข้อ

3. นำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้อง และเหมาะสมของเนื้อหา ลำดับภาษา ลักษณะข้อความ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง กับนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยง จำนวน 30 คน โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค 0.9 และนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม

5. ปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปใช้ในการวิจัย

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

1. แบบสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการสำรวจเข้าใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ทั้ง 18 แห่งพร้อมเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ และแผนที่ของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

2. แบบสอบถาม เก็บข้อมูลโดยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึง อาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ ในสาขาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้วิจัยทำการส่งแบบสอบถามเรื่องการการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะไปยังสถาบันที่กำหนดและทำหนังสือขอความร่วมมือไปแล้ว จากนั้นผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามตามเวลาที่นัดหมายไว้ด้วยตนเอง

3. แบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยนัดหมายประชากรล่วงหน้าก่อนวันสัมภาษณ์ 1 สัปดาห์ วิธีการสัมภาษณ์มีดังนี้ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่างๆอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งขออนุญาตจดบันทึกคำสัมภาษณ์และบันทึกเสียงโดยละเอียด

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ดังนี้

ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาทัศนคติของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ โดยการใช้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์บนเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล

(SPSS/PS + STATICAL Package for the Social Sciences/personal computer) หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำผลที่ได้มาเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบ}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

(ประคอง กรรณสูต, 2542)

2. หาค่ามัชฌิมเลขคณิต โดยใช้สูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

\bar{x} = ค่าเฉลี่ยหรือค่ามัชฌิมเลขคณิต

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนของแบบสอบถามทั้งหมด

N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

(ประคอง กรรณสูต, 2542)

3. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากสูตร

$$S_x = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

S_x = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

(อวยพร เรื่องตระกูล, 2552)

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ รวบรวม วิเคราะห์แยกประเภท และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึง อาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ ในสาขาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเรื่องการการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการเรียนรู้ทางศิลปะไปยังสถาบันที่กำหนดและทำหนังสือขอความร่วมมือไปแล้ว

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามตามเวลาที่นัดหมายไว้ด้วยตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยนัดหมายประชากรล่วงหน้าก่อนวันสัมภาษณ์ 1 สัปดาห์ เมื่อถึงวันเวลาที่นัดหมายในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยก็เดินทางไปพบอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ ที่เป็นประชากร และผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวิธีการดังนี้

1. แนะนำตนเองกับผู้ให้สัมภาษณ์

2. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในหัวข้อต่างๆอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งขออนุญาตจัดบันทึกคำสัมภาษณ์

3. สัมภาษณ์อย่างเป็นธรรมชาติโดยให้ผู้ให้สัมภาษณ์รู้สึกเป็นกันเอง และผู้วิจัยได้ให้ความสนใจในทุกคำตอบพร้อมทั้งจัดบันทึกคำสัมภาษณ์โดยละเอียด

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ตามประเด็นแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น คือ 1) มีการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาบ้างหรือไม่ ถ้ามีบ่อยแค่ไหน 2) วัตถุประสงค์ที่ใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา 3) เห็นด้วยกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาหรือไม่ อย่างไร 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเรื่องการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ รวบรวม วิเคราะห์แยกประเภท และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ข้อมูลจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า นำมาวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดค่าระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท์ โดยกำหนดความหมายดังนี้

ระดับความคิดเห็น

เห็นด้วยมากที่สุด	คะแนนเท่ากับ 5
เห็นด้วยมาก	คะแนนเท่ากับ 4
เห็นด้วย	คะแนนเท่ากับ 3
เห็นด้วยน้อย	คะแนนเท่ากับ 2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	คะแนนเท่ากับ 1

จากนั้นนำค่าเฉลี่ยหรือค่ามัธยฐานเลขคณิตที่ได้มาแปลความหมายและวิเคราะห์ โดยแปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง

4.50-5.00	หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2.50-3.49	หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
1.00-1.49	หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

นำมาวิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

9. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาทัศนคติของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยการใช้แบบสำรวจ พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บและรวบรวมข้อมูล โดย 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ และ 3) แบบสำรวจความคิดเห็นในการให้บริการและการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการนำเสนอค่าสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ

ตารางที่ 1 จำนวนรายวิชาที่เคยใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ

รายชื่อพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	จำนวนวิชา	รายวิชาและโครงการที่เคยใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	
			รายชื่อวิชา
1. พระจุฑาธุชราชฐาน	1		การออกแบบสถาปัตยกรรมไทย 1 ชั้นปี 2
2. พระตำหนักดาราภิรมย์	0		
3. พิพิธภัณฑ์สถานกุมาศัลยศาสตร์	0		
4. พิพิธภัณฑ์สถานเครื่องยาไทยและประวัติศาสตร์กรมไทย	0		
5. พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา	0		
6. พิพิธภัณฑ์สถานพืชศาสตร์อาจารย์กสิน สุวะตะพันธุ์	0		
7. พิพิธภัณฑ์สถานธรณีวิทยา	0		
8. พิพิธภัณฑ์สถานปรสิติวิทยา	0		
ในสัตว์			
9. พิพิธภัณฑ์สถานวาทวิทยาวัฒน์	0		
10. พิพิธภัณฑ์ชลทัศน์สถาน	0		

ตารางที่ 1 จำนวนรายวิชาที่เคยใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ ของอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ (ต่อ)

รายชื่อพิพิธภัณฑและหอศิลป์	จำนวนวิชา	รายวิชาและโครงการที่เคยใช้พิพิธภัณฑและหอศิลป์
		รายชื่อวิชา
11. พิพิธภัณฑเทคโนโลยีทางภาพ	2	ศิลปะร่วมสมัยและศิลปะสมัยใหม่ 3, การออกแบบอุตสาหกรรมศิลป์ 2
12. เรือนไทย	3	การออกแบบสถาปัตยกรรมไทย 1 ชั้นปี 2, การออกแบบสถาปัตยกรรมไทย 1 ชั้นปี 2, ภาพพิมพ์สำหรับครู ชั้นปีที่ 2
13. หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	6	การเขียนภาพ ชั้นปี 1, สนุกกับการเขียนภาพสด วิชาเลือก, การออกแบบสถาปัตยกรรมไทย 1 ชั้นปี 2, การออกแบบสถาปัตยกรรมไทย 1 ชั้นปี 2, ภาพพิมพ์สร้างสรรค์ วิชาเลือก, ภาพพิมพ์สำหรับครู ชั้นปีที่ 2
14. ห้องสมุดดนตรีไทย	1	โครงการการออกแบบ ให้ผู้เรียนศึกษาดูงาน
15. หอศิลป์วิทยานิทรรศน์	2	วิชาการรับรู้ของมนุษย์ในแนวทางศิลปศึกษา, ภาพพิมพ์สร้างสรรค์ วิชาเลือก
16. หอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	3	วิชา Creative Visual Art ชั้นปีที่ 3, วิชา Advance Creative Visual Art ชั้นปีที่ 3, วิชาภาพพิมพ์ 1 และ 2 ชั้นปีที่ 2
17. พิพิธภัณฑมหาวิทยาลัย	1	ให้ผู้เรียนศึกษาดูงาน จัดแสดงงาน ออกแบบหอพระประจำจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
18. อาคารศิลปวัฒนธรรม	1	ศิลปะร่วมสมัยและศิลปะสมัยใหม่ 3

จากตารางที่ 1 พิพิธภัณฑและหอศิลป์ที่มีการใช้ในการเรียนรู้ทางศิลปะเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการใช้มากที่สุด 6 วิชา รองลงมาคือ เรือนไทยและหอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 3 วิชา เท่ากัน พิพิธภัณฑเทคโนโลยีทางภาพและหอศิลป์วิทยานิทรรศน์ 2 วิชา เท่ากัน และพระจุฬาทูษาราชฐาน ห้องสมุดดนตรีไทย พิพิธภัณฑมหาวิทยาลัย อาคารศิลปวัฒนธรรม 1 วิชา เท่ากันอาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยและคิดว่าพิพิธภัณฑและหอศิลป์มีความเหมาะสมในการนำมาใช้ในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ตารางที่ 2 วัตถุประสงค์ในการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ ในรายวิชาต่างๆของอาจารย์ผู้สอน

รายชื่อรายวิชาที่มีการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการจัดการเรียนรู้ทางศิลปะ	วัตถุประสงค์				
	ด้านความรู้	ด้านทักษะ	ด้านความแข็งแรงมั่นคงใจ และความคิดสร้างสรรค์	ด้านทัศนคติและคุณค่า	ด้านกิจกรรมการแสดงผลงานและพัฒนาการ
1. วิชาการเขียนภาพ ชั้นปี 1	✓				
2. วิชา สุนกกับการเขียนภาพสด วิชาเลือก	✓				
3. วิชาการออกแบบสถาปัตยกรรมไทย 1 ชั้นปี 2	✓				
4. ให้ผู้เรียนศึกษาดูงาน จัดแสดงงาน ออกแบบหอพระประจำจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	✓		✓		
5. โครงการการออกแบบ ให้ผู้เรียนศึกษาดูงาน	✓		✓		
6. วิชาการออกแบบสถาปัตยกรรมไทย 1 ชั้นปี 2	✓			✓	✓
7. วิชา Creative Visual Art ชั้นปีที่ 3	✓			✓	✓
8. วิชา Advance Creative Visual Art ชั้นปีที่ 3	✓			✓	✓
9. วิชาภาพพิมพ์ 1 และ 2 ชั้นปีที่ 2	✓			✓	✓
10. วิชาการรับรู้ของมนุษย์ในแนวทางศิลปศึกษา	✓				
11. วิชาภาพพิมพ์สร้างสรรค์ วิชาเลือก	✓	✓	✓		
12. วิชาภาพพิมพ์สำหรับครู ชั้นปีที่ 2	✓	✓	✓		
13. วิชาศิลปะร่วมสมัยและศิลปะสมัยใหม่ 3	✓		✓		

แนวทางของอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา โดยใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์คือ การเน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจมากที่สุด ได้ศึกษาจากของจริง และได้รับแรงบันดาลใจในการทำงาน มีมุมมองที่หลากหลายออกไป โดยไม่เน้นทางด้านทักษะ

ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะมีความคิดเห็นต่างๆ กันดังนี้ คือส่วนใหญ่เห็นด้วยเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์

และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ เพราะผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานที่จริง ของจริง เพราะการได้เรียนรู้จากสถานที่ดั้งเดิมมีคุณค่าทางจิตใจมากกว่า และสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง นิสิตได้เปิดกว้าง ได้รับแรงบันดาลใจ การเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เป็นประโยชน์ต่อนิสิต เห็นด้วยในแง่เป็นพื้นที่ที่ดีในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งนิสิตควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอย่างคุ้มค่า แต่บางท่านมีความเห็นด้วย เพียงแต่ในรายวิชาที่อาจารย์บางท่านสอน ยังไม่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับและตรงกับเนื้อหาที่พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์จัดแสดง

ปัญหาเรื่องการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับปัญหาในเรื่องการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ มีดังนี้ ส่วนมากเป็นเรื่องการขาดการบริหารจัดการที่ดีรวมถึงการให้ความสำคัญและงบประมาณ เรื่องที่ตั้งและประเภทในการจัดแสดง การขาดการประชาสัมพันธ์ เนื้อหาที่จัดแสดงขาดความแปลกใหม่ น่าสนใจ ขาดจุดเด่นของแต่ละที่ นิสิตมีความใฝ่รู้น้อยลงไม่เห็นคุณค่าและนิยมศึกษาหาความรู้ผ่าน website มากกว่าการชมของจริง

ข้อเสนอแนะเรื่องการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ มีดังนี้ คือ พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ควรเห็นคุณค่าและความสำคัญขององค์กรตนเอง มีการปรับรูปแบบพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในมหาวิทยาลัยให้เหมาะกับการเรียนรู้ได้ง่าย เพื่อบุคลากรภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พยายามบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่มีอยู่ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้มีคุณค่า จัดบุคลากรผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่ดี โดยเฉพาะเลือกบางเรื่องมาจัดแสดงสำหรับผู้สนใจเป็นพิเศษ จัดนิทรรศการหมุนเวียนควบคู่ไปกับนิทรรศการถาวรที่มีอยู่ มีกิจกรรมเสริม พัฒนาสื่อ และการประชาสัมพันธ์ ควรพัฒนารูปแบบสิ่งแวดล้อมของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ควรมีกิจกรรมระหว่างพิพิธภัณฑ์ มีการไปจัดนิทรรศการภายนอกมหาวิทยาลัยบ้างเพื่อเป็นการดึงดูดคนให้เข้ามาชมต่อภายใน และลดความเป็นทางการลงพร้อมกันมีเนื้อหาที่ทันสมัย ควรมีหน่วยงานส่วนกลางที่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการเรียนรู้ และมีการวางแผนการจัดการที่ดี จัดกิจกรรมท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในรูปแบบ one day trip โดยเน้นให้คนเห็นคุณค่า และผู้สอนมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังให้ผู้เรียนความใฝ่รู้ ผลักดันให้ผู้เรียนไปศึกษาหาความรู้ในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ให้อยู่ในเนื้อหาที่สอน

ผลการศึกษาข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ

ผลการศึกษาข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน 1) ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับ แนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์และคุณค่าจากพิพิธภัณฑ์ และหอศิลป์ ปรากฏดังนี้

ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ จำนวน 12 คน จาก 4 คณะ คือคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ซึ่งผู้สอนมีรายวิชาในความรับผิดชอบแตกต่างกันไปตามลักษณะของสาขาวิชา ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของอาจารย์ผู้สอนใน 4 คณะ (n = 12)

	ข้อมูลทั่วไป (n = 12)	จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
- ชาย		9	75
- หญิง		3	25
อายุ			
- ระหว่าง 20 – 25 ปี		0	0
- ระหว่าง 26 - 30 ปี		0	0
- ระหว่าง 31 - 40 ปี		4	33.3
- ระหว่าง 41 – 50 ปี		6	50.0
- ระหว่าง 51 – 60 ปี		2	16.7
- 60 ปีขึ้นไป		0	0
วุฒิการศึกษา			
- ปริญญาตรี		0	0
- ปริญญาโท		10	83.3
- ปริญญาเอก		2	16.7

ตารางที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป (n = 12)	จำนวน	ร้อยละ
คณะ/ สาขา ที่สำเร็จการศึกษา		
- ครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา	2	16.66
- ศิลปกรรมศาสตร์	2	16.66
- นิเทศศาสตร์	2	16.66
- สถาปัตยกรรมศาสตร์	3	25
- อื่นๆ	3	25
ประสบการณ์ในการสอนศิลปะ/ศิลปศึกษา		
- ระหว่าง 1 – 5 ปี	1	10
- ระหว่าง 6 -10 ปี	4	40
- ระหว่าง 11 – 15 ปี	1	10
- ระหว่าง 16 – 20 ปี	1	10
- ระหว่าง 21 – 25 ปี	0	0
- ระหว่าง 25 – 30 ปีขึ้นไป	3	30
ตำแหน่งทางวิชาการ		
- อาจารย์	7	58.3
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์	3	25.0
- รองศาสตราจารย์	2	16.7
- ศาสตราจารย์	0	0

ตารางที่ 3 แสดงสถานภาพทั่วไปของอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ จำนวน 12 คน จำแนกรายละเอียดดังนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 9 คนคิดเป็นร้อยละ 75.00 เพศหญิงจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่างช่วงอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 31 – 40 ปีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 33.30 และช่วงอายุระหว่าง 51 – 60 ปีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ตามลำดับ วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาโทจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 83.30 และวุฒิการศึกษาจบปริญญาเอกจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และจากที่อื่นๆ จำนวน 3 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองลงมาคือสำเร็จการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษาคณะศิลปกรรม

ศาสตร์และคณะนิเทศศาสตร์จำนวน 2 คนเท่ากัน หรือร้อยละ 16.66 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนศิลปะ/ศิลปศึกษาระหว่าง 6 -10 ปีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือมีประสบการณ์ในการสอนศิลปะ/ศิลปศึกษาระหว่าง 25 – 30 ปีขึ้นไปจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 มีประสบการณ์ในการสอนศิลปะ/ศิลปศึกษาระหว่าง 1 – 5 ปี ระหว่าง 11 – 15 ปี และระหว่าง 16 – 20 ปี จำนวน 1 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการคืออาจารย์จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 58.30 รองลงมาคือมีตำแหน่งทางวิชาการคือผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และมีตำแหน่งทางวิชาการคือรองศาสตราจารย์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 ตามลำดับ

ความเห็นคิดเกี่ยวกับ แนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับแนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ข้อ	การใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ (n = 12)	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1	ผู้สอนได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ	3.58	1.38	เห็นด้วยมาก
2	ผู้สอนมีการวางแผนการสอนในการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการจัดการเรียนการสอน	3.75	1.42	เห็นด้วยมาก
3	ผู้สอนได้กำหนดให้นิสิตเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ก่อนการเรียนการสอน	2.83	1.27	เห็นด้วย
4	ผู้สอนได้กำหนดให้นิสิตเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ก่อนการเรียนการสอนในหัวข้อและประเด็นที่เกี่ยวข้อง	3.33	1.07	เห็นด้วย
5	ผู้สอนมีส่วนร่วมสร้าง/กระตุ้นแรงบันดาลใจทางด้านศิลปะให้แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.92	1.38	เห็นด้วยมาก
6	ผู้สอนเปิดโอกาสให้นิสิตได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.58	1.31	เห็นด้วยมาก
7	ผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะไปในระหว่างการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	4.00	1.35	เห็นด้วยมาก
8	ผู้สอนได้เข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์พร้อมกับผู้เรียนทุกครั้ง	3.50	1.31	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับแนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ (ต่อ)

ข้อ	การใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ (n = 12)	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
9	ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.58	1.24	เห็นด้วยมาก
10	ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลหลังการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ทุกครั้ง	3.00	1.65	เห็นด้วย
	รวมเฉลี่ย	3.51	1.34	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นความเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับแนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ พบว่าผู้สอนมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.51$) โดยมีระดับความคิดเห็นเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ในเรื่องผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะไปในระหว่างการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.00$) รองลงมาคือผู้สอนมีส่วนสร้าง/กระตุ้นแรงบันดาลใจทางด้านศิลปะให้แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.92$) และผู้สอนมีการวางแผนการสอนในการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการจัดการเรียนการสอนในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.75$) ส่วนที่มีความเห็นด้วยน้อยที่สุดคือผู้สอนได้กำหนดให้นิสิตเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ก่อนการเรียนการสอนอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 2.83$) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้านความรู้ความเข้าใจ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ด้านความรู้ความเข้าใจ (n= 12)	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
- ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะเพิ่มขึ้นจากเนื้อหาในบทเรียน	4.25	0.96	เห็นด้วยมาก
- ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ที่ได้รับจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เข้ากับความรู้ในบทเรียน	3.67	1.07	เห็นด้วยมาก
- การใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น	4.00	1.04	เห็นด้วยมาก
- ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวัสดุ เทคนิคและวิธีการทำงานศิลปะ ที่หลากหลายมากขึ้น	3.58	1.38	เห็นด้วยมาก
- ผู้เรียนสามารถอธิบายความรู้ที่ได้รับจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.50	1.00	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย	3.80	1.09	เห็นด้วยมาก

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้านความรู้ความเข้าใจ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ พบว่าผู้สอนมีความคิดเห็นเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.80$) โดยมีระดับความคิดเห็นเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ผู้สอนมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะเพิ่มขึ้นจากเนื้อหาในบทเรียนในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x} = 4.25$) รองลงมาคือการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.00$) และผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ที่ได้รับจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เข้ากับความรู้ในบทเรียนในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.67$) ส่วนที่มีความเห็นด้วยน้อยที่สุดคือผู้เรียนสามารถอธิบายความรู้ที่ได้รับจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.50$) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้านทักษะ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ด้านทักษะ(n= 12)	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
- ผู้เรียนได้รับความรู้ในด้านทักษะการทำงานศิลปะในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ และหอศิลป์	3.00	1.21	เห็นด้วย
- ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานศิลปะที่ดีขึ้นจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	2.75	1.14	เห็นด้วย
- ผู้เรียนสามารถในการเลือกใช้วัสดุ เทคนิค วิธีการที่หลากหลายและมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้นจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	2.91	1.30	เห็นด้วย
- ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาทางศิลปะต่างๆ	3.58	0.90	เห็นด้วยมาก
- ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางการคิด การจัดการทางข้อมูล การเข้าสังคม และการสื่อสารดีขึ้น	3.50	0.67	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย	3.15	1.04	เห็นด้วย

จากตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้านทักษะ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ พบว่า ผู้สอนมีความคิดเห็นเฉลี่ยด้านทักษะอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.15$) โดยมีระดับความคิดเห็นเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ผู้สอนมีความเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาทางศิลปะต่างๆในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.58$) รองลงมาคือผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางการคิด การจัดการทางข้อมูล การเข้าสังคม และการสื่อสารดีขึ้นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.50$) และผู้เรียนได้รับความรู้ในด้านทักษะการทำงานศิลปะในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.00$) ส่วนที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือผู้เรียนมีทักษะในการทำงานศิลปะที่ดีขึ้นจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 2.75$) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์ (n= 12)	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
- ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.67	1.15	เห็นด้วยมาก
- ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.58	0.90	เห็นด้วยมาก
- ผู้เรียนได้รับแรงบันดาลใจและความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.50	0.90	เห็นด้วยมาก
- ผู้เรียนมีการค้นพบสิ่งใหม่ มีการทดลองและการปฏิบัติงานทางด้านศิลปะมากขึ้น	3.58	1.24	เห็นด้วยมาก
- ผู้เรียนเข้าไปศึกษาหาความรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้วยตนเองมากขึ้น	3.58	0.90	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย	3.58	1.02	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ พบว่า ผู้สอนมีความคิดเห็นเฉลี่ยด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.58$) โดยมีระดับความคิดเห็นเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ผู้สอนมีความเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.67$) รองลงมาคือผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ผู้เรียนมีการค้นพบสิ่งใหม่ มีการทดลองและการปฏิบัติงานทางด้านศิลปะมากขึ้น และผู้เรียนเข้าไปศึกษาหาความรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้วยตนเองมากขึ้นในระดับเห็นด้วยมากเท่ากัน ($\bar{x} = 3.58$) ส่วนที่มีความเห็นด้วยน้อยที่สุดคือผู้เรียนได้รับแรงบันดาลใจและความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.50$) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้านทัศนคติและคุณค่า ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ด้านทัศนคติและคุณค่า (n= 12)	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
- ผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะในระหว่างการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	4.08	1.31	เห็นด้วยมาก
- ผู้เรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าทางศิลปะจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ	4.00	1.04	เห็นด้วยมาก
- พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนศิลปะ	4.25	1.42	เห็นด้วยมาก
- ผู้เรียนศิลปะควรเข้าไปศึกษาหาความรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ อย่างสม่ำเสมอ	4.25	1.29	เห็นด้วยมาก
- ความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์สามารถพัฒนาการเรียนรู้ในรายวิชาทางศิลปะต่างๆได้	4.33	0.89	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย	4.18	1.19	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้านทัศนคติและคุณค่า ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ พบว่า ผู้สอนมีความคิดเห็นเฉลี่ยด้านทัศนคติและคุณค่าอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.18$) โดยมีระดับความคิดเห็นเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ผู้สอนมีความเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์สามารถพัฒนาการเรียนรู้ในรายวิชาทางศิลปะต่างๆได้ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.33$) รองลงมาคือเรื่องพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนศิลปะและเรื่องผู้เรียนศิลปะควรเข้าไปศึกษาหาความรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ อย่างสม่ำเสมอในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.25$) ในระดับเห็นด้วยมากเท่ากัน และ เรื่องผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะในระหว่างการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.08$) ส่วนเรื่องที่มีความเห็นด้วยน้อยที่สุดคือผู้เรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าทางศิลปะจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 4.00$) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้านกิจกรรม การแสดงออก และพัฒนาการ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ด้านกิจกรรม การแสดงออก และพัฒนาการ (n= 12)	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
- ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.25	1.14	เห็นด้วย
- ผู้เรียนมีพัฒนาการในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะมากขึ้น	3.17	1.03	เห็นด้วย
- ผู้เรียนมีพัฒนาการในการใช้วัสดุ เทคนิคและวิธีการทำงานที่หลากหลาย และมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น	3.17	1.19	เห็นด้วย
- ผู้เรียนกล้าแสดงออกทางความคิด และความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น	3.33	1.07	เห็นด้วย
- ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	3.58	0.90	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย	3.30	1.07	เห็นด้วย

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ พบว่า ผู้สอนมีความคิดเห็นเฉลี่ยด้านกิจกรรมการแสดงออกและพัฒนาการในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.30$) โดยมีระดับความคิดเห็นเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ผู้สอนมีความเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.58$) รองลงมาคือเรื่องผู้เรียนกล้าแสดงออกทางความคิด และความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.33$) และผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.25$) ส่วนที่มีความเห็นด้วยน้อยที่สุดคือผู้เรียนมีพัฒนาการในการใช้วัสดุ เทคนิคและวิธีการทำงานที่หลากหลาย และมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้นในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.17$) ตามลำดับ

ผลการการศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ และหอศิลป์

ผู้วิจัยได้แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) สัมภาษณ์ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ จำนวน 15 คน 2) สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะจาก 4 คณะ จำนวน 12 คน ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 10 สถานภาพทั่วไปของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

	ข้อมูลทั่วไป (n = 15)	จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
- ชาย		9	60
- หญิง		6	40
อายุ			
- ระหว่าง 20 - 25 ปี		0	0
- ระหว่าง 26- 30 ปี		0	0
- ระหว่าง 31 - 40 ปี		3	20
- ระหว่าง 41 - 50 ปี		6	40
- ระหว่าง 51 - 60 ปี		2	13.33
- 60 ปีขึ้นไป		4	26.67
วุฒิการศึกษา			
-ปริญญาตรี		2	13.33
-ปริญญาโท		6	40
-ปริญญาเอก		7	46.67
คณะ/ สาขา ที่สำเร็จการศึกษา			
- ครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา		0	0
- ศิลปกรรมศาสตร์		4	26.67
- นิเทศศาสตร์		0	0
- สถาปัตยกรรมศาสตร์		0	0
- อื่นๆ		11	73.33

ตารางที่ 10 สถานภาพทั่วไปของผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์(ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป (N = 15)	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการทำงานในพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย		
- ระหว่าง 1 – 5 ปี	4	26.67
- ระหว่าง 6 -10 ปี	6	40
- ระหว่าง 11 – 15 ปี	2	13.33
- ระหว่าง 16 – 20 ปี	1	6.66
- ระหว่าง 21 – 25 ปี	1	6.66
- ระหว่าง 25 ปีขึ้นไป	1	6.66
ตำแหน่งของท่านในพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์		
- ผู้บริหาร	2	13.33
- ผู้จัดการ	3	20
- ผู้อำนวยการ	5	33.33
- อื่นๆ	5	33.33
ตำแหน่งทางวิชาการ		
- อาจารย์	1	6.67
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์	3	20
- รองศาสตราจารย์	5	33.33
- ศาสตราจารย์	0	0
- อื่นๆ	6	40

จากตารางที่ 10 สถานภาพทั่วไปของผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์จำนวน 15 คน จำแนกรายละเอียดดังนี้ ผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และเพศหญิงจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับระดับปริญญาเอก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมาคือสำเร็จการศึกษาในระดับระดับปริญญาโท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40 และสำเร็จการศึกษาในระดับระดับปริญญาตรี

จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากคณะอื่นๆที่นอกเหนือคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 และสำเร็จการศึกษาจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ช่วงอายุระหว่าง 6 -10 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาประสบการณ์ในการทำงานในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ช่วงอายุระหว่าง 1 - 5 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และมีประสบการณ์ในการทำงานในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ช่วงอายุระหว่าง 11 - 15 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ส่วนผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยน้อยที่สุดคือช่วงอายุระหว่างระหว่าง 16 - 20 ปี ระหว่าง 21 - 25 ปี และระหว่าง 25 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 6.66 ส่วนใหญ่ตำแหน่งของในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์คือผู้อำนวยการและตำแหน่งอื่นๆ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาตำแหน่งของในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์คือผู้จัดการ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และตำแหน่งของในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์คือผู้บริหาร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางวิชาการคืออื่นๆ เช่นผู้เชี่ยวชาญพิเศษ และผู้ชำนาญการพิเศษด้านต่างๆหรือหัวหน้างาน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือมีตำแหน่งทางวิชาการคือรองศาสตราจารย์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และมีตำแหน่งทางวิชาการคือผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ส่วนผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการคืออาจารย์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ส่วนมากมีผลงานทางวิชาการ เช่น งานวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวพระดำริด้านการพัฒนาการศึกษาในสมเด็จพระเจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนารถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ โดย อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล คู่มือการตรวจติดตามเพื่อประเมินทรัพยากรชายฝั่งบริเวณมาบตาพุด สำหรับเยาวชน โดย รศ.ดร.เมธิมศักดิ์ จารยะพันธุ์ Stuppy, W., van Welzen, P.C., Klinratana, P. and Posa, M.C.T. 1999. Revision of the genera *Aleurites*, *Reutealis* and *Vernica* (Euphorbiaceae). *Blumea* 44: 73-98. โดย นางปริญญาณัฐ กลิ่นรัตน์ เป็นต้น

ข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มีความเข้าใจในจุดมุ่งหมายในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ เหมือนและแตกต่างกันดังนี้

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

ข้อ	รายการ (N=15)	จำนวน	ร้อยละ
1	จุดมุ่งหมายในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์		
	- เป็นศูนย์รวมแหล่งความรู้ ให้ความรู้แก่นิสิตและบุคคลทั่วไป	3	20
	- เก็บสะสมวัตถุงานวิจัยเป็นประวัติศาสตร์และแสดงผลงานของสาขาวิชา	6	40
	- เชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและบุคคลภายนอกและชุมชน	4	26.67
	- เพื่อโอกาสพิเศษตามวาระต่างๆ	2	13.33
2	แนวทางในการบริหารจัดการในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์		
	- อาจารย์ในภาควิชา หรือคณะช่วยกันดูแลเอง	10	66.66
	- มีคณะกรรมการ หรือผู้ดูแลโดยเฉพาะ	4	26.66
	- มีอาสาสมัครดูแล	1	6.66
3	การให้ความสำคัญในการให้บริการด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์		
	- ให้ความสำคัญด้านความรู้ความเข้าใจมากที่สุด	13	86.66
	- ให้ความสำคัญด้านทักษะมากที่สุด	0	0
	- ให้ความสำคัญด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์มากที่สุด	1	6.66
	- ให้ความสำคัญด้านทัศนคติและคุณค่ามากที่สุด	1	6.66
	- ให้ความสำคัญด้านกิจกรรมการแสดงผลงานและความเจริญก้าวหน้ามากที่สุด	0	0
4	ผู้เข้ามาใช้บริการพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่มากที่สุด		
	- อาจารย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	0	0
	- นิสิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	11	73.33
	- นิสิตนักศึกษาสถาบันอื่นๆ	0	0
	- บุคคลภายนอก	4	26.66
	- นักวิชาการ	0	0
	- นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	0	0

ตารางที่ 11 ความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ (ต่อ)

ข้อ	รายการ (N=15)	จำนวน	ร้อยละ
5	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ		
	- เห็นด้วยเพราะเป็นการได้เรียนรู้จากของจริง	5	33.33
	- เห็นด้วยเพราะเป็นการต่อยอดความคิดสร้างสรรค์และแรงบันดาลใจทางศิลปะได้	5	33.33
	- เห็นด้วยเพราะสามารถใช้เป็นแหล่งศึกษาเชื่อมโยงความรู้หลากหลายสาขาวิชาได้	4	26.66
	- ไม่เห็นด้วย เพราะบางพิพิธภัณฑ์ไม่เกี่ยวข้องกับทางศิลปะโดยตรงเลย	1	6.66
6	ปัญหาเรื่องการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ		
	- พื้นที่จัดแสดง	2	13.33
	- บุคลากรดูแล	1	6.66
	- การประชาสัมพันธ์	3	20
	- การบริหารการจัดการและงบประมาณ	6	40
	- นิสิตขาดความสนใจและเอาใจใส่	3	20
7	ข้อเสนอแนะเรื่องการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ		
	- จัดกิจกรรมการแสดง อบรม สัมมนา	3	20
	- มีการสนับสนุนประชาสัมพันธ์มากขึ้น	2	13.33
	- จัดการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ให้รวมอยู่ในแผนการเรียนการสอน การสอบวัดประเมินผล	2	13.33
	- มีการบริหารการจัดการที่ดีกว่าเดิม	6	40
	- อาจารย์ต้องมีส่วนชี้แนะนิสิตในการเข้าใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	2	13.33

จากตารางที่ 11 ความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ จุดมุ่งหมายในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มีความแตกต่างกันออกไปเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือมีจุดมุ่งหมายเพื่อการเก็บสะสมวัตถุงานวิจัยเป็นประวัติศาสตร์และแสดงผลงานของสาขาวิชามากที่สุด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และบุคคลภายนอกและชุมชน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 เพื่อให้ความรู้แก่นิสิตและบุคคลทั่วไปจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และมีจุดมุ่งหมายเพื่อโอกาสพิเศษตามวาระต่างๆน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ตามลำดับ พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์มีแนวทางในการบริหารจัดการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีการบริหารจัดการโดยอาจารย์ในภาควิชา หรือคณะช่วยกันดูแลเองมากที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 รองลงมาคือมีการบริหารจัดการโดยมีคณะกรรมการ หรือผู้ดูแลโดยเฉพาะ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.66 และพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์มีแนวทางในการบริหารจัดการน้อยที่สุดโดยมีอาสาสมัครดูแล จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.66 ตามลำดับ พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์มีการให้ความสำคัญมากที่สุดในการให้บริการด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 86.66 รองลงมาคือการให้ความสำคัญด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์และให้ความสำคัญและด้านทัศนคติและคุณค่า จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.66 เท่ากัน ผู้เข้ามาใช้บริการพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ที่มากที่สุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ อันดับแรกคือนิสิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมาคือบุคคลภายนอกจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.66 ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะของผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์มีความเห็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์มีความเห็นด้วยมากที่สุดเพราะเป็นการได้เรียนรู้จากของจริงและเห็นด้วยเพราะเป็นการต่อยอดความคิดสร้างสรรค์และแรงบันดาลใจทางศิลปะได้จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 เท่ากัน รองลงมาคือผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์เห็นด้วยเพราะสามารถใช้เป็นแหล่งศึกษาเชื่อมโยงความรู้หลากหลายสาขาวิชาได้ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.66 และผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ที่ไม่เห็นด้วย เพราะบางพิพิธภัณฑสถานไม่เกี่ยวข้องกับทางศิลปะโดยตรง จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.66 ปัญหาที่พบมากที่สุดในการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ปัญหาที่พบมากที่สุดคือเรื่องการบริหารจัดการและงบประมาณ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคือปัญหาเรื่องการประชาสัมพันธ์ และปัญหาเรื่องนิสิตขาดความสนใจและเอาใจใส่ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20 เท่ากัน และปัญหาด้านพื้นที่จัดแสดง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือเรื่องบุคลากรดูแล จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.66 ข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดเรื่องการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุดคือมีการแนะนำให้มีการบริหารจัดการที่ดีกว่าเดิม จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 40

รองลงมาคือแนะนำให้อัดกิจกรรมการแสดง อบรม สัมมนา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และมีการแนะนำว่าควรมีการสนับสนุนประชาสัมพันธ์มากขึ้น ควรจัดการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ให้รวมอยู่ในแผนการเรียนการสอน การสอบวัดประเมินผล และอาจารย์ต้องมีส่วนที่แนะนำนิสิตในการเข้าใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 เท่ากัน

จุดมุ่งหมายที่เหมือนและแตกต่างกันในการมีความเข้าใจในจุดมุ่งหมายในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ คือ พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ส่วนใหญ่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บประวัติศาสตร์ของแต่ละศาสตร์เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ของนิสิต เกิดขึ้นมาจาก แรกเริ่มเป็นการเก็บสะสมสิ่งของ ตัวอย่างงานวิจัย ผลงานการค้นคว้าทางศาสตร์ต่างๆของแต่ละคณะหรือภาควิชา รวมถึงสิ่งของวัตถุที่ได้รับบริจาคมาเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเมื่อมีมากขึ้น จึงจัดทำเป็นห้องเก็บรักษาและพัฒนาเป็นพิพิธภัณฑ์ที่เปิดให้คนเข้าชมได้ในเวลาต่อมา แสดงให้เห็นในภาพรวมว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยที่มีแหล่งความรู้ที่สัมผัสได้ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณค่า กระจายอยู่ตามคณะและภาควิชาต่างๆ และควรค่าแก่การให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียน หรือแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต บางที่เช่น พิพิธภัณฑ์ซลทส์สถาน ยังมุ่งหวังเรื่องการเชื่อมโยงของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและชุมชนบนเกาะสีชัง โดยใช้พิพิธภัณฑ์เป็นสื่อกลาง หรือหอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ตั้งขึ้นโดยไม่แสวงหาผลกำไร มุ่งหวังสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างศิลปินภายนอกและบุคลากรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการศึกษาข้อมูลจากนิสิตผู้เรียนวิชาทางศิลปะ

ผลการศึกษาข้อมูลจากนิสิตผู้เรียนวิชาทางศิลปะ แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของนิสิตผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน 1) ความเห็นของนิสิตเกี่ยวกับ แนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ 2) ความเห็นคิดเกี่ยวกับประโยชน์และคุณค่าจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 12 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของนิสิต

	ข้อมูลทั่วไป (n = 120)	จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
- ชาย		54	45
- หญิง		66	55
อายุ			
- ระหว่าง 18 - 20 ปี		1	0.8
- ระหว่าง 21 - 23 ปี		119	99.2
- ระหว่าง 24 - 26 ปี		0	0
- ระหว่าง 27 ปีขึ้นไป		0	0
เคยเข้าไปชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย			
- เคย		93	77.5
- ไม่เคย		27	22.5
เหตุผลที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ *			
- ตามที่กำหนดไว้ในรายวิชาเรียน		49	40.8
- ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง		42	35.0
- อื่นๆ		28	23.3
ช่วงระยะเวลาที่ไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย *			
- ก่อนการเรียนการสอนเนื้อหาของบทเรียน		64	53.3
- หลังจากอาจารย์อธิบายข้อมูลของเนื้อหาของการเรียน		43	35.8
- ไปตลอดระยะเวลา			
ช่วงเวลาที่ไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ **			
- ระหว่างภาคเรียน		96	80.0
- วันหยุด เสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ		15	12.5
- ปิดภาคเรียน		4	3.3
- ระหว่างภาคเรียนและวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการ		3	2.5

ตารางที่ 12 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของนิสิต (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป (n = 120)	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์การเรียนรู้ การหาความรู้เพิ่มเติม อบรม สัมมนา ในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์		
- เคย	65	54.2
- ไม่เคย	55	45.8
จำนวนครั้งใน 1 ภาคการศึกษา ที่ท่านไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ *****		
- ไป 1 ครั้ง	53	44.2
- ไป 2 ครั้ง	32	26.7
- ไป 3 ครั้ง	15	12.5
- ไป 4 ครั้ง	3	2.5
- ไป 5 ครั้งขึ้นไป	12	10.0
ระดับการเห็นถึงความสำคัญของการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ *		
- มาก	39	32.5
- ปานกลาง	62	51.7
- น้อย	18	15.0

จากตารางที่ 12 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนิสิต จำนวน 120 คน จำแนกรายละเอียดดังนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 เพศหญิงจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 55.0 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 21 - 23 ปีจำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 99.2 รองลงมาคือช่วงอายุ 18 - 20 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.8 ส่วนใหญ่เคยเข้าไปชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 77.5 ไม่เคยเข้าไปชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 ส่วนใหญ่เข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ตามที่กำหนดไว้ในรายวิชาเรียนจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมาเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 และเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้วยเหตุผลอื่นๆจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3

ตามลำดับ ช่วงระยะเวลาส่วนใหญ่ที่ไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยคือ หลังจากอาจารย์อธิบายข้อมูลของเนื้อหาของการเรียนจำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมา คือช่วงระยะเวลาที่ไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปตลอดระยะเวลาคือ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 และช่วงระยะเวลาที่ไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก่อนการเรียนการสอนเนื้อหาของบทเรียนจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ตามลำดับ ช่วงเวลาส่วนใหญ่ที่ไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์คือระหว่างภาคเรียนจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 80.0 รองลงมาคือช่วงเวลาไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์คือวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 ส่วนช่วงเวลาไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์น้อยที่สุดคือระหว่างภาคเรียน และวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการจำนวน 3 คนคิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ เรื่องส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์การเรียนรู้ การหาความรู้เพิ่มเติม อบรม สัมมนา ในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 54.2 ไม่เคยมีประสบการณ์การเรียนรู้ การหาความรู้เพิ่มเติม อบรม สัมมนา ในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 45.8 จำนวนครั้งส่วนใหญ่ใน 1 ภาค การศึกษาที่ไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะไป 1 ครั้ง จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2 รองลงมาคือจำนวนครั้งใน 1 ภาคการศึกษาที่ไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะไป 2 ครั้งจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 และจำนวนครั้งใน 1 ภาคการศึกษาที่ไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะไป 3 ครั้งจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7 ส่วนจำนวนครั้งที่น้อยที่สุดใน 1 ภาคการศึกษาที่ไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะไป 4 ครั้งขึ้นไปจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีการเห็นถึงความสำคัญของการใช้ พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7 รองลงมาคือมีการเห็นถึงความสำคัญของการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะอยู่ในระดับมากจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 และมีการเห็นถึงความสำคัญของการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะอยู่ในระดับน้อยจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

จากข้อมูลการตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดของนิสิตที่เคยไปใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อการเรียนรู้ทางศิลปะจำนวน 120 คน จากคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะละ 30 คน พบว่านิสิตส่วนใหญ่เข้าไปใช้พิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์ใน 5 อันดับแรก เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือหอศิลป์จามจุรี จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 รองลงมาคือหอศิลป์วิทยนิทรรศน์จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 49.17 พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 28.33 พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.17 และพระจุฬาภรณราชฐาน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ส่วนคณะที่มีการใช้หอศิลป์จามจุรีมากที่สุดคือ คณะนิเทศศาสตร์ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 ของนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ รองลงมาคือคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของนิสิตคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.67 ของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 ของนิสิตคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะที่มีการใช้หอศิลป์วิทยนิทรรศน์มากที่สุดคือ คณะศิลปกรรมศาสตร์จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 63.33 ของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ รองลงมาคือคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.67 ของนิสิตคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 ของนิสิตคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะนิเทศศาสตร์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ของนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ คณะที่มีการใช้พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมากที่สุดคือคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 ของนิสิตคณะครุศาสตร์ รองลงมาคือคณะศิลปกรรมศาสตร์จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะนิเทศศาสตร์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ของนิสิตคณะนิเทศศาสตร์ ตามลำดับ ส่วนคณะที่มีการใช้พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยามากที่สุดคือคณะศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยความเห็นของนิสิตเกี่ยวกับแนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

การใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ (n = 120)	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
1.1 ผู้สอนได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ	3.21	0.84	เห็นด้วย
1.2 ผู้สอนมีการวางแผนการสอนในการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการจัดการเรียนการสอน	3.18	0.09	เห็นด้วย
1.3 ผู้สอนได้กำหนดให้นักศึกษามีส่วนร่วมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ก่อนการเรียนการสอน	2.99	0.86	เห็นด้วย
1.4 ผู้สอนได้กำหนดให้นักศึกษามีส่วนร่วมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ก่อนการเรียนการสอนในหัวข้อและประเด็นที่เกี่ยวข้อง	3.11	0.86	เห็นด้วย
1.5 ผู้สอนมีส่วนสร้าง/กระตุ้นแรงบันดาลใจทางด้านศิลปะให้แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.39	0.95	เห็นด้วย
1.6 ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.30	0.94	เห็นด้วย
1.7 ผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะไปในระหว่างการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.34	0.95	เห็นด้วย
1.8 ผู้สอนได้เข้ามามีส่วนร่วมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์พร้อมกับผู้เรียนทุกครั้ง	3.25	1.04	เห็นด้วย
1.9 ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.40	0.92	เห็นด้วย
1.10 ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลหลังการเข้ามามีส่วนร่วมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ทุกครั้ง	3.19	0.94	เห็นด้วย
เฉลี่ย	3.24	0.84	เห็นด้วย

จากตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยความเห็นความเห็นของนิสิตเกี่ยวกับแนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ พบว่าผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.24$) โดยมีลำดับความคิดเห็นเรียงจากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เรียนมีความเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.40$) รองลงมาคือผู้สอนมีส่วนสร้าง กระตุ้นแรงบันดาลใจทางด้านศิลปะให้แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.39$) และผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะไปในระหว่างการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.34$) ผู้เรียนมีความเห็นด้วยน้อยที่สุดคือผู้สอนได้กำหนดให้นำนิสิตเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ก่อนการเรียนการสอนในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 2.99$) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ด้านความรู้ความเข้าใจ (n=120)	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
- ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะเพิ่มขึ้นจากเนื้อหาในบทเรียน	3.40	0.72	เห็นด้วย
- ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ที่ได้รับจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เข้ากับความรู้ในบทเรียน	3.37	0.77	เห็นด้วย
- การใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะเป็นประโยชน์ต่อ การเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น	3.44	0.81	เห็นด้วย
- ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวัสดุ เทคนิคและวิธีการทำงานศิลปะ ที่หลากหลายมากขึ้น	3.47	0.89	เห็นด้วย
- ผู้เรียนสามารถอธิบายความรู้ที่ได้รับจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.29	0.90	เห็นด้วย
รวมเฉลี่ย	3.39	0.82	เห็นด้วย

จากตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าในด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

พบว่า ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.39$) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ผู้สอนมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวัสดุ เทคนิคและวิธีทำงานศิลปะ ที่หลากหลายมากขึ้นในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.47$) รองลงมาการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้นในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.44$) และผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะเพิ่มขึ้นจากเนื้อหาในบทเรียนในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.40$) ส่วนเรื่องที่คุณสอนมีความเห็นด้วยน้อยที่สุดคือผู้เรียนสามารถอธิบายความรู้ที่ได้รับจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.29$) ตามลำดับ

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าในด้านทักษะที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ด้านทักษะ (n=120)	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
- ผู้เรียนได้รับความรู้ในด้านทักษะการทำงานศิลปะในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ และหอศิลป์	3.21	0.80	เห็นด้วย
- ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานศิลปะที่ดีขึ้นจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.30	0.75	เห็นด้วย
- ผู้เรียนสามารถในการเลือกใช้วัสดุ เทคนิค วิธีการที่หลากหลายและมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้นจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.31	0.82	เห็นด้วย
- ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาทางศิลปะต่างๆ	3.30	0.81	เห็นด้วย
- ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางการคิด การจัดการทางข้อมูล การเข้าสังคม และการสื่อสารดีขึ้น	3.32	0.79	เห็นด้วย
รวมเฉลี่ย	3.29	0.79	เห็นด้วย

จากตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าในด้านทักษะที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ พบว่า ผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านทักษะอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.29$) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เรียนมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางการคิด การจัดการทางข้อมูล การเข้าสังคม และการสื่อสารดีขึ้นในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.32$) รองลงมาคือผู้เรียนสามารถในการเลือกใช้วัสดุ เทคนิค วิธีการที่หลากหลายและมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้นจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.31$) และผู้เรียนมีทักษะในการทำงานศิลปะที่ดีขึ้นจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.30$) ส่วนเรื่องที่คุณเรียนมีความเห็นด้วยน้อยที่สุดคือผู้เรียนได้รับความรู้ในด้านทักษะการทำงานศิลปะในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.21$) ตามลำดับ

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าในด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์ที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์ (n=120)	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
- ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.37	0.79	เห็นด้วย
- ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.47	0.78	เห็นด้วย
- ผู้เรียนได้รับแรงบันดาลใจและความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.63	0.84	เห็นด้วยมาก
- ผู้เรียนมีการค้นพบสิ่งใหม่ มีการทดลองและการปฏิบัติงานทางด้านศิลปะมากขึ้น	3.49	0.94	เห็นด้วย
- ผู้เรียนเข้าไปศึกษาหาความรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้วยตนเองมากขึ้น	3.39	0.95	เห็นด้วย
รวมเฉลี่ย	3.47	0.86	เห็นด้วย

จากตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าในด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์ที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ พบว่าผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.47$) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ผู้เรียนมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องผู้เรียนได้รับแรงบันดาลใจและความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.63$) รองลงมาคือผู้เรียนมีการค้นพบสิ่งใหม่ มีการทดลองและการปฏิบัติงานทางด้านศิลปะมากขึ้นในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.49$) และผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.47$) ส่วนเรื่องที่คุณเรียนมีความเห็นด้วยน้อยที่สุดคือผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.37$)

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าในด้านทัศนคติและคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ด้านทัศนคติและคุณค่า (n=120)	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
- ผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะในระหว่างการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.41	0.89	เห็นด้วย
- ผู้เรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าทางศิลปะจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ	3.46	0.91	เห็นด้วย
- พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนศิลปะ	3.62	0.89	เห็นด้วยมาก
- ผู้เรียนศิลปะควรเข้าไปศึกษาหาความรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ อย่างสม่ำเสมอ	3.64	0.84	เห็นด้วยมาก
- ความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์สามารถพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆในรายวิชาทางศิลปะต่างๆได้	3.55	0.81	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย	3.54	0.87	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตเห็นต่อประโยชน์และคุณค่าในด้านทัศนคติและคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ พบว่าผู้สอนมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านทัศนคติและคุณค่าอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.54$) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ผู้สอนมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องผู้เรียนศิลปะควรเข้าไปศึกษาหาความรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ อย่างสม่ำเสมอในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.64$) รองลงมาคือพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนศิลปะในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.62$) และความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์สามารถพัฒนาการเรียนรู้ในรายวิชาทางศิลปะต่างๆได้ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{x} = 3.55$) ส่วนเรื่องที่คุณสอนมีความเห็นด้วยน้อยที่สุดคือผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะในระหว่างการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.41$) ตามลำดับ

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าด้านกิจกรรม การแสดงออก และพัฒนาการที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

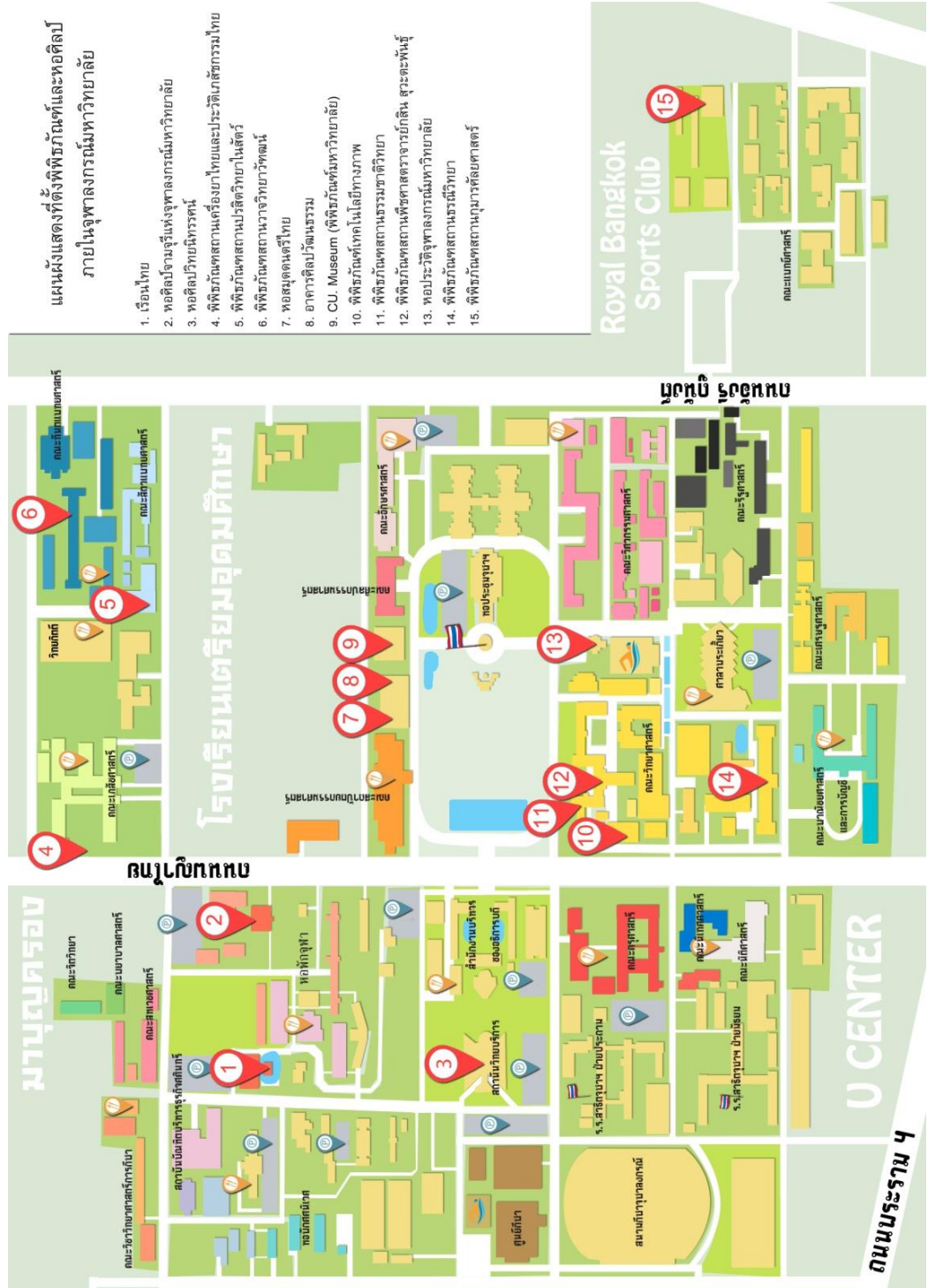
ด้านกิจกรรม การแสดงออก และพัฒนาการ (n=120)	\bar{x}	S.D.	ความหมาย
- ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์	3.41	0.65	เห็นด้วย
- ผู้เรียนมีพัฒนาการในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะมากขึ้น	3.45	0.79	เห็นด้วย
- ผู้เรียนมีพัฒนาการในการใช้วัสดุ เทคนิคและวิธีการทำงานที่หลากหลาย และมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น	3.48	0.81	เห็นด้วย
- ผู้เรียนกล้าแสดงออกทางความคิด และความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น	3.47	0.77	เห็นด้วย
- ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	3.67	1.09	เห็นด้วยมาก
รวมเฉลี่ย	3.50	0.82	เห็นด้วย

จากตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าด้านกิจกรรม การแสดงออก และพัฒนาการที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ พบว่าผู้สอนมีค่าเฉลี่ยด้านกิจกรรม การแสดงออกและพัฒนาการอยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.50$) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ผู้สอนมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่อง ผู้เรียนมีพัฒนาการในการใช้วัสดุ เทคนิคและวิธีการทำงานที่หลากหลาย และมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้นในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.48$) รองลงมาคือผู้เรียนกล้าแสดงออกทางความคิด และความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.47$) และเรื่องผู้เรียนมีพัฒนาการในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะมากขึ้น เรื่องผู้เรียนมีพัฒนาการในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะมากขึ้นในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.45$) ส่วนเรื่องที่ผู้สอนมีความเห็นด้วยน้อยที่สุดคือผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในระดับเห็นด้วย ($\bar{x} = 3.41$) ตามลำดับ

**ผลการสำรวจพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ แบ่งเป็นประเด็นดังนี้
สภาพทั่วไปของพิพิธภัณฑ์**

1. เรือนไทย
2. หอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. หอศิลป์พิทยนิทรรศน์
4. พิพิธภัณฑ์สถานเครื่องยาไทยและประวัติเภสัชกรรมไทย
5. พิพิธภัณฑ์สถานปรสิติวิทยาในสัตว์
6. พิพิธภัณฑ์สถานวาทวิทยาวัฒณ์
7. หอสมุดดนตรีไทย
8. อาคารศิลปวัฒนธรรม
9. พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย
10. พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพ
11. พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา
12. พิพิธภัณฑ์สถานพืชศาสตร์จารย์กสิน สุวะตะพันธ์
13. หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
14. พิพิธภัณฑ์สถานธรณีวิทยา
15. พิพิธภัณฑ์สถานกุมารศาสตร์ศาสตร์
16. พระตำหนักดารารัชมัย
17. พิพิธภัณฑ์ชลทัศน์สถาน
18. พระจุฑาธุชราชฐาน

ภาพที่ 6 แผนที่พิพิธภัณฑ์ที่ตั้งอยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนผังแสดงที่ตั้งพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์
ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. เรือนไทย
2. หอศิลป์จิตรกรรมแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. หอศิลป์วิทยาคาร
4. พิพิธภัณฑ์สถานเรือธงไทยและประวัติศาสตร์กรมไทย
5. พิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์วิทยาในสัตว์
6. พิพิธภัณฑ์สถานราชวชิรวิทยาดุสิต
7. หอสมุดดนตรีไทย
8. อาคารศิลปะวัฒนธรรม
9. CU. Museum (พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย)
10. พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพ
11. พิพิธภัณฑ์สถานธรรมศาสตร์วิทยา
12. พิพิธภัณฑ์สถานศึกษาศาสตร์ราชวชิร
13. หอประวิติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
14. พิพิธภัณฑ์สถานธรรมศาสตร์
15. พิพิธภัณฑ์สถานกุมารทัณฑ์ศาสตร์

แผนที่พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบด้วยพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์จำนวน 15 แห่ง

1. เรือนไทย

ภาพที่ 7 เรือนไทย

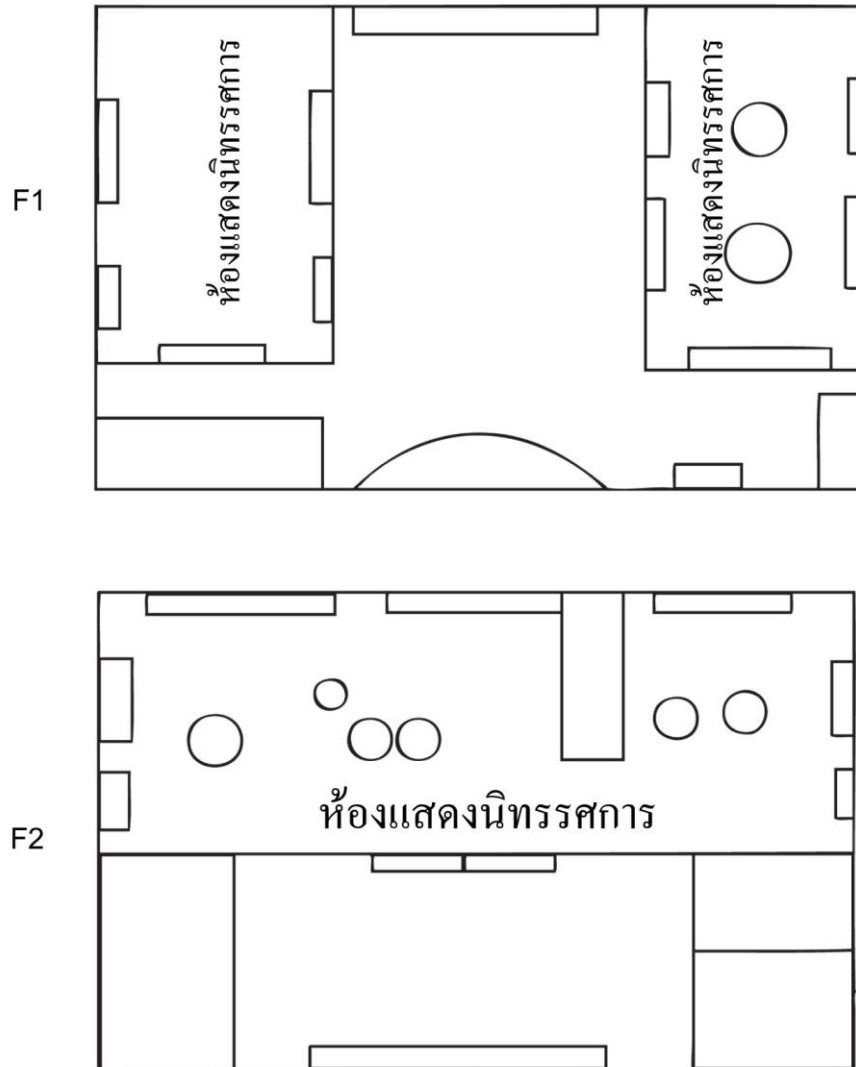

หมายเหตุ อยู่ระหว่างปิดปรับปรุงซ่อมแซม

2. หอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 8 แผนที่หอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 9 ภาพหอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบด้วยห้องแสดงนิทรรศการจำนวน 3 ห้อง ชั้น 1 จำนวน 2 ห้อง มีทางเดินชั้นกลาง และชั้น 2 จำนวน 1 ห้อง

1. สภาพทั่วไป/ลักษณะทั่วไป/บรรยากาศ ตั้งอยู่ฝั่งตรงข้ามระหว่างโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา และอุเทนถวาย ซึ่งเป็นทางสัญจรของนิสิต นักเรียน นักศึกษาโดยรอบ ภายในมีสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งที่จอดรถ และพื้นที่ห้องจัดแสดง บรรยากาศดูเป็นกันเอง และสามารถเดินเข้าไปชมนิทรรศการได้ อย่างไม่ขัดเขิน ห้องนิทรรศการมีทั้งหมด 3 ห้อง ชั้นล่าง 2 ห้อง และชั้นบนห้องใหญ่ 1 ห้อง มี เครื่องปรับอากาศ โต๊ะเซ็นชื่อ และบอร์ดติดงานแสดงแบบชั่วคราวที่สามารถปรับเปลี่ยนแบบได้ประจำทุก ห้อง

2. การบริหารจัดการ/ การดูแล มีผู้บริหารดูแล 1 คนและเจ้าหน้าที่ผู้ช่วย 1 คน การบริหารจัดการอยู่ภายใต้สำนักงานศิลปวัฒนธรรม การดำเนินงาน คือ งานสะสมของหอศิลป์ฯ มีการทำทะเบียน ผลงานที่สะสมไว้ทั้งหมดและงานนิทรรศการ อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานศิลปวัฒนธรรม

3. จำนวนผู้ใช้บริการ ปี 2555 จำนวน 30,000 คน

4. การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ เป็นพื้นที่สำหรับจัดแสดงผลงานศิลปนิพนธ์ ทั่วไป นิทรรศการจะหมุนเวียนไปตามลำดับการจางพื้นที่ที่แสดงงาน ในแต่ละห้อง โดยมีการจัดลำดับ ล่วงหน้าเป็นปี และมีช่วงระยะเวลาในการจางอย่างเป็นขั้นตอน มีการจัดแสงไฟอย่างทั่วถึง

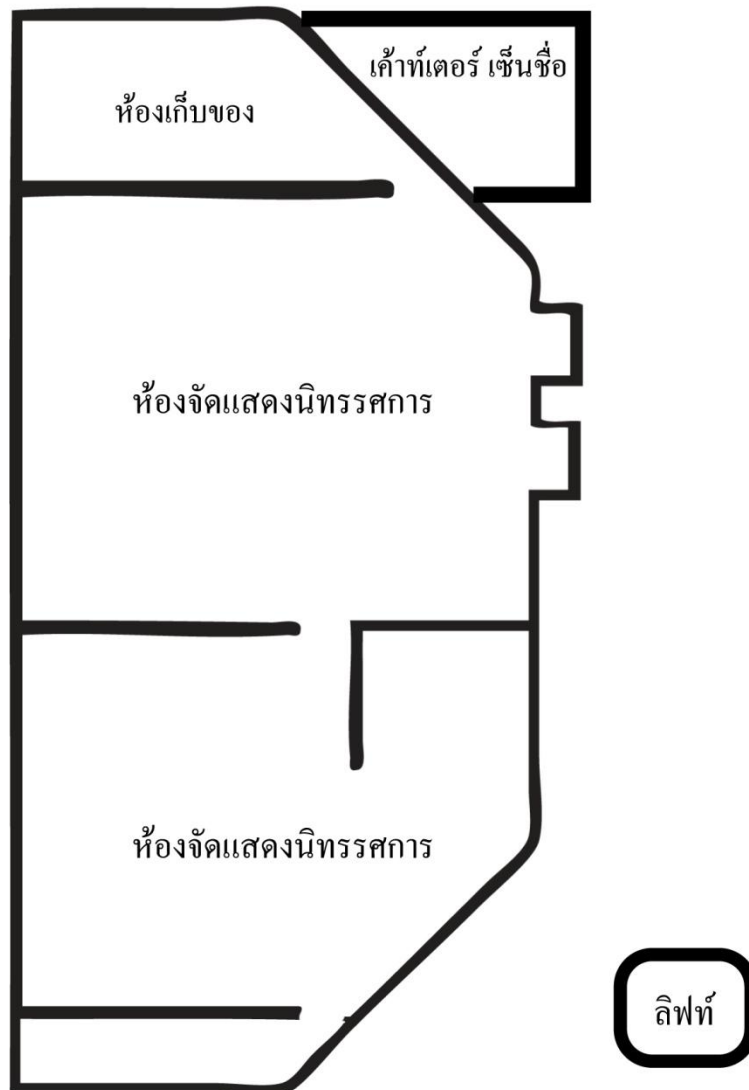
5. การจัดป้ายนิเทศ มีป้ายบอกชื่อผลงานและแนวคิดศิลปนิพนธ์ประกอบผลงาน

6. ข้อสังเกตที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ นิสิตทางด้านศิลปะ มักจะเข้าชมที่นี้บ่อยครั้ง เพราะเดินทางสะดวก สามารถเดินผ่านแล้วแวะได้ รวมถึงได้มาจัดแสดงผลงานของตนเองที่นี้ การเข้ามาแสดงผลงานที่นี้จะทำให้ นิสิตฝึกความเป็นศิลปินแบบครบวงจร คือต้องมีการวางแผนการทำงาน ล่วงหน้าเป็นปี การติดต่อสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ และสามารถเผยแพร่ผลงานศิลปะของตนได้ นิสิต หรือผู้ที่สนใจชมงานนิทรรศการจะได้พบกับศิลปินตัวจริง ได้พูดคุยแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ทัศนคติ รวมถึงการนำไปสานต่อแรงบันดาลใจทางการทำงานศิลปะต่อไปได้ รวมถึงการได้ชมงานศิลปะที่หลากหลายทั้งประเภท เทคนิค วิธีการ เห็นวิวัฒนาการทางศิลปะของศิลปินทั้งมืออาชีพ และจาก สถาบันอื่นๆ ว่ามีความเคลื่อนไหวในปัจจุบันไปในระดับใด

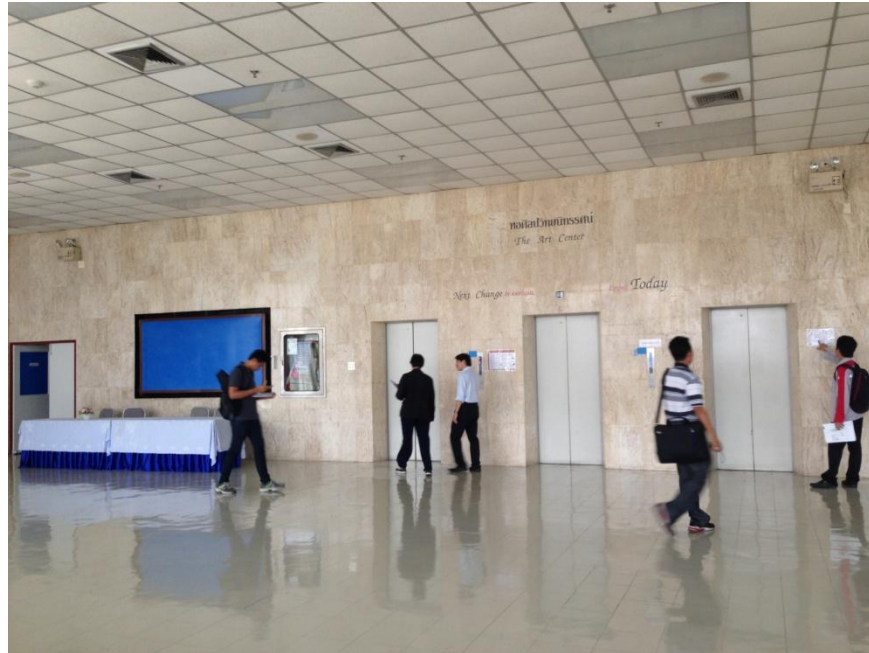
3. หอศิลป์วิทยานิพนธ์

ภาพที่ 10 แผนที่หอศิลป์วิทยานิพนธ์

หอศิลป์วิทยานิพนธ์

ภาพที่ 11 ภาพหอศิลป์วิถุยนิตรรศน์

หอศิลป์วิทย์นิทรรศน์ มีการคัดเลือกผลงานศิลปินระดับชาติ และนานาชาติที่น่าสนใจมาแสดง อย่างสม่ำเสมอ ตั้งอยู่บนชั้น 7 ของหอสมุดกลาง มีทั้งห้องสัมมนาและห้องแสดงงาน และมุมหนังสือ ศิลปะ

1. สภาพทั่วไป/ลักษณะทั่วไป/บรรยากาศ หอศิลป์ตั้งอยู่ที่ชั้น 7 ของหอสมุด ซึ่งถือเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปที่มาใช้บริการห้องสมุดสามารถเข้าชมงานศิลปะได้ง่ายขึ้น เนื่องจากมีอาคารจอดรถ อาหารและเครื่องดื่ม ไว้คอยให้บริการ สำหรับสิ่งแวดล้อมด้านล่างโดยรวมเป็นระเบียบเรียบร้อยและสะอาด ถ้าสามารถเพิ่มเติมไม้หรือพื้นที่สีเขียวก็จะช่วยให้พื้นที่ด้านล่างมีความร่มรื่นมากขึ้น สำหรับสถานที่ภายในบริเวณหอศิลป์วิทย์นิทรรศน์ มีสภาพเรียบร้อยดี แต่มีขนาดค่อนข้างเล็กจึงเหมาะสำหรับการแสดงงานที่ไม่ต้องการพื้นที่มากนัก การจัดระเบียบพื้นที่จัดเก็บอุปกรณ์ภายในยังไม่เป็นระเบียบและไม่เป็นสัดส่วนเท่าที่ควร บริเวณชั้น 7 มีสถานที่รับรองผู้เข้าชมและมุมนั่งพักขนาดย่อมๆ โดยมีหนังสือเพื่อให้ความรู้จัดเรียงอยู่บนชั้นหนังสือด้วย

2. การบริหารจัดการ/ การดูแลมีการใช้ทั้งบุคลากรภายในและภายนอกมาจัดการบริหาร คัดเลือกผลงานศิลปินที่น่าสนใจมาจัดแสดง และมีการวางแผนการจัดแสดงงานล่วงหน้าทั้งปี

3. จำนวนผู้เข้าใช้บริการ โดยปกติแล้วงานนิทรรศการจะใช้เวลาแสดงประมาณ 30-60 วัน จากการสำรวจพบว่ามีผู้เข้าใช้บริการอย่างน้อย 30 คนต่อเดือน และมากกว่า 380 คนต่อปี ซึ่งจากจำนวนทั้งหมดกว่า 30% เป็นนิสิตนักศึกษา โดยแบ่งจากมากไปน้อย ตามคณะได้ดังนี้ คณะครุศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ และ คณะสถาปัตยกรรม

4. การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ภายในมีการจัดส่วนพื้นที่แสดงงานให้เหมาะสมกับลักษณะงานที่จะจัดแสดง โดยคำนึงถึงการจัดไฟ พื้นที่ว่าง และบรรยากาศภายในอย่างน่าสนใจ และเหมาะสม

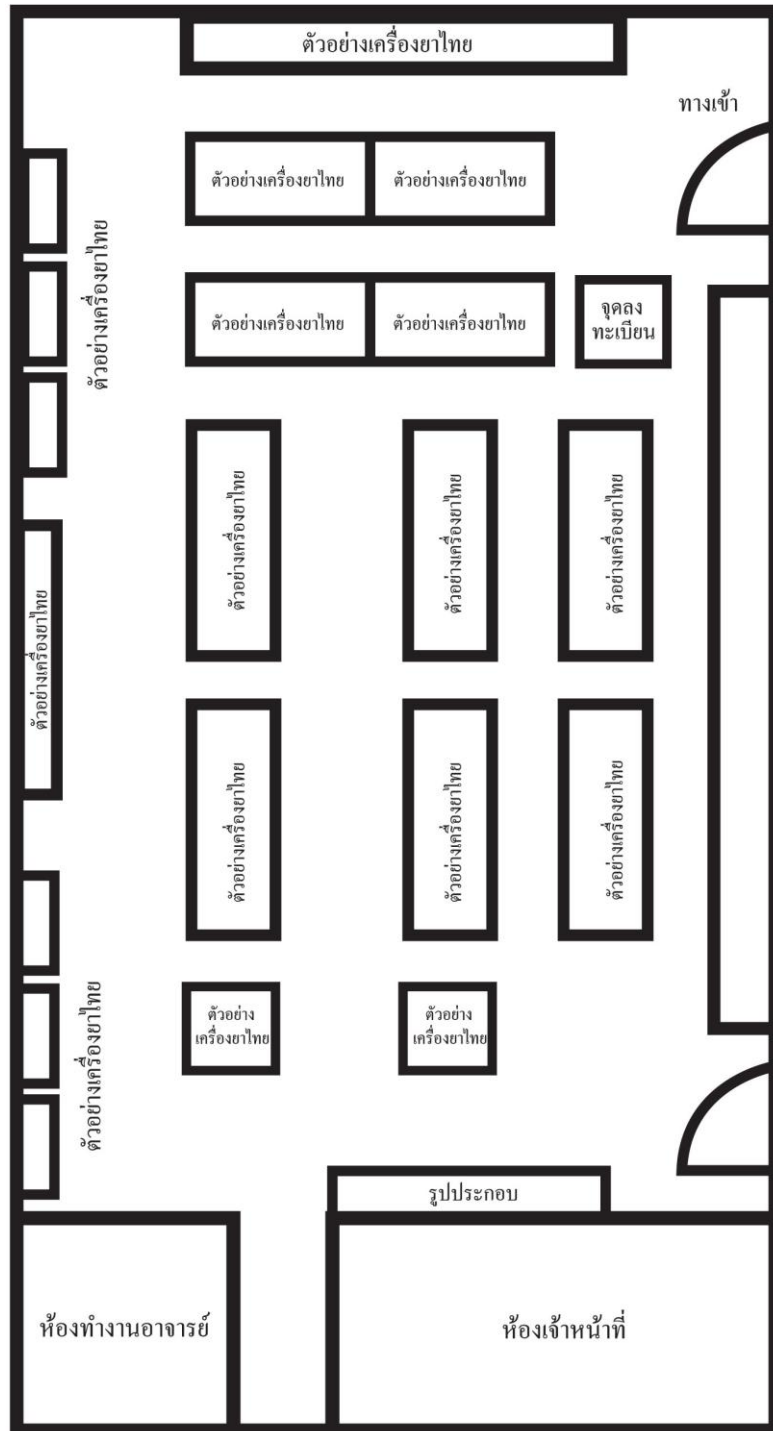
5. การจัดป้ายนิเทศ มีการจัดวางป้ายนิเทศด้านหน้าทางเข้าหอศิลป์ ที่บอกถึง นิทรรศการและวันเวลาในการจัดนิทรรศการ โดยระบุเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6. ข้อสังเกตที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ เนื่องจากทางหอศิลป์มีการจัดแสดงและหมุนเปลี่ยนงานนิทรรศการอยู่เสมอ ถือเป็นการสนับสนุนผู้เข้าชมมีความใกล้ชิดและสนใจงานศิลปะมากยิ่งขึ้น ได้เรียนรู้ถึงเทคนิควิธีการและวัสดุที่ศิลปินได้สื่อสารออกมาทางงานศิลปะ นอกจากนี้มีมุมหนังสือที่ทางหอศิลป์จัดไว้ ยังให้ความรู้และข่าวสารทางด้านศิลปะ โดยมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลให้คำแนะนำ และตอบคำถามเกี่ยวกับนิทรรศการศิลป์ที่จัดแสดง สู้จิตรงงานนิทรรศการที่จัดเตรียมไว้ ทำให้ผู้เข้าชมได้รับทราบถึงข้อมูล ที่มา มุมมองทัศนคติ และวัตถุประสงค์ของศิลปินโดยเบื้องต้นด้วย

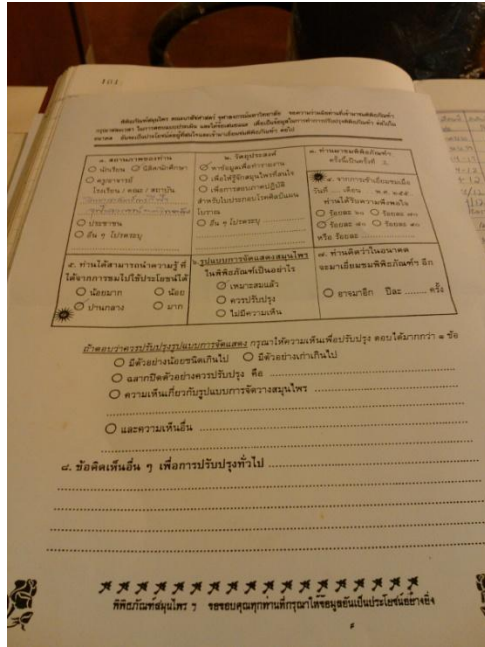
7. ข้อสังเกตเพิ่มเติม เนื่องจากทางหอศิลป์วิทย์นิทรรศน์ มีการจัดพื้นที่ให้สำหรับผู้ที่สูงบูหรือ จึงควรเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้มากขึ้น นอกจากนี้ถ้าทางหอศิลป์สามารถเพิ่มป้ายบริเวณด้านล่างของ อาคาร ที่บอกถึง นิทรรศการที่แสดงอยู่ ก็จะสามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่สนใจมาชม นิทรรศการและถือเป็นการประชาสัมพันธ์ให้บุคคลทั่วไปเข้าชมงานศิลปะมากขึ้นอีกด้วย

4. พิพิธภัณฑสถานเครื่องยาไทยและประวัติเภสัชกรรมไทย

ภาพที่ 12 แผนที่พิพิธภัณฑสถานเครื่องยาไทยและประวัติเภสัชกรรมไทย
พิพิธภัณฑสถานเครื่องยาไทยและประวัติเภสัชกรรมไทย

ภาพที่ 13 ภาพพิพิธภัณฑ์สถานเครื่องยาไทยและประวัติเภสัชกรรมไทย

พิพิธภัณฑ์สถานเครื่องยาไทยและประวัติเภสัชกรรมไทย จัดแสดงตัวอย่างสมุนไพรไทยชนิดต่างๆ และมีใบสอบถามความคิดเห็นผู้เข้าชมเพื่อนำไปปรับปรุงด้วย

1. สภาพทั่วไป/ลักษณะทั่วไป/บรรยากาศ ตั้งอยู่ที่ชั้น 3 อาคารโสตศาดลา โดยบุคคลภายนอก ต้องซื้อบัตรเข้าชมจากเคาเตอร์ขายยาด้านล่างก่อนเข้าชมพิพิธภัณฑ์ ภายในมีเครื่องปรับอากาศ ผู้จัดแสดงที่แบ่งเป็นหมวดหมู่ มีความน่าสนใจ มีการจัดแสงไฟ และมีชื่อของตัวอย่างพืชสมุนไพรกำกับ ควบคู่ทั้งหมด

2. การบริหารจัดการ/ การดูแล มีอาจารย์ วิเชียร จงบุญประเสริฐ เป็นผู้บริหาร และมีเจ้าหน้าที่ที่เป็นนักวิจัยคอยช่วยเหลือ

3. จำนวนผู้เข้าใช้บริการ ผู้เข้าชมส่วนมากเป็นนิสิตนักศึกษาภายในคณะเภสัชที่ต้องเรียน พื้นฐานประวัติเภสัชกรรมไทย และผู้ที่เรียนวิชาแพทย์แผนไทย รวมผู้เข้าชมประมาณไม่เกิน 400-500 คนต่อปี

4. การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ มีตู้กระจกทั้งแบบติดผนัง และเป็นคล้ายโต๊ะกระจก ที่ดูได้รอบด้าน มีประวัติเภสัชกรรมไทย ตัวอย่างเครื่องมือช่างตวงวัดยาไทยสมัยก่อน

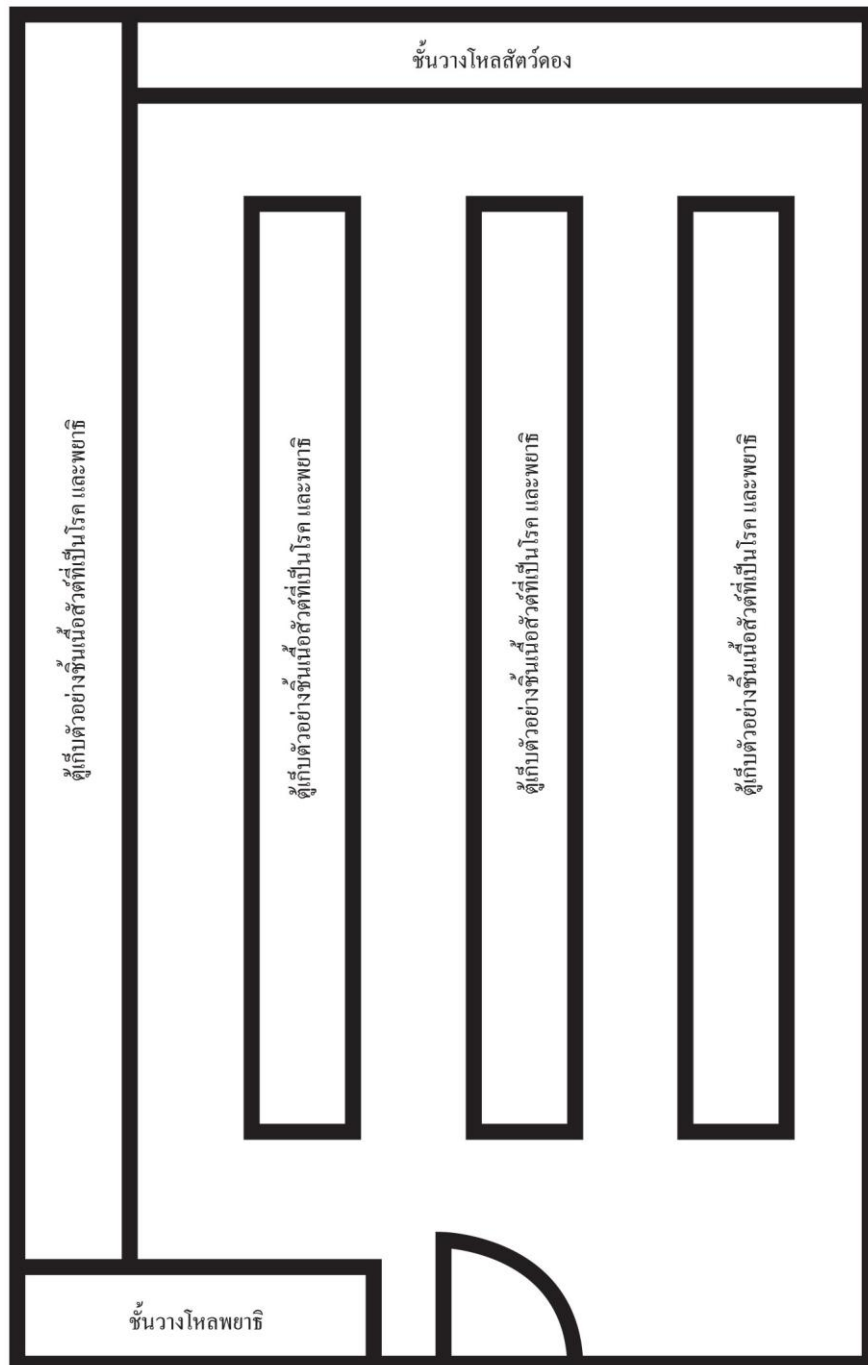
5. การจัดป้ายนิเทศ มีป้ายบอกชนิดของสมุนไพรชนิดต่างๆ ที่สามารถนำมาเป็นยาได้ พร้อมทั้งสรรพคุณโดยย่อ

6. ข้อสังเกตที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ นิสิตศิลปะ สามารถเรียนรู้รูปแบบ ของวัตถุตัวอย่าง พืชพันธุ์ที่แปลกตา หายาก น่าสนใจเพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการทำงานศิลปะ

5. พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ในสัตว์

ภาพที่ 14 แผนที่พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ในสัตว์

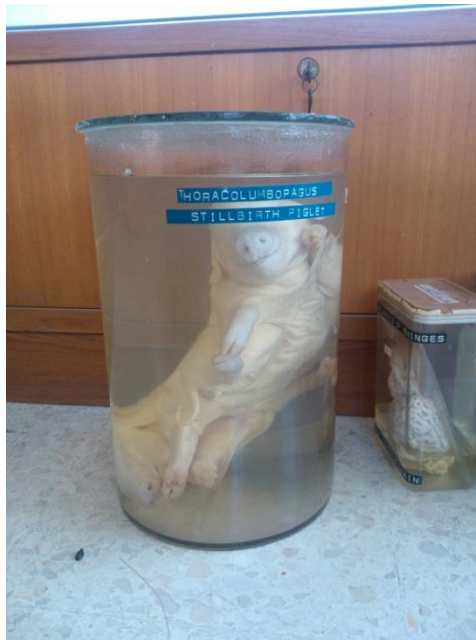
พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์ ในสัตว์

ภาพที่ 15 ภาพพิพิธภัณฑ์สถานปรสิตวิทยาในสัตว์

พิพิธภัณฑ์สถานปรสิตวิทยาในสัตว์ ที่มีการจัดเรียงขวดตัวอย่างพยาธิไว้ในตู้

หมายเหตุ อยู่ระหว่างปรับปรุงสถานที่ จึงเป็นเพียงห้องเก็บรักษาตัวอย่างที่มีเพียงชนิดเดียวในภาควิชาเท่านั้น หากมีผู้สนใจเข้าชมต้องแจ้งก่อนล่วงหน้า ภายในจัดแสดง ปรสิตรนพยาธิตัวแบนและตัวกลม หอยที่เป็นพาหะ เนื้อเยื่อแสดงรอยโรคที่เกิดจากปรสิต ยารักษา กำจัด และป้องกันโรคพยาธิภายในและภายนอก อุปกรณ์ เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการตรวจวินิจฉัยโรคปรสิต วิดีทัศน์ เรื่อง บิดไก่ การควบคุมโรคพยาธิในโคพยาธิในม้า หมัดและการควบคุม วิธีการตรวจวินิจฉัยปรสิตในเลือดและอุจจาระ เป็นต้น

6. พิพิธภัณฑสถานวชิรวิทยาวัดฉนวน

ภาพที่ 16 แผนที่พิพิธภัณฑสถานวชิรวิทยาวัดฉนวน
พิพิธภัณฑสถานวชิรวิทยาวัดฉนวน

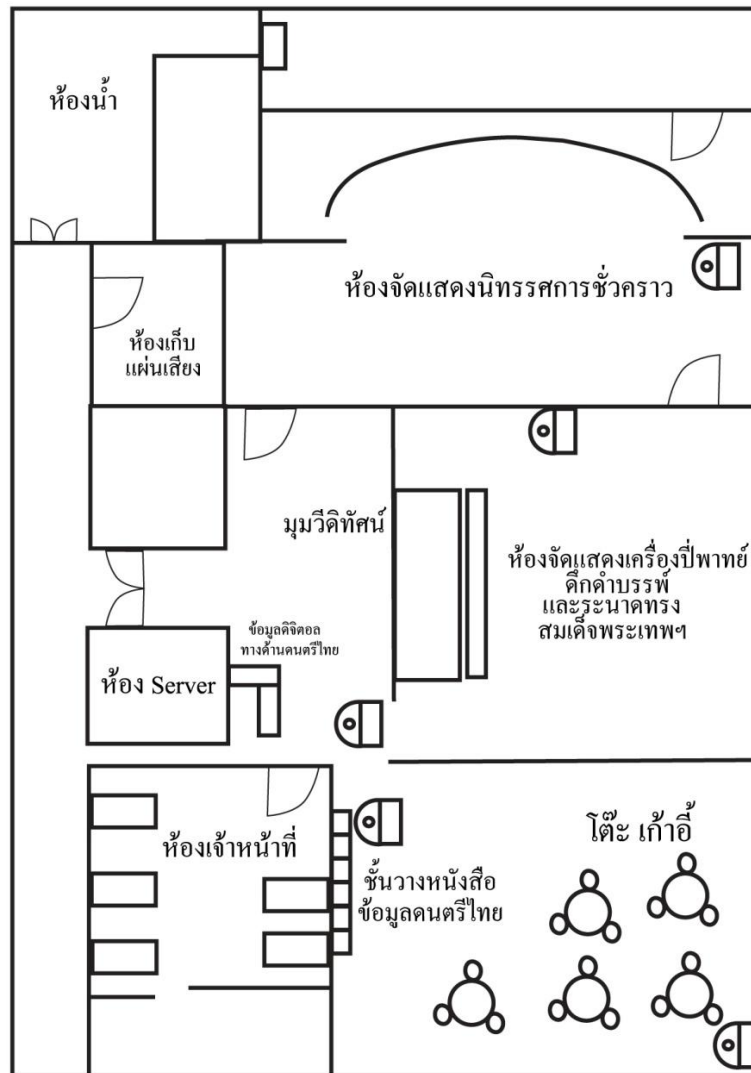

1. ตั้งอยู่ที่ตีควาจวิทยาวัฒน์ ชั้น 1 คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการปรับปรุงใหม่ให้ดูแล้วทันสมัย น่าสนใจ และถือเป็นพิพิธภัณฑ์หนึ่งภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ควรเอาเป็นแบบอย่าง มีโซนเฉลิมพระเกียรติฯ และโซนแสดงตัวอย่างเครื่องมือทางทันตกรรมและตัวอย่างฟันจัดแสดงอย่างเป็นสัดส่วน แสงไฟที่พอเหมาะ มีเครื่องปรับอากาศ
2. การบริหารจัดการ/ การดูแล มีเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลโดยเฉพาะ โดยเป็นคนที่คณะกรรมการจัดมาดูแล ทางภาควิชา จัดตั้งกรรมการที่ดูแลพิพิธภัณฑ์โดยเฉพาะประธานกรรมการเปลี่ยนตามวาระของคณะบดี
3. จำนวนผู้เข้าใช้บริการ ปี 2554 จำนวน 757 คน ปี 2555 จำนวน 5391 คน
4. การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ เครื่องมือ เครื่องใช้ทางทันตกรรม ลักษณะของฟันที่ผิดปกติที่เกิดจากโรคและฟันผุ นอกจากนี้ยังมีสิ่งสำคัญที่นับเป็นประวัติศาสตร์ และเป็นสมบัติที่ล้ำค่าไม่สามารถประเมินราคาได้ คือ ยูนิตทำฟัน ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เคยทรงทำพระทนต์ เครื่องมือตรวจ กระจกส่องปาก คีม แก้วน้ำทำด้วยเงิน ชิ้นส่วนวัสดุและอุปกรณ์ทางทันตกรรม ฯลฯ เพื่อเป็นประโยชน์ทางการศึกษา แหล่งอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ และวิวัฒนาการทางการแพทย์แก่ทันตแพทย์ ประชาชนทั่วไปและชาวต่างประเทศที่สนใจ
5. การจัดป้ายนิเทศ มีการทำป้ายให้ความรู้อย่างสวยงาม และมีป้ายบอกชื่ออุปกรณ์วัสดุจัดแสดง
6. ข้อสังเกตที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ สามารถชมตัวอย่างการจัดวางพื้นที่พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่น่าสนใจได้ และได้เห็นโครงสร้างของตัวอย่างฟันแบบต่างๆ
7. ข้อสังเกตเพิ่มเติม ห้ามถ่ายภาพภายใน และมีการแสดงถึงการให้ความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ โดยการพาแขกต่างชาติของคณะมาเข้าชม เพื่อแสดงวิวัฒนาการเรื่องฟันของไทยให้นักวิชาการจากต่างประเทศได้ศึกษา อย่างเพลิดเพลิน

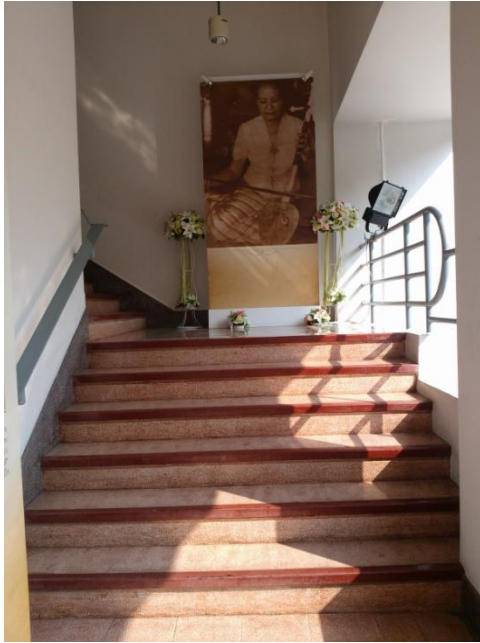
7. หอสมุดดนตรีไทย

ภาพที่ 17 แผนที่หอสมุดดนตรีไทย

ห้องสมุดดนตรีไทย

ภาพที่ 18 ภาพหอสมุดดนตรีไทย

ภาพทางขึ้นหอสมุดดนตรีไทย และพื้นที่จัดแสดงเครื่องเป่าพาทย์ดีกดำบรรพ์

1. สภาพทั่วไป/ลักษณะทั่วไป/บรรยากาศ อยู่บนชั้น 3 ของอาคารศิลปวัฒนธรรม ซึ่งปัจจุบัน (พ.ศ.2556) ยังไม่เปิดให้ใช้บริการ จึงยังไม่มีป้ายบอกอย่างชัดเจน เมื่อสังเกตจากลักษณะภายนอกทางเข้าและพื้นที่ด้วยรวมดูโถงและสกายตา มีป้ายชั่วคราว(cutout) บอกประวัติของดนตรีไทยอยู่โดยรอบ ลักษณะภายในที่แสดงงานมีพื้นที่ไม่ใหญ่มาก เป็นห้องรูปตัว L และมีโถงกลางสำหรับรับรองงานพิธีการหรือนั่งพัก ทำให้บรรยากาศโดยรวมดูไม่น่าเบื่อจนเกินไป เมื่อเสร็จสมบูรณ์จากการปรับปรุง และจัดระบบแสงไฟแล้วก็คาดว่าจะหอสมุดดนตรีก็จะสวยงามและน่าเข้าชม
2. การบริหารจัดการ/ การดูแล มีผู้ดูแล 2 คน ทำหน้าที่คล้ายบรรณารักษ์ประจำห้องสมุด และให้ความรู้ กับผู้เข้าใช้ การบริหารจัดการอยู่ภายใต้สำนักงานศิลปวัฒนธรรม
3. จำนวนผู้เข้าใช้บริการ ไม่เกิน 200 คนต่อปี
4. การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ในพิพิธภัณฑ์ มีการจัดพื้นที่เพื่อแสดงนิทรรศการเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ และส่วนของห้องสมุดจะมีเทปเพลง และมุมแสดงวีดีทัศน์
5. การจัดป้ายนิเทศ ภายในพิพิธภัณฑ์จะมีป้ายอธิบายเครื่องดนตรี รวมถึงประวัติความเป็นมาอย่างชัดเจน
6. ข้อสังเกตที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ ผู้เข้าชมจะได้สัมผัสวัฒนธรรมไทยโดยผ่านเสียงดนตรี นอกจากจะช่วยส่งเสริมสุนทรียศาสตร์ให้กับผู้ที่สนใจในดนตรีแล้ว ผู้เข้าชมสามารถเรียนรู้ถึงความสวยงามจากรูปทรง และรูปร่างจากเครื่องดนตรี

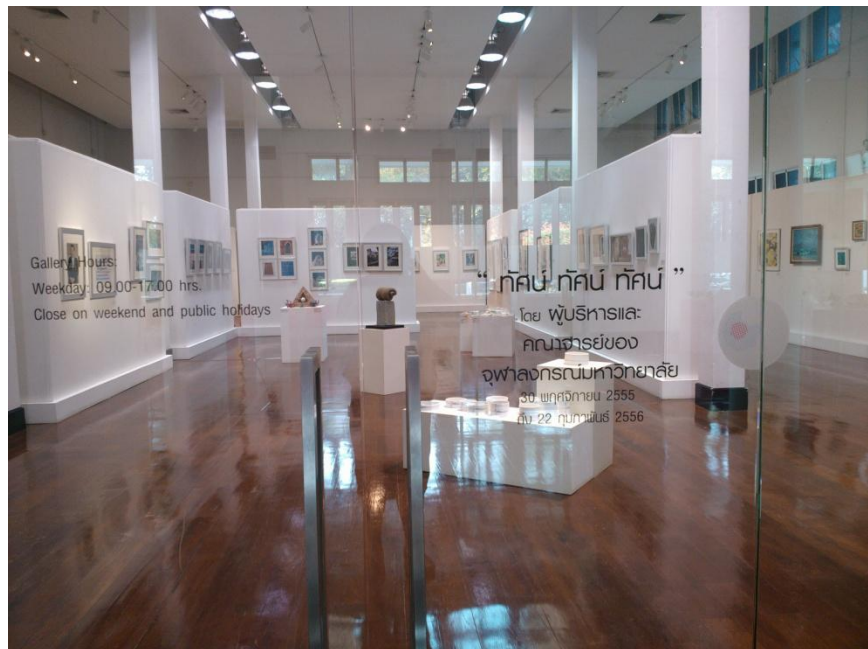
8. อาคารศิลปวัฒนธรรม

ภาพที่ 19 แผนที่อาคารศิลปวัฒนธรรม

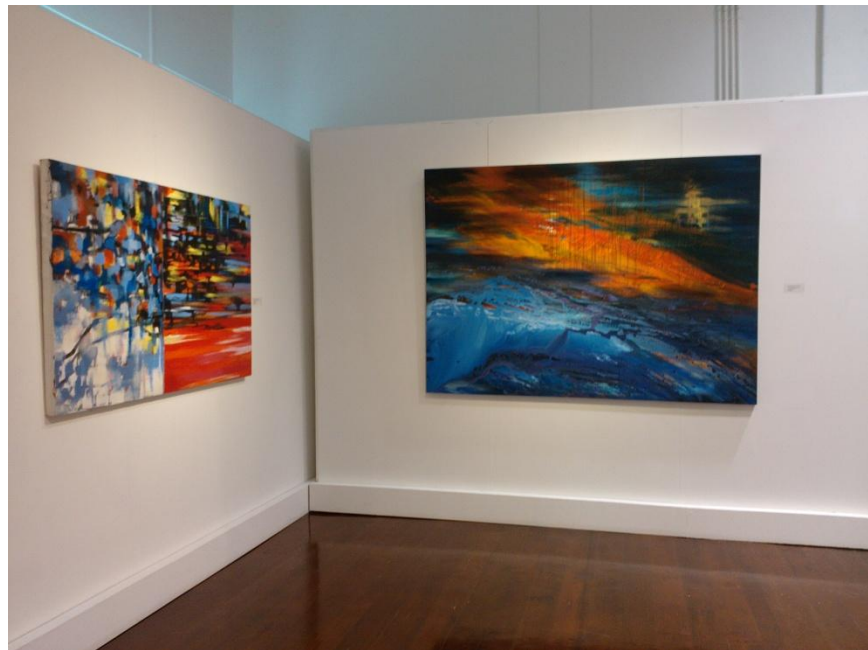
อาคารศิลปวัฒนธรรม

ภาพที่ 20 ภาพอาคารศิลปวัฒนธรรม

นิทรรศสถาน จัดแสดงนิทรรศการผลงานศิลปะและนวัตกรรมของคณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิทรรศสถาน

ห้อง 112 จัดแสดงผลงานการประกวดโครงการต่างๆของนิสิต

1. สภาพทั่วไป/ลักษณะทั่วไป/บรรยากาศ สภาพแวดล้อมภายนอกดูร่มรื่น อาคารตั้งอยู่ในทำเลที่ดีมาก มีทางเข้าออกหลายทางและเห็นได้ชัดเจน และอยู่ในตัวมหาวิทยาลัย ระหว่างคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และคณะศิลปกรรมศาสตร์ ทำให้นิสิตนักศึกษาศิลปะและนิสิตนักศึกษาทั่วไปสามารถเข้าเยี่ยมชมได้อย่างสะดวก สำหรับบรรยากาศภายในค่อนข้างเป็นสบายและเป็นมิตร พื้นของสถานที่แสดงงานปูด้วยไม้ มีพื้นที่ค่อนข้างเยอะ ทำให้การจัดพื้นที่ว่างและพื้นที่แสดงงานมีความเป็นระเบียบ สถานที่จัดแสดงงานแบ่งเป็น 2 ส่วน โดยมีทางเดินโถงผ่าตรงกลางระหว่างห้องแสดง คือ ห้อง 112 ถูกจัดให้อยู่ฝั่งริมของตัวอาคารซึ่งเปิดให้แสงจากภายนอกเข้ามาเสมอ แต่อาจทำให้ผู้ชมงานมีความรู้สึกรู้สึกว่ามีสิ่งรบกวน เนื่องจากสามารถมองเห็นคนและรถที่วิ่งผ่านไปมา มีเสียงรบกวนจากภายนอก และแสงแดดที่ส่องเข้ามาโดยตรงในตัวห้องทำให้ห้องแสดงมีอุณหภูมิสูง และห้องนิทรรศสถานลักษณะเป็นห้องสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีการก่อกองผนังเพื่อติดผลงาน ค่อนข้างทึบและเหมาะกับการแสดงงานบางประเภทเท่านั้น แสงสว่างไม่เพียงพอ ทำให้ห้องค่อนข้างมืด นอกจากนี้เครื่องปรับอากาศมีเสียงดังรบกวน

2. การบริหารจัดการ/ การดูแล อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานศิลปวัฒนธรรม

3. จำนวนผู้เข้าใช้บริการ มีผู้เข้าชมงานประมาณ 5-10 คนต่อวัน และประมาณ 120 คนต่อเดือน โดยส่วนมากเป็นนิสิตนักศึกษาโดยเฉพาะนิสิตศิลปะจากคณะศิลปกรรมศาสตร์, คณะสถาปัตยกรรม, คณะครุศาสตร์ และคณะนิเทศศาสตร์ นอกจากนิสิตนักศึกษาแล้ว ยังมีอาจารย์ นักเรียนและบุคคลภายนอกเข้าเยี่ยมชม ทั้งที่เป็นแบบหมู่คณะ และแบบส่วนตัวอีกด้วย

4. การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ห้องนิทรรศสถาน จะมีการจัดแสดงผลงานของอาจารย์ภายในจุฬา ทั้งภาพถ่าย วาดวาด ออกแบบลายผ้า งานปั้นเซรามิค และภาพประกอบ เป็นต้น ส่วนห้อง 112 ใช้จัดแสดงผลงานชั่วคราว

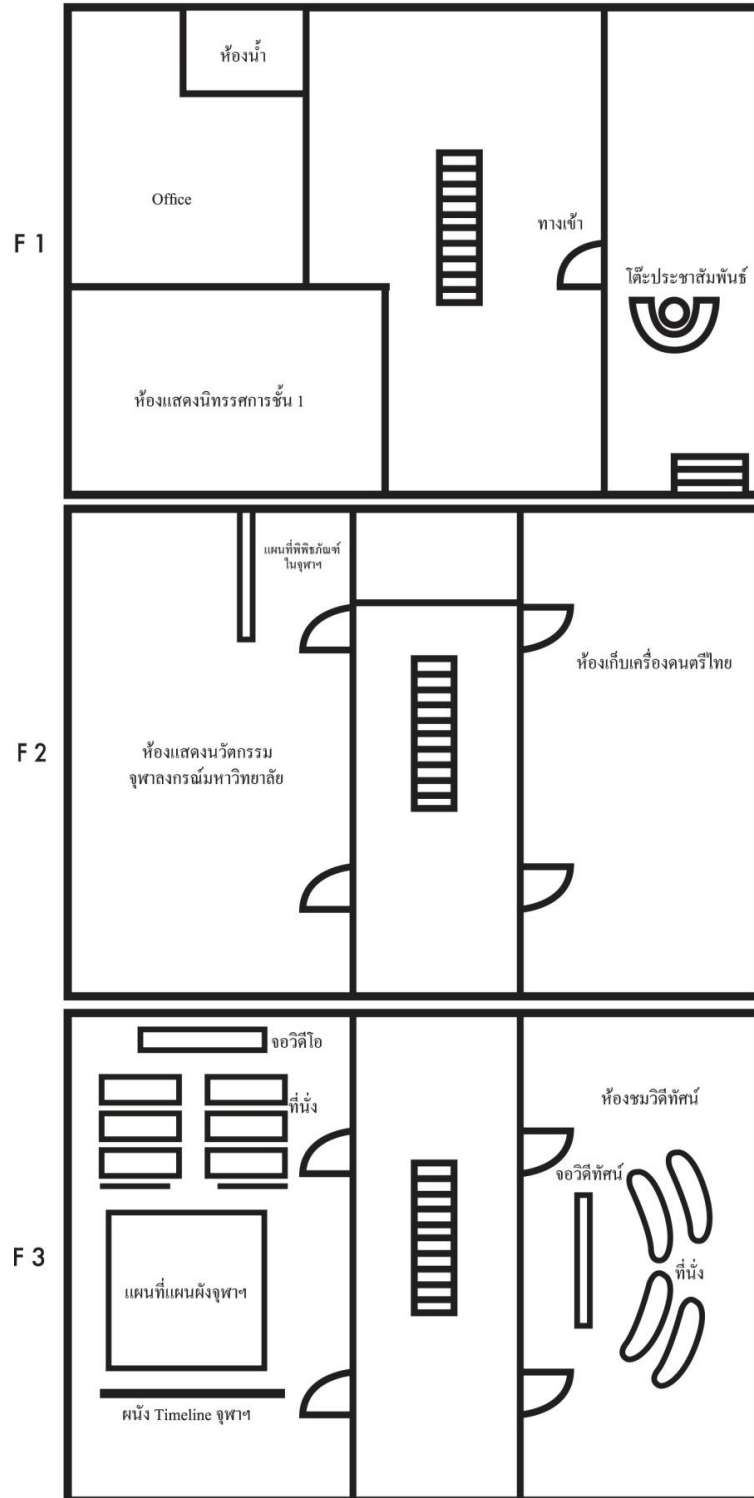
5. การจัดป้ายนิเทศ ผู้เข้าชมนิทรรศการศิลปะ สามารถพบป้ายนิเทศที่บอกชื่อผลงานและรายละเอียดของงาน จัดวางกับงานแสดงแต่ละชิ้น ทำให้การชมงานเป็นไปได้อย่างลื่นไหล

6. ข้อสังเกตที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ อาคารศิลปวัฒนธรรมถูกตั้งขึ้นโดยมุ่งให้ความรู้ทางศิลปะ การแสดงผลงานของอาจารย์ผู้ซึ่งเป็นต้นแบบนอกจากนิสิตนักศึกษาจะได้เรียนรู้ เทคนิค และแนวคิดจากผลงานทางด้านศิลปะที่มีอยู่หลากหลายแล้ว ยังก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในต้นแบบและตัวสถาบันอีกด้วย

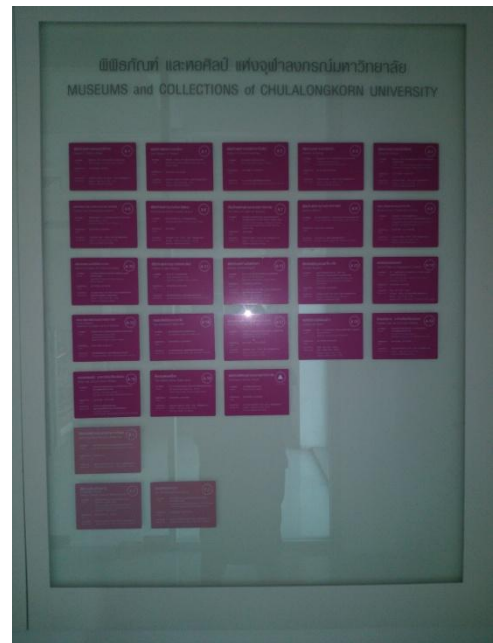
9. พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 21 แผนที่พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย

พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 22 ภาพพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย

พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย ชั้น 1 จัดแสดงผลงานศิลปะแบบหมุนเวียน

ชั้น 2 จัดแสดงผลงานทางวิชาการและนวัตกรรมการศึกษาของคณะต่างๆ และแนะนำ
พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่น่าสนใจภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชั้น 3 แนะนำประวัติความเป็นมาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. สภาพทั่วไป/ลักษณะทั่วไป/บรรยากาศ พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมีที่ตั้งและทำเลที่ดี ตั้งอยู่ระหว่างอาคารศิลปวัฒนธรรม และคณะศิลปกรรมศาสตร์ บรรยากาศร่มรื่น เรียบร้อย และสวยงาม ภายในอาคารมีพื้นที่สำหรับจัดแสดงผลงานค่อนข้างมาก ทั้งที่เป็นนิทรรศการหมุนเวียนและนิทรรศการถาวร มีทางเข้าออกและคำอธิบายที่ชัดเจน เมื่อขึ้นมาบนชั้น 2 ซึ่งเป็นที่จัดแสดงงานแบบถาวร ภายในห้องมีการจัดแต่งให้เป็นสวนหรือป่าขนาดย่อม ตัวอาคารมีสภาพใหม่ สะอาด ทันสมัย และเหมาะสมอย่างมากสำหรับแสดงนิทรรศการ มีอากาศถ่ายเทและโล่งสบายถึงแม้จะไม่ใช้เครื่องปรับอากาศ แต่สำหรับการเยี่ยมชมนิทรรศการยังไม่สิ้นไหวลเท่าที่ควรอาจเนื่องมาจากการจัดเรียงลำดับห้องและลำดับในการเดินชมงานที่ยังไม่ลงตัว

2. การบริหารจัดการ/ การดูแล อยู่ภายใต้การบริหารจัดการดูแลของสำนักงานศิลปวัฒนธรรม และมีหัวหน้าฝ่ายที่ดูแลโดยเฉพาะ

3. จำนวนผู้เข้าใช้บริการ

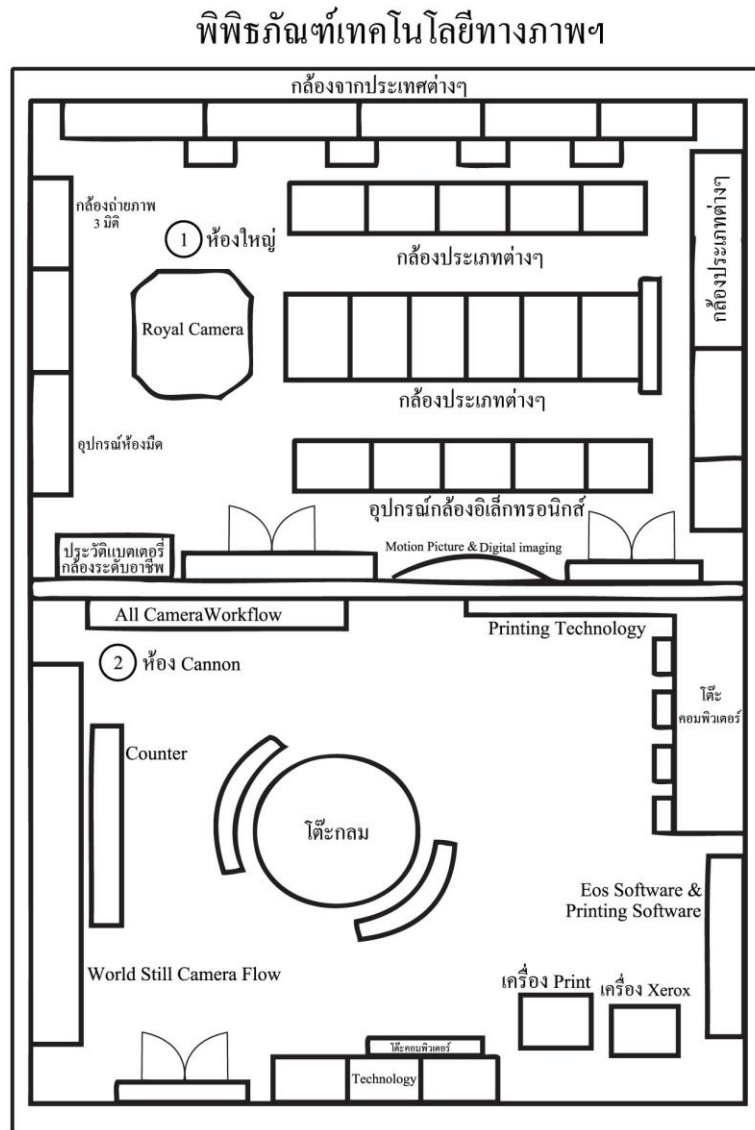
4. การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ การจัดแสดงแบ่งเป็น 3 ชั้น ดังนี้ ชั้นที่ 1 เป็นการแสดงผลงานของทางศิลปิน ชั้นที่ 2 เป็นนิทรรศการถาวร ที่มีการแสดงผลงานในโครงการต่างๆที่สำคัญของมหาวิทยาลัย รวมถึงแผนที่แสดงที่ตั้งพิพิธภัณฑ์ภายในทั้งหมดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการใช้ป้ายเป็นรูปต้นไม้และหญ้าเทียมเพื่อให้ทำดูน่าสนใจมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีจอวีดิทัศน์ขนาดใหญ่ซึ่งผู้เข้าชมสามารถเลือกชมเรื่องราวที่สนใจด้วยตนเองได้ ชั้นที่ 3 เป็นประวัติความเป็นมาและความสำคัญของตึกต่างๆในจุฬา

5. การจัดป้ายนิเทศ มีป้ายและคำอธิบายต่างๆอย่างครบถ้วน

6. ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ นิสิตจะได้ชมงานศิลปะที่โถงชั้นที่ 1

10. พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพฯ

ภาพที่ 23 แผนที่พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพฯ

ภาพที่ 24 ภาพพิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพฯ

พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพฯ ห้องจัดแสดงให้ความรู้เรื่องกล้องรุ่นต่างๆ

1. สภาพทั่วไป/ลักษณะทั่วไป/บรรยากาศ พิพิธภัณฑสถานตั้งอยู่ที่ชั้น 3 ภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางภาพถ่ายและเทคโนโลยีทางการพิมพ์ คณะวิทยาศาสตร์ ซึ่งนับเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งแรกของประเทศไทย และภูมิภาคเอเชียที่จัดแสดงกล้องถ่ายภาพ ภาพถ่าย การพิมพ์และเทคโนโลยีทางภาพอื่นๆ เป็นการเฉพาะและครบวงจร ตัวสถานที่มีสภาพใหม่แต่มีคนเข้าเยี่ยมชมค่อนข้างน้อย และห้ามมีการถ่ายภาพภายใน การจัดแสดงอุปกรณ์กล้องและเลนส์ ประเภทต่างๆ ถูกจัดเรียงอยู่ในตู้กระจกกรอบไม้สวยงามและเรียบง่าย ห้องพิพิธภัณฑสถานมีขนาดไม่ใหญ่มากแต่มีจัดวางอย่างน่าสนใจ ตัวพิพิธภัณฑสถานเน้นการสะสมมากกว่าการให้ความรู้ทางวิชาการ

2. การบริหารจัดการ/ การดูแล มีเจ้าหน้าที่ประจำหน้าห้อง 1 คน ซึ่งทำหน้าที่ดูแลไฟในห้องพิพิธภัณฑสถานจะไม่เปิดเครื่องปรับอากาศ ส่วนการสอบถามข้อมูลต้องติดต่อห้องธุรการของภาควิชาที่อยู่ถัดจากพิพิธภัณฑสถานนี้ เท่านั้น เจ้าหน้าที่ประจำจะไม่สามารถตอบคำถามและให้ความรู้ทางวิชาการได้

3. จำนวนผู้เข้าใช้บริการ ปี 55 จำนวน 624 คน

4. การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ มีตู้จัดแสดงอุปกรณ์กล้องและเลนส์ ต่างๆ ที่ถูกจัดวางอย่างเป็นระเบียบ โดยเริ่มตั้งแต่ยุคก่อนการถ่ายภาพ, ประวัติศาสตร์ภาพถ่ายภาพแรก จัดแสดงเป็นตู้สำเร็จรูปรอบฝาผนังห้องอย่างสวยงาม เช่น ตู้ของกล้องโกดัก ที่มีการแสดงกล้องตั้งแต่ยุคแรกๆจนถึงยุคปัจจุบัน และมีคอมพิวเตอร์ตามจุดต่างๆ เพื่อให้ข้อมูลเฉพาะของกล้องแต่ละประเภท แต่ขณะที่เยี่ยมชมนั้นคอมพิวเตอร์ไม่ได้เปิดให้ใช้งานทำให้ไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียดได้ ห้องพิพิธภัณฑสถานมีขนาดเล็กและเน้นให้การจัดแสดงกล้องประเภทต่างๆในเชิงลึก จนอาจเรียกได้ว่าเป็นพิพิธภัณฑสถานกล้อง ทางด้านนอกมีห้องที่ติดกันซึ่งเป็นห้องที่บริษัทแคนนอน (cannon) มาจัดทำให้โดยแสดงป้ายนิเทศเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ทางบริษัทแคนนอนได้พัฒนาขึ้น เช่นระบบการทำงานของ EOS ของกล้องรุ่นต่างๆ รวมถึงเครื่องพิมพ์ของบริษัทแคนนอน

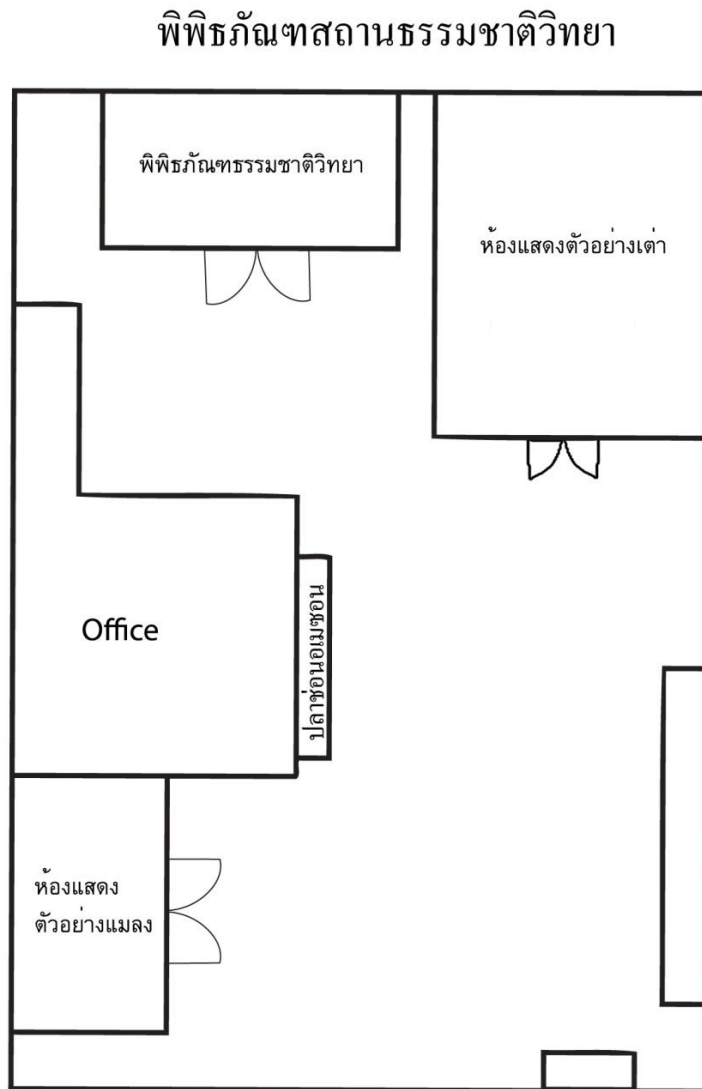
5. การจัดป้ายนิเทศ พบป้ายนิเทศอยู่บ้างตามตู้ต่างๆ แต่ไม่มากนัก เป็นป้ายแบบเรียบง่ายและไม่เน้นข้อมูลทางวิชาการเท่าไรนัก

6. ข้อสังเกตที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ นักศึกษาศิลปะ จะได้ความรู้ของกล้องประเภทต่างๆ ประวัติของกล้องและภาพถ่าย แต่ความรู้เกี่ยวกับการถ่ายภาพนั้นยังไม่มีการจัดแสดงหรืออธิบายอย่างชัดเจน

7. ข้อสังเกตเพิ่มเติม ส่วนมากเด็กนักเรียนจะมาเป็นกลุ่มๆ มาดูงานกลุ่มใหญ่ แต่คนภายนอกก็มีเยี่ยมชมบ้าง เช่น คนต่างชาติ และนักศึกษาจากต่างประเทศ

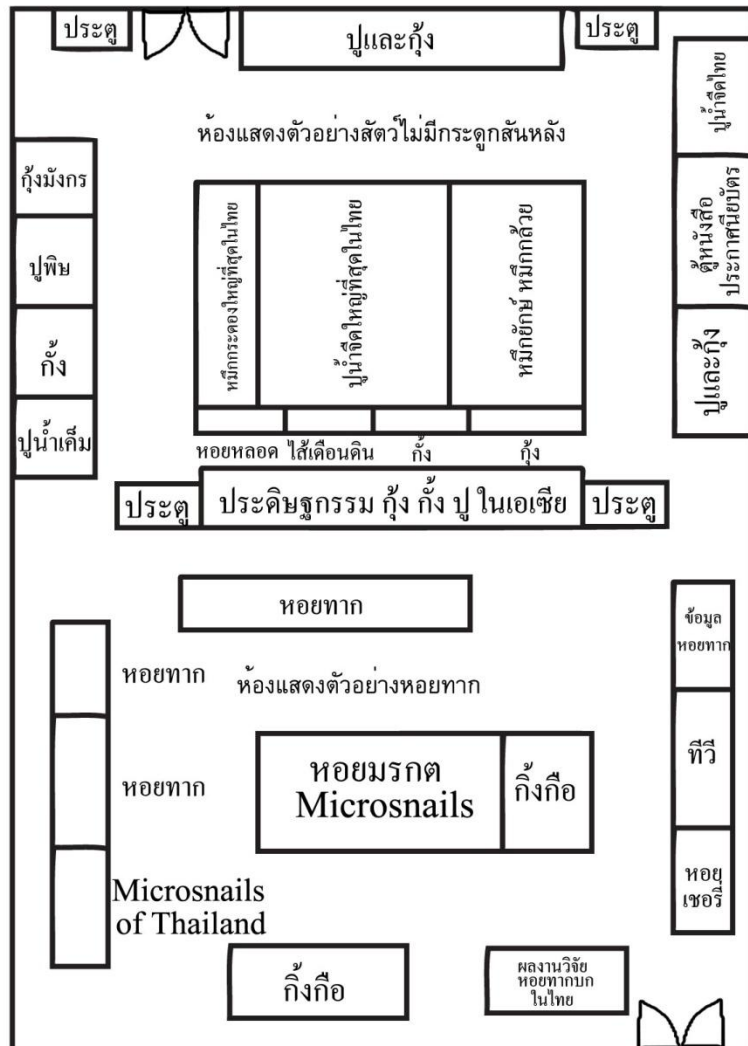
11. พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาตวิทยา

ภาพที่ 25 แผนที่พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาตวิทยา

F2

พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา

F2

ภาพที่ 26 ภาพพิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา

ชั้น 1 ทางขึ้นพิพิธภัณฑ์ มีงูเหลือมขนาดใหญ่จัดแสดงอยู่

ชั้น 2 ห้องโครงกระดูกมนุษย์และสัตว์

ห้องแมลง จัดแสดงตัวอย่างแมลง ผีเสื้อและผีเสื้อ

ห้องจัดแสดงหอยทาก

ห้องจัดแสดงเต่าและตะพาบ

1. สภาพทั่วไป/ลักษณะทั่วไป/บรรยากาศ พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยาตั้งอยู่ที่ตึกชีววิทยา 1 ชั้น 2 ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ ของตัวอาคาร สภาพเป็นห้องโถงพื้นไม้ ใช้พัดลมและไม่มีเครื่องปรับอากาศ ภายในจัดแสดงความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในมุมมองต่างๆ ทั้งเชิงวิชาการ กรอนุรักษ์ ความสัมพันธ์ และการประยุกต์ เช่นโครงกระดูกของสิ่งมีชีวิตต่างๆ เป็นต้น วัตถุประสงค์จัดแสดงจะถูกจัดวางอยู่ในตู้ต่างๆ อย่างเป็นระเบียบและมีไฟสีส้มส่อง ห้องแสดงงานเป็นห้องขนาดใหญ่ถึงแม้ว่าภาพจะเก่าไปตามยุคสมัยแต่ ก็ได้รับการดูแลให้อยู่ในสภาพที่ดี บรรยากาศโดยทั่วไปค่อนข้างเงียบและมีผู้เข้าชมน้อย ระหว่างเยี่ยมชมจะได้กลิ่นการบูรที่ทางพิพิธภัณฑสถานได้วางไว้เพื่อป้องกันแมลงอันเนื่องมาจากซากสัตว์

2. การบริหารจัดการ/ การดูแล มีเจ้าหน้าที่หนึ่งคนที่ทำหน้าที่หน้าคอยเปิดปิดไฟและพัดลม สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมนั้นต้องสอบถามที่ห้องธุรการ 229 ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่บรรยายประจำห้องอยู่ พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยาเปิดให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าชมได้ แต่สำหรับห้องเก็บตัวอย่างที่อยู่ในบริเวณเดียวกันนั้นทางพิพิธภัณฑสถานได้สงวนไว้และต้องทำการขออนุญาตก่อน

3. จำนวนผู้เข้าใช้บริการ/ ต่อวัน/ ต่อเดือน/ ต่อปี ผู้ที่เข้าชมส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษาที่มีความสนใจในธรรมชาติวิทยา นอกจากนี้ยังมีนักเรียน และนักวิทยาศาสตร์ให้การสนใจเข้าเยี่ยมชมจำนวนไม่น้อย จากการสอบถามข้อมูล ผู้เข้าชมในปี 2555 จะอยู่ที่ประมาณ 3525 คน และปี 2554 ซึ่งเป็นปีที่มีการจัดแสดงซากสัตว์ก็ยังมีผู้สนใจเข้าชมถึง 6000 คน

4. การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ ในห้องนิทรรศการหลัก มีการจัดแสดงซากสัตว์กระดูกเป็นตู้ๆแยกชนิด ไม่ว่าจะเป็นสัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์เลื้อยคาน เปลือกหอย รวมทั้งกระดูกมนุษย์ แต่ละตู้จะมีป้ายสีส้มส่องสว่างและป้ายบอกรายละเอียดอธิบายอยู่อย่างชัดเจนมา มีการจำลองเช่นสำหรับไก่ป่าก็มีการจำลองป่าอยู่ในตู้ หรือ นกอยู่ในรัง ตู้จัดแสดงวิวัฒนาการมนุษย์และหัตถกรรมอย่างละเอียด เป็นต้น การจัดแสดงจะแยกเป็นตู้ๆโดยให้ข้อมูลและรายละเอียดไว้อย่างน่าสนใจ ทางพิพิธภัณฑสถานมีการแบ่งออกเป็นห้องย่อยๆซึ่งโดยปกติแล้วจะไม่เปิดให้เข้าชม และต้องติดต่อเจ้าหน้าที่ก่อนล่วงหน้า ซึ่งได้แก่ ห้องแมลง ห้องเต่า ห้องสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลัง และ ห้องหอยทาก หอยอื่นๆ และไส้เดือน

5. การจัดป้ายนิเทศ มีป้ายบอกข้อมูลของสัตว์แต่ละประเภท จัดวางแบบเรียงง่ายตามตู้ตัวอย่าง เป็นระเบียบ มีการให้ความรู้และข้อมูลสำหรับผู้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑสถานเป็นอย่างดี

6. ข้อสังเกตที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ กระดูกหรือร่างของสัตว์ต่างๆ มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ทางศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นความงาม และช่วยให้เกิดการสังเกตความงามของธรรมชาติ นักศึกษา

ศิลปะสามารถเรียนรู้จากโครงสร้างของสัตว์และมนุษย์เพื่อใช้เป็นแบบในการวาดโครงร่าง รูปทรง การใช้สี และทัศนธาตุได้ด้วย

7. ข้อสังเกตเพิ่มเติม สภาพโดยทั่วไปของพิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา เหมือนได้รับการดูแลและปรับปรุงใหม่อยู่เสมอ ทำให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและน่าสนใจ ตัวพิพิธภัณฑ์ไม่ได้ใช้เครื่องปรับอากาศซึ่งอาจมีผลต่อการควบคุมอุณหภูมิของห้องแสดง และความไม่สะดวกสบายของผู้เข้าชม

ภาพที่ 28 ภาพพิพิธภัณฑ์สถานพืช ศาสตราจารย์กสิน สุวะตะพันธุ์

พิพิธภัณฑ์สถานพืช ศาสตราจารย์กสิน สุวะตะพันธุ์ มีผู้จัดแสดงขวดโหลตัวอย่างเมล็ดพันธุ์
พืชพร้อมชื่อ

1. สภาพทั่วไป/ลักษณะทั่วไป/บรรยากาศ พิพิธภัณฑสถานพืช ศาสตราจารย์กสิน สุวะตะ พันธุ์ ตั้งอยู่ที่ชั้น 4 อาคารพฤกษศาสตร์ ซึ่งเป็นอาคารเก่า มีทางเข้าออกค่อนข้างลำบาก บรรยากาศโดยรวมเงียบสงบ ทางเข้าพิพิธภัณฑสถานมีป้ายนิทรรศการเพื่อบอกรายละเอียด ส่วนตัวพิพิธภัณฑสถานเป็นที่เก็บตัวอย่างพันธุ์ไม้ไทย โดยเฉพาะพันธุ์ไม้ที่มีชื่อเสียงมากคือ กัลยไม้ อาจกล่าวได้ว่ามีจำนวนพันธุ์ไม้มากที่สุดในประเทศไทย พิพิธภัณฑสถาน มีการจัดใช้ตู้จำนวนมาก โดยแบ่งเป็นตู้เก็บพืชดอง และตู้เก็บพืชแห้ง ภายในห้องมีการควบคุมอุณหภูมิให้อยู่ที่ประมาณ 20 องศาเซลเซียส มีการควบคุมเรื่องความชื้นและการเข้ามาของแมลง จึงมีการเปิดแอร์ตลอดเวลา แบบสลับตัวสลับกัน และบังคับให้ผู้เข้าชมถอดรองเท้า แต่เนื่องจากตัวพิพิธภัณฑสถานถูกใช้เป็นห้องทำงานด้วยจึงทำให้การควบคุม อุณหภูมิ ความชื้นและแมลง เป็นไปได้ไม่มีประสิทธิภาพนัก สำหรับการจัดแสดงพิพิธภัณฑสถาน พื้นที่ภายในห้องค่อนข้างเล็กและจำกัด มีการแบ่งส่วนเป็นห้องปฏิบัติการวิจัย ห้องทำงาน ส่วนเก็บอุปกรณ์วิจัย และห้องหนังสือสำหรับการค้นคว้าข้อมูล

2. การบริหารจัดการ/ การดูแล มีเจ้าหน้าที่และพิพิธภัณฑสถาน เพียงคนเดียว ซึ่งในขณะนั้นคือคุณปริชญ์นุช กลิ่นรัตน์ นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ ที่สามารถตอบปัญหาและแนะนำข้อมูลเกี่ยวกับพืช

3. จำนวนผู้เข้าใช้บริการ ผู้ที่เข้าชมส่วนใหญ่เป็นนักพฤกษศาสตร์ทั้งที่เป็นคนไทยและที่เป็นชาวต่างชาติ บุคคลคนทั่วไปไม่ค่อยสนใจเท่าไรนักเนื่องจากเป็นพิพิธภัณฑสถานเฉพาะทาง ส่วนการเข้าชมแบบหมู่คณะมีบ้างแต่ไม่บ่อยนัก เช่น นักวิทยาศาสตร์จากต่างประเทศ, นักเรียนที่อยู่ในโครงการพฤกษศาสตร์ “นักพฤกษศาสตร์น้อย” ,นิสิตภาควิชาพฤกษศาสตร์จากมหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นต้น สำหรับผู้เข้าชมงานจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงเรียนทั่วไป เช่น โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน, โรงเรียนอนุบาลมิตรเด็ก, โรงเรียนพิษณุโลกวิทยาคม ปี 53 - 8คณะ, ปี 54-5คณะ, ปี 55-15คณะ, ปี56-3คณะ (คณะบุคคล)

4. การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ แบ่งเป็น 3 ส่วน 1) โซนเก็บพืชแห้ง เก็บอยู่ในแฟ้มเป็นกลุ่มรวมกัน โดยเรียงตามลำดับอักษรภาษาอังกฤษ มีสไลด์พรรณไม้เพื่อการศึกษาและการวิจัย เก็บอยู่ในตู้เหล็กจัดเรียงเป็นแถวๆเพื่อสะดวกในการค้นหา นอกจากนี้ยังมีตู้สำหรับพืชสมุนไพร ที่มีป้ายแสดงถึงตัวยารักษาโรคต่างๆเป็นภาษาไทยอีกด้วย 2) โซนพืชดอง จะเป็นพืชที่ดองเก็บอยู่ในขวดโหล วางเรียงกันอยู่ในตู้กระจก โดยมีป้ายบอกชนิดพันธุ์ของพืช ส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษและใช้ศัพท์ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อความเป็นสากล แต่การจัดเรียงขวดโหลยังไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยเท่าไรนัก ทำให้การค้นหาค่อนข้างใช้เวลา 3) ส่วนงานนิทรรศการด้านนอก เพื่อแสดงพันธุ์ไม้เพิ่มเติม มีโปสเตอร์และตู้แสดง ที่วางจัดตั้งแต่ทางขึ้นบันได สภาพโดยทั่วไป มีดี ทรวดโถมและมีฝุ่นจับ ไม่ค่อยมีคนเยี่ยมชม

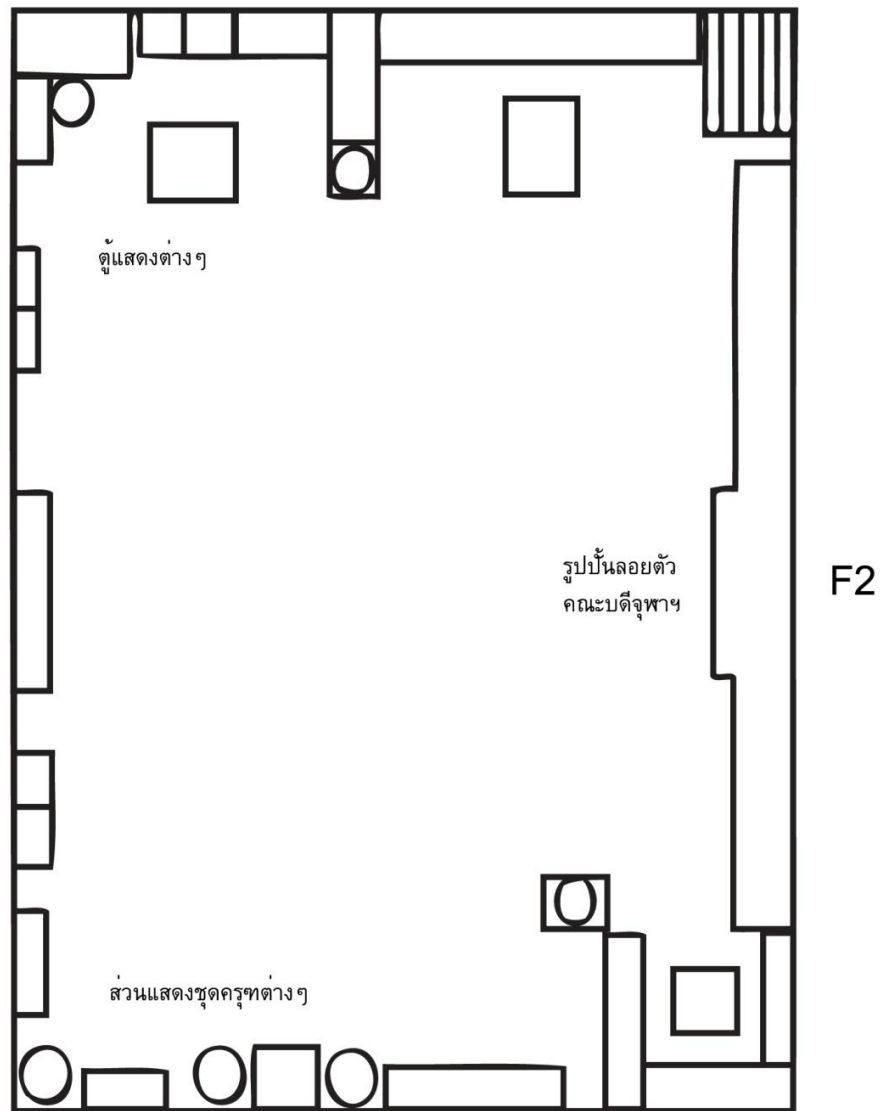
5. การจัดป้ายนิเทศ ในห้องมีป้ายภาษาไทย ติดด้านข้างตู้ชนิดหนอย เช่น ตู้กล้วยไม้เมืองไทย ก็จะมีการติดบรรยายรายละเอียดชนิดหนอย โดยรวมค่อนข้างยากต่อการทำความเข้าใจของบุคคลทั่วไป 1) ป้ายนอกห้องทางด้านหน้า จะเป็นป้ายที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ เพื่อบอกพื้นที่ใช้สอย 4 ส่วนคือ ห้องนิทรรศการ, ห้องเก็บตัวอย่าง, ห้องเตรียมตัวอย่างและห้องสมุดและฐานข้อมูลพรรณไม้ สำหรับประเภทตัวอย่างที่เก็บ ได้แก่ พันธุ์ไม้แห้ง, ตัวอย่างดอง, ผลิตผลจากพืช, เอกสารต่างๆ, ตัวอย่างผลและเมล็ด, ภาพพันธุ์ไม้ และ สไลด์ตัวอย่างละของเรณูและสปอร์

6. ข้อสังเกตที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ พันธุ์ไม้ที่จัดแสดงในขวดโหล สามารถเป็นแรงบันดาลใจให้นักศึกษาศิลปะได้ ด้วยการสังเกตรูปทรง พื้นผิว สี และสามารถใช้เป็นแบบในการ วาดภาพ (drawing) ได้

13. หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 29 แผนที่หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 30 ภาพหอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ห้องจัดแสดงนิทรรศการหมื่นเวียนชั้น 1

ตัวอย่างเครื่องซึ่งตวงวัด สำหรับการเรียนในสมัยก่อน

ชั้น จัดแสดงรูปปั้นลอยตัวหน้าอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

จัดแสดง ชุดครูยที่มีประวัติความเป็นมาและความสำคัญต่างๆ พร้อมคำอธิบาย

1. สภาพทั่วไป/ลักษณะทั่วไป/บรรยากาศ มีสถานที่ทำการแยกเป็น 2 แห่ง คือ ตึกจักรพงษ์ อยู่ตรงข้ามหอนาฬิกา อยู่ระหว่างคณะวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ ใช้เป็นสถานที่ทำงาน สำนักงาน จัดนิทรรศการถาวรและชั่วคราว และเป็นพิพิธภัณฑ์แสดงสิ่งของที่มีคุณค่าในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และห้องเอกสารจดหมายเหตุชั้น 15 อาคารบรมราชกุมารี อยู่ระหว่างคณะศิลปกรรมศาสตร์และอาคารมหาจักรีสิรินธร ซึ่งเป็นสถานที่เก็บเอกสาร หนังสือ สื่อโสตทัศนศึกษา และให้บริการเอกสารจดหมายเหตุ ในส่วนตึกจักรพงษ์บรรยากาศภายนอกเป็นตึกทรงไทยประยุกต์ ภายในติดเครื่องปรับอากาศทั้ง 2 ชั้น ให้ความสะดวกสบาย มีการจัดมุมต่างๆ ประดับอย่างสวยงาม

2. การบริหารจัดการ/ การดูแล มีเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลและสามารถเข้าไปติดต่อสอบถาม คอยอำนวยความสะดวกแก่ผู้เข้าชมเป็นอย่างดี และผู้เชี่ยวชาญทางด้านเอกสารประวัติจุฬา

3. จำนวนผู้เข้าใช้บริการ ผู้ที่เข้าชมส่วนใหญ่เป็นนิสิตชั้นปี 1 ของแต่ละคณะที่มีการพามาเพื่อให้เรียนรู้ ทำความรู้จัก และสร้างความภาคภูมิใจในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ภายในแบ่งเป็น 2 ชั้น ชั้นแรกเป็นที่จัดนิทรรศการชั่วคราวจะมีการเปลี่ยนเนื้อหาที่จัดแสดงตามวันสำคัญต่างๆ และมีตู้จัดแสดงเครื่องมือการเรียนการสอนสมัยก่อน เช่น เครื่องคิดเลขแบบเก่า เครื่องชั่งตวงวัดสมัยก่อน เป็นต้น ชั้น 2 เป็นสำนักงานและที่จัดแสดงนิทรรศการถาวร มีการจัดแสดงรูปปั้นลอยตัวของอภินิหารบดีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พระแก้วซึ่งจำลองจากพระแก้วองค์จริงที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเป็นพิจิตรเรขา (สัญลักษณ์ประจำรัชกาล) ประจำพระองค์ ชุดครุยที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และพระองค์เจ้าสิริวรรณวลี ได้เคยสวมใส่จัดแสดงอยู่ตามมุมต่างๆ มีการจัดแสดง และตู้โชว์ของจัดแสดงที่ทำจากไม้เนื้อดี ส่วนห้องเอกสารจดหมายเหตุชั้น 15 อาคารบรมราชกุมารี ให้บริการเอกสาร หนังสือ फिल्म ภาพ วัสดุ สิ่งของที่มีค่าเกี่ยวกับประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำหรับผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้า

5. การจัดป้ายนิเทศ ในส่วนของนิทรรศการชั่วคราวจะมีการจัดบอร์ดและให้คำอธิบายเป็นอย่างดี ส่วนนิทรรศการถาวรมีป้ายอธิบายบอกรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุแต่ละชิ้นได้อย่างดี

6. ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ สามารถศึกษาโครงสร้างภายนอกตึก ลวดลายไทยในทางศิลปะได้ และสามารถเขียนภาพวิจิตรทัศนศึกษาจักรพงษ์เป็นแบบ

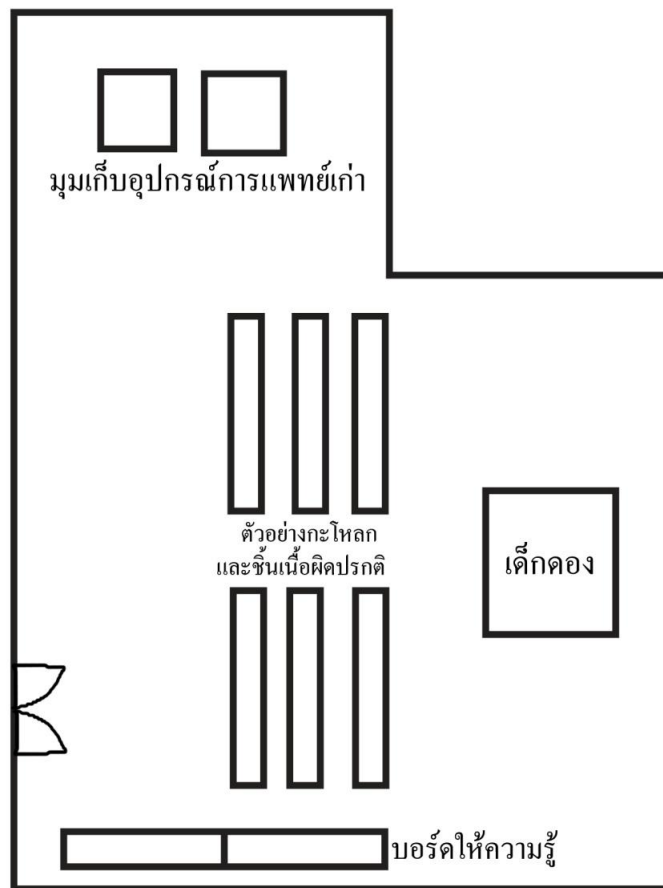
14. พิพิธภัณฑ์สถานธรณีวิทยา

หมายเหตุ มีการปิดปรับปรุงสถานที่

15. พิพิธภัณฑ์กุมารศาสตร์

ภาพที่ 31 แผนที่พิพิธภัณฑ์กุมารศาสตร์

พิพิธภัณฑ์สถานกุมารเวชศาสตร์

ภาพที่ 32 ภาพพิพิธภัณฑ์กุมารศัลยศาสตร์

ตัวอย่างทารกที่มีความผิดปกติ

ตัวอย่างทารกที่มีความผิดปกติ

ตัวอย่างทารกที่มีความผิดปกติ

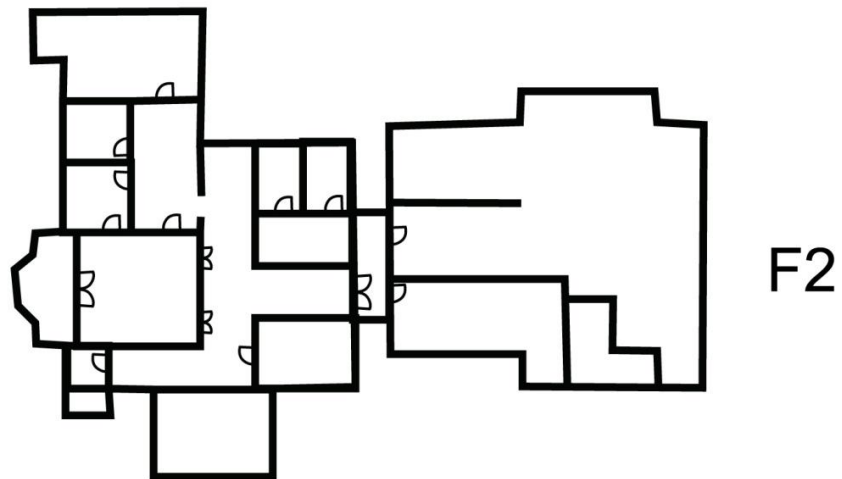
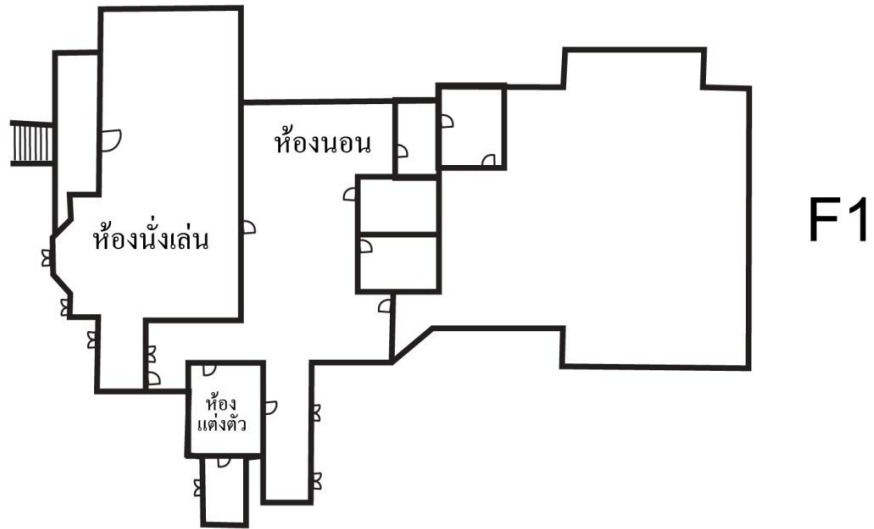
ตัวอย่างชิ้นเนื้อที่มีความผิดปกติ

1. สภาพทั่วไป/ลักษณะทั่วไป/บรรยากาศ พิพิธภัณฑ์สถานกุมารศาสตร์ตั้งอยู่ที่ตึกสิรินธร ชั้นล่าง ข้างห้องบรรยายพาหุรัด เปิดทำการให้ชมเฉพาะโอกาสพิเศษเป็นครั้งคราว จึงต้องติดต่อขอเข้าชมล่วงหน้า เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดเก็บอุปกรณ์สำหรับแสดงประวัติความเป็นมาในด้านกุมารศาสตร์ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนอย่างชัดเจน คือ ส่วนหนึ่งเป็นสถานที่สำหรับจัดแสดงตัวอย่างและการบรรยายในเชิงวิเคราะห์ เช่น การตรวจโรค การวินิจฉัย และการรักษาโรค มีชั้นวางวัตถุจำพวกตัวอย่างขึ้นเนื้อตามอาการต่างๆ แต่คำอธิบายยังไม่ชัดเจนนัก และใช้ป้ายเป็นภาษาอังกฤษและศัพท์เฉพาะทาง และส่วนที่ 2 เป็น สถานที่สำหรับจัดแสดงอุปกรณ์ด้านการวินิจฉัย โคมไฟ และเครื่องมือสำหรับการผ่าตัดซึ่งปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้ว เช่น เครื่องกรองน้ำรุ่นแรกของโรงพยาบาล เป็นต้น
2. การบริหารจัดการ/ การดูแล มีอาจารย์ ไพศาล เป็นผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์เพียงคนเดียว ส่วนตัวอย่างวัตถุได้รับการบริจาคจากคนไข้
3. จำนวนผู้เข้าใช้บริการ ผู้เข้าชมส่วนมากเป็นนิสิตนักศึกษาแพทย์ ภาควิชาศัลยกรรมศาสตร์ พยาบาล พยาบาลฝึกหัด และพยาบาลที่จะผ่าตัด ส่วนผู้เข้าชมที่เป็นนักเรียนนั้นยังไม่มี
4. การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ มีตู้แบบเปิดโล่งจัดแสดงวัตถุให้เห็นได้รอบด้าน และแบ่งเป็นจัดวางหัวกะโหลก ขึ้นเนื้อ และมุมด้านที่จัดวางเด็กดอง ภายในห้องจัดแสดง ยังเก็บอุปกรณ์ทางการแพทย์ ชุดเครื่องมือผ่าตัดรวมไว้ในห้องด้วยแต่ไม่มีการนำมาจัดแสดง
5. การจัดป้ายนิเทศ มีป้ายบอกชนิดของวัตถุจัดแสดงเป็นศัพท์เฉพาะทาง และไม่มีคำอธิบาย มีการติดภาพวาดของศิลปินอังกฤษที่วาดภาพเด็กไว้ในห้อง
6. ข้อสังเกตที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ นักศึกษาศิลปะ สามารถเรียนรู้จากโครงรูปธรรมชาติ และนำไปประยุกต์ใช้กับงานศิลปะได้

16. พระตำหนักดารารัณมย์

ภาพที่ 33 แผนที่พระตำหนักดารารัณมย์

พระตำหนักดารารัณมย์

ภาพที่ 34 ภาพพระตำหนักดารากรมย์

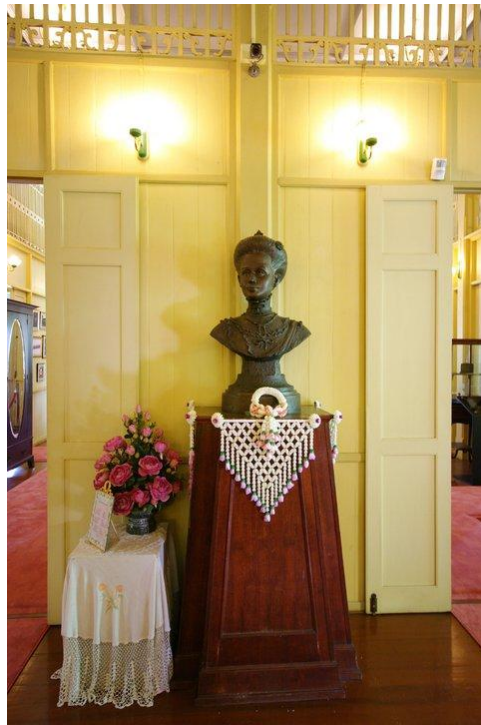
เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้รับแขกของพระตำหนักดารากรมย์

ห้องบรรทม

ห้องนั่งเล่น

ภาพถ่ายขาวดำของเจ้าดารารัศมี

1. สภาพทั่วไป/ลักษณะทั่วไป/บรรยากาศ ชั้นบนประกอบด้วย 1) โถงทางเดิน จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับพระปฐมวงค์ พระประวัติ พระตำหนักที่ประทับในพระราชชายาเจ้าดารารัศมีพระตำหนักดาราภิรมย์ 2) ห้องรับแขก จัดแสดงของถวายอันเกี่ยวเนื่องกับพระราชชายาเจ้าดารารัศมี และเครื่องเรือนร่วมสมัย 3) ห้องบรรทม จัดแสดงของถวายอันเกี่ยวเนื่องกับพระราชชายาเจ้าดารารัศมี และเครื่องเรือนร่วมสมัย 4) ห้องพักผ่อนพระอิริยาบถ จัดแสดงงานชาม เครื่องเสวย ของใช้ส่วนพระองค์ และเครื่องดนตรี 5) ห้องจัดแสดงพระกรณียกิจ ด้านการศาสนา ด้านการเกษตร และด้านศิลปะศาสตร์ 6) ห้องจัดแสดงชุดเครื่องทรง ผ้าทอที่พระราชชายาทรงออกแบบลวดลายและส่งเสริมการทอ ชุดการแสดงที่พระราชชายาได้ทรงฟื้นฟูและทรงดัดแปลงศิลปะภาคกลางให้เข้ากับศิลปะภาคเหนือ 7) ห้องสงฆ์ และชั้นล่าง จัดแสดงเครื่องมือเกษตร ที่ทรงใช้ในการทดลองการเกษตรแผนใหม่ในสวนเจ้าสหาย นอกจากนี้ยังมีเครื่องทอผ้า ซึ่งใช้ทอผ้าสำหรับพระราชชายาโดยเฉพาะ บรรยากาศสงบ สะอาด ร่มรื่นด้วยต้นไม้และสนามหญ้าในบริเวณโดยรอบ ภายในอาคารมีความโปร่งแสงสว่างเพียงพอ เนื่องจากมีหน้าต่างหลายบานและมีการจัดไฟให้เห็นวัตถุได้ชัด

2. การบริหารจัดการ/ การดูแล มีเจ้าหน้าที่ดูแลทั้งหมด 5 คน ประกอบด้วย บัญชี ช่าง ธุรกร นักวิชาการ เป็นพนักงานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และขึ้นตรงกับสำนักงานศิลปวัฒนธรรม

3. จำนวนผู้เข้าใช้บริการ ส่วนใหญ่เป็น นักเรียนนักศึกษา มาทัศนศึกษานักเรียนชั้นประถมและมัธยม นักศึกษา คณะวิชาการท่องเที่ยว คณะสถาปัตยกรรม ส่วนมากจะมาวันเสาร์ อาทิตย์ ฤดูท่องเที่ยวที่คนมามากที่สุดต่อเดือน ประมาณ 2500 คน และในช่วงพฤษภาคมถึงตุลาคมลดน้อยลงเกือบครึ่งเหลือเพียง 1000 คนโดยนับจากยอดการจำหน่ายบัตร ส่วนนักศึกษาเข้าชมได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายรวมแล้วต่อปี ประมาณ 1000-2000 คน

4. การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ การจัดแสดงภายในจะถูกจัดไว้ตามแบบเดิมที่เคยเป็นยกเว้นห้องพระและห้องชุดเครื่องทรงที่ปรับปรุงใหม่ สิ่งของและวัตถุที่อยู่ในตู้โชว์จะเป็นของเก่า ส่วนเฟอร์นิเจอร์เป็นของที่ทำเข้ามาใหม่

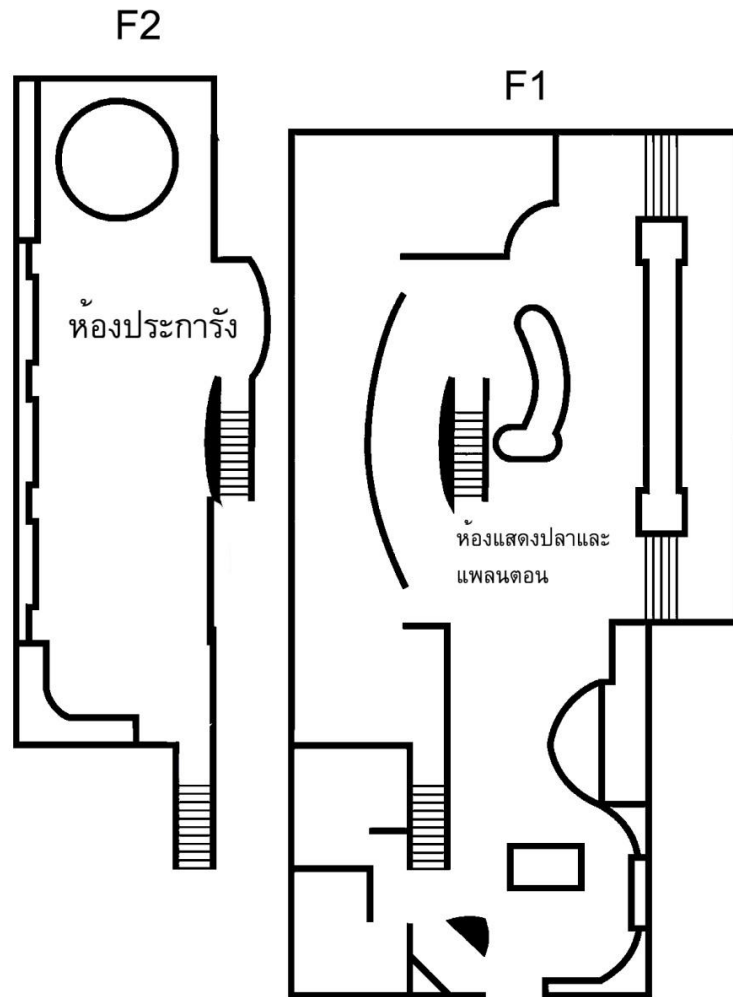
5. การจัดป้ายนิเทศ มีป้ายบอกประวัติพระตำหนักพร้อมรูปถ่ายประกอบ และคำอธิบายคร่าวๆ ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ ที่รูปต่างๆจะมีคำอธิบายประกอบ

6. ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ ได้ชมรูปถ่ายภาพขาวดำ ศึกษาส่วนประกอบของเรือนไม้ ได้รับแรงบันดาลใจจากสถานที่หรือวัตถุจัดแสดงกลับไปศึกษาเพิ่มเติมต่อ ภาพวิจิตรทัศน์ที่ร่วมรื่นสวยงาม ได้รับความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สามารถเชื่อมโยงเข้ากับประวัติศาสตร์ศิลป์ได้

7. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้ดูแลสามารถดูแลนักท่องเที่ยวและให้ข้อมูลได้อย่างถูกต้อง

17. พิพิธภัณฑ์ชลทัศน์สถาน

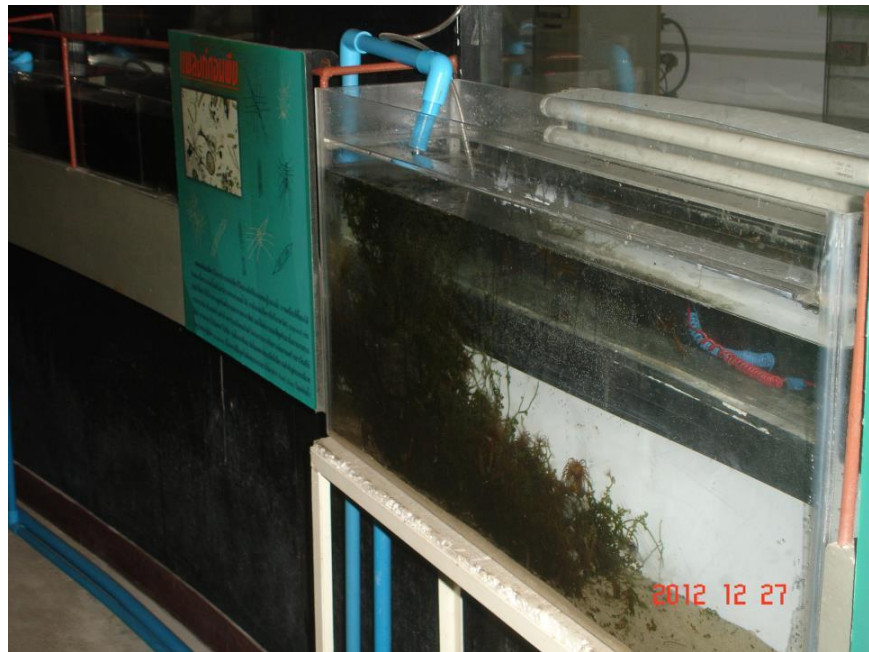
ภาพที่ 35 แผนที่พิพิธภัณฑ์ชลทัศน์สถาน

ภาพที่ 36 ภาพพิพิธภัณฑ์शलทัศน์สถาน

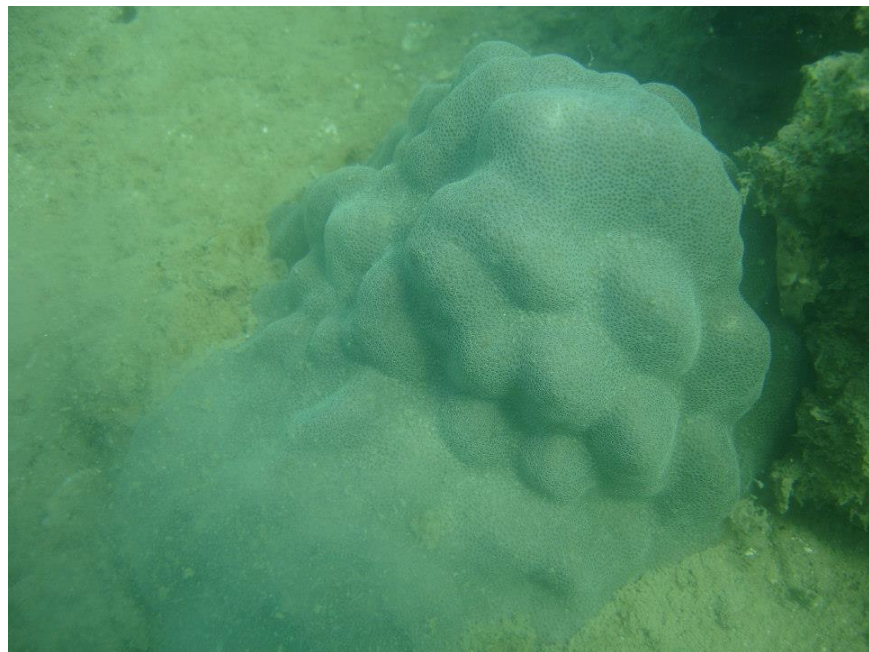
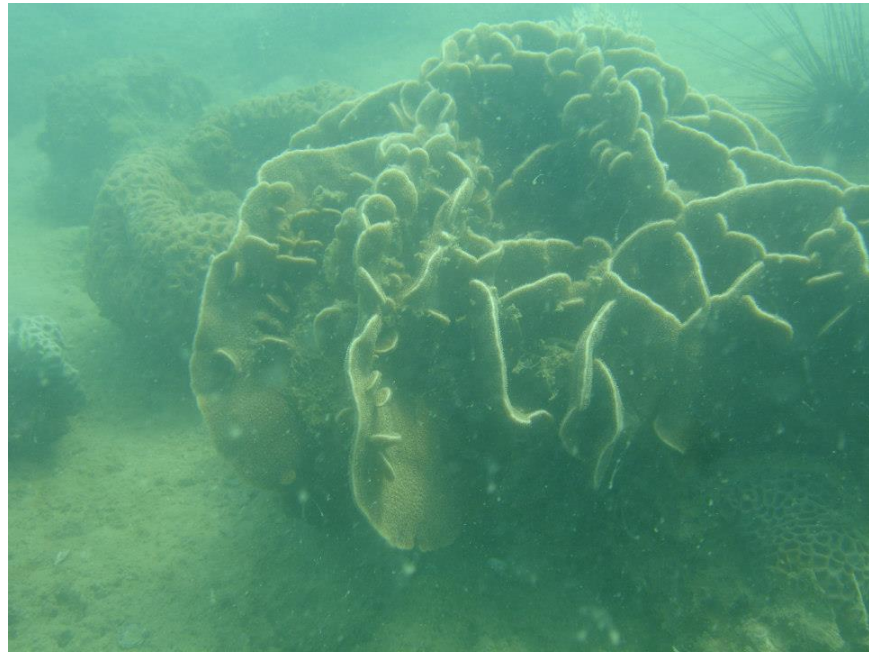

มูม Touch Tank สามารถสัมผัสปลาในบ่อได้

บ่อเพาะพันธุ์สัตว์ทางทะเล

ตัวอย่างปะการังสมอง

1. สภาพทั่วไป/ลักษณะทั่วไป/บรรยากาศ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เป็นพิพิธภัณฑสถานที่เกี่ยวข้องกับท่าเล ตั้งขึ้นเพื่อให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและบริเวณหมู่เกาะสีชัง
2. การบริหารจัดการ/ การดูแล ทางพิพิธภัณฑสถานได้มีการจัดเตรียมบุคลากรเพื่อให้สามารถดูแลผู้เข้าชมได้อย่างทั่วถึง โดยแบ่งเป็น 1) วิทยากรที่มีความรู้ และสามารถอธิบายตอบคำถามสำหรับผู้สนใจได้เป็นอย่างดี 2) ยุวมัคคุเทศก์ ที่มีความเข้าใจอย่างดีในตัวพิพิธภัณฑสถาน 3) บุคลากรอื่นๆที่คอยให้บริการในพิพิธภัณฑสถาน
3. จำนวนผู้เข้าใช้บริการ จากข้อมูลผู้เข้าชมพิพิธภัณฑสถานปีงบประมาณ 2555 พบว่ามีผู้เข้าชม 28,958 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2553 และ ปี 2554 โดยช่วงที่มีผู้เข้าชมมากที่สุดคือ ช่วงเดือน เมษายน และพฤษภาคม ซึ่งผู้เข้าชมส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ที่พึงพอใจมากถึงพึงพอใจมากที่สุด ผู้ที่เข้าชมโดยส่วนมากจะมาเป็นหมู่คณะ เช่น โรงเรียน หน่วยงานราชการ รายการโทรทัศน์ กลุ่มนักวิจัย และกลุ่มนักศึกษาจากมหาวิทยาลัย เป็นต้น
4. การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ ภายในพิพิธภัณฑสถานแบ่งออกเป็น 9 ส่วน คือ ส่วนเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ส่วนสถาบันวิจัยทรัพยากรทางน้ำ โดยมีการจัดเป็นบอร์ดนิทรรศการเรื่องที่น่าสนใจต่างๆ เช่น ภาวะโลกร้อน และ วันวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ส่วนโรงหนังขนาดเล็ก ที่แนะนำเกาะสีชัง ส่วนระบบนิเวศหาดทรายและนิเวศหาดหิน ส่วนแพลงก์ตอนและความสำคัญในระบบนิเวศทางทะเล ส่วนพันธุ์สัตว์น้ำ ซึ่งมีการจัดแสดงตู้ปลา Touch Tank หรือการนำสัตว์น้ำมาแสดงให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เช่น แมงดาทะเล ปลิงขาว เป็ชตัน ส่วนที่เป็นสัตว์เศรษฐกิจ มิตรของสิ่งแวดล้อม มีการจัดแสดงพันธุ์หอยเป่าฮือไว้ในอาคาร ส่วนที่จัดแสดงปะการังและดอกไม้ทะเลที่ยังมีชีวิต ซึ่งจัดไว้บริเวณประตูทางออกด้านหลังอาคาร
5. การจัดป้ายนิเทศ มีป้ายบอกชนิดพันธุ์สัตว์น้ำ
6. ข้อสังเกตที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ ผู้เข้าชมจะได้รับเนื้อหาความรู้ที่เป็นวิชาการอย่างมาก นอกจากนี้การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดยังสามารถทำให้ผู้เข้าชมได้รับสุนทรียภาพทางสายตาต่างๆอันได้แก่ การมองเห็น การสัมผัส เสียง และกลิ่น อีกด้วย
7. ข้อสังเกตเพิ่มเติม เนื่องจากเป็นพิพิธภัณฑสถานที่ต้องการให้ผู้เข้าชมได้สัมผัสถึงธรรมชาติอย่างแท้จริง ภายในพิพิธภัณฑสถานจึงไม่เปิดเครื่องปรับอากาศ

ภาพที่ 38 ภาพพระจุฑาธุชราชฐาน

สะพานอัมพวงค์

เรือนไม้ริมทะเล

บ่อน้ำในเขตพระจุฑาธุชราชฐาน

เรือนอภิรมย์

วัดอัมพวงคนิคมิต

เรือนผ่องศรี

1. สภาพทั่วไป/ลักษณะทั่วไป/บรรยากาศ พื้นที่กว้าง อาจต้องใช้รถโดยสารในการเดินทาง รอบ เพื่อความสะดวก ที่ที่เราจะพบเห็นได้ที่แรกคือ เรือนไม้สี่เหลี่ยมทึบทะเล เรือนอภิมภิม เรือนผ่องศรี เรือนวัฒนา ลานสงฆ์ วัดอัมรินทร์คณิศร แต่ละที่เชื่อมต่อกันด้วยทางเดินที่ไม่ใหญ่มาก ร่มรื่นไปด้วย ต้นไม้ สัญลักษณ์ที่เด่นคือต้นลำต้นทมิ ที่จะเรียงรายอยู่ทั่วทางเดิน

2. การบริหารจัดการ/ การดูแล มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยตั้งแต่ทางเข้า คอยให้ข้อมูล และคำแนะนำในการเที่ยวชมเกาะ และใช้พื้นที่ พนักงานเป็นเจ้าหน้าที่คนพื้นที่ดูแล และรายงาน ข้อมูลและปัญหาต่างๆขึ้นตรงกับสำนักงานศิลปวัฒนธรรม

3. จำนวนผู้เข้าใช้บริการ ผู้ที่เข้าชมส่วนใหญ่เป็นท่องเที่ยวภายนอก และนักเรียนจากทั้งบน เกาะสี่ซั้งเองและนักเรียนภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง ส่วนนิสิต จะมีนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ที่เข้าใช้สำหรับการเรียนการสอน การวาดภาพสีน้ำ และสีน้ำมัน ภาพวิจิตรทวิตรศน์ทะเล และนิสิตจากวิชา สี่ซั้งศึกษา เป็นวิชาเลือกของคณะวิทยาศาสตร์ ประกอบไปด้วยนิสิตหลายคน

4. การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ มีสถานที่ท่องเที่ยวหลายจุด ประกอบด้วย พระที่นั่งมณฑลรัตนโรจน์ สะพานอัมรินทร์ วัดอัมรินทร์คณิศร ต้นพระศรีมหาโพธิ์ เรือนอภิมภิม เรือนผ่องศรี เรือนวัฒนา เรือนไม้ริมทะเล พลับพลารัชกาลที่ 5 เจดีย์เหลี่ยม หินระฆัง ศาลศรีชโลธรเทพ จุดชมวิว ลานสงฆ์ ทางภายในเขตพระจุฑาธุชราชฐาน บันไดภายในเขตพระจุฑาธุชราชฐาน บ่อน้ำภายในเขตพระจุฑาธุชราชฐาน เนินมะขามและพุ่มยี่สุ่นหาย ฉายปราบลายสวณ กระรอกขาว ต้นไม้ภายในเขตพระจุฑาธุชราชฐาน ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

5. การจัดป้ายนิเทศ มีป้ายบอกทาง และป้ายคำอธิบายว่าเรือนอะไรเป็นอะไร เคยเป็นที่อยู่ของใครมาก่อน มีประวัติความเป็นมา และชี้บอกทางตามจุดสำคัญๆ

6. ข้อสังเกตที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ นักเรียนศิลปะสามารถซึมซับความเป็นธรรมชาติของวิจิตรทัศน์ สามารถสังเกตความงามของธรรมชาติ สามารถเรียนรู้เกี่ยวกับสถาปัตยกรรม ส่วนประกอบของเรือนไทย ภูมิทัศน์ของต้นไม้ที่แปลกตาไปจากต้นไม้ในเมือง วิถีชีวิตชาวทะเล

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ

สถานภาพทั่วไปของอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ

สถานภาพทั่วไปของอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ จำนวน 12 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 9 คน เพศหญิงจำนวน 3 คน อายุอยู่ระหว่างช่วงอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 6 รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 31 – 40 ปีจำนวน 4 คน และช่วงอายุระหว่าง 51 – 60 ปีจำนวน 2 ตามลำดับ วุฒิการศึกษาจบปริญญาโทจำนวน 10 คน และวุฒิกการศึกษาจบปริญญาเอกจำนวน 2 คน สำเร็จการศึกษาจากคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และจากที่อื่นๆ จำนวน 3 คนเท่ากัน รองลงมาคือสำเร็จการศึกษาจากคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์และคณะนิเทศศาสตร์ จำนวน 2 คนเท่ากัน มีประสบการณ์ในการสอนศิลปะ/ศิลปศึกษาระหว่าง 6 - 10 ปี จำนวน 4 คน รองลงมาคือมีประสบการณ์ในการสอนศิลปะ/ศิลปศึกษาระหว่าง 25 – 30 ปีขึ้นไปจำนวน 3 คน มีประสบการณ์ในการสอนศิลปะ/ศิลปศึกษาระหว่าง 1 – 5 ปี ระหว่าง 11 – 15 ปี และระหว่าง 16 – 20 ปี จำนวน 1 คนเท่ากัน มีตำแหน่งทางวิชาการคืออาจารย์จำนวน 7 คน รองลงมาคือผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 3 คน และรองศาสตราจารย์จำนวน 2 คน

พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่มีการใช้ในการเรียนรู้ทางศิลปะเรียงตามลำดับคือ หอประวัติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการใช้มากที่สุด 6 วิชา รองลงมาคือ เรือนไทยและหอศิลป์จามจุรีแห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 3 วิชา เท่ากัน พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพและหอศิลป์วิทยนิทรรศน์ 2 วิชา เท่ากัน และพระจุฑาธุชราชฐาน ห้องสมุดดนตรีไทย พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย อาคาร ศิลปวัฒนธรรม 1 วิชา เท่ากันอาจารย์เห็นด้วยและคิดว่าพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มีความเหมาะสมในการนำมาใช้ในการเรียนรู้ทางศิลปะ และเน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจ ได้ศึกษาจากของจริง และได้รับแรงบันดาลใจในการทำงาน มีมุมมองที่หลากหลายออกไปโดยไม่เน้นทางด้านทักษะ ความ คิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ ทางศิลปะมีความคิดเห็นต่างๆ กันดังนี้ คือส่วนใหญ่เห็นด้วยเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ เพราะผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานที่จริง ของจริง

เพราะการได้เรียนรู้จากสถานที่ดั้งเดิมมีคุณค่าทางจิตใจมากกว่า สอดคล้องกับแนวความคิดของ Chapman (1978) สนับสนุน ความคิดเรื่องการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ไว้ว่า นักเรียนควรที่จะได้เรียนรู้การวิเคราะห์หรืออภิปรายเกี่ยวกับผลงานศิลปะ โดยการได้สัมผัสกับงานศิลปะที่เป็นของจริง ของศิลปินหรือผลงานประติมากรรมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมด้วยการจัดการศึกษานอกสถานที่ โดยการไปเข้าชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ห้องแสดงภาพ และการไปเยี่ยมชมสตูดิโอปฏิบัติงานของศิลปิน และสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง นิสิตได้เปิดกว้าง ได้รับแรงบันดาลใจ การเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เป็นประโยชน์ต่อนิสิต เห็นด้วยในแง่เป็นพื้นที่ที่ดีในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งนิสิตควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอย่างคุ้มค่า แต่บางท่านมีความเห็นด้วย เพียงแต่ในรายวิชาที่อาจารย์บางท่านสอนยังไม่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องและตรงกับเนื้อหาที่พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์จัดแสดง

ปัญหาเรื่องการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับปัญหาในเรื่องการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ มีดังนี้ ส่วนมากเป็นเรื่องการขาดการบริหารจัดการที่ดี รวมถึงการให้ความสำคัญและงบประมาณ เรื่องที่ตั้งและประเภทในการจัดแสดง การขาดการประชาสัมพันธ์ เนื้อหาที่จัดแสดงขาดความแปลกใหม่ น่าสนใจ ขาดจุดเด่นของแต่ละที่ นิสิตมีความใฝ่รู้น้อยลงไม่เห็นคุณค่าและนิยมศึกษาหาความรู้ผ่าน website มากกว่าการชมของจริง

ข้อเสนอแนะเรื่องการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ มีดังนี้ คือ เรื่องที่การที่พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ควรเห็นคุณค่าและความสำคัญขององค์กรตนเอง มีการปรับรูปแบบพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในมหาวิทยาลัยให้เหมาะกับการเรียนรู้ อย่างง่าย เพื่อบุคลากรภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พยายามบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่มีอยู่ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้มีคุณค่า จัดบุคลากรผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่ดี โดยเฉพาะ เลือบบางเรื่องมาจัดแสดงสำหรับผู้สนใจเป็นพิเศษ จัดนิทรรศการหมุนเวียนควบคู่ไปกับนิทรรศการถาวรที่มีอยู่ มีกิจกรรมเสริม พัฒนาสื่อ และการประชาสัมพันธ์ ควรพัฒนารูปแบบสิ่งแวดล้อมของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ควรมีกิจกรรมระหว่างพิพิธภัณฑ์ มีการไปจัดนิทรรศการภายนอกมหาวิทยาลัยบ้างเพื่อเป็นการดึงดูดคนให้เข้ามาชมต่อภายใน และลดความเป็นทางการลง พร้อมกับมีเนื้อหาที่ทันสมัย ควรมีหน่วยงานส่วนกลางที่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการเรียนรู้ และ

มีการวางแผนการจัดการที่ดี จัดกิจกรรมท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในรูปแบบ one day trip โดยเน้นให้คนเห็นคุณค่า และผู้สอนมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังให้ผู้เรียนความใฝ่รู้ ผลักดันให้ผู้เรียนไปศึกษาหาความรู้ในพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ ให้อยู่ในเนื้อหาที่สอน

ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับแนวทางการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ผู้สอนมีความคิดเห็นว่าการสอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะไปในระหว่างการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์มีความสำคัญมาก โดยผู้สอนควรมีส่วนอย่างมากในการสร้างและกระตุ้นแรงบันดาลใจทางด้านศิลปะให้แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ และการวางแผนการสอนในการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ในการจัดการเรียนการสอนมีความจำเป็นมาก ผู้สอนให้ความสำคัญน้อยในการกำหนดให้นิสิตเข้าชมพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ก่อนการเรียนการสอน

ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะเกี่ยวกับประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ ต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

ด้านความรู้ความเข้าใจ

ผู้สอนให้ความสำคัญด้านความรู้ความเข้าใจเรียงลำดับคือ เรื่องที่ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะเพิ่มขึ้นจากเนื้อหาในบทเรียนและการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น ผู้สอนยังให้ความสำคัญในการที่ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ที่ได้รับจากพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์เข้ากับความรู้ในบทเรียนใน ผู้สอนให้ความสำคัญน้อยในเรื่องที่ผู้เรียนสามารถอธิบายความรู้ที่ได้รับจากการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์

ด้านทักษะ

ผู้สอนให้ความสำคัญด้านทักษะเรียงลำดับคือ เรื่องการนำความรู้ที่ได้จากพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์มาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาทางศิลปะ ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทางการคิด การจัดการทางข้อมูล การเข้าสังคม และการสื่อสารที่ดีขึ้น และผู้เรียนสามารถได้รับความรู้ในด้านทักษะการทำงานศิลปะในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ ผู้สอนให้ความสำคัญน้อยในเรื่องที่ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานศิลปะที่ดีขึ้นจากการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์

ด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์

ผู้สอนให้ความสำคัญด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์เรียงลำดับ คือ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ผู้เรียนมีการค้นพบสิ่งใหม่ มีการทดลองและการปฏิบัติงานทางด้านศิลปะมากขึ้น และผู้เรียนเข้าไปศึกษาหาความรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้วยตนเองมากขึ้น ผู้สอนให้ความสำคัญน้อยที่สุดในเรื่องที่ได้รับแรงบันดาลใจและความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

ด้านทัศนคติและคุณค่า

ผู้สอนให้ความสำคัญมากเรียงลำดับคือ ความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ในรายวิชาทางศิลปะต่างๆได้ พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนศิลปะ ผู้เรียนศิลปะควรเข้าไปศึกษาหาความรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ อย่างสม่ำเสมอและ ผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะในระหว่างการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ผู้สอนให้ความสำคัญน้อยในเรื่องที่ผู้เรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าทางศิลปะจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ด้านกิจกรรม การแสดงออก และพัฒนาการ

ผู้สอนให้ความสำคัญด้านกิจกรรมการแสดงออกและพัฒนาการเรียงตามลำดับคือ เรื่องที่ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้เรียนกล้าแสดงออกทางความคิดและความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น และผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ผู้สอนให้ความสำคัญน้อยเรื่องผู้เรียนมีพัฒนาการในการใช้วัสดุ เทคนิคและวิธีการทำงานที่หลากหลาย และมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น

สถานภาพทั่วไปของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

สถานภาพทั่วไปของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์จำนวน 15 คน เป็นเพศชายจำนวน 9 คน และเพศหญิงจำนวน 6 คน อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 6 คน รองลงมาคือช่วงอายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไป จำนวน 4 คน และช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 3 คน สำเร็จการศึกษาในระดับระดับปริญญาเอก จำนวน 7 คน รองลงมาคือสำเร็จการศึกษาในระดับระดับปริญญาโท จำนวน 6 คน และสำเร็จการศึกษาในระดับระดับปริญญาตรี จำนวน 2 คน สำเร็จการศึกษาจากคณะอื่นๆที่นอกเหนือคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จำนวน 11 คน และสำเร็จการศึกษาจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 4 คน มีประสบการณ์ในการ

ทำงานในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ช่วงอายุระหว่าง 6 -10 ปี จำนวน 6 คน รองลงมาช่วงอายุระหว่าง 1 – 5 ปี จำนวน 4 คน และช่วงอายุระหว่าง 11 – 15 ปี จำนวน 2 คน น้อยที่สุดคือช่วงอายุระหว่างระหว่าง 16 – 20 ปี ระหว่าง 21 – 25 ปี และระหว่าง 25 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน เท่ากัน ตำแหน่งของในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์คือผู้อำนวยการและตำแหน่งอื่นๆ จำนวน 5 คน รองลงมาคือผู้จัดการ จำนวน 3 คน และผู้บริหาร จำนวน 2 คน มีตำแหน่งทางวิชาการคืออื่นๆ เช่น ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ และผู้อำนวยการพิเศษด้านต่างๆหรือหัวหน้างาน จำนวน 6 คน รองลงมาคือรองศาสตราจารย์ จำนวน 5 คน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 3 คน อาจารย์ จำนวน 1 คน

ความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

ความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์จุดมุ่งหมายในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เรียงตามลำดับคือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเก็บสะสมวัตถุงานวิจัยเป็นประวัติศาสตร์และแสดงผลงานของสาขาวิชามากที่สุด จำนวน 6 คน รองลงมาคือเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและบุคคลภายนอกและชุมชน จำนวน 4 คน เพื่อให้ความรู้แก่นิสิตและบุคคลทั่วไป จำนวน 3 คน และเพื่อโอกาสพิเศษตามวาระต่างๆน้อยที่สุด จำนวน 2 คน ตามลำดับ มีแนวทางในการบริหารจัดการเรียงตามลำดับคือ มีการบริหารจัดการโดยอาจารย์ในภาควิชา หรือคณะช่วยกันดูแลเองมากที่สุด จำนวน 10 คน รองลงมาคือ มีคณะกรรมการ หรือผู้ดูแลโดยเฉพาะ จำนวน 4 คน และมีอาสาสมัครดูแล จำนวน 1 คน ตามลำดับ มีการให้ความสำคัญในการให้บริการด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ จำนวน 13 คน รองลงมาคือการให้ความสำคัญด้านความสนุกสนาน แรغبันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์และให้ความสำคัญและด้านทัศนคติและคุณค่า จำนวน 1 คน เท่ากัน ผู้เข้ามาใช้บริการพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เรียงตามลำดับคือ นิสิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 11 คน รองลงมาคือบุคคลภายนอกจำนวน 4 คน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มีความเห็นเรียงตามลำดับคือ เป็นการได้เรียนรู้จากของจริงและเห็นด้วยเพราะเป็นการต่อยอดความคิดสร้างสรรค์และแรงบันดาลใจทางศิลปะได้จำนวน 5 คน เท่ากัน รองลงมาคือสามารถใช้เป็นแหล่งศึกษาเชื่อมโยงความรู้หลากหลายสาขาวิชาได้ จำนวน 4 คน และไม่เห็นด้วย เพราะบางพิพิธภัณฑ์ไม่เกี่ยวข้องกับทางศิลปะโดยตรง จำนวน 1 คน ปัญหาที่พบในการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะเรียงตามลำดับคือ การบริหารจัดการและงบประมาณ จำนวน 6 คน รองลงมาคือการประชาสัมพันธ์และนิสิตขาดความสนใจและเอาใจใส่ จำนวน 3 คนเท่ากัน ปัญหาด้านพื้นที่จัดแสดง จำนวน 2 คน และปัญหาที่พบน้อยคือบุคคลากรดูแล

จำนวน 1 คน ข้อเสนอแนะที่พบเรียงตามลำดับคือ มีการแนะนำให้มีการบริหารการจัดการที่ดีกว่าเดิม จำนวน 6 คน รองลงมาคือแนะนำให้จัดกิจกรรมการแสดง อบรม สัมมนา จำนวน 6 คน และมีการแนะนำให้ควรมีการสนับสนุนประชาสัมพันธ์มากขึ้น ควรจัดการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ให้รวมอยู่ในแผนการเรียนการสอน การสอบวัดประเมินผล และอาจารย์ต้องมีส่วนที่แนะนำนิสิตในการเข้าใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ จำนวน 2 คน เท่ากัน

สถานภาพทั่วไปของนิสิตผู้เรียนวิชาทางศิลปะ

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนิสิต จำนวน 120 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 54 คน เพศหญิงจำนวน 66 คน อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 21 - 23 ปีจำนวน 119 คน รองลงมาคือช่วงอายุ 18 - 20 ปี จำนวน 1 คน ส่วนใหญ่เคยเข้าไปชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 93 คน ไม่เคยเข้าไปชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 27 คน ส่วนใหญ่เข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ตามที่กำหนดไว้ในรายวิชาเรียนจำนวน 49 คน รองลงมาเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองจำนวน 42 คน และเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้วยเหตุผลอื่นๆ จำนวน 28 คน ตามลำดับ ลำดับในการไปคือหลังจากอาจารย์อธิบายข้อมูลของเนื้อหาของการเรียนจำนวน 64 คน รองลงมาคือช่วงระยะเวลาที่ไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปตลอดระยะเวลาคือจำนวน 43 คน และช่วงระยะเวลาที่ไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก่อนการเรียนการสอนเนื้อหาของบทเรียนจำนวน 12 คน ระหว่างภาคเรียนจำนวน 96 คน รองลงมาคือวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการจำนวน 15 คน น้อยที่สุดคือระหว่างภาคเรียนและวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ หรือวันหยุดราชการจำนวน 3 คน ตามลำดับ ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์การเรียนรู้ การหาความรู้เพิ่มเติม อบรม สัมมนา ในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์จำนวน 65 คน และไม่เคยมีประสบการณ์การเรียนรู้ การหาความรู้เพิ่มเติม อบรม สัมมนา ในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์จำนวน 55 คน จำนวนครั้งใน 1 ภาค การศึกษาที่ไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะส่วนใหญ่ไป 1 ครั้ง จำนวน 53 คน รองลงมาคือไป 2 ครั้งจำนวน 32 คน และไป 3 ครั้งจำนวน 15 คน และไป 4 ครั้งขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุดคือ จำนวน 3 คน ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีการเห็นถึงความสำคัญของการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 62 คน รองลงมาคือ ในระดับมากจำนวน 39 คน และระดับน้อยจำนวน 18 คน ตามลำดับ

ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดของนิสิต

จากข้อมูลของแบบสอบถามปลายเปิดของนิสิตพบว่านิสิตส่วนใหญ่เข้าไปใช้พิพิธภัณฑ์หอศิลป์ใน 5 อันดับแรก เรียงลำดับจากมากไปน้อยคือหอศิลป์จามจุรี จำนวน 75 คน รองลงมาคือหอศิลป์วิทยนิทรรศน์ จำนวน 59 คน พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย จำนวน 34 คน พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพฯ จำนวน 11 คน และพระจุฑาธุชราชฐาน 10 คน ส่วนนิสิตในคณะที่มีการใช้หอศิลป์จามจุรีมากที่สุดคือ คณะนิเทศศาสตร์ จำนวน 22 คน รองลงมาคือคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 20 คน คณะศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 17 คน และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์จำนวน 16 คน คณะที่มีการใช้หอศิลป์วิทยนิทรรศน์มากที่สุดคือ คณะศิลปกรรมศาสตร์จำนวน 19 คน รองลงมาคือคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 17 คน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์จำนวน 14 คน และคณะนิเทศศาสตร์ จำนวน 9 คน คณะที่มีการใช้พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัยมากที่สุดคือคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 16 คน รองลงมาคือคณะศิลปกรรมศาสตร์จำนวน 9 คน และคณะนิเทศศาสตร์ จำนวน 9 คน ตามลำดับ ส่วนคณะที่มีการใช้พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยามากที่สุดคือคณะศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 1 คน

ความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับแนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ ของนิสิต

ผู้เรียนให้ความสำคัญมากเกี่ยวกับแนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะเรียงตามลำดับคือ ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ รองลงมาคือผู้สอนมีส่วนร่วมสร้าง กระตุ้นแรงบันดาลใจทางด้านศิลปะให้แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ และผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะไปในระหว่างการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ผู้เรียนให้ความสำคัญน้อยในเรื่องที่ผู้สอนได้กำหนดให้นิสิตเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ก่อนการเรียนการสอน

ความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ ด้านต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

ด้านความรู้ความเข้าใจ

ผู้เรียนให้ความสำคัญด้านความรู้ความเข้าใจเรียงตามลำดับคือ ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวัสดุ เทคนิคและวิธีทำงานศิลปะ ที่หลากหลายมากขึ้น รองลงมาคือการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะที่เกี่ยวข้อง

มากยิ่งขึ้น และผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะเพิ่มขึ้นจากเนื้อหาในบทเรียน ผู้เรียนให้ความสำคัญน้อยในเรื่องที่ผู้เรียนสามารถอธิบายความรู้ที่ได้รับจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

ด้านทักษะ

ผู้เรียนให้ความสำคัญด้านทักษะเรียงตามลำดับคือ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางการคิด การจัดการทางข้อมูล การเข้าสังคม และการสื่อสารดีขึ้น รองลงมาคือผู้เรียนสามารถในการเลือกใช้วัสดุ เทคนิค วิธีการที่หลากหลายและมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้นจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ และผู้เรียนมีทักษะในการทำงานศิลปะที่ดีขึ้นจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ผู้เรียนมีความเห็นด้วยน้อยคือผู้เรียนได้รับความรู้ในด้านทักษะการทำงานศิลปะในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ และหอศิลป์

ด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์

ผู้เรียนให้ความสำคัญด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์ เรียงตามลำดับคือ ผู้เรียนมีความคิดเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่องผู้เรียนได้รับแรงบันดาลใจและความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ รองลงมาคือผู้เรียนมีการค้นพบสิ่งใหม่ มีการทดลองและการปฏิบัติงานทางด้านศิลปะมากขึ้น และผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ผู้เรียนมีความเห็นด้วยน้อยคือผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

ด้านทัศนคติและคุณค่า

ผู้เรียนให้ความสำคัญด้านทัศนคติและคุณค่าเรียงตามลำดับคือ ผู้เรียนศิลปะควรเข้าไปศึกษาหาความรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ อย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนศิลปะ และความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์สามารถพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆในรายวิชาทางศิลปะต่างๆได้ ผู้สอนมีความเห็นด้วยน้อยคือผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะในระหว่างการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ตามลำดับ

ด้านกิจกรรม การแสดงออก และพัฒนาการ

ผู้เรียนให้ความสำคัญด้านกิจกรรม การแสดงออก และพัฒนาการเรียงตามลำดับ คือ ผู้เรียนมีพัฒนาการในการใช้วัสดุ เทคนิคและวิธีการทำงานที่หลากหลาย และมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น รองลงมาคือผู้เรียนกล้าแสดงออกทางความคิด และความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น และผู้เรียนมีพัฒนาการในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะมากขึ้น ผู้เรียนมีพัฒนาการในการสร้างสรรค์ผลงานทาง

ศิลปะมากขึ้น ผู้สอนมีความเห็นด้วยน้อยที่สุดคือผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ตามลำดับ

ผลการวิจัยด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนใหญ่ถ้าเป็นพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องทางด้านศิลปะหรืออยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานศิลปวัฒนธรรมจะมีรูปแบบการบริหารจัดการที่อยู่ในระดับดี ทั้งเรื่องสภาพแวดล้อมและพื้นที่การจัดแสดง ส่วนใหญ่มีเครื่องปรับอากาศเกือบทั้งหมด เพื่อเก็บรักษาตัวอย่างชิ้นงานให้คงสภาพ ที่ที่นักท่องเที่ยวไปชมมากกว่านิสิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยคือ ที่ตั้งอยู่ในต่างจังหวัดและเป็นสถานที่ท่องเที่ยวคือ พระจุฑาธุชราชฐาน เกาะสีชัง และพระตำหนักดาราภิรมย์ แต่บางแห่งยังขาดการเห็นความสำคัญและดูแลปรับปรุงให้เหมาะสมในการเรียนรู้

พิพิธภัณฑ์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนมากดูแลโดยภาควิชา หรือสาขาวิชาของคณะต่างๆ จึงไม่มีสถานที่จัดแสดงที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่ เป็นการใช้พื้นที่ห้องของตึกอาคารเรียน หรือมีการปรับปรุงใหม่จากอาคารเดิมให้มีความทันสมัยและเหมาะสมมากขึ้น ส่วนหอศิลป์หรือห้องแสดงนิทรรศการศิลปะภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนมากถูกจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะจึงมีความเหมาะสมทางด้านพื้นที่การจัดแสดงวัตถุมากกว่า

พิพิธภัณฑ์บางแห่ง เช่น พิพิธภัณฑ์สถานเครื่องยาไทยและประวัติเภสัชกรรมไทย พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา พิพิธภัณฑ์สถานวาทวิทยาวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพ หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดดนตรีไทย และพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย (CU. Museum) เป็นต้น พิพิธภัณฑ์เหล่านี้มีการจัดแสดง และดูแลเรื่องความสว่าง การเน้นในจุดเด่นอย่างดี

ส่วนที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์หลายแห่ง ยังมีความไม่เหมาะสม เนื่องจาก ไม่อยู่ในพื้นที่และทำเลที่เป็นทางสัญจรหลักของนิสิตทั่วไป ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ตามอาคารเรียนของคณะ ทำให้นิสิตเข้าถึงได้ยาก ส่วนพื้นที่ที่มีความเหมาะสม และสะดวกในการเดินทาง และสามารถแวะชมได้ เช่น หอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น

ด้านความเหมาะสมของขนาดพื้นที่ บางแห่งยังขาดการจัดการด้านพื้นที่จัดแสดงที่ดี เนื่องจากขาดการจัดการที่ดีและงบประมาณ

ด้านเนื้อหาที่จัดแสดง พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ส่วนใหญ่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งขึ้นเพื่อเก็บสะสมวัตถุและองค์ความรู้เพื่อการเรียนรู้ของนิสิต แต่ละแห่งจึงมีเนื้อหาที่แตกต่างกันออกไป

เนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่จัดแสดงอยู่แต่ละแห่งมีความเฉพาะตัวอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องมีการปรับปรุงการนำเสนอให้มีรูปแบบที่น่าสนใจมากขึ้น หรือผู้ชมมีส่วนร่วมเมื่อเข้าชมมากขึ้น

อภิปรายผล

ข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ

ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นประโยชน์คุณค่าและความสำคัญของเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มาก สอดคล้องกับ Hooper-Greenhill, E. (2007) ที่กล่าวว่าประโยชน์ที่จะได้จากการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ การมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น คือมีความรู้เกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างมากขึ้น รู้ข้อเท็จจริงหรือทราบข้อมูลที่ทำให้สัมผัสถึงบางสิ่งได้ เข้าใจอะไรในเชิงลึกกว่าพิพิธภัณฑ์เป็นอย่างไร ห้องสมุดเป็นอย่างไร การเก็บงานเป็นอย่างไร สร้างความสัมพันธ์และจุดเชื่อมโยงต่างๆ ไปยังสิ่งอื่น มีทักษะเพิ่มมากขึ้น สามารถที่จะทำในสิ่งใหม่ได้ รู้ได้ด้วยทักษะทางปัญญาว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร มีการจัดการทางข้อมูล มีทักษะการเข้าสังคม ทักษะในการติดต่อสื่อสาร และทักษะด้านจิตใจ วิธีคิด สามารถยกระดับหรือเปลี่ยนคุณค่า ด้านทัศนศิลป์ ได้ หมายถึงด้านความรู้สึกและการรับรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเอง เช่นการเห็นคุณค่าในตัวเอง เป็นต้น ความคิดเห็นหรือทัศนคติต่อผู้อื่น การเพิ่มความอดทนอดกลั้น ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เพิ่มแรงกระตุ้นด้าน ทัศนคติเกี่ยวกับองค์กร ทัศนคติทั้งทางบวกและลบ จากประสบการณ์และการสร้างความสัมพันธ์ ความสนุกสนานเพลิดเพลินรู้สึกสนุกสนาน รู้สึกประหลาดใจ ให้ความคิดทางด้านสิ่งประดิษฐ์ การกระทำของสิ่งต่างๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการค้นพบสิ่งใหม่ มีการทดลองและการลงมือทำ เกิดแรงบันดาลใจ มีการพัฒนาในด้านต่างๆ จากการเข้ามาเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ สามารถดูพฤติกรรมว่าคนทำอะไร คนตั้งใจเพื่อที่จะทำอะไร และคนสามารถทำอะไรได้สำเร็จ มีการติดตามรายงานผล และสำรวจพฤติกรรมการกระทำ ถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของคนที่ใช้ในการจัดการชีวิตพวกเขา

อาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้วยกับการเรียนรู้ทางศิลปะรวมถึงการเรียนรู้ในสาขาวิชาอื่นจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ เนื่องจากเป็นการได้เรียนรู้จากของจริง วัตถุประสงค์กับแนวคิดของโลกนา มะโนทัย (2545) กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์ไม่ใช่สถาบันการศึกษาโดยตรง แต่ให้บริการความรู้ที่ถูกต้องเป็นประโยชน์กับการศึกษา เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้วิจารณ์งานทางการศึกษาค้นคว้า และวิจัยจากข้อมูล และวัตถุประสงค์

อาจารย์มีความคิดเห็นว่าการสอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะไปในระหว่างการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มีความสำคัญมาก ด้านความรู้ความเข้าใจผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะเพิ่มขึ้นจากเนื้อหาในบทเรียนและการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น ด้านทักษะคือการเห็นประโยชน์ในการนำความรู้ที่ได้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาทางศิลปะต่างๆสอดคล้องกับแนวความคิดของวูฒิ วัฒนสิน (2541) กล่าวว่า ครูควรจัดให้เด็กได้สัมผัสกับของจริง เช่นในวิชาวาดเส้นในส่วนของการวาดหุ่นนิ่งจริงๆ ให้นักเรียนวาด วิชากายวิภาคครูศิลปะ ในยุคต่างๆของไทย ครูควรจัดทัศนศึกษาพานักเรียนไปเยี่ยมชมสถานที่กล่าวถึงจริงๆ ถ้ากระทำได้เช่นนี้ แน่ใจที่สุดว่าการสอนศิลปะของครูศิลปะคนนั้น ต้องเกิดความรู้ ความเข้าใจ และ เกิดความประทับใจ ที่จะนำสู่การชื่นชมและการอนุรักษ์ศิลปะที่ทรงคุณค่าอย่างแน่นอน ด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้สอนให้ความสำคัญมากในเรื่องผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ด้านทัศนคติและคุณค่า โดยผู้สอนให้ความสำคัญมากในเรื่องความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่สามารถพัฒนาการเรียนรู้ในรายวิชาทางศิลปะต่างๆได้ สอดคล้องกับที่ Unesco (1973) กล่าวถึงบทบาททางการศึกษาที่คาดหวังของพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ไว้ว่าต้องสามารถช่วยยกระดับและสร้างความสุนทรีย์แก่ชีวิตด้วยความรู้ความเข้าใจในคุณค่าและความงามทางศิลปะ มีการวางแผนการให้ความรู้ และเสริมความรู้ทางศิลปะนักเรียนนักศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตร วางแผนการให้ความรู้ และเสริมความรู้ทางศิลปะนักเรียนนักศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตร เป็นแหล่งให้ความรู้เชิงสหวิทยา เป็นการใช้ข้อมูลความรู้หลายทางเพื่อให้ความรู้ เข้าใจคุณค่า และความสำคัญในงานศิลปะ การให้ความรู้เชิงสังคมให้ความสำคัญและถือว่าประชาชนและสังคมต้องพัฒนาไปแบบประสานสัมพันธ์ มีนโยบายที่จะปลูกฝังเรื่องเกี่ยวกับศิลปะ เข้าไปอยู่ร่วมในสังคมเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตบุคคล ชุมชน และสังคม ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือในการจัดการเรียน การสอนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะเพื่อพัฒนาในตัวนักเรียนและสร้างพื้นฐานการศึกษา ส่วนด้านกิจกรรมการแสดงออกและพัฒนาการ โดยผู้สอนให้ความสำคัญมากในเรื่องที่ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

อาจารย์ผู้สอนมีส่วนช่วยผลักดันการเข้าใช้ของนิสิตได้ และควรปลูกฝังค่านิยมการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ตั้งแต่วัยเด็ก สอดคล้องกับแนวความคิดด้านการเรียนรู้ของทีศนา แคมมณี (2551) กล่าวถึงการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้เพื่อใช้ในการเรียนการสอนไว้ว่าในการเรียนการสอนแบบสร้างความรู้ ครูจะมีบทบาทแตกต่างไปจากเดิม คือจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และ

ควบคุมการเรียนรู้ เปลี่ยนไปเป็นการให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวก และช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ คือการเรียนการสอนจะต้องเปลี่ยนจาก “instruction” ไปเป็น “construction” คือเปลี่ยนจาก “การให้ความรู้” ไปเป็น “การให้ผู้เรียนสร้างความรู้” บทบาทของครูก็คือ จะต้องทำหน้าที่ช่วยสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดแก่ผู้เรียน จัดเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตรงกับความสนใจของผู้เรียน ดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปในทางที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน ให้คำปรึกษาแนะนำทั้งทางด้านวิชาการและด้านสังคมแก่ผู้เรียน ดูแลให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา และประเมินการเรียนรู้ในแง่ผู้เรียน

นอกจากนั้นครูยังต้องมีความเป็นประชาธิปไตยและมีเหตุผลในการสัมพันธ์กับผู้เรียนด้วย

ข้อดีประการหนึ่งคือ จากการสำรวจข้อมูลทั่วไปพบว่านอกจากนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เข้าไปใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์แล้ว ยังมีนักเรียนตั้งแต่ระดับประถม มัธยมต้น และมัธยมปลายจากโรงเรียนต่างๆ ทั้งใกล้และไกลทั่วประเทศที่สนใจเข้าชมพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์บางแห่งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งจะทำให้เด็กเหล่านั้นมีค่านิยมที่ดี มีนิสัยใฝ่รู้ และรักการเรียนรู้ด้วยตนเองติดตัวไปในอนาคต เมื่ออาจารย์ผู้สอนมีส่วนสำคัญ อาจารย์ควรมีการวางแผนลงไปในรายวิชาที่ตนสอน ตามที่ lihan Turan, Duan Yushan, Qiu Hongha (ม.ป.ป.) กล่าวถึงวิธีการสอนของผู้สอนว่า หน้าที่ของครูที่จะต้องเตรียมวิธีการเชื่อมโยงเนื้อหาการเรียนการสอน เข้ากับการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ คือต้องทำการหาข้อมูลเบื้องต้น มีแหล่งเรียนรู้อะไรที่สามารถนำมาใช้ได้บ้าง มีเนื้อหาอะไรที่เอามาใช้ในการเรียนการสอนวิชานี้ได้บ้าง ต้องรู้วิธีการจัดเก็บข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นั้น ว่าจะเรียนด้วยสื่ออะไรที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้นั้นๆ หากผู้สอนมีการวางแผนที่ดีก่อนการสอน จะทำให้เห็นผลได้ประโยชน์จากการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์มากขึ้น และสามารถทราบว่ามีพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ที่มีอยู่ แห่งไหนสามารถนำมาใช้ในการเรียนรู้ทางศิลปะได้ สอดคล้องกับไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2524) กล่าวถึง ข้อดีของการสอนศึกษานอกสถานที่ว่า เป็นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นการขยายและเพิ่มพูนประสบการณ์นอกเหนือไปจากสิ่งที่สอน และช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสพิสูจน์แสวงหาสิ่งต่างๆ

ข้อมูลด้านผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์และการสำรวจพื้นที่พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์

ความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ขึ้นมาคือ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่นิสิต เป็นสถานที่ที่นิสิตเข้ามาศึกษา ดูตัวอย่าง และรับแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ทั้งทางด้านศิลปะและศาสตร์อื่นๆ ได้เป็นอย่างดี ส่วนมากบุคลากรผู้ดูแลเป็นอาจารย์หัวหน้าภาควิชา หรืออาจารย์ประจำภาควิชา จะมีความรู้และสามารถให้ความรู้

เกี่ยวกับวัตถุประสงค์แสดงในพิพิธภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี แต่ในเรื่องการบริหารการจัดการดูแลนั้น เนื่องจากภาระหน้าที่ของอาจารย์มหาวิทยาลัยคือการสอน จึงไม่สามารถจัดการบริหารให้ดีเท่าที่ควรนัก รวมถึงการขาดการเห็นความสำคัญของผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป ทำให้ขาดนโยบายหลักในการดูแล ขาดบุคลากรที่ดูแลเฉพาะ ขาดพื้นที่ที่เหมาะสม ขาดงบประมาณ ขาดการประชาสัมพันธ์และการดูแลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัญหาหลัก นิสิตศิลปะส่วนใหญ่สนใจเข้าเรียนรู้ทางด้านศิลปะในหอศิลป์ เนื่องจากตรงกับความต้องการในการเรียนรู้ของนิสิตในสาขาวิชาที่จนเรียนอยู่

วัตถุประสงค์การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อให้ความรู้แก่นิสิต ซึ่งถ้ามองจากพื้นที่บรรยากาศทั่วไปของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์แล้ว ถือว่าตรงต่อวัตถุประสงค์ความต้องการที่จัดตั้งขึ้น เพราะฉะนั้นพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เองจึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ หรือปรับปรุงให้มีความทันสมัย ครบถ้วนนัก แต่ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ปรากฏว่าผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มีแนวโน้มและความคิดที่เห็นด้วยกับการที่จะปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ของตนให้เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนิสิตมากขึ้น หลายแห่งกำลังอยู่ระหว่างการปรับปรุงสถานที่ และอีกหลายแห่งที่กำลังมีนโยบายปรับปรุงพื้นที่ดังกล่าว และพร้อมที่จะร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ในการก้าวพัฒนาต่อไป หรือร่วมกันทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ อาจเป็นการร่วมมือการข้ามสาขาวิชา เช่นหอศิลป์ หรือพิพิธภัณฑ์ทางศิลปะจัดกิจกรรมร่วมกับพิพิธภัณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ หรือหอศิลป์ หรือพิพิธภัณฑ์ทางศิลปะจัดกิจกรรมร่วมกับพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ภายนอกในบริเวณใกล้เคียงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ Christian WALTL (2005) ได้กล่าวไว้ว่า ในปัจจุบันนี้อาจเรียกได้ว่าผู้คนได้รับการศึกษามากขึ้น มีประสบการณ์มากขึ้น และทันต่อเทคโนโลยีมากขึ้น สำหรับผู้ที่ไม่สนใจเข้าชมพิพิธภัณฑ์มักจะให้เหตุผลว่า ไม่มีสิ่งน่าสนใจเป็นพิเศษ หรือ พิพิธภัณฑ์มีความน่าเบื่อและไม่เหมาะสมสำหรับพวกเขา ดังนั้นการนำเอาอุปกรณ์และเครื่องมือเข้ามาเพื่อสร้างประสบการณ์ในเชิงบวกจะสามารถสร้างกลุ่มเป้าหมายได้ เช่น หูฟังหรือเครื่องอธิบายเคลื่อนที่ คอมพิวเตอร์ที่มีการโต้ตอบ พิธีกรหรือผู้อธิบายที่ถูกฝึกมาโดยเฉพาะ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดความคุ้มค่าสำหรับผู้เข้าชมและทำให้เกิดการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้เข้าชมกับนิทรรศการนั้นๆ ในพิพิธภัณฑ์ได้

เพราะฉะนั้นการปรับปรุงพื้นที่ให้เอื้อให้มีความเหมาะสม จึงจำเป็นต้องสอดคล้องกันกับแนวคิดของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ จำเป็นต้องเกิดนโยบายและการเห็นความสำคัญจากผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ก่อนแล้วจึงนำนโยบายไปแก้ไขปัญหาที่พบจากการเข้าใช้ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ สอดคล้องกับแนวคิดของ สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ (ICOM) ที่ได้จำแนก

ชนิดของพิพิธภัณฑ์ ออกเป็นสาขาต่างๆ ตามหัวข้อแห่งการอภิปรายของนักการพิพิธภัณฑ์ต่างๆ ทั่วโลก และกล่าวถึงประเภทพิพิธภัณฑ์ของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา (University Museum) พิพิธภัณฑ์ประเภทนี้มีหัวข้อต่างๆ ที่กว้างขวางมากที่สุด ซึ่งเริ่มจากการศึกษาศิลปะไปสู่วิทยาศาสตร์ และเทคนิคต่างๆ แต่ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการศึกษาในแขนงอื่นๆ ดังนั้นคำว่า University Museum จึงไม่ใช่การเก็บรวบรวมวัตถุทางการศึกษาเพื่อประโยชน์สำหรับการสอนในวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ และมีปัจจัยต่างๆ ที่เป็นผลโดยตรงต่อการพัฒนาการเก็บรวบรวมของพิพิธภัณฑ์ในลักษณะนี้ ได้แก่

- 1) ต้องเก็บรวบรวมให้มาก เพื่อที่จะปรับปรุงการศึกษาให้เข้าใจได้ง่าย และเป็นการส่งเสริมชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ควรจะมีการรวบรวมเพื่อช่วยต่อการศึกษาทั่วไป สำหรับผู้เข้าชมจะเป็นโดยทั้งกลุ่มหรือบุคคล ในระดับการศึกษาในหัวข้ออื่นๆ รวมทั้งต้องกำหนดแผนงานของพิพิธภัณฑ์สำหรับผู้เชี่ยวชาญ การศึกษาชั้นสูงๆ การเก็บรักษาควรกำหนดให้สะดวกและง่ายขึ้นสำหรับการบรรยายสัมมนา พยายามหาโอกาสสำหรับงานทางการวิจัยในอนาคตด้วย
- 2) การร่วมมือกันทางจิตใจของนักศึกษาแต่ละบุคคล หรือผู้ที่จบการศึกษาแล้วและเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ และดำเนินงานทางด้านอุตสาหกรรมและด้านอื่นๆ เป็นผู้มอบสิ่งของต่างๆ ให้แก่พิพิธภัณฑ์ของมหาวิทยาลัย และ
- 3) การรวบรวมสิ่งของต่างๆ ในพิพิธภัณฑ์ไม่ว่าจะเป็นการเช่าซื้อจากตลาดทั่วไปหรือสร้างขึ้นโดยความสามารถของผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ เป็นสิ่งที่มีคุณค่ามาก เป็นสิ่งสำคัญสำหรับพิพิธภัณฑ์ซึ่งแน่ใจว่าต้องรวบรวมสิ่งของที่มีความหมายแน่นอนเท่านั้น

ข้อมูลจากนิสิต

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านิสิตจากคณะที่มีการเรียนรู้ทางด้านศิลปะส่วนมากได้เข้าใช้หอศิลป์มากกว่าพิพิธภัณฑ์ ถึงแม้ไม่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ผู้สอนก็ตาม เนื่องจากวิชาที่เรียนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องและความสนใจส่วนบุคคล โดยมีอาจารย์เป็นผู้แนะนำให้เข้าใช้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมะลิฉัตร เอื้ออานันท์ (2545) ที่ได้ให้คำนิยามว่า หอศิลป์ หรือ พิพิธภัณฑ์ศิลปะ คือพื้นที่สำหรับจัดนิทรรศการศิลปะ เมื่อศิลปะได้เข้ามาอยู่ในหอศิลป์หรือพิพิธภัณฑ์แล้ว ศิลปะก็ย่อมเป็นผู้ส่งสารโดยสมบูรณ์แบบที่ศิลปินมอบให้แก่ผู้ชมหรือสังคม สารต่างๆ เหล่านี้ที่ศิลปินได้ส่งมอบให้แก่ผู้ชมโดยใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางหรือ “เครื่องมือ” เครื่องมือนี้นี้จะเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดเรื่องราวประสบการณ์หรือประเด็นต่างๆ ของศิลปินสู่ผู้ชม ในเมื่อศิลปะนั้นมีภาพลักษณ์เป็นผู้ให้ ก็ย่อมมีอีกมุมที่ผู้ชมกลายเป็นผู้รับเช่นกัน

ส่วนพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ตามคณะต่างๆ นิสิตจากคณะที่มีการเรียนรู้ทางศิลปะมีความสนใจน้อย ไม่ทราบที่ตั้งอยู่ที่ใดและไม่ทราบข่าวสารว่ามีการจัดแสดงอะไร ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2539) กล่าวว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่รู้จะไปพิพิธภัณฑ์ทำไม และไม่ทราบว่าไปแล้วจะได้อะไร เรื่องเช่นนี้เป็นหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์และหน่วยงานที่รับผิดชอบจะต้องประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจกับประชาชน จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานที่จะขาดเสียไม่ได้ และหน้าที่ประการหนึ่งของพิพิธภัณฑ์ศิลปะและหอศิลป์จะต้องให้ความรู้และให้การศึกษาด้านศิลปะแก่ประชาชน มีโซ่ทำหน้าที่เพียงจัดแสดงผลงานศิลปะและเก็บรักษาผลงานศิลปะเท่านั้น ด้านการให้บริการทางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในมหาวิทยาลัยนั้นสอดคล้องกับแนวคิดของ Hooper-Greenhill, E. (1991) กล่าวว่า หลักการในการบริการการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุในพิพิธภัณฑ์กับความต้องการและความสนใจของผู้ชม ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงนี้ควรจะเป็นอย่างฉับไวและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ เพราะผู้ชมย่อมมีความแตกต่าง นักวิชาการการศึกษาในพิพิธภัณฑ์จึงต้องคำนึงถึงรูปแบบของการเรียนการสอน และการอธิบายถึงวัตถุที่จัดแสดง วิธีการคัดเลือกวัตถุ และเนื้อหาที่สอน ด้วยรูปแบบที่แตกต่างกัน และให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถในการรับรู้ของผู้ใช้ในแต่ละวัย ทั้งนี้ศิลปินและอาจารย์เสนอแนะให้ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ของแต่ละพิพิธภัณฑ์ รวมถึงปรับปรุงรูปแบบเนื้อหาการจัดแสดงให้ทันสมัยและน่าสนใจมากขึ้น จากวัตถุประสงค์ของแต่ละพิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้น เน้นการให้ความรู้แก่นิสิต นักศึกษารวมทั้งบุคคลภายนอกได้ใช้ประโยชน์ และนิสิตจากคณะที่มีการเรียนรู้ทางด้านศิลปะส่วนมากเห็นความสำคัญของการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ และคิดว่าพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่มีอยู่ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามารถนำมาใช้เรียนรู้ทางศิลปะได้อย่างแน่นอน ขึ้นอยู่กับการประยุกต์ใช้ ปัญหาของหลายพิพิธภัณฑ์ส่วนมากอยู่ที่ขาดผู้เชี่ยวชาญดูแลและปรับปรุง จึงเป็นเพียงพิพิธภัณฑ์ถาวรที่ขาดการจัดกิจกรรมให้นิสิตมีส่วนร่วมและการประชาสัมพันธ์ที่ดีอย่างต่อเนื่อง จึงไม่เป็นที่รู้จักของนิสิตโดยทั่วไป และการกระจายตัวอยู่ตามตึกของคณะต่างๆ ทำให้ยากต่อการเข้าเยี่ยมชม นิสิตคณะที่เข้าใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มากที่สุดคือทั้งคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา และคณะศิลปกรรมศาสตร์ รองลงมาคือคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และนิเทศศาสตร์ ตามลำดับ

จากข้อมูลของนิสิตส่วนใหญ่พบว่า นิสิตไม่ทราบว่าพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ประเภทต่างๆอยู่ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หรือทราบเฉพาะบางแห่งที่เกี่ยวข้องกับทางศิลปะจริงๆ เช่นหอศิลป์ และบางแห่งที่อาจารย์เป็นผู้มอบหมายให้นิสิตเข้าชมในวิชาเรียนเท่านั้น นิสิตส่วนน้อยที่จะไปเข้าชมพิพิธภัณฑ์อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาของตนเอง เนื่องมาจากนิสิตปัจจุบันมีความใฝ่รู้ที่ลดลง และมีสิ่งอื่นที่ดึงดูดความสนใจไปมากกว่า นิสิตนิยมศึกษาหาความรู้จาก Internet และ Website ต่างๆที่มี

ความสะดวกรวดเร็วกว่า การไปชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์นั้นต้องใช้เวลา และความตั้งใจไป หากมีการประชาสัมพันธ์ที่ดี น่าจะเป็นการกระตุ้นให้นักนิสิตสนใจใฝ่รู้ได้มากขึ้น

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์กับความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับแนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ อาจารย์และนิสิตมีความคิดเห็นต่างกัน ในเรื่องผู้สอนได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ เรื่องผู้สอนมีการวางแผนการสอนในการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนมีส่วนสร้าง/กระตุ้นแรงบันดาลใจทางด้านศิลปะให้แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักนิสิตได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะไปในระหว่างการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ โดยอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากส่วนนิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย เนื่องมาจากส่วนมากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ให้กับนิสิต นิสิตจึงมีการเห็นความสำคัญในด้านต่างๆ น้อยกว่า

ส่วนด้านที่อาจารย์และนิสิตมีความคิดเห็นตรงกันคือผู้สอนได้กำหนดให้นักนิสิตเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ก่อนการเรียนการสอน ผู้สอนได้กำหนดให้นักนิสิตเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ก่อนการเรียนการสอนในหัวข้อและประเด็นที่เกี่ยวข้อง และผู้สอนมีการวัดและประเมินผลหลังการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ทุกครั้ง โดยทั้งอาจารย์และนิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ไม่ได้เป็นการบังคับให้นักนิสิตเข้าใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ แต่เป็นการชี้แนะ และแนะนำให้เข้าไปใช้ในระหว่างการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในช่วงนั้นๆ จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับการวางแผนในช่วงก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนเท่าที่ควร

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์กับความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะมีความคิดเห็นต่างกัน ในเรื่องผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะเพิ่มขึ้นจากเนื้อหาในบทเรียน ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ที่ได้รับจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เข้ากับความรู้ในบทเรียน การใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวัสดุ เทคนิคและวิธีการทำงานศิลปะที่หลากหลายมากขึ้น และผู้เรียนสามารถอธิบายความรู้ที่ได้รับจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ โดยอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากส่วนนิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

เนื่องจากอาจารย์ย่อมจะเห็นพัฒนาการในด้านความรู้ความเข้าใจของนิสิตมากกว่าและเป็นความคาดหวังในด้านที่นิสิตจะได้รับประโยชน์ในด้านนี้กลับไปอย่างแน่นอน มากกว่านิสิต

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์กับความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าในด้านทักษะที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะอาจารย์และนิสิตมีความคิดเห็นต่างกันในเรื่อง ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์มาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาทางศิลปะต่างๆและผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางการคิด การจัดการทางข้อมูล การเข้าสังคม และการสื่อสารดีขึ้น โดยอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ส่วนนิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยเนื่องมาจากอาจารย์เห็นถึงความสำคัญด้านการนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาทักษะทางการคิดและการนำไปใช้พัฒนาด้านต่างๆได้มากกว่าทักษะปฏิบัติ

ส่วนด้านที่อาจารย์และนิสิตมีความคิดเห็นตรงกันคือผู้เรียนได้รับความรู้ในด้านทักษะการทำงานศิลปะในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑสถาน และหอศิลป์ ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานศิลปะที่ดีขึ้นจากการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ และผู้เรียนสามารถในการเลือกใช้วัสดุ เทคนิค วิธีการที่หลากหลายและมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้นจากการเข้าชมพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ โดยทั้งอาจารย์และนิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย เนื่องจากทั้งอาจารย์และนิสิตมีความเห็นว่าการเข้าใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไม่เป็นการเข้าไปเพื่อเน้นทักษะ ด้านทักษะ จะต้องเป็นการฝึกปฏิบัติเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์กับความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าในด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์ที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ ทั้งอาจารย์และนิสิตมีความเห็นตรงกันในเรื่อง ผู้เรียนได้รับแรงบันดาลใจและความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ในระดับเห็นด้วยมาก เนื่องจากอาจารย์และนิสิตเห็นด้วยกับการเข้าไปเรียนรู้สิ่งใหม่ และได้รับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานของตนจากพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ เนื่องจากพิพิธภัณฑสถานหอศิลป์มีความหลากหลายที่อาจารย์และนิสิตสามารถเข้าไปเรียนรู้ได้ในหลายมุมมอง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์กับความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าในด้านทัศนคติและคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ อาจารย์และนิสิตมีความคิดเห็นต่างกันในเรื่องผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะในระหว่างการเรียนรู้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ และผู้เรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าทางศิลปะ

จากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ โดยอาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และนิสิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย เนื่องจากอาจารย์ได้แนะนำ ชี้แนะในการเข้าใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์โดยการสอดแทรกไว้ในรายวิชาที่ตนสอน แต่อาจยังไม่เพียงพอเท่าที่ควร ที่จะทำให้นิสิตได้เห็นคุณค่าของการเข้าใช้เพื่อศึกษาหาความรู้

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์กับความคิดเห็นของนิสิตต่อประโยชน์และคุณค่าด้านกิจกรรม การแสดงออก และพัฒนาการที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ ทั้งอาจารย์และนิสิตมีความคิดเห็นตรงกันในทุกด้าน คือ ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ผู้เรียนมีพัฒนาการในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะมากขึ้น ผู้เรียนมีพัฒนาการในการใช้วัสดุ เทคนิคและวิธีการทำงานที่หลากหลาย และมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น และผู้เรียนกล้าแสดงออกทางความคิด และความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นในระดับเห็นด้วย และผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในระดับเห็นด้วยมาก เนื่องจากการได้เข้าชมหรือเข้าใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการจัดแสดงของนิสิต ทำให้นิสิตได้รับทักษะด้านการติดต่อ สื่อสารได้มากขึ้นเนื่องจากได้ทดลองและปฏิบัติจริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ

1. พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เองที่ต้องเห็นความสำคัญของตนเองก่อน
2. ควรปรับปรุงพัฒนาให้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของตนมีมาตรฐานเดียวกันทั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. มีการกระตุ้นและพัฒนานั้นที่ต้องทำควบคู่กันไปทั้งมิติของตัวพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เอง และมิติของการปลูกฝังค่านิยมการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์
4. ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์
5. พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ควรปรับเนื้อหาให้เหมาะกับบุคลากรที่เข้าชม
6. การปลูกฝังให้นิสิตกระตือรือร้นที่จะเข้าชมพิพิธภัณฑ์นั้น เป็นหน้าที่ที่อาจารย์ผู้สอน และผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ต้องคำนึงถึง หรือร่วมมือกันได้ อาจารย์บางท่าน, ความคิดเห็นที่ว่า รูปแบบการจัดพิพิธภัณฑ์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงแม้จะไม่ทันสมัยนัก แต่สิ่งที่อาจารย์คิดว่าสำคัญที่สุดคือ พื้นฐานนิสัยการใฝ่รู้ของนิสิตที่เปลี่ยนไป อาจารย์มีความเชื่อว่าถ้านิสิตมีความสนใจใฝ่รู้ไม่ว่าองค์ความรู้จะอยู่ที่ไหน และรูปแบบใด นิสิตก็ย่อมจะเข้าหาองค์ความรู้ด้วยตนเอง

7. ควรมีการปรับรูปแบบพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในมหาวิทยาลัยให้เหมาะกับการเรียนรู้ที่ง่าย เพื่อบุคลากรภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

8. พยายามบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่มีอยู่ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้มีคุณค่า

9. จัดบุคลากรผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่ดี

10. เลือกบางเรื่องมาจัดแสดงสำหรับผู้สนใจเป็นพิเศษ จัดนิทรรศการหมุนเวียนควบคู่ไปกับนิทรรศการถาวรที่มีอยู่

11. มีกิจกรรมเสริม พัฒนาสื่อ และการประชาสัมพันธ์ ควรพัฒนารูปแบบสิ่งแวดล้อมของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

12. ควรมีกิจกรรมระหว่างพิพิธภัณฑ์ มีการไปจัดนิทรรศการภายนอกมหาวิทยาลัยบ้างเพื่อเป็นการดึงดูดคนให้เข้ามาชมต่อภายใน และลดความเป็นทางการลงพร้อมกับมีเนื้อหาที่ทันสมัย

13. ควรมีหน่วยงานส่วนกลางที่ทำหน้าที่ให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการเรียนรู้ และมีการวางแผนการจัดการที่ดี

14. จัดกิจกรรมท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในรูปแบบ one day trip โดยเน้นให้คนเห็นคุณค่า

15. ผู้สอนมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังให้ผู้เรียนความใฝ่รู้ ผลักดันให้ผู้เรียนไปศึกษาหาความรู้ในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ให้อยู่ในเนื้อหาที่สอนในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

1. จัดกิจกรรมการแสดง อบรม สัมมนา

2. มีการสนับสนุนประชาสัมพันธ์มากขึ้น

4. จัดการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ให้รวมอยู่ในแผนการเรียนการสอน มีการสอบวัด

ประเมินผล

5. มีการบริหารการจัดการที่ดีกว่าเดิม

6. อาจารย์ต้องมีส่วนชี้แนะนิสิตในการเข้าใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

ข้อเสนอแนะจากนิสิต

1. ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์

2. มีการให้ความรู้เรื่องพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

1. ควรมีการวิจัยเรื่องการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางสาขาวิชาอื่นๆ เพื่อกระตุ้นเรื่องความสำคัญในการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ภายในจุฬาลงกรณ์เองให้เป็นประโยชน์อย่างแพร่หลาย ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีพร้อมอยู่แล้วภายในมหาวิทยาลัย เพียงแต่ทางพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เอง ควรปรับปรุงตัวเองให้ตรงตามวัตถุประสงค์หลักที่มีคือเชื้อและอำนวยความสะดวกต่อการที่นิสิตและบุคลากรทั้งภายในภายนอก ได้เข้ามาใช้ประโยชน์

2. อาจารย์และนิสิตต้องมีการปลูกฝังค่านิยมที่ดีในการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ ไปอย่างตั้งใจและใฝ่

3. นิสิตควรรู้จักประยุกต์เรื่องการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อสร้างประโยชน์เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของตนเอง

4. สถาบันควรมีการสนับสนุนให้ผู้สอนใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ภายในมหาวิทยาลัยอย่างคุ้มค่า ถึงแม้จะเป็นพิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาคณะ แต่สิ่งสำคัญคือค่านิยมการใฝ่รู้ที่อาจารย์ต้องเป็นผู้คอยชี้แนะและสอดแทรกทัศนคติเชิงบวกนี้แก่นิสิต

5. การใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลายแห่งในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเองนั้น ทำให้ นิสิตได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินไปพร้อมๆกัน โดยประหยัดและไม่เสียเวลาเดินทางมาก พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่นอกรั้วจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีเพียงพระจุฑาธุชราชฐาน พิพิธภัณฑ์ชลทัศน์สถาน ที่ตั้งอยู่ที่เกาะสีชังและพระตำหนักดาราภิรมย์ ตั้งอยู่ที่เชียงใหม่ เท่านั้น ที่จะต้องเดินทางไกล หรือต้องจัดเป็นการทัศนศึกษา ซึ่งปัจจุบันคณะศิลปกรรมศาสตร์ได้เข้าไปใช้ประโยชน์ใช้เวลาประมาณ 1 อาทิตย์ ให้นิสิตเรียนรู้ในเรื่องการเขียนภาพทิวทัศน์ทะเลและธรรมชาติ และคณะวิทยาศาสตร์ที่จะเข้าไปเรียนรู้เรื่องสัตว์ทางทะเลที่พิพิธภัณฑ์ชลทัศน์สถานเป็นประจำทุกปี ถือเป็นตัวอย่างที่ดีเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ที่นิสิตได้รับประโยชน์โดยตรงในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่มีอยู่ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอย่างแท้จริง

6. ควรมีการจัดทำโครงการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้พาหนะที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยให้เกิดประโยชน์ เช่นการเดินทางตามเส้นทางของรถรับส่งประจำทางสายต่างๆภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และควรมีการประชาสัมพันธ์พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่ต่างๆ บนรถด้วย ว่าขณะนี้ท่านเดินทางมาถึงจุดใดและใกล้กับพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์แห่งใดที่ใกล้กับสถานีที่รับส่งเหล่านั้นและยังมีที่อื่นที่ใดที่น่าสนใจเข้าชมอีกบ้าง หรือการจัดกิจกรรมการปั่นจักรยานเพื่อสุขภาพพร้อมการเรียนรู้แบบเพลิดเพลินจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นการปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์นั่นเอง

7. มีการจัดทำบัตร Museum Master Card ที่ใช้ได้สำหรับทั้งบุคคลภายในและภายนอก โดยผู้ที่ไม่ใช่นิสิตอาจจะต้องจ่ายเงินค่าสมาชิก ส่วนนิสิตอาจจะได้ใช้สิทธิพิเศษต่างๆ โดยบัตรนี้จะสามารถเข้าใช้ทุกพิพิธภัณฑ์ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และมีการสะสมแต้มเพื่อสิทธิพิเศษต่างๆ

8. มีสมุดสะสมแต้มที่กลายเป็นหนังสือเดินทางสามารถบันทึกทำแต้มว่าได้ไปมากี่ที่แล้ว เพื่อเสริมสร้างให้การเรียนรู้สนุกสนาน นอกจากนั้นยังสามารถสร้างแอปพลิเคชันที่จะให้ข้อมูลของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ทั้งหมดพร้อมแผนที่ ที่จะสามารถรองรับการเข้าถึงพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ให้ได้มากขึ้น และยังเป็นการประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจสำหรับนิสิตอีกรูปแบบหนึ่งด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทำวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ต่อไป เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ทางศิลปะและการใช้ประโยชน์จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่ตั้งอยู่ภายในมหาวิทยาลัยอื่นๆ หรือประโยชน์จากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในด้านอื่นๆ ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมล ทศนาญชาลี. 2544. **เยาวชนกับศิลปะศึกษา** (ออนไลน์) แหล่งที่มา <http://leisureart.multiply.com/tag/art-education>

กรม, การศึกษานอกโรงเรียน. กระทรวงศึกษาธิการ. 2538. **แนวคิดการพัฒนาห้องสมุดประชาชน:**

มิติใหม่ “ศูนย์การเรียนรู้”. กรุงเทพมหานคร: กองส่งเสริมปฏิบัติงาน

กรม,วิชาการ. **แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง .พ.ศ)2552 — 2559)**

เกษร ธิตะจาวี. 2542. **การสอนศิลปะในระดับอุดมศึกษา**

แก้วพา สุวันนะสี. 2549. **การศึกษสภาพและปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียน**

การสอนวิชาชีววิทยาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในนครเวียงจันทน์

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา

การศึกษาวิทยาศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการการเรียนรู้แบบออนไลน์ แห่ง สวทช.เข้าถึงได้จาก <http://www.thai2learn.com/>

จรีพร กาญจนการุณ .2546. **การนำเสนอแนวทางการพัฒนาและการใช้ประโยชน์แหล่งการ**

เรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนเขตบางขุนเทียน.วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขา

สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาสวัสดิศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย

ชัยยศ อิมสุวรรณ. 2544. **แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต**. วารสารการศึกษานอกโรงเรียน. ปีที่ 4

ฉบับที่ 6 มีนาคม

ฐิติคันธ์ พากย์สุขี. 2547. **ผลการสอนทัศนศิลป์โดยการจัดการศึกษานอกสถานที่ที่มีผลต่อ**

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์

ปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ทัศนีย์ ศุภเมธี. 2532. **หลักสูตรและการจัดการประถมศึกษา**.ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.กรุงเทพฯ

- ทิตินา แชมมณี. 2551. **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิคม มูลิกะคาม, กุลพันธาดา จันทรโพธิ์ศรี และมณีรัตน์ ท่วมเจริญ. 2521. **วิชาการพิพิธภัณฑ**. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- นิเชต สุนทรพิทักษ์. 2522. "เวลาว่างจะพาถูกไปเที่ยวไหน" **ครูปริทัศน์ฉบับความรู้เกี่ยวกับเด็ก** นியาม "หอศิลป์" (ออนไลน์) แหล่งที่มา: <http://guru.google.co.th/guru/thread?tid=4c9ffb6359bcf2e8>
- เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์. 2544. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สร้างเพื่อเด็ก มิได้สร้างเพื่อใคร. **วารสารวิชาการ**. ปีที่ 4 ฉบับที่ 12 ธันวาคม
- ปรววรรณ ดวงรัตน์ .2541 .**การศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติของอาจารย์และนักศึกษาสหสาขาทัศนศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน** .วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาศิลปศึกษา ภาควิชา ศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชุม ชุ่มเพ็งพันธ์. 2522. **แนวคิดเรื่องการศึกษาและการสงวนรักษาศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน**. วัฒนธรรมไทย
- ประชุม ชุ่มเพ็งพันธ์. 2530. **พิพิธภัณฑวิทยา**.
- ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันทกุลและคณะ. 2547. **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์: วิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑท้องถิ่น ระยะที่ 1 สร้างเครือข่ายและสำรวจสภาพพิพิธภัณฑท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- พิพิธภัณฑและหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553. (ออนไลน์) แหล่งที่มา: <http://www.chula.ac.th/visitors/museum/index.htm> และ <http://th.wikipedia.org>
- พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติวิทยาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ออนไลน์) แหล่งที่มา: <http://museum.stkc.go.th/natural/home/>
- พิพิธภัณฑเสมือนจริง (ออนไลน์) แหล่งที่มา: <http://gotoknow.org/blog/429502-52920134/280502>
- พิพิธภัณฑเสมือนจริง ศูนย์การเรียนรู้ทางการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) (ออนไลน์) แหล่งที่มา: http://rlc.nrct.go.th/ewt_news.php?nid=15&filename=index

พิพิธภัณฑสถานศิลปะ (ออนไลน์) แหล่งที่มา: http://ommgallery.blogspot.com/2010/07/blog-post_8817.html

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. 2524. **หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ: ไทยพัฒนาพานิช.

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์. 2542. **ศิลปศึกษา**. ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ 2545. **บทสรุป. แนวโน้มศิลปศึกษาร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์ 2545. **พจนานุกรมศิลปะ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผ่นดินมาส ชวลิต. 2541. **คู่มือบรรณารักษ์(ฉบับปรับปรุงแก้ไข). เล่มที่ 1**. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์บรรณกิจ

ราชกิจจานุเบกษา. 2542. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542** เล่มที่ 116

ตอนที่ 74ก

ราชกิจจานุเบกษา. 2551. **พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม**

อัธยาศัย พุทธศักราช 2551 เล่มที่125 ตอนที่41 ก

โลจนา มะโนทัย. 2545. **ความเคลื่อนไหวในวงการพิพิธภัณฑสถานศิลปะ. แนวโน้มศิลปศึกษาร่วม**

สมัย. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัชรินทร์ ลือติอิตชัย. 2550. **การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มวิชาภูมิปัญญาไทยด้านศิลปะ ระดับปริญญา**

บัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา โดยใช้การเรียนรู้เชิงบูรณาการ. ปริญญาบัณฑิต ภาควิชา

นโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัฒนา ปุณณฤทธิ .2547. **ประมวลสาระชุดวิชา การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่5**

นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วารสารวิชาการ ราชภัฏตะวันตก. 2551. ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 กรกฎาคม – ธันวาคม 2551

วาสนา ชาวหา. 2533. **เทคโนโลยีทางการศึกษา**. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บางแสน: ชลบุรี

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2539. **พิพิธภัณฑสถานศิลปะให้อะไรกับประชาชน ประชาชนได้อะไรจาก**

พิพิธภัณฑสถานศิลปะ. ในโลกศิลปะ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ต้นอ่อน

วิรุณ ตั้งเจริญ. 2526. **ศิลปศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : วิวัฒนาการ

- วุฒิ วัฒนสิน. 2541. **ศิลปะระดับมัธยมศึกษา**. ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา. มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี: สำนักวิทยบริการ
- ศรินทิรา ปัทมาคม. 2544. **ความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ภัณฑารักษ์ผู้บริหาร
โรงเรียน และครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้
สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท สาขาสาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิริพร ทวีชาติ. 2545. **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้
แหล่งข้อมูลเป็นหลัก เพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านสารสนเทศของนักเรียน ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการสอน
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สว่าง เลิศฤทธิ์. 2536. **เที่ยวชมพิพิธภัณฑ์ : พิพิธภัณฑ์กับผู้คนในฝรั่งเศส**. เมืองโบราณ.19(3)
- สันติ คุณประเสริฐ. 2547. **ศิลปศึกษา: จากทฤษฎีสู่การสร้างสรรค์ รวมบทความทางศิลปศึกษา**.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สรสิริ วรวรรณ. 2548. **การวิเคราะห์การจัดการความรู้ของแหล่งเรียนรู้ชุมชน : กรณีศึกษา
วิฑูชุมชนในเขตภาคกลาง**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท บัณฑิต ภาควิชาการศึกษานอก
โรงเรียน คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายสุรี จุติกุล. 2546. **รู้จักนักคิด**. สื่อพลัง.(บทสัมภาษณ์) ปีที่ 11 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน
สุจิต ศิลารักษ์. (ม.ป.ป.) **การจัดแหล่งวิชาชุมชน**. (อัดสำเนา)
- สุรจิตร์ ทีบัว. (2538) **การศึกษาสภาพการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคม
ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น**. วิทยา
นิพนธ์ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สุดาพร ลักษณะนิยนาวิน. 2550. **แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนในสังคมฐานความรู้**.
อาจารย์มืออาชีพ แนวคิด เครื่องมือ และการพัฒนา. เครือข่ายการพัฒนาวิชาชีพ
อาจารย์และองค์กรอุดมศึกษาแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุทธาสินี วัชรบูล ม.ป.ป. **พิพิธภัณฑ์ ชุมพลังแห่งการเรียนรู้ กรณีศึกษาประเทศอังกฤษ ของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี**

สุพรรณิ ไชยอำพร. 2550. **รูปแบบแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน.**

กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) สำนักงานบริหาร และพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน)

สุมน อมรวิวัฒน์. 2544. **กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ.**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพฯ

สุวิทย์ และอรทัย มูลคำ. 2545. **20วิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม**

การเรียนรู้โดยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.

เสรี วงษ์มณฑา. 2529. **หลักและทฤษฎีการสื่อสาร.** กรุงเทพมหานคร: อักษรสยามการพิมพ์.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรื.(ม.ป.ป.),

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ .ศ.2550-2554)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544. **รายงานการวิจัย เรื่อง การจัดการกระบวนการ**

เรียนรู้ เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาในประเทศไทย/สุชิน เพ็ชรรักษ์. กรุงเทพฯ: สถาบัน

เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ สกศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2547. **แนวทางการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนของ**

สหราชอาณาจักร. กรุงเทพมหานคร : สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนากการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2550. **แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตต้นแบบ 4 ภูมิภาค.**

กรุงเทพฯ: ชุมชนุสสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

อภิรดี กันเดซ. 2551. **แนวโน้มการพัฒนารูปแบบห้องสมุดประชาชนในสังคมฐานความรู้**

ใน พ.ศ. 2560. วิทยานิพนธ์ ปริญญาดุษฎฐบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการ และความ

เป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อังคณา วสุรวงศ์. 2532. **ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการศึกษา**

นอกระบบโรงเรียนของพิพิธภัณฑ์เคลื่อนที่ในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาดุษฎฐ

บัณฑิต ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

อัญชลีรัตน์ มิลินทสูต. 2548. **การศึกษาการใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ในการจัดการ**

สอนศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- อาชัญญา รัตนอุบล. 2539. **การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร: ภาค
การศึกษานอกโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ. 2548. **รายงานการวิจัยการจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้
ตลอดชีวิต : ห้องสมุดประชาชน**. กรุงเทพมหานคร : วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- อารี สุทธิพันธุ์. 2551. **ศึกษาศิลปะและศิลปะศึกษา. ผลึกความคิดศิลปะ**. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อำไพ ตีรณสาร. 2535. **แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนศิลปะที่พึงประสงค์. ศิลปะศึกษา – ศึกษา
ศิลปะ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

- Audrey M. Dentith and David S. McCarry .2003. **Community Inquiry and Curriculum
Development : A Relevant Education for Teachers about the Vietnam War**. The
Clearing House, Vol. 77, No. 2 (Nov. – Dec., 2003): Taylor & Francis,
- Chapman, H. Laura. 1978. **Approaches to Art in Education**. New york: Harcourt Brace
Jovanovich
- Christian WALTl consultation paper. 2005. **Museums Journal 2005**. Diagram 1: Audience
Development Model (C. Waltl) 7 Anderson Hans Christian
- Dewey, J. Experience & Education. 1997. **the 1st Touchstone edition**. Touchstone Book:
New York
- E. Paul Baxter. 1990 **Comparing Conventional and Resource Based Education in Chemical
Engineering: Student Perceptions of a Teaching Innovation**. Higher Education, Vol.
19, No. 3)1990(: Springer
- George, E Hein. 1995. **Journal for Education in Museums**. Vol.16 (21-23) GEM: Group for
Education in Museums. United Kingdom
- Greer, D.W. 1992. **Develop in Discipline – Base Art Education (DBAE) : From Art Education
Toward Art Educator**. Studies in Art Education
- Harris, M.J. 1982. **A study of the Utilization of selected community resources in An Urban
Junior High School**. Thesis: Temple University

- Henry, C. 1996. **Combining Poetry and Visual Art in a Museum Setting: An Interdisciplinary Program for Sixth Graders.** *Middle School Art: Issue of Curriculum and Instruction.*The Nation Art Education Association, Virginia.
- Hooper - Greenhill, Eilean. 1991. **Museum and Gallery Education.** Great Britain: Leicester University Press
- Hooper-Greenhill, Eilean , 1994. **The Educational Role of Museum.** Great Britain: TJ Press Ltd
- Hooper-Greenhill, Eilean , 2007. **Museum and Education.** Great Britain: Routledge
- ICOM. 1946. "*ICOM Statutes*, amended by the 20th General Assembly of ICOM, Barcelona, Spain, 6 July 2001", in *Development of the Museum Definition according to ICOM Statutes (1946 – 2001)*, Electronic Document, s
[http://icom.museum/hist_def_eng.html] [Accessed: March 22, 2004].
- Idit Harel (ed.). 1990. **Constructionist Learning Media Lab.** Massachusetts Institute of Technology: Cambridge, Massachusetts
- lihan Turan, Duan Yushan, Qiu Hongha. **Exploiting Research-based learning Resources Under the new Geography Curriculum in China.** Available from:
<http://www.herodot.net/conferences/Ayvalik/papers/educ-12.pdf>
- Lee, Shu-wen. 1997. **Assessment of Effect of field trips on Student Achievement and Attitudes toward Field Trips** *Dissertation Abstracts International*. 58,04 (October 1997):1218-A
- Lynda Kelly. 2008. **Museum 3.0 : Informal Learning and Social Media.** Paper presented at the Social Media and Cultural Communication Conference, Faburay
- Mullins' ctouce A. 1999. **How Field Trips in Natural are as Associated with Museums, Arboreta, and Aquaria Impact the Educational Experiences of Teacher and Students,** *Dissertation Abstracts International*. 59,07 (January 1999) : 2413-A
- Robert F. Sanders . 2005. **Community Based Learning in Rural Guatemala.** *Hispania*, Vol. 88, No. 1)Mar., 2005(: American Association of Teachers of Spanish and Portuguese

- Seymour Papert. 1993. **Mindstorms: Children, Computer, and Powerful Ideas**. Basic Books: Harper Collins Publishers, Inc., New York, 2nd ed.
- Stone, Denise L. 1993. **The Secondary Art Specialist and the Art Museum**. Studies in Art Education
- Tim Jones. 1999. **Learning Journal of Art & Design Education volume18 number1: Art and Lifelong**
- Unesco. 1973. **museum, imagination and education** . Switzerland : Arts Graphiques Coop Suisse
- Wittich, Walter a.,and Schullor, Charles F. 1973. **Instructional Technology : Its Natural Use**. 5th ed. New York : Harper&Row.
- Zeller, T. 1985. **Museum education and school art different ends and different means**. Art Education

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมีอวิจััย 3 ท่าน

1. ศาสตราจารย์ชานัญญา วงศ์อร่าม

อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. รองศาสตราจารย์ จิระพัฒน์ พิตรปรีชา

อาจารย์ประจำภาควิชาทัศนศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. อาจารย์ ดร.ชนบพร วัฒนสุขชัย

อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา สาขาวิชาศิลปศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการศึกษาศักยภาพของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน

พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและการเรียนรู้อื่นๆ

อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (กรมวิชาการ, 2542)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 กำหนดให้มีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นให้สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการประกอบการเรียนรู้ของผู้เรียน (กรมวิชาการ, 2552)

พระราชบัญญัติ ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ต้องมีการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่

หลากหลาย เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นที่ "คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา" (ราชกิจจานุเบกษา, 2551)

พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

ความหมาย

- พิพิธภัณฑ์ หมายถึง สถาบันที่ตั้งขึ้นเพื่อการรวบรวม สงวนรักษา และจัดแสดงวัตถุอันมีความสำคัญ ทางวัฒนธรรมและทางวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้า การศึกษาและเพื่อความเพลิดเพลิน ตามคำจำกัดความนี้ได้รวมความหมายถึงหอศิลป์ อนุสรณ์สถานทางประวัติศาสตร์และได้กินความ ไปถึงสวนสัตว์ สวนพฤกษชาติ วนอุทยาน สถานที่เลี้ยงสัตว์น้ำและอื่นๆ (นิคม มูลิกะคาม, กุลพันธาดา จันทรโพธิ์ศรี และมณีวีรัตน์ ท่วมเจริญ 2521)

- พิพิธภัณฑ์ " คือ หน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร เป็นสถาบันที่ถาวรในการรวบรวม สงวนรักษา ศึกษาวิจัย สื่อสาร และจัดแสดงนิทรรศการ ให้บริการแก่สังคมเพื่อการพัฒนา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการค้นคว้าการศึกษา และความเพลิดเพลิน โดยแสดงหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวกับมนุษย์และสภาพแวดล้อม สิ่งซึ่ง สงวนรักษาและจัดแสดงนั้นไม่ใช่เป็นเพียงวัตถุ แต่ได้รวมถึงสิ่งที่มีชีวิตด้วย โดยรวมไปถึง สวนสัตว์ สวนพฤกษชาติ วนอุทยาน สถานที่ซึ่งสวนสัตว์น้ำ และสถานที่อันจัดเป็นเขตสงวนอื่นๆ รวมทั้งโบราณสถานและแหล่งอนุสรณ์สถาน ศูนย์วิทยาศาสตร์และห้องฟ้าจำลอง (ICOMS)

- หอศิลป์ หมายถึง ที่แสดงผลงานศิลปะ (มะลิฉัตร เอื้ออนันท์, 2545)

ความสำคัญของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ต่อสถานศึกษา

พิพิธภัณฑ์ไม่ใช่สถานทางการศึกษาโดยตรง แต่ให้บริการความรู้ที่ถูกต้องเป็นประโยชน์กับการศึกษา เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้วิจารณ์งานทางการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยจากข้อมูล และวัตถุจริง (โจจนา มะโนทัย, 2545)

ความสำคัญของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ต่อการเรียนรู้ทางศิลปะ

1 ประโยชน์ของการเรียนรู้ในพิพิธภัณฑ์ The five Generic Learning Outcomes (GLOs) ประโยชน์ที่นอกเหนือจากประสบการณ์ทางการเรียนรู้ส่วนตัวแล้ว ยังได้ 1) ความรู้ความเข้าใจ 2)ทักษะ 3)ความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์ 4)ทัศนคติและคุณค่า

5)กิจกรรม การแสดงออก และความเจริญก้าวหน้า (Hooper-Greenhill, Eilean, 2007)

2 Unesco (1973)

- การให้การศึกษานในพิพิธภัณฑ์เป็นบทบาทสำคัญที่จะปลูกฝังความมีศิลปะ และสร้างประสบการณ์ทางสุนทรีย์ให้กับเยาวชนและประชาชนทั่วไป (Zeller, T.1985)

- เป็นแหล่งที่มีสื่อ "ของจริง" ทางศิลปะ(และสาขาอื่นๆ) ให้ได้เห็นและได้ศึกษาอย่างใกล้ชิดอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาน (มะลิฉัตร เอื้ออนันท์ทิมม, 2545)

พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ที่มีอยู่ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยที่มีพิพิธภัณฑ์ในมหาวิทยาลัยมากที่สุดในประเทศ (กรุงเทพมหานคร.2553) ซึ่งเหมาะสมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านต่างๆ เช่น พิพิธภัณฑ์สถานเครื่องยาไทยและประวัติเภสัชกรรมไทย พิพิธภัณฑ์สถานธรณีวิทยา พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา พิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาษาฯ ห้องสมุดดนตรีไทย หอศิลป์วิทยานิทรรศน์ หอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฯลฯ

ทฤษฎีการเรียนรู้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง

- วิธีการสอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Seymour Papert, 1993, ไพฑูริย์ สินลารัตน์, 2524)
- แนวคิดทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ (John Dewey, 1997)

2. วิธีการสอนโดยใช้ประสบการณ์ตรง

- การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ หมายถึง การดำเนินการอันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายโดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนรู้ก่อน และให้ผู้เรียนสังเกต ทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น และนำสิ่งที่เกิดขึ้นมาคิดพิจารณาไตร่ตรองร่วมกันจนกระทั่งผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดหรือสมมติฐานต่างๆในเรื่องที่เรียนรู้แล้วจึงนำความคิดหรือสมมติฐานเหล่านั้นไปทดลองหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ ต่อไป (ทีศนา เขมมณี, 2551)

- การสอนระดับอุดมศึกษา การจัดการเรียนการสอนโดยการศึกษาในห้องเรียนเป็นวิธีการสอนที่ถูกต้องวิธีหนึ่ง เพราะเป็นวิธีที่จะทำให้ผู้เรียนได้ไปค้นพบคำตอบจากประสบการณ์ตรง และได้พบกับของจริง (สุภาพ วาดเขียน 2523)

สภาพปัญหาการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในมหาวิทยาลัย

- ในมหาวิทยาลัย มีแหล่งเรียนรู้(รวมถึงพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์)ที่นิสิตนักศึกษาสามารถใช้ในการเรียนรู้ได้ เป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่ได้รับความสำคัญถึงประโยชน์ในการเรียนรู้อย่างเพียงพอ หรือมีการนำมาใช้ประโยชน์แต่ไม่เต็มที่ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ, 2539)

- นักศึกษาขาดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่เป็นการศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน และเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ขาดแรงบันดาลใจในการทำงานศิลปะ มีทักษะทางด้านองค์ประกอบศิลป์น้อย ขาดแหล่งค้นคว้าหาข้อมูลในการทำงานศิลปะ และต้องการโอกาสที่จะได้รับประสบการณ์ทางศิลปะ(ปวรพรรณ ดวงรัตน์, 2541)

- นักศึกษามีประสบการณ์น้อยในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และขาดโอกาสในการเข้าชมการแสดงนิทรรศการศิลปะในระดับประเทศ นักศึกษาจำเป็นต้องได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ทางศิลปะ เพื่อนำมาพัฒนาการทำงาน(ยุพาวดี ไวยาภูธร, 2541)

แนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ภาคผนวก ค
แบบสำรวจเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ
ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสำรวจเกี่ยวกับการศึกษาทัศนะของอาจารย์ ผู้บริหาร และ
นิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทาง
ศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง

การศึกษาทัศนะของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์
ในการเรียนรู้ทางศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสำรวจเกี่ยวกับการศึกษาทัศนะของอาจารย์ ผู้บริหาร และ
นิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทาง
ศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง การศึกษาทัศนะของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์
ในการเรียนรู้ทางศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง แบบสำรวจพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์
ที่มีอยู่โดยทั่วไปของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิพิธภัณฑ์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

1. เรือนไทย
2. หอศิลป์จามจุรีแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. หอศิลป์วิทยานิทรรศน์
4. พิพิธภัณฑ์สถานเครื่องยาไทยและประวัติเภสัชกรรมไทย
5. พิพิธภัณฑ์สถานประวัติศาสตร์ในสัตว์
6. พิพิธภัณฑ์สถานวาทวิทยาวัฒนธรรม
7. หอสมุดดนตรีไทย
8. อาคารศิลปวัฒนธรรม
9. พิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย
10. พิพิธภัณฑ์เทคโนโลยีทางภาพ
11. พิพิธภัณฑ์สถานธรรมชาติวิทยา
12. พิพิธภัณฑ์สถานพืชศาสตร์อาจารย์กสิน สุวะตะพันธ์
13. หอประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
14. พิพิธภัณฑ์สถานธรณีวิทยา
15. พิพิธภัณฑ์สถานกุมารศาสตร์
16. พระตำหนักดารารัชมัย
17. พิพิธภัณฑ์ชลทัศน์สถาน
18. พระจุฑาธุชราชฐาน

แบบสำรวจพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

สถานที่.....ประเภทของหอศิลป์/พิพิธภัณฑ์.....

วันที่สำรวจ.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลาเริ่มต้น.....น. ถึงเวลา.....น.

ผู้สำรวจจดบันทึก

1. สภาพทั่วไป/ลักษณะทั่วไป/บรรยากาศ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. การบริหารจัดการ/การดูแล

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....

3. จำนวนผู้เข้าใช้บริการ/ ต่อวัน/ ต่อเดือน/ ต่อปี

ระดับการศึกษา/ คุณลักษณะของผู้เข้าใช้บริการ

นักเรียนชั้น..... โรงเรียน.....

นิสิตนักศึกษา..... คณะ..... สาขา.....

.....

4. การจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์/หอศิลป์

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. การจัดป้ายนิเทศ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. ข้อสังเกตที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ทางศิลปะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อสังเกตเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

เรื่อง

การศึกษาทัศนะของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์
ในการเรียนรู้ทางศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

เรื่อง การศึกษาทัศนะของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์
ในการเรียนรู้ทางศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ใน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ

แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เกี่ยวกับความคิดเห็นและแนวทางการใช้
พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

ชื่อพิพิธภัณฑ/ หอศิลป์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลาเริ่มต้น.....น. ถึงเวลา.....น.

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

20 - 25 ปี

26 - 30 ปี

31 - 40 ปี

41 - 50 ปี

51 - 60 ปี

60 ปีขึ้นไป ระบุ.....

3. วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. คณะ/ สาขาที่ท่านสำเร็จการศึกษา

ครุศาสตร์ ศิลปศึกษา

ศิลปกรรมศาสตร์ สาขา.....

นิเทศศาสตร์ สาขา.....

สถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขา.....

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ประสบการณ์ในการทำงานในพิพิธภัณฑและหอศิลป์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1-5 ปี

6-10 ปี

11-15 ปี

16-20 ปี

21-25 ปี

25 ปีขึ้นไป

6. ตำแหน่งของท่านในพิพิธภัณฑและหอศิลป์

ผู้บริหาร

ผู้จัดการ

ผู้อำนวยการ

7. ตำแหน่งทางวิชาการ

อาจารย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

รองศาสตราจารย์

ศาสตราจารย์ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

8. บทความวิชาการของท่าน

○ บทความวิชาการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน

1.....

2.....

3.....

○ บทความวิชาการที่เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

1.....

2.....

3.....

○ บทความวิชาการที่เกี่ยวกับศิลปะ

1.....

2.....

3.....

○ บทความวิชาการทั่วไป

1.....

2.....

3.....

9. ผลงานวิชาการอื่นๆ.....

○ ผลงานวิชาการที่เกี่ยวกับศิลปะ

1.....

2.....

3.....

○ ผลงานวิชาการที่เกี่ยวกับงานวิจัย

1.....

2.....

3.....

○ ผลงานวิชาการทั่วไป

1.....

2.....

3.....

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์

1. จุดมุ่งหมายในการก่อตั้ง พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์คืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. การบริหารจัดการในพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์มีแนวทางอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. การให้บริการด้านการเป็นแหล่งเรียนรู้การใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ ของท่าน เน้นในเรื่องใดมากที่สุด

- 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ ได้แก่.....
- 2) ด้านทักษะ.....
- 3) ด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์.....
- 4) ด้านทัศนคติและคุณค่า.....
- 5) ด้านกิจกรรม การแสดงออก และความเจริญก้าวหน้า.....

4. ผู้เข้ามาใช้บริการได้แก่

- อาจารย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิสิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะ/ สาขา.....
- นิสิตนักศึกษาสถาบันอื่นๆ คณะ/ สาขา.....
- บุคคลภายนอก
- นักวิชาการ
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. จากข้อ 4 เรียงลำดับความถี่ของผู้ที่เข้ามาใช้บริการในพิพิธภัณฑ์ และหอศิลป์อย่างสม่ำเสมอ โดยใส่ตัวเลข 1-6 ด้านหน้าเรียงจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

.....อาจารย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

.....นิสิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะ/ สาขา.....

.....นิสิตนักศึกษาสถาบันอื่นๆ คณะ/ สาขา.....

.....บุคคลภายนอก

.....นักวิชาการ

.....อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. เป้าหมายหลักของการให้บริการแก่กลุ่มบุคคลผู้เข้ามาใช้บริการที่พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของท่านคืออะไร โดยใส่หมายเลขเรียงลำดับจากความสำคัญจากมากที่สุดไปถึงน้อยที่สุด จาก 1-5

เป้าหมายหลักของกลุ่มผู้เข้ามาใช้บริการที่พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ต้องการให้เข้ามาใช้บริการ	เรียงลำดับความสำคัญ
1. ความรู้ความเข้าใจ	
2. ทักษะ	
3. ความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ ความคิดสร้างสรรค์	
4. ทักษะคิดและคุณค่า	
5. กิจกรรมการแสดงออกและพัฒนาการ	

7. ความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

เห็นด้วย เหตุผล.....

.....

ไม่เห็นด้วย เหตุผล.....

.....

8. ปัญหาและข้อเสนอแนะเรื่องการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ.....

ปัญหา.....

.....
.....
.....

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....
.....
.....
.....
.....

กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสัมภาษณ์

.....

(.....)

ลงนามผู้ให้สัมภาษณ์

วันที่.....

เวลา.....

ภาคผนวก จ
แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ

แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ

เรื่อง

การศึกษาทัศนะของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์
ในการเรียนรู้ทางศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ

เรื่อง การศึกษาทัศนะของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์
ในการเรียนรู้ทางศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน วิชาทางศิลปะ
เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ เกี่ยวกับแนวทางการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ใน
การเรียนรู้ทางศิลปะ ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

สาขาวิชา/ภาควิชา

คณะ.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลาเริ่มต้น.....น. ถึงเวลา.....น.

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

20 – 25 ปี

26 - 30 ปี

31 - 40 ปี

41 – 50 ปี

51 – 60 ปี

60 ปีขึ้นไป ระบุ.....

3. วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. คณะที่ท่านสำเร็จการศึกษา

ครุศาสตร์ ศิลปศึกษา

ศิลปกรรมศาสตร์

นิเทศศาสตร์

สถาปัตยกรรมศาสตร์ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ประสบการณ์ในการสอนศิลปะ/ศิลปศึกษา

1 – 5 ปี

6 -10 ปี

11 – 15 ปี

16 – 20 ปี

21 – 25 ปี

25 – 30 ปีขึ้นไป

6. วิชาที่สอน(โปรดระบุ)

1 ชื่อวิชา สาขาวิชาที่สอน.....

ระดับชั้น..... ลักษณะรายวิชา บังคับ เลือก

2 ชื่อวิชา สาขาวิชาที่สอน.....

ระดับชั้น..... ลักษณะรายวิชา บังคับ เลือก

3 ชื่อวิชา สาขาวิชาที่สอน.....

ระดับชั้น..... ลักษณะรายวิชา บังคับ เลือก

4 ชื่อวิชา สาขาวิชาที่สอน.....

ระดับชั้น..... ลักษณะรายวิชา บังคับ เลือก

5 ชื่อวิชา สาขาวิชาที่สอน.....

ระดับชั้น..... ลักษณะรายวิชา บังคับ เลือก

6 ชื่อวิชา สาขาวิชาที่สอน.....

ระดับชั้น..... ลักษณะรายวิชา บังคับ เลือก

7. ตำแหน่งทางวิชาการ

อาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์

ศาสตราจารย์ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

8. บทความวิชาการของท่าน

บทความวิชาการที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน

1.....

2.....

3.....

บทความวิชาการที่เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์

1.....

2.....

3.....

บทความวิชาการเกี่ยวกับศิลปะ

1.....

2.....

3.....

บทความวิชาการทั่วไป

1.....

2.....

3.....

9. ผลงานวิชาการอื่นๆ.....

ผลงานวิชาการเกี่ยวกับศิลปะ

1.....

2.....

3.....

○ ผลวิชาการที่เกี่ยวกับงานวิจัย

1.....

2.....

3.....

○ ผลวิชาการทั่วไป

1.....

2.....

3.....

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ

คำชี้แจง – เป็นการถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ โปรดแสดงความคิดเห็นตามข้อเท็จจริง

2. รายวิชาที่ท่านสอน ที่มีการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการจัดการเรียนรู้ทางศิลปะ (วิธีการจัดการเรียนการสอน จำนวนครั้งที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ทางศิลปะ และวัตถุประสงค์ในการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการจัดการเรียนการสอน

พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ท่านใช้ในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่

- 1) รายวิชา..... ชั้นปี..... พิพิธภัณฑ์/ หอศิลป์ที่ใช้
- 2) รายวิชา..... ชั้นปี..... พิพิธภัณฑ์/ หอศิลป์ที่ใช้
- 3) รายวิชา..... ชั้นปี..... พิพิธภัณฑ์/ หอศิลป์ที่ใช้
- 4) รายวิชา..... ชั้นปี..... พิพิธภัณฑ์/ หอศิลป์ที่ใช้
- 5) รายวิชา..... ชั้นปี..... พิพิธภัณฑ์/ หอศิลป์ที่ใช้

3. วัตถุประสงค์ในการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ ในรายวิชาต่างๆของท่าน คืออะไร

4. แนวทางในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่ท่านสอน โดยใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของท่านคือ

รายวิชา	ชั้นปี				วัตถุประสงค์การใช้					อื่นๆ
	1	2	3	4	ด้านความรู้ความเข้าใจ	ด้านทักษะ	ด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์	ด้านทัศนคติและคุณค่า	ด้านกิจกรรมการแสดงผลงานและความเจริญก้าวหน้า	
1.										
2.										
3.										
4.										

1.
2.
3.
4.

5. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

○ เห็นด้วย เหตุผล

.....
.....
.....

○ ไม่เห็นด้วย เหตุผล

.....
.....
.....

6. ปัญหาและข้อเสนอแนะเรื่องการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

.....
.....
.....

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....
.....
.....

กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสัมภาษณ์

.....
(.....)

ลงนามผู้ให้สัมภาษณ์

วันที่.....

เวลา.....

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ

แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะ

เรื่อง

การศึกษาทัศนะของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์
ในการเรียนรู้ทางศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาทัศนะของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์
ในการเรียนรู้ทางศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน
วิชาทางศิลปะเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ผู้สอนวิชาทางศิลปะเรื่องการใช้ประโยชน์ในการ
ใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ.....นามสกุล.....

สาขาวิชา/ภาควิชา

คณะ.....

สถานที่สอบถาม.....

สอบถามเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลาเริ่มต้น.....น. ถึงเวลา.....น.

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

20 – 25 ปี

26 - 30 ปี

31 - 40 ปี

41 – 50 ปี

51 – 60 ปี

60 ปีขึ้นไป ระบุ.....

3. วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. คณะที่ท่านสำเร็จการศึกษา

ครุศาสตร์ ศิลปศึกษา

ศิลปกรรมศาสตร์

นิเทศศาสตร์

สถาปัตยกรรมศาสตร์ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ประสบการณ์ในการสอนศิลปะ/ ศิลปศึกษา

1 – 5 ปี

6 -10 ปี

11 – 15 ปี

16 – 20 ปี

21 – 25 ปี

25 – 30 ปีขึ้นไป

6. วิชาที่สอน(โปรดระบุ) 1

2

3

7. ตำแหน่งทางวิชาการ

อาจารย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

รองศาสตราจารย์

ศาสตราจารย์ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

8. บทความวิชาการ ตำรา ที่เกี่ยวกับศิลปะ/ ศิลปศึกษา

8.1 ตำราวิชาการ.....เล่ม ได้แก่

- 1.....
- 2.....
- 3.....

8.2 บทความวิชาการ.....เรื่อง

- 1.....
- 2.....
- 3.....

8.3 ผลงานวิชาการอื่นๆ.....

- 1.....
- 2.....
- 3.....

กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

.....
(.....)

ลงนามผู้ให้การสอบถาม

วันที่.....

เวลา.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ผู้สอนเรื่องการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในการเรียนรู้ทางศิลปะ

โปรดเลือกตัวเลขด้านขวาที่ตรงกับระดับการใช้ตามความคิดเห็นของท่าน โดยมีเกณฑ์ดังนี้

- (5) หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- (4) หมายถึง เห็นด้วยมาก
- (3) หมายถึง เห็นด้วย
- (2) หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- (1) หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 แนวทางในการใช้พิพิธภัณฑสถานในการจัดการเรียนการสอนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการ
เรียนรู้ทางศิลปะ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็น ด้วย มากที่สุด (5)	เห็น ด้วย มาก (4)	เห็น ด้วย (3)	เห็น ด้วย น้อย (2)	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด (1)
1.1 ผู้สอนได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์เป็น แหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ					
1.2 ผู้สอนมีการวางแผนการสอนในการใช้พิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ใน การจัดการเรียนการสอน					
1.3 ผู้สอนได้กำหนดให้นิสิตเข้าชมพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ก่อนการ เรียนการสอน					
1.4 ผู้สอนได้กำหนดให้นิสิตเข้าชมพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์ก่อนการ เรียนการสอนในหัวข้อและประเด็นที่เกี่ยวข้อง					
1.5 ผู้สอนมีส่วนสร้าง/กระตุ้นแรงบันดาลใจทางด้านศิลปะให้แก่ ผู้เรียนในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์					
1.6 ผู้สอนเปิดโอกาสให้นิสิตได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ อย่างเต็มที่ในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑสถานและหอศิลป์					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็น ด้วย มากที่สุด (5)	เห็น ด้วย มาก (4)	เห็น ด้วย (3)	เห็น ด้วย น้อย (2)	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด (1)
1.7 ผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะไปในระหว่างการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
1.8 ผู้สอนได้เข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์พร้อมกับผู้เรียนทุกครั้ง					
1.9 ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
1.10 ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลหลังการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ทุกครั้ง					

ตอนที่ 2 ประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใน
การเรียนรู้ทางศิลปะ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็น ด้วย มาก ที่ สุด (5)	เห็น ด้วย มาก (4)	เห็น ด้วย (3)	เห็น ด้วย น้อย (2)	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด (1)
2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ					
1) ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะ เพิ่มขึ้นจากเนื้อหาในบทเรียน					
2) ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ที่ได้รับจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ เข้ากับความรู้นอกบทเรียน					
3) การใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น					
4) ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวัสดุ เทคนิคและวิธีทำงานศิลปะ ที่หลากหลายมากขึ้น					
5) ผู้เรียนสามารถอธิบายความรู้ที่ได้รับจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
2.2 ด้านทักษะ					
1) ผู้เรียนได้รับความรู้ในด้านทักษะการทำงานศิลปะในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
2) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานศิลปะที่ดีขึ้นจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
3) ผู้เรียนสามารถในการเลือกใช้วัสดุ เทคนิค วิธีการที่หลากหลายและมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้นจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
4) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาทางศิลปะต่างๆ					
5) ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางการคิด การจัดการทางข้อมูล การเข้าสังคม และการสื่อสารดีขึ้น					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วย (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
2.3 ด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์					
1) ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
2) ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
3) ผู้เรียนได้รับแรงบันดาลใจและความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
4) ผู้เรียนมีการค้นพบสิ่งใหม่ มีการทดลองและการปฏิบัติงานทางด้านศิลปะมากขึ้น					
5) ผู้เรียนเข้าไปศึกษาหาความรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้วยตนเองมากขึ้น					
2.4 ด้านทัศนคติและคุณค่า					
1) ผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะในระหว่างการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
2) ผู้เรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าทางศิลปะจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ					
3) พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนศิลปะ					
4) ผู้เรียนศิลปะควรเข้าไปศึกษาหาความรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์อย่างสม่ำเสมอ					
5) ความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์สามารถพัฒนาการเรียนรู้ในรายวิชาทางศิลปะต่างๆได้					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วย (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
2.5 ด้านกิจกรรม การแสดงออก และความเจริญก้าวหน้า					
1) ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
2) ผู้เรียนมีพัฒนาการในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะมากขึ้น					
3) ผู้เรียนมีพัฒนาการในการใช้วัสดุ เทคนิคและวิธีการทำงานที่หลากหลาย และมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น					
4) ผู้เรียนกล้าแสดงออกทางความคิด และความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น					
5) ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ขอบคุณในการให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามสำหรับนิสิต

แบบสอบถามสำหรับนิสิต

เรื่อง

การศึกษาทัศนะของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์
ในการเรียนรู้ทางศิลปะ: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาทัศนะของอาจารย์ ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้
 พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ:
 กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอบถามความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับ
 การใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสำหรับนิสิตเรื่องการใช้ประโยชน์ในการใช้พิพิธภัณฑ์และหอ
 ศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ.....นามสกุล.....

คณะ/ ภาควิชา/ สาขา.....

ระดับชั้นปี.....

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

18- 20 ปี 21 - 23 ปี 24 - 26 ปี 27 ปีขึ้นไป

3. ท่านเคยเข้าไปชม/ ศึกษาในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยหรือไม่

เคย (โปรดตอบคำถามในข้อถัดไป) ไม่เคย

4. หากท่านเคยไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปด้วยเหตุผลใด

ตามที่กำหนดไว้ในรายวิชาเรียน

ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง

อื่นๆ.....

5. หากท่านเคยไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ช่วงระยะเวลาที่ท่านไปคือ

ก่อนการเรียนการสอนเนื้อหาของบทเรียน

หลังจากอาจารย์อธิบายข้อมูลของเนื้อหาของบทเรียน

ไปตลอดระยะเวลา

6. ท่านไปพิพิธภัณฑ์ช่วงเวลาใด

ระหว่างภาคเรียน

วันหยุด เสาร์-อาทิตย์ หรือ วันหยุดราชการ

ปิดภาคเรียน

7. ท่านเคยมีประสบการณ์การเรียนรู้ การหาความรู้เพิ่มเติม อบรม สัมมนา ในพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์หรือไม่

เคย (โปรดตอบคำถามในข้อถัดไป)

ไม่เคย

8. จำนวนครั้งใน 1 ภาคการศึกษา ที่ท่านไปพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการเรียนรู้ทางศิลปะ

- 1 ครั้ง 2 ครั้ง 3 ครั้ง 4 ครั้ง 5 ครั้งขึ้นไป

9. พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ท่านเคยไปใช้ในการเรียนรู้ทางศิลปะคือ

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

10. ท่านเห็นถึงความสำคัญของการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ ในระดับใด

- มาก ปานกลาง น้อย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสำหรับนิสิตเรื่องการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ตอนที่ 1 แนวทางในการใช้พิพิธภัณฑ์ในการจัดการเรียนการสอนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการเรียนรู้ทางศิลปะ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็น ด้วย มากที่สุด (5)	เห็น ด้วย มาก (4)	เห็น ด้วย (3)	เห็น ด้วย น้อย (2)	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด (1)
1.1 ผู้สอนได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะ					
1.2 ผู้สอนมีการวางแผนการสอนในการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการจัดการเรียนการสอน					
1.3 ผู้สอนได้กำหนดให้นิสิตเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ก่อนการเรียนการสอน					
1.4 ผู้สอนได้กำหนดให้นิสิตเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ก่อนการเรียนการสอนในหัวข้อและประเด็นที่เกี่ยวข้อง					
1.5 ผู้สอนมีส่วนสร้าง/กระตุ้นแรงบันดาลใจทางด้านศิลปะให้แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
1.6 ผู้สอนเปิดโอกาสให้นิสิตได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
1.7 ผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะไปในระหว่างการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
1.8 ผู้สอนได้เข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์พร้อมกับผู้เรียนทุกครั้ง					
1.9 ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
1.10 ผู้สอนมีการวัดและประเมินผลหลังการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ทุกครั้ง					

ตอนที่ 2 ประโยชน์และคุณค่าที่ได้รับจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยใน
การเรียนรู้ทางศิลปะ

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็น ด้วย มาก ที่ สุด (5)	เห็น ด้วย มาก (4)	เห็น ด้วย (3)	เห็น ด้วย น้อย (2)	เห็น ด้วย น้อย ที่สุด (1)
2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ					
1) ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจทางด้านศิลปะ เพิ่มขึ้นจากเนื้อหาในบทเรียน					
2) ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้ที่ได้รับจากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ เข้ากับความรู้นอกบทเรียน					
3) การใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น					
4) ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวัสดุ เทคนิคและวิธีทำงานศิลปะ ที่หลากหลายมากขึ้น					
5) ผู้เรียนสามารถอธิบายความรู้ที่ได้รับจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
2.2 ด้านทักษะ					
1) ผู้เรียนได้รับความรู้ในด้านทักษะการทำงานศิลปะในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
2) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานศิลปะที่ดีขึ้นจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
3) ผู้เรียนสามารถในการเลือกใช้วัสดุ เทคนิค วิธีการที่หลากหลายและมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้นจากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
4) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์มาบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาทางศิลปะต่างๆ					
5) ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางการคิด การจัดการทางข้อมูล การเข้าถึงคม และการสื่อสารดีขึ้น					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วย (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
2.3 ด้านความสนุกสนาน แรงบันดาลใจ และความคิดสร้างสรรค์					
1) ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
2) ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
3) ผู้เรียนได้รับแรงบันดาลใจและความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
4) ผู้เรียนมีการค้นพบสิ่งใหม่ มีการทดลองและการปฏิบัติงานทางด้านศิลปะมากขึ้น					
5) ผู้เรียนเข้าไปศึกษาหาความรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ด้วยตนเองมากขึ้น					
2.4 ด้านทัศนคติและคุณค่า					
1) ผู้สอนได้สอดแทรกทัศนคติและคุณค่าทางศิลปะในระหว่างการเรียนรู้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
2) ผู้เรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าทางศิลปะจากการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ					
3) พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์เป็นแหล่งเรียนรู้ทางศิลปะที่สำคัญสำหรับผู้เรียนศิลปะ					
4) ผู้เรียนศิลปะควรเข้าไปศึกษาหาความรู้จากพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์อย่างสม่ำเสมอ					
5) ความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการเข้าชมพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์สามารถพัฒนาการเรียนรู้ในรายวิชาทางศิลปะต่างๆได้					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด (5)	เห็นด้วยมาก (4)	เห็นด้วย (3)	เห็นด้วยน้อย (2)	เห็นด้วยน้อยที่สุด (1)
2.5 ด้านกิจกรรม การแสดงออก และความเจริญก้าวหน้า					
1) ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และหอศิลป์					
2) ผู้เรียนมีพัฒนาการในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะมากขึ้น					
3) ผู้เรียนมีพัฒนาการในการใช้วัสดุ เทคนิคและวิธีการทำงานที่หลากหลาย และมีความน่าสนใจเพิ่มมากขึ้น					
4) ผู้เรียนกล้าแสดงออกทางความคิด และความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น					
5) ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ขอบคุณในการให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาว ธมน ศรีขาว เกิดวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2526 จังหวัดจันทบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาภาพพิมพ์ ภาควิชาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2549 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2552